

Bulletin advokacie

Informace o povinných platbách advokátů na rok 2014 • Kdo má odpovídat za „správné“ složení statutárních orgánů obchodních korporací? • Elektronické právní jednání – změny, problémy a nové možnosti v zákoně číslo 89/2012 Sb. • Je rekognice „in natura“ opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon? •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Výsledky voleb do orgánů ČAK na 6. sněmu
České advokátní komory čtěte na str. 6-7.**

**USNESENÍ
SNĚMU A DALŠÍ
INFORMACE
NAJDETE AŽ
V BA č. 11/2013!**

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:

ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH.
Advokátům a advokátním koncipientům
se rozesílá zdarma. S reklamací při
problémech s distribucí se obračejte
na pí Dvořákovou, e-mail dvorakova@cak.cz,
tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura

IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 21. 10. 2013 v nákladu
15 100 výtisků.

Foto na obálce: 6. sněm ČAK – Jakub Stadler
ilustrační foto: Shutterstock.com
a Jakub Stadler

Tisk: KAVKA PRINT a.s.
MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Jan Brož: **Postřehy ke sněmu** 4

Aktuality

**Výsledky voleb do orgánů ČAK na 6. sněmu České advokátní
komory** 6
Devátý ročník Právníka roku vyvrcholil v lednu 2014 v Brně 8
Obczan.cz – komunitní portál o rekodifikaci soukromého práva 10
Informace o povinných platbách advokátů na rok 2014 13

Z právní teorie a praxe

Články

Shrnutí 18
**Kdo má odpovídat za „správné“ složení statutárních orgánů
obchodních korporací? Josef Bejček** 19
Ke smlouvě o dílo podle nového občanského zákoníku
Karel Marek 28
**Elektronické právní jednání – změny, problémy a nové možnosti
v zákoně č. 89/2012 Sb. Radim Polčák** 34
Je rekognice „in natura“ opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon?
Jan Brázda 41

Z judikatury

Povinné náležitosti veřejné listiny 44
Pacta sunt servanda, výklad obsahu závazkového vztahu 47
**Ústavní soud – právo na spravedlivý proces na vedlejší koleji,
zamyšlení nad jedním usnesením** 49
Z judikatury ESLP 51

Z odborné literatury

Michal Tomášek, Vladimír Týč a kol.: **Právo Evropské unie**
(Richard Král) 53
Petr Mikeš: **Aplikace mezinárodního práva v právním řádu ČR
pohledem teorie a soudní praxe** (Eva Hladká) 54
Marek Jäger: **Zánik závazků započtením – Současný právní stav
a změny v novém soukromém právu** (Marie Zahradníčková) 55
Jakub Kříž, Václav Valeš: **Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi
a náboženskými společnostmi. Komentář** (Michal Krýsl) 55
Jakub Morávek: **Ochrana osobních údajů v pracovněprávních
vztazích** (Miroslav Bělina) 56
Michaela Poremská: **Elektronické zadávání veřejných zakázek**
(Karel Marek) 57
Přečetli jsme za vás Jan Mates, Hana Rýdlová 58
Bulletin slovenskej advokacie přináší... 61

Z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Ústavní zvyklosti a JUDr. Papoušek 64

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 65

Z jednání představenstva ČAK ichta	68
Pojištění profesní odpovědnosti za škodu při výkonu advokacie	69
Náchodský Kubeček v agonii? Milan Jelínek	70
Turnaj ve sportovní střelbě Aloisie Jurkovičová	71
Golfový turnaj advokátů ADVO-CUP již posedmé Kristýna Spurná, Radek Spurný	71

Z Evropy

Přístup EU k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv †Jana Wurstová	72
--	----

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	74
Pozvánka na Německo-česko-slovenské advokátní fórum	76
Pozvánka na tradiční týdenní seminář o americkém právu	76
Pozvánka na VII. ročník turnaje České advokátní komory v šachu a mariáši	77
Pozvánka na Krakonošův pohár 2014	77
LL.M.: Jak, kde a především PROČ? Veronika Křížová	78

Z právnické společnosti

Za JUDr. Janou (Hankou) Wurstovou Stanislav Balík	79
---	----

Nakonec

O kongresovém konání v zemi NOZ IV. (Portréty posluchačů a posluchaček) Petr Hajn	80
Filipínská „spravedlnost na kolech“ Tereza Daňková	81
Kresba Lubomíra Lichého	82
Víte, že... Stanislav Balík	82
Inhaltsverzeichnis	83
Zusammenfassung/ Summary	84
Table of Contents	85

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasilaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasilané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

ZIZLAVSKY

Advokátní kancelář - Insolvenční správci

Insolvence a restrukturalizace korporací

www.zizlavsky.cz

ak@zizlavsky.cz

Právnícká angličtina s Wall Street English

**Jazykové kurzy, ve kterých
si rozvrh určujete sami.
Výuka probíhá pouze
s rodilým mluvčím.**

Jazyková škola Wall Street English
Perlová 371/5, Praha, 110 00
info@wallstreetinstitute.cz
Recepce: 224 210 950
Infolinka: 800 201 100

- Ve výuce anglického jazyka máme již více než čtyřicetiletou zkušenost.
- Nabízíme flexibilní rozvrh lekcí.
- Svým studentům garantujeme dosažení předem vytyčeného cíle.
- Naši učitelé jsou rodilí mluvčí anglického jazyka.
- Se studiem můžete začít kdykoliv.
- Lekci, kterou jste již absolvovali, si můžete dobrovolně zopakovat.
- Maximálně 5 studentů ve výukových hodinách.
- Inovativní a jedinečná metoda Wall Street English, která zahrnuje také multimediální část, Vám poskytuje individuální přípravu dle vlastních časových možností.
- Naši studenti se baví! Wall Street Institute umožňuje využívat nabídky komunikačních hodin a společenských aktivit, které dávají studentům příležitost nahlédnout na angličtinu zábavnou formou – ať už samotném centru Wall Street English, nebo na mnoha dalších místech.
- Jako náš student si sám organizujete rozvrh vlastní výuky. V případě jakékoliv potřeby se můžete obrátit na Language asistenty, nebo na svého konzultanta, který Vás provází v průběhu celého studia.

www.wallstreetenglish.cz

ISAK

Vyspělý, moderní
informační systém
advokátní kanceláře

- Systém nové generace
- Vyspělý Document management (DMS)
- Podpora MS Office a Outlook (Synchronizace, ukládání dokumentů)
- Datové schránky, Insolvenční rejstřík, Spisové služby soudů
- Pro Windows, Linux, iOS, iPad, iPhone, Android, BlackBerry
- Optimalizován pro intuitivní, rychlé a jednoduché ovládání

Zvyšte výkonnost a zisk vaší advokátní kanceláře. Multiplatformní, informační systém ISAK je vyvíjen speciálně pro advokátní kanceláře. Přináší novou dimenzi zpracování agendy advokátní kanceláře, automatizaci procesů správy spisů a následné fakturace. Zdokonaluje přehled provedených úkonů a výkonnosti právníků kanceláře.

Infolinka: 312 315 350

info@isak.cz

ISAK

www.isak.cz

Postřehy ke sněmu

Úvodníky se zpravidla zabývají aktuálními tématy. Tak tomu bývá i u tohoto našeho časopisu. Dnes se zdá, že půjde o výjimku. Proč? Tyto řádky jsou psány před sněmem, jejich autor neví, jak dopadne, čtenář to již při čtení ví. I tak se však domnívám, že jistá aktuálnost v obecné rovině je dána.

K 6. sněmu se toho řeklo a napsalo hodně. Poslední, deváté číslo BA, bylo věnováno jenom jemu. Jednotliví kandidáti do představenstva, včetně společně kandidující skupiny, uvedli svoje priority a představy o budoucnosti. Všichni, a to je kupodivu, při známé kritičnosti všeho v obecné rovině, do značné míry hodlají navázat na stávající činnost, s určitými náměty, jež by se daly zobecnit

do několika bodů a jež budou nadále v tomto textu zmíněny. Jedno však mají tyto náměty společné. Jejich předkladatelé mají mnohdy zkrácené či vůbec žádné představy o fungování Komory, neuvědomují si, že kolektivní orgán, jakým je zejména představenstvo, se nemůže utápět ve vzájemných sporech a musí najít společné řešení při plnění svých úkolů v zájmu všech advokátů. To, co jsem uvedl o představách jednotlivých, zejména individuálně kandidujících (teď po sněmu to již mohu uvést, o všem je rozhodnuto), není nic nového. Se skutečností, že vlastně o Komoře a její činnosti do voleb nic nevěděli, se mně svěřili mnozí noví kolegové v představenstvu, a bylo jich za dvacet let dost. Většina však brzy pochopila, že to není žádná prebenda, ale každodenní práce, a že je žádoucí ne individuálně, ale kolektivně věci posunout. Mnozí se však bohužel nechali zvolit jen proto, aby měli další funkci do životopisu. Bylo to i v uplynulém funkčním období.

Co jednotlivé náměty obsahovaly. Volá se po posílení role ČAK, po lobbingu, vlivu na zákony související s advokací, chránění advokátů, když jsou nedůvodně šikanováni. K tomu stručně.

V řadách advokátů je mnoho těch, kteří mají vliv na zákonodárný proces. Když zasedají v zákonodárných sborech, až na výjimky nehájí zájmy advokacie a mnohdy, i s ohledem na politickou příslušnost, spíše zájmy advokacie poškodí. Mnozí z nich se totiž jako advokáti ani necítí. Např. Legislativní rada vlády má více než 50 % advokátů. Výstupy z ní tomu neodpovídají, protože ti, co se jako advokáti skutečně cítí a jednájí, jsou v menšině. Na šikanování advokátů je trvale poukazováno, jednáno je i ve vrcholných orgánech, odezva z jejich strany je však neuspokojivá. Samozřejmě, že v této situaci nepřispívají k žádoucímu obrátu ani excesy advokátů, jichž jsme bohužel také svědky, ani to, jak jeden z kandidujících výslovně komentoval přechod z jednoho právníckého povolání do jiného, že „pokud se již takoví právníci advokáty stanou, neměli by být mentálně svázáni se svou původní profesí natolik, aby to bylo opakovaně seznatelné, navíc navenek. Pak si laická veřejnost může o advokacii vytvářet nesprávný názor.“ A jsme zpět u výše uvedeného, kdy advokáti-politici, event. další, kteří tyto možnos-

ti mají, pro své individuální cíle a zájmy nesprávné názory nekorigují.

Uvedené úzce souvisí s další věcí – mediálním obrazem, prestiží advokacie, včetně volání po rychlém (slovy kandidátů) důvěryhodném, účinném, odborně na výši vedeném kárném řízení.

Bohužel, média zajímají jen „senzace“. Seriózní zprávy o dění v advokacii nejsou nosným tématem. Navíc, mediální obraz bohužel dělají mnohdy ti advokáti, kterým nejde o advokacii z pohledu toho, jak má být advokacie vykonávána – viz slib dle zákona, – ale pouze z jejich pohledu, a navíc se netají tím, že věci vnímají ne jako advokáti. Lze se jen ptát, proč tedy nevykonávají jiné povolání. Pokud pak Komora v minulosti chtěla pro seriózní obraz něco udělat, a realizovala i pokus pořádat pro média semináře (tiskové konference), zájem byl minimální, a pokud byl, nedošlo ze strany médií k potřebné reflexi.

Dalším okruhem, všeobecně kandidáty zmiňovaným, je otázka „rozšiřování právních služeb“ s poukazem, že se přichází o „tradiční činnosti advokátů“. Jaké však jsou ty tradiční advokátní činnosti se nedozvíme, stejně jako se nedozvíme, co a jak by mělo být rozšířeno. Pod dojmem možnosti, jež vyplývají z uvedeného výše, bych si to i já přál, ale bohužel realita je jiná. Například poslední pokus asi před třemi měsíci při projednávání novely katastrálního zákona v Poslanecké sněmovně PČR z hlediska podpory advokátnímu návrhu i vedení ČÚZK dopadl neslavně, když jej nepodpořili ve většině politických stran ani poslanci-advokáti.

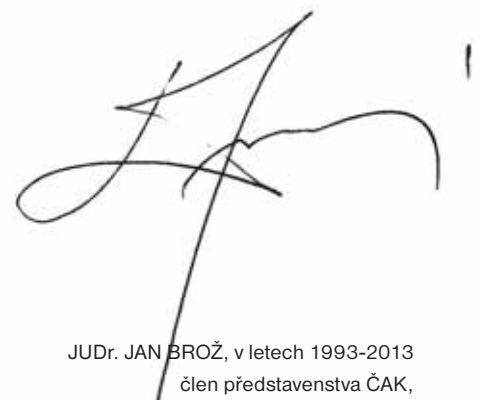
Voláno je i po zlepšení vzdělávání koncipientů, prodloužení koncipientské praxe, možnosti jiné praxe, specializace apod. Jen souhrnně připomínám. Jistě většinou dobré myšlenky, pro některé z nich, když se o nich jednalo, bylo však vedení Komory nedávno „kamenováno“ veřejností, a pokud část těchto věcí realizována bude, bude to jen dobře.

Samostatnou otázkou jsou otázky tarifální. Nechci připomínat celou genezi zrušené vyhl. č. 484/2000 Sb., ale podivuji se nejméně nad tím, že ústavní stížnost byla podávána, resp. zpracována advokátem, aniž byla Komora z čistě profesní slušnosti o tomto kroku předem informována. Mohlo se předejít tomu, že nebyl a dosud ani po půl roce není žádný nový způsob tarifálního odměňování platný. Situace je zcela nepřehledná, když ani Ministerstvo spravedlnosti ve věci nijak urychleně nekoná. Celá věc navíc byla prezentována médií tak, jakoby si advokacie zrušené řešení sama vymyslela, přitom v době vzniku „protiústavní vyhlášky“ to byla práce Ministerstva spravedlnosti v úzké součinnosti se soudy, s nimiž Komora nesouhlasila (to si ještě pamatuji). V podstatě totéž z pohledu „závazných příslibů Ministerstva spravedlnosti o dočasnosti“ platí i v otázkách odměn v ex offio obhajobách.

Samozřejmě, že „nápadů“ kandidujících nezůstaly ušetřeny ani vnitřní poměry Komory. Jde o zahraniční cesty – jejich seškrtání (má se ČAK dostat snad na úroveň východní Evropy?, přitom Komora má mnohdy problém „povinné cesty“ obsadit), advokátní klub (nikdy jeho vzniku nebylo bráněno, ale je o něj fakticky reálný zájem více advokátů? Podle toho, co vím, ne, kdo a z čeho by hradil jeho provoz?), pouze elektronický BA (ví snad autor, že BA je fakticky, prostřednictvím inzerce, ekonomicky hodně soběstačný, stojí nás totiž každého jen 18 Kč měsíčně?), Komora jako připomínkové místo k zákonům (ví navrhovatel, co to znamená, jak by se musel odborně a personálně posílit příslušný odbor a co by to stálo?).

Jsou i další náměty, jež bych mohl zmínit. Tím bych však přesáhl smysl tohoto úvodníku. Tedy jen jeden poslední, který však je o to důležitější. Bohužel za ním stojí opět (bohužel) advokáti sešikovaní s různými neziskovými organizacemi, a je proti zájmu advokacie jako celku. Jde o právní úpravu, jež by v zájmu „obecné prospěšnosti“ a tzv. bezplatné právní služby umožňovala, aby z prostředků státu byla tato právní služba honorována těm, co by ji vykonávali, tedy zejména by se jednalo o neziskový sektor. Představy jsou dokonce takové, že by tyto subjekty mohly dělat v zásadě vše, co mají vymezeno advokáti, s výjimkou trestních obhajob. Negativní důsledky pro advokacii si každý může domyslet sám.

Nevím, jak jsem shora uvedl, jak dopadl sněm a volby, snad bylo voleno uvážlivě a mnohé z toho, co jsem zmínil, jsme si jako advokáti sami při volbě uvědomili. Pokud ano, je to dobře, pokud ne, možná, že nebude nejlépe. V každém případě je však optimisticky nutno novému představenstvu i dalším orgánům popřát, aby se jim v dalším konání ve prospěch advokacie dařilo.

JUDr. JAN BROŽ, v letech 1993-2013
člen představenstva ČAK,
v letech 2003-2013 místopředseda ČAK

Výsledky voleb do orgánů ČAK na 6. sněmu České advokátní komory

POŘADÍ OSOB V JEDNOTLIVÝCH ORGÁNECH ČAK ODPOVÍDÁ POČTU ZÍSKANÝCH HLASŮ.

PŘEDSTAVENSTVO

Členové

- Vychopeň Martin, JUDr., Benešov, reg. č. 02690
- Uhlíř David, JUDr., Praha, reg. č. 00790
- Žizlavský Michal, JUDr., Praha, reg. č. 01274
- Papež Vladimír, JUDr., České Budějovice, reg. č. 00471
- Němec Robert, Mgr., Praha, reg. č. 04615
- Mokřý Antonín, JUDr., Praha, reg. č. 00425
- Poledník Petr, JUDr., Brno, reg. č. 00517
- Miketa Radim, JUDr., Ostrava, reg. č. 01491
- Glatzová Vladimíra, JUDr., Praha, reg. č. 03334
- Vidovičová Lenka, JUDr., Olomouc, reg. č. 03653
- Smejkal František, JUDr., České Budějovice, reg. č. 05003

Náhradníci

- Vsetečka Jiří, JUDr., Hradec Králové, reg. č. 02786
- Svejkovský Jaroslav, JUDr., Plzeň, reg. č. 00665
- Mrázek Petr, JUDr., Praha, reg. č. 02274
- Matějovský Tomáš, Mgr., Praha, reg. č. 09691
- Holub Štěpán, Mgr., Praha, reg. č. 12214

KONTROLNÍ RADA

- Mikš Jan, JUDr., Praha, reg. č. 00418
- Maisner Martin, JUDr., Ph.D., Praha, reg. č. 01637
- Koláček David, Mgr., LL.M., Praha, reg. č. 04611
- Miketa Jiří, JUDr., Ostrava, reg. č. 00417
- Balcar Petr, JUDr., Praha, reg. č. 00008
- Holec Pavel, JUDr., Praha, reg. č. 05239
- Řemínek Stanislav, JUDr., Benešov, reg. č. 00545
- Schejbalová Irena, JUDr., Brno, reg. č. 04980
- Hrudka František, JUDr., Praha, reg. č. 00788
- Němec Jiří, Dr.iur., LL.M., Praha, reg. č. 03471
- Trojan Lukáš, Mgr., Praha, reg. č. 04877
- Suk Jan, JUDr., Praha, reg. č. 00657

- Vovsíková Jaroslava, JUDr., Plzeň, reg. č. 00746
- Nespala Marek, JUDr., Praha, reg. č. 04484
- Liška Jaroslav, JUDr., Klatovy, reg. č. 00368
- Marešová Marcela, JUDr., Ph.D., MBA, Praha, reg. č. 05606
- Orlet Erik, JUDr., Olomouc, reg. č. 01036
- Kuhn Petr, Mgr., Praha, reg. č. 10624
- Doubek Josef, JUDr., Pelhřimov, reg. č. 00105
- Holásek Jan, Mgr., Praha, reg. č. 08933
- Korbel Alan, JUDr., Praha, reg. č. 00295
- Przyhoda Patrik, Mgr., Ing., Praha, reg. č. 12247
- Vostárek Ladislav, JUDr., Praha, reg. č. 05018
- Smejkal Petr, Mgr., České Budějovice, reg. č. 09201
- Kohout Jan, JUDr., Praha, reg. č. 08992
- Monsport Josef, JUDr., Praha, reg. č. 02632
- Vitejčková Eva, JUDr., Brandýs nad Labem, reg. č. 00733
- Taraba Jan, JUDr., Písek, reg. č. 01125
- Krčmová Věra, JUDr., Třebíč, reg. č. 05691
- Mrázek Jan, JUDr., Blatná, reg. č. 03052
- Poledník Petr, JUDr., Ph.D., Praha, reg. č. 04716
- Bělina Tomáš, JUDr., Praha, reg. č. 11736
- Novotná Monika, JUDr., Praha, reg. č. 03968
- Kaiser Tomáš, JUDr., Praha, reg. č. 00253
- Holub Josef, JUDr., Kladno, reg. č. 00171
- Prokopec Tomáš, JUDr., Praha, reg. č. 00536
- Šebek Martin, JUDr., Praha, reg. č. 00576
- Filip Oldřich, JUDr., Česká Lípa, reg. č. 00128
- Rychterová Kateřina, Mgr., Bc., Mělník, reg. č. 12363
- Sabová Jana, JUDr., Litomyšl, reg. č. 00811
- Blažek Kamil, Mgr., Praha, reg. č. 03675
- Chomča Fedor, JUDr., Jablonec nad Nisou, reg. č. 05525
- Bek Vladimír, JUDr., Rychnov nad Kněžnou, reg. č. 00020
- Kykal Vladimír, Mgr., Hradec Králové, reg. č. 11305
- Havránek Ondřej, JUDr., Ing., Praha, reg. č. 09464
- Grubner Martin, JUDr., Praha, reg. č. 02444
- Holec Petr, JUDr., Praha, reg. č. 04909
- Novotný František, JUDr., Praha, reg. č. 00456
- Pánik Lubomír, JUDr., Ústí nad Labem, reg. č. 00470
- Židek Norbert, JUDr., Praha, reg. č. 06715

- Dušek Ondřej, Mgr., Praha, reg. č. 10397
- Semrádová Zvolánková Světlana, JUDr., Ing., Praha, reg. č. 02808
- Buršík Radek, Mgr., Praha, reg. č. 13632
- Nemanský Jan, JUDr., Praha, reg. č. 10599

KÁRNÁ KOMISE

- Jahelka Ivo, JUDr., Jindřichův Hradec, reg. č. 00214
- Čáp Petr, JUDr., Dobříš, reg. č. 00068
- Chum Václav, JUDr., Praha, reg. č. 10417
- Brož Jaroslav, JUDr., Brno, reg. č. 00058
- Krofta David, Mgr., Praha, reg. č. 09293
- Pokorná Magda, Mgr., Praha, reg. č. 10407
- Konstantinová Karin, Mgr., Praha, reg. č. 09269
- Janda Ivo, JUDr., Ph.D., Praha, reg. č. 11146
- Meduna Petr, JUDr., Praha, reg. č. 02360
- Trojánková Růžena, JUDr., Praha, reg. č. 02247
- Hrodek Martin, Mgr., Praha, reg. č. 04478
- Císař Vladimír, JUDr., České Budějovice, reg. č. 07230
- Vágner Jiří, Mgr., Praha, reg. č. 08474
- Syka Jan, JUDr., Praha, reg. č. 00673
- Novák Jiří, JUDr., Praha, reg. č. 11314
- Uličný Daniel, JUDr., Praha, reg. č. 11157
- Olík Miloš, JUDr., Ing., LL.M., Praha, reg. č. 10877
- Sagál Ivan, Mgr., Praha, reg. č. 08731
- Bajerová Jarmila, JUDr., Ostrava, reg. č. 02895
- Velázquez Luis, Mgr., Praha, reg. č. 04268
- Bendová Šárka, JUDr., Karviná, reg. č. 00023
- Korecký Václav, JUDr., Plzeň, reg. č. 00298
- Skalický Vladimír, JUDr., Příbram, reg. č. 00601
- Šimůnková Hošková Monika, Mgr., Praha, reg. č. 10852
- Bělina Martin, Mgr., Praha, reg. č. 09945
- Kalina Václav, JUDr., Písek, reg. č. 00256
- Skřípský Jan, JUDr., Ph.D., Ostrava, reg. č. 04526
- Attl Karel, JUDr., Ph.D., České Budějovice, reg. č. 05129
- Honus Igor, JUDr., Ostrava, reg. č. 00172
- Horáková Ivana, JUDr., Prostějov, reg. č. 03024
- Hrůza Petr, JUDr., Tachov, reg. č. 00199
- Navrátil Dušan, JUDr., Olomouc, reg. č. 00440
- Zahnáš Michal, Mgr., Olomouc, reg. č. 04052
- Kindl Jiří, JUDr., M.jur., Ph.D., Praha, reg. č. 11677
- Outlá Anna, JUDr., Plzeň, reg. č. 06399
- Kačerová Milada, JUDr., Kladno, reg. č. 00077
- Zeman Václav, JUDr., Plzeň, reg. č. 00776
- Burián Martin, JUDr., Brno, reg. č. 03892
- Kotek Petr, JUDr., Praha, reg. č. 00302
- Grossová Marie Emilie, JUDr., Ph.D., Prostějov, reg. č. 08386
- Herblich Tomáš, JUDr., Praha, reg. č. 08775
- Čupr Pavel, JUDr., Ph.D., Brno, reg. č. 07564
- Novák Zdeněk, JUDr., Domažlice, reg. č. 00454
- Krátký Jan, Mgr., Mladá Boleslav, reg. č. 03875
- Cembis Petr, JUDr., Brno, reg. č. 03130
- Skoupý Jaroslav, JUDr., Rakovník, reg. č. 00605
- Štětina Milan, JUDr., Česká Lípa, reg. č. 00648
- Štancel Jiří, JUDr., Klatovy, reg. č. 00638
- Hrachy Petra, Mgr., Brno, reg. č. 04571

- Dobývalová Renata, JUDr., Hradec Králové, reg. č. 00099
- Kříž Marek, JUDr., Ph.D., Karviná, reg. č. 04034
- Hájek Daniel, Mgr., LL.M., Praha, reg. č. 12029
- Kozelka Vladimír, JUDr., Praha, reg. č. 00314
- Navrátilová Kateřina, JUDr., Brno, reg. č. 04733
- Doleček Martin, Mgr., Praha, reg. č. 10533
- Třeštík Richard, JUDr., Ústí nad Labem, reg. č. 00692
- Hanke Radim, Mgr., Bc., Lysá nad Labem, reg. č. 09648,
- Vondráčková Pavlína, JUDr., Praha, reg. č. 09768,
- Syrůčková Ivana, JUDr., Praha, reg. č. 00650
- Hansalanderová Jana, Mgr., Rakovník, reg. č. 04388
- Skácel Josef, JUDr., Praha, reg. č. 03681
- Fryšák Pavel, Mgr., Olomouc, reg. č. 10009
- Beránek Jaromír, JUDr., Praha, reg. č. 00791
- Buchta Michal, Mgr., Praha, reg. č. 12980
- Sedláček Dušan, Mgr., Praha, reg. č. 09087
- Novotný Ladislav, JUDr., Tábor, reg. č. 01067
- Homola Tomáš, JUDr., Praha, reg. č. 03396
- Šimonek David, JUDr., LL.M., Praha, reg. č. 02245
- Grumlová Jarmila, Mgr., Kolín, reg. č. 09322
- Šimáček Radomír, JUDr., Klatovy, reg. č. 03018
- Nejedlíková Gabriela, Mgr., Ostrava, reg. č. 08425
- Komárová Petra, Mgr., Prostějov, reg. č. 10803
- Ferdusová Iveta, JUDr., Brno, reg. č. 08377
- Grus Zdeněk, JUDr., Ústí nad Labem, reg. č. 10611
- Koberová Kateřina, JUDr., Praha, reg. č. 12506
- Bartlová Jitka, JUDr., Praha, reg. č. 02284
- Buršík Vladimír, Mgr., Rumburk, reg. č. 08517
- Černá Jarmila, JUDr., Pardubice, reg. č. 08256
- Urbis Vilém, JUDr., Bruntál, reg. č. 00703
- Polák Milan, Mgr., Praha, reg. č. 08292
- Dvorský Aleš, Mgr., Brno, reg. č. 04021
- Indrová Ladislava, JUDr., Plzeň, reg. č. 03208
- Vespalec Pavel, JUDr., Plzeň, reg. č. 00730

ODVOLACÍ KÁRNÁ KOMISE

- Sokol Tomáš, JUDr., Praha, reg. č. 00789
- Sedlatý Bohuslav, JUDr., Nymburk, reg. č. 00582
- Dubecká Dagmar, JUDr., Ph.D., Praha, reg. č. 04382
- Camrda Jan, JUDr., Benešov, reg. č. 00067
- Vavroch František, JUDr., České Budějovice, reg. č. 00723
- Kotáb Petr, JUDr., Praha, reg. č. 05106
- Machourek Jiří, JUDr., Brno, reg. č. 00382
- Demut Jiří, JUDr., Praha, reg. č. 00092
- Matějčík Jan, JUDr., Kolín, reg. č. 00402
- Hartmann Jiří, JUDr., Praha, reg. č. 00806
- Ježek Vladimír, JUDr., Ostrava, reg. č. 00233

Voleb do orgánů ČAK na 6. sněmu České advokátní komory, který se konal 11. 10. 2013 v pražském hotelu Clarion, se zúčastnilo celkem 1739 advokátů. Reportáž ze sněmu i všechna jím přijatá usnesení naleznete kvůli termínu uzávěrky až v jedenáctém čísle Bulletinu advokacie, dále na webových stránkách www.bulletin-advokacie.cz i na webových stránkách Komory www.cak.cz.

DEVÁTÝ ROČNÍK PRÁVNÍKA ROKU VYVRCHOLÍ V LEDNU 2014 V BRNĚ

PO OSM UPLYNULÝCH ROČNÍKŮ PRÁVNÍKA ROKU JSTE BYLI ZVYKLÍ NAJÍT VŽDY V ČÍSLE 10 BULLETINU ADVOKACIE (TOHO KTERÉHO ROKU) REZERVAČNÍ FORMULÁŘ K ZAREZEROVÁNÍ VSTUPENEK NA PŘÍSLUŠNÝ GALAVEČER A UBYTOVACÍ FORMULÁŘ K REZERVACI UBYTOVÁNÍ V HOTELECH V PRAZE ČI V BRNĚ – PODLE TOHO, KDE SE GALAVEČER KONAL.

právníkroku 2013

Letos poprvé vám nabídneme tyto formuláře s dalšími bližšími informacemi až v BA č. 11/2013.

Důvody jsou dva. Jednak fakt, že jsme se přednostně věnovali přípravě 6. sněmu ČAK, který právě proběhl, a až nyní se s plným nasazením můžeme soustředit na Právníka roku.

Druhý důvod je složitější. Naše obvyklé místo konání galavečera Právníků roku v Brně – hotel Bobycentrum, kde byla navíc naprostá většina z vás i ubytována, bohužel přerušil svou činnost. V tuto chvíli tedy intenzivně hledáme novou variantu jak vlastního galavečera, tak i výhodného ubytování.

O všem, co připravíme, vás budeme informovat. Rezervační formuláře na vstupenky i ubytování najdete v příštím BA.

Sledujte, prosím, Bulletin advokacie č. 11/2013 a webové stránky ČAK (banner Právníka roku 2013 na úvodní straně).

✿ odbor vnějších vztahů ČAK

Marek/Ježek

Cenné papíry v novém občanském zákoníku

Komentář • § 514–544

Vázané v plátně, obj. číslo BK20
připravujeme na konec října 2013

- průřezový komentář k nové úpravě cenných papírů v občanském zákoníku
- komentována jsou nejen základní ustanovení o cenných papírech v obecné části, ale také smluvní typy upravující nakládání s cennými papíry a ustanovení upravující jejich správu či zastavení
- přináší informace o úpravě cenných papírů mimo rámec občanského zákoníku

Jan Štandera

Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku

Komentář • § 2586–2635

Vázané v plátně, obj. číslo BK26
připravujeme na říjen

- publikace přehledně seznamuje širokou veřejnost s novou civilněprávní úpravou v oblasti smlouvy o dílo
- věnuje pozornost nejen seznámení s novým kodexem, ale také srovnání dosavadních úprav obsažených jak v občanském zákoníku, tak v zákoníku obchodním
- zároveň vymezuje praktické aplikace nových ustanovení spolu s nastíněním možných interpretačních problémů či nejistot, které nový občanský zákoník v této oblasti přináší

Jemelka/Vetešník

Zákon o přestupcích a přestupkové řízení Komentář, 2. vydání

Vázané v plátně, 640 stran
cena 1290, obj. číslo BK22

- komentář reaguje na změny právní úpravy, které nastaly od 1. vydání komentáře v r. 2010
- zohledňuje nárůst související soudní judikatury
- usnadní orientaci v zákoně o přestupcích a v přestupkovém řízení, umožní porozumět sporným ustanovením těchto předpisů a názorně ukáže, jak jsou přestupky v praxi projednávány
- podrobně se věnuje též problematice řízení o přestupcích, a to s ohledem na úpravu doplňující správní řád, resp. odlišující se od správního řádu

Objednávejte se slevou
v eShopu na **www.beck.cz**

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Jungmannova 34, 110 00 Praha
tel.: 273 139 219, fax: 273 139 245, e-mail: beck@beck.cz

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují

9. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

právníkroku 2013

Komora č.
evropský komise § korporace
lhůta ombudsman
Česká republika spravedlnost o.s.ř.
zákoník agenda ministr prestiž parlament
katedra zákon JUDr. ocenění
Právník spor znění
galavečer kancelář senát zástava pracovní
advokacie čl. hlava koncipient tradice
dvůr obchodní zaměstnavatel restituce žalobce
PF UK Ústavní soud povinný
o.s.ř. 2013 význam odst. roku
ústava promlčení systém
ex řád státní zastupitelství trestní
restituce univerzita EPRAVO.CZ
Nový občanský zákoník
mezinárodní tr.ř.

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Partneři soutěže:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoliv právnícké profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právníká síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 15. 5. 2013 do 31. 10. 2013.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2013 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právníckých periodikách.

*Společně jsme založili tradici,
kterou si právnícký svět zasloužil!*

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem v lednu 2014. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 11/2013.

Stálé kategorie soutěže

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Správní právo
- Rodinné právo
- Právo informačních technologií
- Insolvenční právo
- Lidská práva a právo ústavní

Stálé kategorie se zvláštními kritérii

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právníká síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)

Mercedes-Benz

BANG & OLUFSEN

Obczan.cz – komunitní portál o rekodifikaci soukromého práva

Vážené kolegyně, vážení kolegové!

Časté diskuse nad výkladem nového občanského zákoníku, zákona o obchodních korporacích a souvisejících předpisů vedly k tomu, že jsme se skupinou dalších advokátů a podnikových právníků iniciovali vznik neziskového komunitního portálu www.obczan.cz, jehož smyslem je vedení odborné diskuse nad výkladem rekodifikovaných předpisů.

Obczan.cz umožňuje uživatelům vkládat články a komentáře k jednotlivým paragrafům rekodifikovaných předpisů. Ke každému komentáři či článku můžete také vkládat diskusní příspěvky.

Pokud máte názor nebo otázku, neváhejte se do komentářů či diskuse zapojit. Ostýchavější mohou i pod přezdívkou. Diskuse je otevřená všem. Jedinou podmínkou je, že musí jít o diskusi slušnou a profesionální.

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

ID datové schránky: g3jhyji

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

inzerce

Pokud máte nějaké nápady, či byste se chtěli do práce na tomto komunitním projektu více zapojit, prosím, kontaktujte nás.

A jeden vzkaz nakonec – pro ty, kteří stále věří, že třeba Senát svým opatřením účinnost rekodifikovaných předpisů odloží: zapojte se také, vaše podněty mohou přeci posloužit pro případnou technickou novelu.

✿ JUDr. ROMAN KRAMAŘÍK, Ph.D.,
předseda redakční rady www.obczan.cz a advokát v Praze

Soudní exekutor Mgr. Richard Bednář
Exekutorský úřad Praha 10
Na Plískavě 1525/2, Praha 10

tel.: 272 10 12 11
mail: info@exekuce.com

Vymahatelnost práva je pro nás závazkem.

Pokud hledáte pro vymození Vaší pohledávky či portfolia pohledávek exekutorský úřad, který provádí exekuce efektivně a všemi zákonnými prostředky, a zároveň hledáte v oblasti vymáhání pohledávek někoho, pro koho je oboustranná spokojenost základem dobré spolupráce, je exekutorský úřad soudního exekutora Mgr. Richarda Bednáře Vaší správnou volbou.

www.exekuce.com

Česko-slovenská
advokátní kancelář
s mezinárodním
dosahem

- I Havel, Holásek & Partners s kanceláři v Praze, Brně, Ostravě a Bratislavě je s týmem více než 140 právníků, několika desítek studentů právnických fakult a celkem více než 270 spolupracovníků největší česko-slovenskou právní firmou.
- I Kancelář je součástí tří z deseti nejprestižnějších mezinárodních právnických sítí: World Law Group, State Capital Group a First Law International, které sdružují celkově více než 200 předních světových právnických firem po celém světě. Při transakcích přesahujících hranice České a Slovenské republiky jako vedoucí nezávislá právní firma spolupracuje s předními evropskými a mezinárodními právními firmami, avšak bez exkluzivního vztahu s kteroukoli z nich.
- I V případě potřeby jsme našim klientům schopni doporučit i jinou vhodnou advokátní kancelář v ČR, SR i v zahraničí – v uplynulém roce jsme takto referovali cca 60 případů; současně také děkujeme kolegům z jiných kanceláří za doporučení naší kanceláře, například při potřebě zajistit specializované poradenství v oblastech hospodářské soutěže nebo řešení mezinárodních sporů.
- I Českým, slovenským i zahraničním klientům poskytujeme komplexní právní služby ve většině právních oblastí. Kancelář má cca 1.000 klientů, z toho 80 společností uvedených v seznamu největších světových firem Fortune 500 a více než 30 společností z Czech Top 100. Kancelář od svého založení nepřetržitě roste a každoročně rozšiřuje portfolio o cca 100 nových klientů.
- I Kancelář je podle historických výsledků všech pěti ročníků oficiální soutěže Právníká firma roku podle celkového počtu nominací a titulů nejúspěšnější českou advokátní kancelář v rámci tohoto hodnocení.

Havel, Holásek & Partners s.r.o., Týn 1049/3, 110 00 Praha 1, Česká republika, tel.: +420 224 895 950, office@havelholasek.cz

www.havelholasek.cz

Největší právníká firma
v České republice

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2012)

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2012)

Klienty nejlépe hodnocená
právníká firma
v České republice

Právníká firma roku
v České republice

(2012)

WHO'SWHOLEGAL

1. místo mezi domácími
právníkými firmami

(2012)

PRACTICAL LAW COMPANY

Česko-slovenská advokátní kancelář s mezinárodním dosahem

Neustále rozšiřujeme a posilujeme náš tým o špičkové odborníky – hledáme a vybíráme nejschopnější právníky ve všech specializacích i na všech úrovních seniority, a to nejen v Praze, ale i v ostatních regionech ČR a na Slovensku

Pro náš tým hledáme vhodné kolegy / kolegyně na pozice:

Partner / Vedoucí advokát / Advokát / Koncipient

Bankovníctví, finance a kapitálový trh
Duševní vlastnictví/informační technologie,
médiá a telekomunikace
Ochrana hospodářské soutěže a právo EU

Soudní, správní a rozhodčí řízení / Arbitráže
Energetika a utility
Obchodní právo, fúze a akvizice
Nemovitosti a stavebnictví

Očekáváme

Vynikající znalost platného práva
Zkušenosti v mezinárodní nebo přední české či slovenské právnícké firmě/jinou obdobnou praxi
Výbornou znalost anglického, případně i dalšího světového jazyka
Flexibilitu a vysoké pracovní nasazení
Schopnost týmové práce
Loajalitu a zájem o trvalý profesní růst v rámci kanceláře

Nabízíme

Pracovní příležitost v přátelském kolektivu trvale rostoucí advokátní kanceláře
Výjimečnou možnost dalšího profesního růstu v rámci největší česko-slovenské advokátní kanceláře, včetně intenzivní podpory odborného rozvoje i systému studijních a pracovních stáží v zahraničí
Práci pro nejprestižnější českou, slovenskou a zahraniční klientelu
Úzkou spolupráci na komplexních projektech se špičkovými mezinárodními AK a předními poradenskými firmami
Odpovídající finanční ohodnocení včetně variabilní složky odměny vázané na dosažené výsledky

Profesní životopis v českém, slovenském či anglickém jazyce prosím zašlete na adresu: Havel, Holásek & Partners s.r.o., advokátní kancelář, Týn 1049/3, 110 00 Praha 1
Můžete se také zaregistrovat na našich webových stránkách v sekci Kariéra.

Největší právnícká firma
v České republice

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2012)

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2012)

Klienty nejlépe hodnocená
právnícká firma
v České republice

Právnícká firma roku
v České republice

(2012)

WHO'SWHOLEGAL

1. místo mezi domácími
právníckými firmami

(2012)

PRACTICAL LAW COMPANY

Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném

- o výši a splatnosti příspěvku na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2014
- o výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2014
- o výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2013
- o výši a splatnosti pojistného pro rok 2014

I. Příspěvek na činnost Komory za rok 2014

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2014 činí

- a) 8000 Kč,
- b) 3000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- c) 4000 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2014.

Příspěvek je splatný do 20. ledna 2014.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2014, je příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu. Tato lhůta platí při změnách v průběhu roku a u všech plateb.

II. Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2014

Výše odvodu advokáta do sociálního fondu Komory za rok 2014 činí

- a) 500 Kč,
- b) 250 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2014,
- c) odvod neplatí advokátů, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný do 20. ledna 2014.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2014, je odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty a advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a pětímístného registračního čísla advokáta.

Příklad: variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2014 je 201404876.

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek 8.00 – 12.00 hod. a 13.00 – 15.30 hod.; pátek 8.00 – 13.00 hod.).

III. Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2013

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropští advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2013 činí

- a) 3000 Kč,

b) pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý kalendářní rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; povinnost platit odvod vzniká dnem zápisu do seznamu advokátních koncipientů,

c) pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo;

d) pokud advokátní koncipient přerušil výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušování výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušování výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo. Povinný advokát je na výzvu Komory povinen důvod a dobu trvání přerušování výkonu právní praxe advokátního koncipienta hodnověrně doložit; pokud tak neučiní, nárok na snížení výše odvodu mu zanikne.

Odvod je splatný do 20. ledna 2014.

Poměrná částka příspěvku do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů je splatná posledním dnem měsíce následujícího po měsíci, v němž pracovní poměr advokátního koncipienta skončil.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se **platí převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající z posledního dvojčíslí roku, za který je odvod placen (13) a pětimístného registračního čísla advokátního koncipienta.

Příklad: Variabilní symbol pro odvod za advokátního koncipienta s registračním číslem 14876 za rok 2013 je 1314876.

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek 8.00 – 12.00 hod. a 13.00 – 15.30 hod.; pátek 8.00 – 13.00 hod.).

IV. Pojištění profesní odpovědnosti pro rok 2014

1. Pojištění na základě Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, ve znění pozdějších dodatků (dále jen „hromadné pojištění advokátů“), uzavřené mezi Generali Pojišťovna, a. s., a Komorou:

Hromadné pojištění advokátů se i pro rok 2014 vztahuje pouze na odpovědnost advokáta za škodu, kterou způsobí v souvislosti s poskytováním právních služeb on sám, tzn., že hromadné pojištění advokátů se u advokátů vykonávajících advokacii samostatně nebo ve sdružení bude vztahovat na odpovědnost za škodu, za kterou advokát sám odpovídá klientovi podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Výše ročního pojistného advokáta prostřednictvím hromadného pojištění činí 4600 Kč a je splatné do 31. 12. 2013.

Toto pojistné se vztahuje na minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle § 24a odst. 1 zákona o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 3 000 000 Kč.

Pojistné se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a pětimístného registračního čísla advokáta.

Příklad: Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2014 je 201404876.

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek 8.00 – 12.00 hod. a 13.00 – 15.30 hod.; pátek 8.00 – 13.00 hod.).

Na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie se hromadné pojištění advokátů nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie advokacii nevykonávají.

Hromadné pojištění advokátů se nevztahuje na advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii (tzv. zahraniční advokáti) a na usazené evropské advokáty. Ti jsou povinni pojistit se individuálně.

Účastníkem hromadného pojištění advokátů není ani advokát, který advokacii vykonává v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti, jejímž předmětem podnikání je výkon advokacie (dále jen „zaměstnaný advokát“). Za škodu způso-

benou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnaným advokátem odpovídá jeho zaměstnavatel. Zaměstnaný advokát odpovídá svému zaměstnavateli za škodu takto způsobenou při plnění pracovních úkolů podle zákoníku práce.

Pro hromadné pojištění advokátů je rozhodný seznam advokátů s účinností k 1. 1. a 1. 7. kalendářního roku.

Podle pojistné smlouvy jsou hromadným pojištěním advokátů pojištěni advokáti zapsaní do seznamu advokátů v půlročním období od 1. 1. do 30. 6. a od 1. 7. do 31. 12. příslušného kalendářního roku bez ohledu na to, zda v průběhu těchto období byli do tohoto seznamu zapsaní další advokáti nebo z něj byli někteří advokáti vyškrtnutí. Tzn., že účastníky hromadného pojištění advokátů do 30. 6. 2014 budou i advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období po 1. 1. do 30. 6. 2014, aniž budou platit za toto období pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na II. pololetí roku 2014, a advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období po 1. 7. do 31. 12. 2014 budou účastníky hromadného pojištění advokátů do 31. 12. 2014, aniž budou na toto období platit pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na rok 2015. Tzn., že advokáti, kteří jsou zapsaní do seznamu advokátů v období od 2. 1. do 1. 7. 2014, hradí tedy pouze poloviční pojistné ve výši 2300 Kč. Toto poloviční pojistné je splatné do týdne po zápisu nebo změně ve způsobu výkonu advokacie.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2013 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro rok 2014 individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění nesmí však být užší, než by činil v případě hromadného pojištění advokátů, a minimální limit pojistného plnění nesmí být nikdy nižší, než který stanoví usnesení představenstva č. 4/2009 Věstníku ze dne 15. září 2009, ve znění usnesení představenstva č. 7/2010 Věstníku. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

2. Pojištění individuálními pojistnými smlouvami:

a) Advokáti vykonávající advokacii ve sdružení, kteří jsou účastni hromadného pojištění advokátů, jsou i pro rok 2014 povinni být pojištěni samostatně pro případ vzniku závazku, k jehož splnění je advokát podle zvláštních právních předpisů povinen z důvodu solidární odpovědnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako účastník sdružení (§ 14 zákona) za škodu, za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu solidární odpovědnosti, se s účinností od 1. ledna 2011 stanoví částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem ostatních účastníků sdružení, a to u každého účastníka sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako účastník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie účastníky sdružení.

b) Advokáti vykonávající advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementáři komanditní společnosti jsou i pro rok 2014 povinni být pojištěni samostatně, včetně pojištění pro případ vzniku závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a advokát je podle zvláštních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii ve veřejné obchodní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2011 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem společníků veřejné obchodní společnosti, a to u každého ze společníků společnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako komplementář komanditní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2011 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem komplementářů této společnosti, a to u každého z komplementářů.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení se vztahuje také i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

c) Zahraniční advokáti (podle § 5a zákona o advokacii) a evropští usazení advokáti zapsaní do seznamu advokátů – minimální limit pojistného plnění s účinností od 1. 1. 2011 činí tři miliony Kč.

d) Společnost s ručením omezeným a komanditní společnost musejí být od vzniku do dne svého zrušení pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu, za kterou klientovi odpovídají podle § 24 odst. 2. Minimální limit pojistného plnění z pojištění společnosti musí činit nejméně 50 000 000 Kč za každého společníka společnosti s ručením omezeným, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, nebo nejméně 10 000 000 Kč za každého komanditistu komanditní společnosti, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie.

Individuální pojistné smlouvy sjednané pro pojistné období roku 2014 jsou advokáti povinni předložit Komoře nejpozději do 31. 12. 2013, bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

Platné znění usnesení č. 4/2009 Věstníku s účinností od 1. 1. 2011 je k dispozici na webových stránkách Komory: www.cak.cz/Předpisy_o_advokacii/Stavovské_předpisy.

Think international law

International faculty
Flexible schedule for working professionals
Degree awarded from University of Greenwich, U.K.

University
of New York
in Prague

EDUCATING TOMORROW'S LEADERS
www.unyp.cz

Study at UNYP LL.M in International and Commercial Law

Accreditations:

Memberships:

z právní teorie a praxe

ČLÁNKY

Kdo má odpovídat za „správné“ složení statutárních orgánů obchodních korporací?	19
Ke smlouvě o dílo podle nového občanského zákoníku	28
Elektronické právní jednání – změny, problémy a nové možnosti v zákoně č. 89/2012 Sb.	34
Je rekognice „in natura“ opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon?	41
Z JUDIKATURY	44 – 52
Z ODBORNÉ LITERATURY	53 – 62

SHRNUTÍ

Josef Bejček: Kdo má odpovídat za „správné“ složení statutárních orgánů obchodních korporací?

Rozhodnutí Evropské komise ze dne 14. listopadu 2012 o povinném zastoupení žen v dozorčích radách obchodních korporací zasahuje do oblasti corporate governance a atakuje korporátní autonomii. Pokud by se stalo závazným, omezilo by (s odvoláním na „vyšší“ společensko-politické

a ideové cíle) svobodu společníků optimalizovat skladbu orgánů korporace s ohledem na její hlavní cíl, který je odlišný od tzv. genderové vyváženosti. Proporcionalita a subsidiarita předpokládané směrnice bude sotva zachována.

Příspěvek popisuje možnosti obrany proti zamýšlenému postupu a komentuje některé možné vedlejší dopady včetně transakčních nákladů a eventuálních sankcí za nedodržení stanoveného požadavku. Zabývá se též širšími implikacemi regulací podobného typu.

Poukazuje se na nebezpečí dezintegračních tendencí ve společnosti a na ideologické a skuteč-

nosti neodpovídající zázemí podobných snah, které v důsledku (skutečnou) diskriminaci spíše přinesou, nežli (domnělou) diskriminaci odstraní.

Karel Marek: Ke smlouvě o dílo podle nového občanského zákoníku

Smlouvou o dílo se zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení. Dílem se rozumí zhotovení určité věci, pokud nespadá pod kupní smlouvu, její údržba, provedení opravy nebo úpravy určité věci nebo výsledek jiné činnosti. Dílem se rozumí vždy zhotovení, oprava nebo úprava stavby nebo její části.

Radim Polčák: Elektronické právní jednání – změny, problémy a nové možnosti v zákoně č. 89/2012 Sb.

Text se zaměřuje na změny, které přináší zákon č. 89/2012 Sb. vzhledem k elektronickým formám právního jednání se zaměřením na elektronické písemnosti. Vedle diskuse stávajících aplikačních problémů a jejich přechodu pod novou právní úpravu se specificky věnuje změnám v presumpci důkazní spolehlivosti elektronických dokumentů, terminologickým lapsům nové právní úpravy, jakož i novým aplikačním možnostem, které přináší domněnka důkazní spolehlivosti dokumentačních systémů (tj. např. spisových systémů nebo běžně používaných kontraktačních platform).

Jan Brázda: Je rekognice „in natura“ opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon?

Článek pojednává o provádění rekognice jako důkazního prostředku v trestním řízení. Autor se zabývá neopakovatelností tohoto úkonu a jeho využitím v trestním řízení. Upozorňuje na to, že v praxi se setkáváme s tím, že rekognice, ač neopakovatelný úkon, je opakován a tím znehodnocován pro další trestní řízení. V článku je poukazováno na publikace předních českých kriminalistů, kteří se touto problematikou zabývají a kteří jednoznačně odmítají opakování rekognice osob in natura. Autor na podkladě předložených argumentů dochází k tomu, že opakováním rekognice dochází k nezákonnému postupu, který je v rozporu s § 2 odst. 5 trestního řádu, a nelze jej v takovém případě využít jako důkaz v trestním řízení.

OBCHODNÍ PRÁVO 2014

ČASOPIS PRO OBCHODNĚ PRÁVNÍ PRAXI

Časopis s dlouholetou tradicí a novým vydavatelem
advokátní kancelář JUDr. Mgr. Michala Pospíšila, Ph.D.

nabízí

předplatné časopisu pro rok 2014

Časopis vychází od roku 1992. Je připravován redakční radou složenou z předních odborníků, kteří se dlouhodobě zabývají problematikou obchodního práva.

Pravidelně zveřejňuje statě, názory i polemiky k problematice obchodního práva a obchodního soudnictví našich předních pracovníků z oblastí teorie i praxe.

V rubrice „Nad novou úpravou soukromého práva“ se věnuje objasnění změn, které přináší zejména nový občanský zákoník.

Pozornost je věnována i aktuální obchodněprávní judikatuře, přináší pravidelně výběr z rozhodnutí českých soudů i Evropského soudního dvora.

Časopis je zařazen v Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik Rady pro vědu, výzkum a inovace Vlády ČR.

Cena ročního předplatného pro rok 2014 činí včetně DPH
2 300 Kč

www.oppravo.cz
pospisil@akpospisil.cz

inzerce

HLEDÁME PODNIKOVÉHO ADVOKÁTA

Skupina společností investujících do nemovitostí a pohledávek hledá advokáta na perspektivní, stabilní a zajímavou práci v centru Prahy, 40 000 Kč

V případě Vašeho zájmu zašlete svůj životopis na e-mailovou adresu hledamepravnik@gmail.com.
V případě dotazů kontaktujte Ing. Petra Jiříčka na tel. čísle +420 773 600 660.

Kdo má odpovídat za „správné“ složení statutárních orgánů obchodních korporací?

prof. JUDr. JOSEF BEJČEK, CSc.

1. Úvodem

Polaritě mezi pohlavími vděčíme když ne za vše, tak za hodně; přinejmenším za vlastní život. Tato přirozená polarita se ovšem politizuje a vnaší se i do oblastí dříve z tohoto pohledu neutrálních. V poslední době rozvířila živou diskusi snaha Evropské komise (reprezentovaná místo-předsedkyní a komisařkou Viviane Redingovou) prosadit tzv. vyvážené zastoupení žen a mužů ve správních radách největších evropských podniků. Její podstatou je politické a ideové rozhodnutí, které má však důsledky i pro správu a řízení korporací (*corporate governance*). Jde koneckonců o to, zda mohou být obchodní korporace použity k naplňování všeobecných společensko-politických záměrů,¹ či nikoliv, byť by to bylo pocíťováno jako cizorodý prvek v soukromém korporátním právu, které vzniklo a rozvíjelo se pro sledování a ochranu jiných zájmů.

Po určitých peripetiích v samotné Komisi, v níž byly proti přijetí úpravy kvót i některé komisařky,² bylo v Evropském parlamentu prozatím odloženo hlasování o návrhu Směrnice Evropského parlamentu a Rady (dále jen „Návrh“) o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy dozorčí rady/nevýkonnými členy správní rady společností kotovaných na burze a o souvisejících opatřeních.³ Zdá se, že je jen otázkou času, kdy bude znovu projednána; šance na její schválení jsou nemalé. Dokonce se někdy tvrdí, že politicky bylo již rozhodnuto a že námitky z hospodářských a právních kruhů byly dávno politicky překonány.⁴

Návrh stanoví opatření, která mají zajistit vyváženější zastoupení mužů a žen mezi členy dozorčí rady/nevýkonnými členy správní rady kotovaných společností, čímž hodlá urychlit pokrok v oblasti tzv. genderové vyváženosti, přičemž se společností poskytuje dostatek času na provedení nezbytných opatření.

V příspěvku nejprve stručně popisují obsah připravované směrnice.⁵ V další části se zabývám argumentací ve prospěch jejího zavedení, a poté uvádím argumenty proti němu. Následuje hodnocení argumentů a zprostředkování některých praktických zkušeností s kvótami a uzavírám zobecňujícími úvahami o kvótách a o „politicky korektní“ fikci rovnos-

ti a o možnostech postupu v obchodních korporacích v případě schválení návrhu směrnice.

2. Podstata návrhu

Komise navrhuje opatření,⁶ podle něhož by měl podíl každého pohlaví ve funkci nevykonných členů správní rady největších podniků kotovaných na evropských burzách dosáhnout do konce roku 2020 minimálně 40 %. Úprava by se měla vztahovat na kotované společnosti, které mají alespoň 250 zaměstnanců a jejichž celosvětový roční obrát činí více než 50 milionů eur. Takovýchto společností je kolem 5000.

Společnosti, jež dosud 40% limit nedosahují, by musely uplatňovat při obsazování daných pozic jasně definovaná pravidla, která by bránila diskriminaci na základě pohlaví, a musely by kandidáty vybírat podle jejich dosažené kvalifikace a praxe v oboru. V případě srovnatelné kvalifikace by se společnosti měly přiklonit k výběru toho pohlaví, které je v dané chvíli ve správní radě nedostatečně zastoupeno (což zpravidla bývají ženy).

Navrhaná opatření by byla dočasná. Společnosti by si rovněž musely stanovit vlastní cíle pro zajištění genderové rovnováhy na pozicích výkonných členů správní rady (kteří rovněž zastávají významné řídicí pozice ve společnosti), a to do roku 2020. Pokud by společnosti stanovená opatření nedodržovaly, mohly by jim být uloženy sankce; ty by stanovila vláda daného členského státu. Země, v nichž již systém pro zajištění genderové rovnosti úspěšně funguje, by ho nemusely mě-

1 Pod heslem „CSR“: *corporate social responsibility*; srov. Sdělení Komise ze dne 25. 10. 2011 Obnovená strategie EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011-2014, KOM 2011, 681.

2 Je jich 9 z 27 členů Komise.

3 Uveřejněna pod <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0614:FIN:CS:HTML>

4 Srov. Bayer, W.: Grundsatzfragen der Regulierung der aktienrechtlichen Corporate Governance, *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht*, 2013, Nr. 1, str. 7. Poslední vývoj tomu však nenasvědčuje. Koncem dubna 2013 odmítla německá vláda návrh evropské směrnice (z formálních důvodů – pro porušení zásady subsidiarity, podobně i vláda britská) a v Bundestagu neprošel návrh zákona o zavedení povinných kvót pro ženy směrnici inspirovaný. Srov. Bannas, G.: Jedem Anfang wohnt ein Zaudern inne, *Frankfurter Allgemeine Zeitung* z 18. 4. 2013. Zdá se, že bude sveden velký „boj zatvrzelých“ o první krok správným směrem „v čase nazralém pro změny“ (*Süddeutsche Zeitung*), a že zásada „když dobrovolnost nefunguje, musí nastoupit síla“ může být kontraproduktivní (srov. Alenová, K.: Kvóty jsou jen začátek – převzato z časopisu *Der Spiegel* – Literární noviny z 22. listopadu 2012, str. 8).

5 Po odevzdání příspěvku byly u nás publikovány specializované studie – srov. Břicháček, T.: K návrhu směrnice o zastoupení žen ve vedení společností, *OR* 2013, č. 5, str. 133 nsl.; Josková, L.: Budou mít akciové společnosti lepší dozorčí rady? (K účasti žen ve vedení společností), *OR* 2013, č. 7 – 8., str. 203 nsl.

6 Srov. http://ec.europa.eu/news/justice/121114_1_cs.htm

nit. Měly by možnost zavést dodatečná opatření, která překračují ta unijní. K zemím, které již pravidla pro vyvážené zastoupení žen a mužů ve správních radách společností prosazují, patří Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Itálie, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovinsko a Španělsko.

Tyto hrubě načrtnuté cíle jsou doprovázeny rozsáhlou důvodovou zprávou a čtyřicítkou doprovodných ustanovení (*recitals*). Protože ty tvoří vlastní normativní obsah, budu se jimi zabývat až v souvislosti s argumentací.

Návrh počítá s vyvažováním podle pohlaví jen u členů správních a dozorčích rad v případě, že jde o funkce nevykonané – jde o členy dozorčí rady v dualistickém systému a o nevykonané členy jednotné správní rady v monistickém systému, která slučuje řídicí a dozorčí funkce. Členem správní rady se rozumí každý její člen včetně zástupce zaměstnanců.

Směrnice by se neměla vztahovat na malé a střední podniky, jimiž se rozumí společnosti, které zaměstnávají méně než 250 osob a současně mají roční obrát do 50 milionů eur, nebo jejichž bilanční suma celkem nepřesahuje 43 milionů eur (nebo ekvivalent národní měny).

Návrh směrnice hodlá uložit členským státům, aby zajistily v kotovaných společnostech s nedostatečně zastoupeným pohlavím členů dozorčí rady (tj. podíl nižší než 40 %) jme-

nování kandidátů do takových pozic na základě komparativní analýzy kvalifikace každého z nich a aby při tom použily předem určená, jasná, neutrálně formulovaná a jednoznačná kritéria s cílem dosáhnout tohoto podílu nejpozději do 1. ledna 2020, nebo (v případě kotovaných společností, které jsou veřejnými podniky⁸) nejpozději do 1. ledna 2018. Přitom počet pozic členů dozorčí rady/nevykonaných členů správní rady, který je nezbytný pro splnění cíle vyváženého zastoupení pohlaví, má co nejvíce odpovídat 40% podílu, avšak nemá překročit 49 %.⁹

Členské státy mají navíc zajistit, aby velké kotované společnosti přijaly individuální závazky k zajištění vyváženého zastoupení obou pohlaví ve stejných lhůtách a aby pravidelně informovaly příslušné vnitrostátní orgány o zastoupení mužů a žen ve svých řídicích a kontrolních orgánech; nebudou-li tyto závazky plnit, budou to muset zdůvodnit a navrhnout dodatečná nápravná opatření.¹⁰

Abyste členské státy dosáhly stanoveného cíle, zajistí, aby byl při výběru členů dozorčí rady/nevykonaných členů správní rady upřednostněn kandidát nedostatečně zastoupeného pohlaví, pokud je z hlediska vhodnosti, způsobilosti a odborných výsledků stejně kvalifikovaný jako kandidát opačného pohlaví, pod podmínkou, že objektivní posouzení, které zohlednilo všechna kritéria týkající se konkrétních kandidátů, nerozhodlo ve prospěch kandidáta opačného pohlaví. Členské státy přijmou v souladu se svými národními procesními předpisy nezbytná opatření, aby zajistily, že pokud neúspěšný kandidát nedostatečně zastoupeného pohlaví zjistí skutečnosti, díky nimž se lze domnívat, že tento kandidát byl stejně kvalifikovaný jako jmenovaný kandidát opačného pohlaví, kotovaná společnost bude muset prokázat, že neporušila právě uvedené pravidlo (přenos důkazního břemene).¹¹

Členské státy mají být zavázány k zavedení účinných, přiměřených a odrazujících sankcí za porušení vnitrostátních předpisů přijatých podle navrhované směrnice. Má jít o správní pokuty nebo dokonce o soudní zneplatnění či zrušení volby či jmenování členů orgánů společností, k nimž došlo v rozporu s předpisy přijatými podle navrhované směrnice.¹² Umožňuje se také členským státům ponechat nebo přijmout opatření zajišťující „ještě vyváženější“ zastoupení mužů a žen ve společnostech, pokud to nezpůsobí neoprávněnou diskriminaci (SIC!) či pokud to nezabrání řádnému fungování vnitřního trhu.¹³ Umožňuje se též nezavádět opatření podle Návrhu, pokud členské státy již uplatňují opatření, která prokazatelně vedou ke včasnému naplnění cíle Návrhu.¹⁴ Předpokládá se účinnost směrnice do konce roku 2028 s možností ev. prodloužení, zjistí-li komise, že pokrok ve vyváženém zastoupení pohlaví není dostatečně trvalý.¹⁵

3. Argumenty a ideová tvrzení pro zavedení kvót

Myslím, že rozlišení na argumenty a ideová (až ideologická) tvrzení použitá při propagaci Návrhu je opodstatněné. Služebnost a účelovost opatření vztažená k „metacilí“ selektivní a vyhraněné vyváženosti zastoupení pohlaví při možném omezení vlastních komerčních zájmů obchodní společnosti podle vůle jejich společníků (resp. přinejlepším bez zřetele na ně) je očividná.¹⁶ Těch tvrzení druhého typu je zřetelně

7 Srov. čl. 2, body 3 – 9 Návrhu.

8 Podle čl. 2/9 Návrhu „veřejným podnikem“ se rozumí podnik, na nějž mohou mít orgány veřejné moci přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na základě vlastnictví, finanční účasti v něm nebo na základě pravidel, jimiž se podnik musí řídit. Má se za to, že orgány veřejné moci mají rozhodující vliv, pokud ve vztahu k určitému podniku přímo či nepřímo: a) drží většinu upsaného základního kapitálu takového podniku, nebo b) kontrolují většinu hlasů spojených s akciemi vydanými takovým podnikem, nebo c) mohou jmenovat více než polovinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu takového podniku.

9 Podle důvodové zprávy k návrhu se tím má zabránit nepřiměřeným požadavkům. Přitom však docela nepřiměřený požadavek formuluje čl. 4 odst. 6 Návrhu, podle něhož členské státy mohou stanovit, že se cíl směrnice nevztahuje na kotované společnosti, v nichž osoby nedostatečně zastoupeného pohlaví tvoří méně než 10 % pracovníků. Znamená to, že i v silně maskulinizovaných oborech, kde pracuje něco přes 10 % žen, by v orgánech společností mělo působit 40 % žen jen kvůli požadavku směrnice. Byrokratičnost opatření příliš nesnižuje ústupek v čl. 4 odst. 7 Návrhu, podle něhož členské státy mohou stanovit, že cíl je splněn, pokud mohou kotované společnosti prokázat, že osoby nedostatečně zastoupeného pohlaví zastávají v řídicích a dozorčích orgánech alespoň třetinu všech pozic, bez ohledu na to, zda jsou členy představenstva/výkonnými členy správní rady či členy dozorčí rady/nevykonanými členy správní rady.

10 Čl. 5 Návrhu.

11 Srov. čl. 4 odst. 5 Návrhu.

12 Čl. 6 Návrhu. Pozornosti nemůže uniknout frapantní rozpor mezi deklarovanými cíli (transparentnosti při obsazování funkcí a odstranění praktických komplikací v situaci, kdy kvóty nejsou stanoveny v EU jednotně – podle DZ k Návrhu, str. 1 a 2) na jedné straně, a na druhé straně se záměrem takovouto měrou zatížit společnosti nejistotou o správnosti pohlavního složení orgánů společností; pokud by šlo „jen“ o správní pokuty, dotčeny by byly „jen“ transakční náklady společnosti, ale pokud by mělo opatření zahrnout i ex post soudní zrušení či zneplatnění volby či jmenování členů orgánů s „nesprávným“ pohlavím (srov. čl. 6 odst. 2, písm. b Návrhu), důsledky by mohly být dalekosáhlé a pro právní jistotu postižených (včetně třetích osob) zničující.

13 Čl. 7 Návrhu. Vztah k čl. 4 odst. 2 Návrhu je nejasný. Podle něho totiž počet pozic členů dozorčí rady/nevykonaných členů správní rady, který je nezbytný pro splnění cíle stanoveného v odstavci 1, má co nejvíce odpovídat 40% podílu, avšak nemá překročit 49 %.

14 Čl. 8 odst. 3 Návrhu.

15 Čl. 9 odst. 4., čl. 10 Návrhu. Vágnost formulace je očividná. Poměr 50 % : 50 % je „stav“, ale sotva „trvalý pokrok“ (čili „trvalý postup vpřed“...).

16 Dá se s nadsázkou hovořit o samoobslužném „korporátně pohlavním automatu“ k zajištění příměří v implicitně předpokládané „válce mezi pohlavími“ o vliv na rozhodování nejvýznamnějších obchodních společností. Má-li být zahájena další verze „divčí války“, je s podivem, že se zahajuje

více než argumentů. Skutečný dopad navrhovaných opatření by byl vzhledem k navrženým podmínkám spíše symbolický; v této fázi jde povytce o jakýsi pokusný balonek testující možnosti a společenskou přijatelnost přímočarého prosazování proklamovaných cílů „natvrdo“, tedy rovností ve výsledku, a nikoliv v šancích.

Výchozím argumentem je značně pomalý pokrok v přítomnosti žen v čelných pozicích větších společností.¹⁷ To má samozřejmě málo společného s problémem průměrného postavení žen a v nerovnosti šancí způsobené biologickým žentvím, ale může to sloužit jako (*pars pro toto*) symbolický průlomový krok k dalším opatřením podle doktríny „pozitivních jednání“.¹⁸ Navíc se přijímá (přínejmenším zčásti určitě oprávněný) axiom, že řada faktorů znevýhodňujících ženy je odvozených (sociálních, psychologických, tradičně kulturně hodnotových apod.) a nevztahuje se přímo k odlišné biologicko-sociální roli průměrné ženy-matky.

O změně společenského klimatu příznivé pro zvýrazněné zapojení žen do rozhodovacích procesů není pochyb.¹⁹ Některé státy EU zůstávají u doporučení pro soukromý sektor a preferují samoregulaci, jiné zavádějí závazná opatření. To samo o sobě samozřejmě není argument pro zavádění unifikovaného unijního tlaku na členské státy, aby zaváděly taková opatření; je to ale symptom společenského pohybu a posunu ve společenském vědomí o této otázce. Pohříchu jde však o kulturně a tradičně podmíněné přístupy, které se však navrhovaným opatřeními komise mají ve své diferenciaci a diverzitě setřít a má se „udat jednotný krok“. Je přítom zaznamenáníhodné, že v postkomunistických zemích (např. Chorvatsko, Česká republika, Slovinsko), kterým se přičítá dominance „pouhého“ formálního přístupu k rovnosti,²⁰ jsou „emancipační ukazatele“ zastoupení žen v orgánech společností více než dvojnásobně ve srovnání s Irskem, Dánskem, Holandskem,²¹ aniž v nich bylo rovnosti příležitosti dosaženo právně závaznými kvótami, ale spíše změnou společenského klimatu a systematickou prací na společenské emancipaci žen (dnes pro její prvoplánovost a ideologickou zaslepenost a násilnost mnohdy vysmívanou).²²

Důvodová zpráva tvrdí,²³ že rozdíly v právních předpisech o postavení žen brání (SIC!) řádnému fungování trhu tím, že mohou (SIC!) způsobit praktické komplikace a že znetransparentňují výběrová řízení a kvalifikační kritéria. To je slabý argument; nejde určitě o nic větší komplikace než např. rozdílné požadavky na výši základního kapitálu kapitálových korporací nebo rozdíly v monistických a dualistických koncepcích orgánů, které však řádné fungování společného trhu určitě ani neohrožují, natož aby mu bránily.

Konstatování, že možnost komplikací kvůli plošnému nezavedení kvót brání řádnému fungování trhu, je evidentně nadnesené a nepodložené. Evidentně zavedení kvót naopak některá výběrová řízení nezprůhlední, ale naopak spíše zatemní; znamenalo by totiž plošné použití cizorodého kritéria, které se dosud v úvahu brát nemuselo, a vedlo by to k nejistotě uchazečů, zda se v konkrétním případě budou používat i jiná než odborná kvalifikační kritéria.

V důvodové zprávě se dále bez bližší argumentace tvrdí, že nedostatečné využívání dovedností vysoce kvalifikovaných žen znamená ztrátu potenciálu pro hospodářský růst

a že překážkou pro jmenování žen do pozic v orgánech společnosti je podnikatelská kultura ovládaná muži a genderový stereotyp, a že to „narušuje optimální fungování trhu práce, pokud jde o vedoucí pozice (SIC!) v celé EU“.²⁴

bojem o pozice, které mají dosti daleko od moci (tzv. nevykonní členové orgánů společností mají na jejich chod malý vliv). Samotná důvodová zpráva (dále jen „DZ“) k cit. Návrhu směrnice (na str. 3) deklaruje snahu „minimalizovat interferenci s každodenním řízením společnosti, ale přitom posílit genderovou diverzitu“ (jakkoliv bez významného řídicího vlivu... pozn. JB). Může to být samozřejmě taktika a začátek společensky dezintegračního tažení za „kuriální systém“ s rezervovanými místy (procenty) pro libovolně definované společenské skupiny. „Logické“ (ale evidentně protiústavní) by bylo začít nařizováním „správného“ mocenského obsazení zákonodárných a výkonných státních orgánů a nejlépe i politických stran...

17 Srov. DZ, str. 1.

18 Srov. nezávazné doporučení Rady o podpoře pozitivních akcí pro ženy 84/635 EEC, které se týkalo odstranění nerovnosti pracovních podmínek a podpory lepší vyváženosti mezi pohlavími v zaměstnání (patrně širěji pojatém nežli jen „v pracovním poměru“ – hovoří se v ní totiž o *occupations*, a ne jen o *employment*) – viz OJ L 331/34.

Zřejmým ideovým pokračovatelem je materiál Komise Women in economic decision-making in the EU: Progress report., A Europe 2020 initiative, EC, Luxembourg 2012. V něm se uvádějí další podpůrné ideové (ne-li ideologické) důvody pro širší zastoupení žen v řídicích funkcích, jako např. zlepšení správy a společností a etiky (!), zlepšená kvalita rozhodování, větší pravděpodobnost řízení a kontroly rizika, zlepšená odezva na tržní podmínky (70 % spotřebitelské poptávky mají v rukou ženy), zlepšené využití talentů (srov. tamtéž, str. 7). Konstatuje se také (str. 13), že některé země mají zákony stanovující kvóty včetně sankcí za jejich porušení (Francie, Itálie, Belgie), jiné stanovují kvóty bez sankcí (Nizozemsko, Španělsko). Závěrem se prohlašuje, že si EU již nemůže dovolit systematickou nerovnováhu mezi pohlavími ve špičkovém ekonomickém rozhodování (příčemž se kvóty omezením na tzv. evropské funkce s opravdu špičkovým ekonomickým rozhodováním míjejí – pozn. JB) a že nelze čekat 40 let, po něž by podle odhadu trvalo přirozenou cestou nastolení 40% zastoupení žen.

Tradiční je argument o historickém znevýhodnění žen, které se má kompenzovat tzv. pozitivními opatřeními (srov. Kolářová, M.: Uplatňování a zpochybňování kvót pro zastoupení mužů a žen, Kontext: Časopis pro gender a vědu, 2012, č. 1-2, str. 25). Kvalitativní rozdíl nepopíratelně tradičního znevýhodnění některých žen a plošné rasové *diskriminace a segregace* (onoho typu uplatňovaného dříve v USA nebo v JAR) je však zřejmý. Proto je (přínejmenším v evropských podmínkách) silně přehnané hovořit o „obrovském útlaku minulosti“ (srov. Cvek, B.: Jsou ženy méněcenné? Britské listy z 16. 1. 2012, str. 1). Také argumenty o dobrých výsledcích pozitivní diskriminace v USA uváděné na podporu obdobného postupu při preferování hlediska pohlaví při obsazování manažerských míst (Tak Pehe, J.: Ano kvótám pro ženy, Deník Referendum z 11. 12. 2012) jsou poněkud mimoběžné. Argument, že se jen díky jim podařilo vytvořit mohutnou střední černošskou vrstvu je jednak „genderově neutrální“ (ta střední vrstva je přece složena z mužů i žen) a jednak pomíjí, že ženy jako skupina jsou již dnes v rámci EU vzdělanější než muži (a patřily by do přirozeně vytvořené střední třídy, pokud by se diferencovala na základě pohlaví); o *systémové* společenské segregaci ani ostrakizaci žen v Evropě srovnatelné s historií rasové segregace v USA nemůže být řeč.

19 Celosvětové průzkumy zahrnující 45 zemí a 4300 společností dokládají zvýšené zastoupení žen ve statutárních orgánech, přičemž se ho dosahuje různými metodami – od nařizovací (jako třeba ve Francii) až po odborně podporované změny kodexů korporátních pravidel (např. *corporate governance codes* v Austrálii). Zdůrazňuje se přitom značná diverzita daná historicky, kulturně a strukturou správy společností – srov. Gladman, K., Lamb, M.: GMI Ratings ' Women on Boards Survey, GMI RATINGS, March 2012, str. 1. Za přístup k tomuto zdroji i za další významnou rešeršní podporu děkuji pomocné vědecké síle Monice Tiché.

20 Bobek a kol, cit. práce, str. 24.

21 Terjesen, S., Singh, V.: Female presence on Corporate Boards: A Multicountry Study of Environmental Context, 83 J. Bus. Ethics 55, 55 (2008), cit. podle Sweigart, cit. práce, str. 60.

22 Možná i proto se v těchto „žensky sebevědomých“ zemích jen sporadicky vyskytuje kompenzační militantní feminismus, jak jej známe z některých západních států, a to ještě spíše jako kulturní import nežli plod domácích poměrů.

23 DZ, str. 1. Vane odtud dojem, jako by muži a ženy byli svou biologickou předurčeností dvě antagonistické a potírající se sociálně manažerské třídy, a ne hlavně individuality, jejichž schopnosti se doplňují, byť mohou být v různém stupni ovlivněny jejich pohlavím.

24 Tamtéž. V této souvislosti se hovoří o „skleněném stropu“. To je sice pěkná metafora, ale skleněný strop není jako důkaz vidět (podobně jako ďábel, jímž se přitom přesvědčivě a účinně argumentovalo, a to nejen ve středověku...). Jakkoliv nelze roli předsudků a genderových stereotypů v konkrétních případech vyloučit, nelze ji ani (jako statisticky významný faktor) dokázat. Předsudky budou v behaviorální psychologii hrát roli vždy. Někdy jim dokonce pomůže nařízené uzákonění...

Pro zavedení kvót má hovořit i snaha o snížení pravděpodobnosti „zúženého skupinového myšlení“ v orgánech ovládaných osobami jednoho pohlaví. Má se tím též bránit nabírání nových členů orgánů z okruhu „starých známých“.²⁵

Praktické vrcholové manažerky jsou přítom ke kvótám velmi skeptické – srov. Němec, J., Sýkorová, P.: Kvóty české firmy nepoškodí, dostupné na <http://ekonom.ihned.cz/c1-58702400-kvoty-ceske-firmy-neposkodi>, přístup 18. 4. 2013. Tam uveřejněná anketa mezi top-manažerkami uvádí názory, že „kvóty poškodí schopné muže a též schopné ženy, ale pomohou některým neschopným ženám“, nebo že „půjde o vytváření pseudopozic bez reálné výkonné moci, jen aby bylo nařízením naplněno“; uvádí se též, že „vyšší počet žen ve vedení firem není záležitostí skleněného stropu a byrokratického rozhodnutí, ale kvalifikace a priority; ne každá žena chce vše dát práci. Když se ženy prosadit chtějí, tak věřím, že se jim to podaří i bez kvót“.

- 25 Což se „kvótováním“ samozřejmě neodstraní – vstanou pravděpodobně jen „nové staré známé“. Vznikl dokonce jakýsi veřejný seznam disponibilních a do funkcí (podle vlastního názoru žadatelek o zápis) způsobilých kandidátek (*Global Board Ready Women*). Seznam obsahuje přes 8 tisíc jmen a má z něj jasné vyplývat, že „vysoce schopných kvalifikovaných žen je více než dost“. K tomu srov. Článek Byla spuštěna databáze žen připravených na práci ve správních radách; elektronická verze tohoto příspěvku je dostupná na http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/12_1358_cs.htm, přístup 17. 4. 20123). Tvrdí se tam mj., že takovou kvalitu má mj. i žena, která má pětiletou praxi byt i v jediné z těchto pozic: členka dozorčí rady nebo nevykonná členka správní rady kotovaných nebo soukromých společností, hlavní vedoucí pracovnice (?), finanční ředitelka nebo jiná řídicí funkce na úrovni představenstva či na úrovni výkonného člena správní rady kotovaných nebo soukromých společností, rodinná příslušnice nebo ovládající akcionářka řídicích a dozorčích orgánů velkých rodinných podniků, ředitelka neziskových organizací, vedoucí odborná pracovnice společnosti zaměřené na institucionální investice, podnikatelka (!), pracovnice ve vyšších akademických pozicích... Nelichotivé přízvisko o seznamu „zlatých sukni“ se nabízí při myšlence, že sestavení podobného seznamu jen pro muže nebo pro jinou arbitrárně určenou skupinu, příslušnost k níž hromadně zakládá zvýhodněné zacházení, by bylo patrně hodnoceno jako nepřímá diskriminace.
- 26 Tamtéž, str. 3. Bohužel se tohoto cíle chce dosáhnout administrativním opatřením na výstupu, a nikoliv vytvářením výhodnějších podmínek na vstupu, kompenzujících skutečnou skupinová ženská znevýhodnění. Navíc se prosazují nikoliv 50% zastoupení obou pohlaví (patrně jako důsledek kompromisu a taktiky pro snazší prosazení návrhu), ale jen 40% kvóta. Argumentem je snaha prosadit zastoupení neformální, skutečné (nikoli naoko), neboť teprve „minimální 30% kritické množství“ zástupců opačného pohlaví „se považuje za nutné pro to, aby mělo trvalý (SIC!) vliv na výkonnost řídicích a dozorčích orgánů“ (srov. tamtéž, str. 3, str. 5). Kausalita těchto skutečností (navíc v případě výkonnosti orgánů sotva měřitelných) se opět s přesvědčením pokládá za nespornou. Taktické pozadí má evidentně i vynětí tzv. malých a středních podniků z působnosti navržené směrnice. Jde o podniky, jejichž zahrnutí do regulace by asi docela spolehlivě vyvolalo odpor, který by „pootevení dveří genderové korektnosti“ mohl zmařit. Ironií je, že typicky právě v malých a středních podnicích schopné manažerky vyrostly navzdory tvrzenému „skleněnému stropu“ bez umělé podpory, a až od určité hranice rozhodovacího vlivu, na něž by dosáhly i bez umělé podpory, jim má být „jaksi pro jistotu“ umělá administrativní podpora garantována.
- 27 „Politicky korektní“ (ve skutečnosti pokrytecká) řeč Návrhu (v němž se hovoří o „méně zastoupeném pohlaví“) je samozřejmě taktický alibismus proti možné výhradě diskriminace na základě pohlaví; všem je jasné, že jde o kvóty pro ženy, takže mi budíž dovoleno používat „kvótování“ bez této farizejské zástěrky.
- 28 Přitom se však evidentně předpokládá taktika postupných kroků a pozdější možnost rozšíření kvót na členy představenstev a výkonné členy správních rad – srov. DZ, str. 4, bod 2.
- 29 Tamtéž, str. 4. Nicméně to znamená, že dotčené společnosti by měly dát zásadně přednost kandidátovi menšinového pohlaví v dotčeném orgánu společnosti, pokud kvóta opačného pohlaví je již naplněna, a to i kdyby se o místo ucházeli podstatně kvalifikovanější kandidáti většinového pohlaví.
- 30 Srov. recital č. 28.
- 31 Tak Čvek v cit. článku, str. 1.
- 32 Srov. Bobek, M., Boučková, P., Kühn, Z.: Rovnost a diskriminace, C. H. Beck, 1. vyd., Praha 2007, str. 26. K tomu podotýkám, že tento „elitářský efekt“ (zvýhodňující ve skutečnosti nikoliv cílovou skupinu, ale především její úzkou elitu, jež může těžit z formálních definičních znaků skupiny) je mnohem výraznější právě u statků kumulovatelných (jako je přístup k funkcím na základě kvót) než nekumulovatelných vůbec nebo velmi omezeně (jako je např. přístup k bydlení, ke vzdělání, či ke zdravotní péči).
- 33 Srov. zkušenosti z různých volených orgánů v reálném socialismu, které sice byly složeny „správně“ (v relaci ke složení společnosti), ale kde fakticky vládli profesionální aparátčiči, obklopení ve „správném poměru“ stafáží dělnic, družstevních rolníků, mladých a pracujících inteligence.
- 34 V recitalu č. 16 se k tomu uvádí s odzbrojující upřímností „argument“ o nutnosti závazně stanovit kvantitativní cíl (a nikoliv vyvážet rovnost

Účelem návrhu je explicitně politický cíl – „významně zvýšit počet žen v řídicích a dozorčích orgánech v celé EU“... a tím „zlepšit správu a řízení společnosti, jakož i jejich výkonnost“.²⁶ S tím je poněkud nesouladný záměr prosadit kvóty pro zastoupení žen²⁷ jen pro členy dozorčích rad/nevykonné členy správních rad, „aby se minimalizovala interference s každodenním řízením společnosti.“²⁸ Vazba mezi výkonností společnosti a („genderově správným“) složením dozorčí rady se zkrátka konstatuje, jako by to byla notorieta.

Návrh je formálně korektní z hlediska zákazu diskriminace podle pohlaví. Upřednostnění žen má být totiž možné pouze v případě žen stejně kvalifikovaných, a má zahrnovat „ochrannou doložku“ a připustit výjimky zohledňující osobní situaci každého kandidáta.²⁹ Deklaruje se sice, že Návrh přispěje k realizaci zásady rovného zacházení mezi muži a ženami,³⁰ ale to je sporné: záruka výsledku (a nikoliv stejných šancí) není totiž rovným zacházením, ale spíše zacházením diskriminačním, které nemusí vyhovovat ani preferované (či politicky korektněji vyjádřeno: „antidiskriminačně kompenzované“) skupině. Námitky řady úspěšných manažerek, že pozitivní diskriminace žen nemá smysl, se někdy odvíjejí laciným argumentem, že přejaly „mentalitu systému“ (SIC!) a „nestojí na straně žen“,³¹ (což je v této psychologii „frontových linií“ asi samo o sobě apriorně nutné ke kladnému hodnocení).

Tzv. pozitivní opatření přitom vyvolávají o skupinově zpřístupněnější statek nebo funkci vnitroskupinovou soutěž, v níž vítězí schopnější jedinci, kteří by zvýhodnění často ani nepotřebovali. Vzniká tak „smetánka“, jež z pozitivních opatření pro „zaostalou“ skupinu profituje, opticky „vyčerpává“ vyhrazenou kvótu a zbytek skupiny zůstává v obdobném postavení jako předtím.³²

Zavádění kvót mívá kromě efektu recyklovaných „mnohoobrobných multielit“ i další paradoxní efekt: kvůli snížení konkurence vůči příslušníkům pozitivně diskriminované skupiny se v jejím rámci do funkcí občas prosadí i lidé, kteří by jinak (ve formálně rovné soutěži s ostatními kandidáty bez ohledu na kótovací segmentace) neuspěli. Někteří mají menší zkušenosti nebo i další předpoklady, a přesto se v grémích ocitnou (povinně). Tím se paradoxně může fakticky (!) zvýšit vliv oné „nepreferované“ části grémia, která převáží skutečným vlivem méně způsobilé a méně motivované členy.³³

Snaha sjednotit kvóty prostřednictvím směrnice centrálně na úrovni EU (a nikoliv plně ponechat tuto otázku ev. národním právním úpravám) se zdůvodňuje tím, že členské státy se mohou obávat přijetí národních úprav proto, aby neznevýhodnily svoje společnosti vůči společnostem z jiných států. Proto se postuluje, že nelze uspokojivě dosáhnout cíle vyváženosti pohlaví v této oblasti jen individuální aktivitou členských států a je nutné dosáhnout celoevropské změny vnitrostátních právních úprav obchodních společností.³⁴

Ve prospěch zastoupení žen se uvádí, že se na této potřebě „ve velké míře shodují společnosti“ a že existuje „pozitivní vztah mezi genderovou diverzitou v nejvyšším vedení a finanční výkonností a ziskovostí společnosti. Vyšší zastoupení žen v řídicích a dozorčích orgánech kotovaných společností

Ilustrační foto

v Unii proto (SIC!) může ((SIC!) mít pozitivní dopad na výkonnost dotčených společností.³⁵

Z podobného okruhu argumentů „pro“ kvóty je tvrzení, že 60 % absolventů vysokých škol jsou ženy a že by tento potenciál měl být využit při jmenování do ekonomických rozhodovacích pozic.³⁶

Až mystický nádech mají teorie o vyšší skupinové inteligenci v závislosti na „genderové“ stejnorodosti nebo různorodosti skupiny.³⁷ Není jisté, zda skupinovou inteligenci neovlivňuje více synergie inteligence jednotlivců než rozdíly v pohlaví členů skupiny; lze samozřejmě empiricky předpokládat vyšší pravděpodobnost zvýšené emoční kolektivní inteligence při zastoupení (v průměru) empatičtějších žen.

4. Argumenty a ideová tvrzení proti povinnému zavedení kvót

Politickou vůli zavést evropské kvóty pro ženy v neexecutivních funkcích ve statutárních orgánech nelze nevidět; jde o legitimní snahu, která musí projít testem demokratického rozhodování. Proto je jejich obligatornost mnohem kontroverznější nežli konsenzus o dobrovolném směřování ke společensky akceptovanému cíli.

Zdůvodňovat ji tím, že společnosti s vyváženějším zastoupením mužů a žen na vyšších pozicích jsou úspěšnější,³⁸ není právě přesvědčivé. Kdyby to tak opravdu bylo, málokterý vlastník by si toho již dávno nevšiml a sotva by tvrdošjně tr-

val na „genderovém stereotypu“ a odmítal by vpustit do statutárních grémii ženy, byť by mu to krátilo zisky.

příležitostí, pozn. autora): „členské státy (i jiné země), které se rozhodly pro takový nebo podobný postup, dosahují při zlepšování nedostatečného zastoupení žen na ekonomických rozhodovacích pozicích nejlepších výsledků.“ Snad neuniklo pozornosti autorů návrhu, že jde právě o legitimní dobrovolná opatření národních států, která jsou v souladu s politickou vůlí jejich reprezentací.

- 35 Srov. cit. návrh směrnice, recital č. 8. Kromě metodicky nepřijatelné záměny korelace a kauzality působí až komicky a paternalisticky předstírání dobrotivě snahy pomoci preferovaným společnostem a jejich společníkům centrálně z úrovně EU ke zvýšení jejich ziskovosti, a to přitom tak prostým způsobem (zženštěním statutárních orgánů), na něž ony společnosti samy zatím nepřípadly; poctivější by bylo přiznat, že jde zkrátka o politicky prosazovaný záměr, jehož legitimitu i legalitu by musela politická reprezentace uzнат, ale jenž by se neměl činit „stravitelnějším“ pomocí zástupných pseudoargumentů, které málokdo z adresátů (a snad i autorů) může vůbec brát vážně.
- 36 Srov. recital č. 7. Jednak se nebere v potaz oborová struktura vzdělanosti, a jednak není známo, (resp. se to ani netvrdí), že by korelovala vzdělanost členů statutárních orgánů a ziskovost společností. I kdyby tomu tak bylo, nezáviselo by to asi na pohlaví nositelů vzdělanosti. Není ani v případě korelace jasné, zda se členy orgánů určití lidé stali proto (!), že předtím dosáhli určitého formálního vzdělání, nebo pro svoje schopnosti, které jsou „náhodou“ doprovázeny nějakým vyšším formálním vzděláním. Korelace není ani tady nutně totéž, co kauzalita.
- 37 Srov. Rice, C.: Sometimes you just need a woman, <http://curt-rice.com/2012/03/08/norway-can-win-with-gender-balance>, přístup 18. 4. 2013. Tvrdí se tu mj., že skupiny, v nichž pár členů mluví hodně a jiní málo nebo vůbec, mají horší výsledky než skupiny s rovnoměrněji rozloženou účastí v diskusi. Budiž mi prominuta uštěpačná empirická poznámka, že grémiím s výraznějším zastoupením žen bych přičítal spíše charakteristiky té první kategorie, kde někteří (některé) mluví hodně a jiní (málokdy jině) málo...
- 38 Srov. Návrh směrnice EU o vyváženém zastoupení žen a mužů ve vedení podniků, http://ec.europa.eu/news/justice/121114_1_cs.html, přístup 17. 4. 2013.

Obvykle se argumentuje tak, že vlastníci korporací jsou motivováni efektivním fungováním podniku a v důsledku ziskem a že je jim jedno, jak jej dosáhnou (samozřejmě s omezením právními limity). Je sporné mezi tyto limity řadit dosahování jiných externích cílů a hodnot. U některých cílů se to již akceptuje (např. ochrana životního prostředí), jiné status veřejného zájmu dosud nezískaly a aspirují na to (tzv. genderová vyváženost). **Zpochybňuje se umělost kvót a násilnost jejich zavádění, která se může projevit i tím, že schopných, nadšených a motivovaných žen nebude díky těmto opatřením více než před jejich zavedením, ale bude jich stejně tolik, jako je jich již dnes ve vedení dotčených společností.**³⁹

Pseudořešení nevyváženého zastoupení pohlaví pak může získat podobu profesionálních a „multifunkčních“ nepostradatelných „představitelů“ utlačované skupiny, které nebudou kapacitně svoji práci stíhat, budou myšlenku povinných kvót diskreditovat a navíc ještě budou mnohdy vytlačovat z pozic kvalifikovanější muže, kteří by jim museli uvolnit místo kvůli povinné ženské kvótě.

Podle dosavadních zkušeností umělá kvóta pro ženy zavedená povinně v Norsku „nevedla zatím k reálnému zvýšení počtu žen v dozorčích radách; příslušné funkce byly totiž „rozebrány“ úzkou elitou zhruba sedmi desítek manažerek, které již ve vysokých funkcích beztak působily“⁴⁰ tzv. „zlatými

sukněmi“. Není divu, že reakcí na zavedení povinných „ženských kvót“ v Norsku pro kotované společnosti byl hromadný odchod z burzy, který se však dá přičítat i jiným vlivům.⁴¹

Při zásahu do soukromé autonomie právnických osob odůvodněném sledováním vnějších sociálních cílů se necitlivý dirigismus (který míří na důsledky, ale ne na příčiny) může minout účinkem a zanedbává se složitější a nákladnější podpora vyšší participace žen na řízení a rozhodování ve vyšších manažerských pozicích odstraňováním překážek stejných příležitostí, a nikoliv příkázáním předem daného výsledku. Kritizuje se jednokriteriálnost kvót, která potlačuje jiná hlediska demografická (věk, etnikum), psychologická (znanosti, hodnoty, přesvědčení) a individuálně osobnostní (zkušenosti, služební stáří, funkční úroveň) apod.⁴² I při důsledném lpění na textu Návrhu by bylo možné překonat dirigismus úpravy tím, že by se pro výběr kandidátů stanovila objektivní transparentní kritéria tohoto typu, která by se nedala označit za nepřímou diskriminaci, ale kterým by vyhověli zástupci většinově zastoupeného pohlaví, aniž by porušili čl. 4 odst. 3 Návrhu.⁴³

Vážné výhrady se týkají právní stránky záměru upravit centrálně tak kontroverzní otázku evropskou směrnicí.⁴⁴ Návrh směrnice se odvolává na čl. 157 odst. 4 Smlouvy o fungování EU, který stanoví, že „...s ohledem na zajištění úplné rovnosti mezi muži a ženami v profesním životě nebrání zásada rovného zacházení členskému státu (SIC!) zachovat nebo zavést opatření poskytující zvláštní výhody pro usnadnění profesní činnosti méně zastoupeného pohlaví nebo pro předcházení či vyrovnávání nevýhod v profesní kariéře“. Evropská unie si tedy osobuje právo stanovovat kvóty na základě článku, který toto právo nepřiznává jí, tedy Evropské unii, ale členským státům. Konstatuje se tedy, že Evropská unie překračuje své pravomoci, když se chystá nařídit členským státům něco, co jí ony nedovolily nařizovat.⁴⁵

Tamtéž se vyslovují obavy z extenzivní interpretace čl. 23 Listiny základních práv EU, podle něhož se i přes zákaz diskriminace připouští možnost zachovat nebo přijmout opatření poskytující zvláštní výhody ve prospěch nedostatečně zastoupeného pohlaví.⁴⁶ Vyslovuje se i obava, že jde jen o začátek a prvý testovací pokus, po němž se kvótování rozšíří plošně.

Namítá se, že nižší zastoupení může být způsobeno mnoha různými vlivy včetně nezájmu uchazeček, ale že se vychází z axiomu parity pohlaví jakožto „politicky korektního“ sociálně konstruktivistického ideového východiska i konečného cíle, aniž by se zkoumaly příčiny rozdílů v poměru pohlaví (zkoumání se nahrazuje jen odkazem na mýtický „skleněný strop“). Kritizuje se metodické právně-politické východisko společensky rozkladného přístupu k pohlavím jakožto ke konkurenčním skupinám či třídám, a nikoliv jako ke komplementárním složkám téhož druhu.⁴⁷

Překročení pravomoci EU návrhem na kvóty se spatřuje v nerespektování zásady subsidiarity a zásady přiměřenosti. Zavádět opatření typu pozitivní diskriminace by předpokládalo, že se tak mají odstranit existující překážky pro přístup k jistým funkcím – jejich existenci Komise však ani netvrdí, natož aby je prokázala (např. komparací zastoupení žen a počtu uchazeček o dotyčné pozice). Snahou o prosazení skupinových rovných výsledků (zastoupení pohlaví) budou potlačeny rovné příležitosti jednotlivců.⁴⁸ Subsidiarita velí Unii jednat

39 Podobně Šichtařová, M.: Muži jsou diskriminováni! Literární noviny ze dne 27. listopadu 2012, str. 7.

40 Jak konstatuje Sweigart A. (Women on Board for Change: The Norway Model of Boardroom Quotas As a Tool For Progress in the United States and Canada, *Northwestern Journal of International Law @Business*, 2012, Issue 4, Vol. 32, str. 83A), mnoho z nejkvalifikovanějších žen nyní zasedá v několika orgánech, což z celostátního hlediska vedlo k nižšímu než očekávanému zvýšení celkového počtu žen v dozorčích orgánech. Tamtéž (str. 103A) se uvádí, že kvóty jsou diskriminační i v tom směru, že míří především na „elitní ženy“ – zatímco před zavedením povinných kvót byla žena maximálně ve čtyřech orgánech, po zavedení kvót je členem v osmi až devíti... Podobně Buschmann, M.: EU-Grünbuch zur Corporate Governance: Alter Wein in neuen Schläuchen?, *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht*, 2011, č. 4., str. 91, cit. podle Kotásek, J.: Požadavek „genderové pestrosti“ v zelené knize o správě a řízení podniku ve finančních institucích a politice odměňování, in: *Európske a národné rozmery civilného práva, etický rozmer a zodpovednosť právnických profesií, Justičná akadémia, Pezínok 2011*, str. 177.

41 Kotásek, J. tamtéž. Jinde se konstatuje se, že nikoliv náhodou (totiž k datu zavedení povinných kvót pro veřejně obchodovatelné společnosti) se v Norsku více než 100 společností přeměnilo z veřejně obchodovatelných (*publicly held*) na soukromé (*privately held*) – srov. Sweigart, A. cit. práce, str. 104A.

42 Srov. Kotásek, J.: cit. práce, str. 177.

43 Podle něhož: „Aby členské státy dosáhly cíle stanoveného v odstavci 1, zajistí, aby byl při výběru členů dozorčí rady/nevýkonných členů správní rady upřednostněn kandidát nedostatečně zastoupeného pohlaví, pokud je z hlediska vhodnosti, způsobilosti a odborných výsledků stejně kvalifikovaný jako kandidát opačného pohlaví, pod podmínkou, že objektivní posouzení, které zohlednilo všechna kritéria týkající se konkrétních kandidátů, nerozhodlo ve prospěch kandidáta opačného pohlaví.“

44 Srov. např. Břicháček, T.: Pro zavedení kvót na ženy nemá Unie pravomoc, *Revue Politika*, 2013, č. 1; týž: Naše unijní životy, *Orientace*, příloha *Lidových novin* 2. února 2013; týž: „Genderové vyvážená“ nehoráznost, *Právo a byznys* 2013, č. 1; Tomský, A.: Prokletí společenské rovnosti pohlaví, blog aktuálně. centrum.cz z 1. 12. 2012; Joch, R.: Gender-fanatici a feministé jsou sexisté, *týdeník Týden* 2008, č. 31, ze dne 4. srpna 2008; Fajmon, H.: Ředitelé do výroby a ženy na jejich místa?, <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici/volicum/Fajmon,27.7.2011,29.10.2012>; Mach, P.: Ženské kvóty jsou teprve začátek, *ceskapozice.cz*, 18. 11. 2012; Notice to members (10/2013) by the United Kingdom House of Commons on the proposal for a directive of the EP and of the Council on improving the gender balance (CM/923974EN.doc), dostupné z <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2BCOMPARL%2BPE-504.011%2B01%2BD0C%2BPDF%2BVO%2F%2FEN>, přístup 17. 4. 2013.

45 Tak Mach, P. v cit. práci.

46 Aniž toto nedostatečné zastoupení musí být důsledkem diskriminace (pozn. JB).

47 Srov. Břicháček, cit. práce (Právo a byznys).

v otázkách nesvěřených do její výlučné pravomoci jen v případě, že cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, resp. pokud jich proto může být lépe dosaženo na úrovni Unie,⁴⁹ aby tak rozhodnutí byla přijímána co nejbližší občanům. Rada států přijala opatření zvyšující zastoupení žen v různých oblastech života a je předčasně označovat je jako neúčinná.⁵⁰

Namítá se i nepřiměřenost (neproporcionálna) navrhovaného opatření, které není založeno na důkazech o existenci diskriminačního přístupu k ženám při obsazování dotčených funkcí a přitom vnucuje předem arbitrárně stanovený poměr v zastoupení pohlaví a narušuje rovnost příležitostí, a to při extrémním zásahu do svobody podnikání. Většina žen podle některých pramenů⁵¹ pro kvóty není a nechce být pokládána za jakési „nastrčené“ zástupkyně menšinového pohlaví, ale chce být hodnocena a uznávána podle zásluh jakožto nejvhodnější osoba na dané místo; kvóty povedou k riziku podkopání a zpochybnění příspěvku žen k činnosti podniků.

Pokud by se návrh uskutečnil, vyvolalo by to umělou a právně vynucenou poptávku po ženách způsobilých vykonávat funkci ve statutárních orgánech a (rovněž umělý a vynucený) odchod části dosavadních mužských členů; neblahý dopad na vztahy mužů a žen a i na konkurenceschopnost evropských podniků se dá předpokládat.⁵²

5. Realita zavádění kvót ve světě

Nejdále zašla snaha o předepsanou formální rovnost pohlaví (co do výsledku) v Norsku. Konstatuje se, že nejdříve dobrovolná a později (dnes již šestým rokem) povinná kvóta zastoupení žen nevedla k žádné katastrofě, byť proti návrhu silně vystupovali zejména přední podnikatelé.⁵³ Rovněž v Norsku se vytvořila „čistě ženská“ databáze kandidátek využívaná head-hunterskými firmami a na nedostatek kandidátek si nikdo nestěžuje. Ženy, které díky kvótám vytlačily (nahradily) muže, mají vyšší vzdělání než oni⁵⁴ a méně často než u mužů je pro ně členství v orgánech jejich jedinou činností a vedle toho mají další kariéry.⁵⁵

Zavedení povinné 40% ženské kvóty pro dozorčí orgány veřejně obchodovatelných společností v r. 2003 (novelizací zákona o společnostech) vedlo k nárůstu zastoupení žen ze 4 % v r. 2002 na 40 % v r. 2009 a odstranil se tak tzv. „norský paradox“ (totiž, že v zemi s nejvyšším zastoupením žen v politice bylo i jedno z jejich nejnižších zastoupení v hospodářství). Nicméně se v průzkumu ukázalo, že většina obchodních společností po „kvótové“ reformě nezaznamenala žádnou změnu (nebo zaznamenala změnu k horšímu).

Ve Švédsku se po zavedení paritního zastoupení v roce 2003 nakonec údajně ukázalo, že v mnohých firmách by drasticky klesla výkonnost pro nedostatek vhodných kandidátek, a tak se věcem nechal volný průběh a dnešní nesocialistická vláda opatření zrušila.⁵⁶

Pokud jde o pozitivní změny (16 % odpovědí, většinou právě od žen), ty spočívaly v údajném uvedení nových perspektiv pro obchodní společnosti a v tom, že přibýlo diskuze (což není nutno spojovat s příchodem právě žen, ale stejný dopad by mohla mít každá obdobně masivní personální obměna grémia – pozn. JB).

Negativní změny spočívaly téměř výlučně v nedostatku zkušeností nebo kompetence a pochopení podstaty problémů u nových členek.

Norské průzkumy ukázaly, že ženské ředitelky řídily častěji méně úspěšné společnosti a vesměs přišly z veřejných nebo neziskových organizací (což opět narušuje „ideových kruhů“ Návrhu směrnice, který feminizaci spojuje s ekonomickým úspěchem takto „obrozených“ firem – pozn. JB).

Konstatuje se rovněž, že načasovaná masivní změna mnoha norských společností z veřejně obchodovatelných na soukromé mohla být způsobena snahou vyhnout se povinnému zastoupení žen, ale přitom jen 2 % společností přiznala, že změnu obchodní společnosti na soukromou provedly proto, že nemohly najít kompetentní ženy, které by jinak musely umístit v dozorčích radách. Norsko si již na kvóty zvyklo a politická a společenská debata o nich v podstatě ustala; symbolický efekt kvót by neměl být podceněn.⁵⁷

Norský model kvót se pokládá za neúspěšnější ve světě (přestože – nebo možná též i protože – může být porušení kvótové povinnosti sankcionováno nejen neúčinnými po-

48 Tž autor v jiné cit. práci (Revue Politika) uvádí: „Posuzovaná problematika nemá nadnárodní povahu a centrální řešení Unie by zde nepřineslo žádné výhody. Dané otázky mohou být mnohem lépe posouzeny na národní úrovni z důvodu jejich úzkého sepětí s místními společenskými a hospodářskými podmínkami a zvyklostmi, které se liší stát od státu či region od regionu. Má-li Unie fungovat jako společenství bezmála tří desítek států, společná politika by měla být založena na nekonfliktních tématech. S ohledem na přirozené limity nadnárodních struktur, pokud jde o možnost fungování demokratických rozhodovacích procesů a kontroly, by se měla vyhýbat nastolování kontroverzních, citlivých společenských agend. Ty by měly být ponechány k rozhodování co nejbližší občanům, v rámci sourodých občanských společenství, kterými jsou členské státy.“

49 Srov. čl. 5 odst. 3 SFEU.

50 Tak v cit. Notice to members..., str. 7/21.

51 Srov. tamtéž, str. 16/21. Britská vláda namítá neproporcionálnu řešení cestou navrhované evropské směrnice; trvá na tom, že především samotné společnosti musí být přesvědčeny, že smíšená grémia jsou pro ně to nejlepší řešení. Povinné kvóty předpokládají, že všechny podniky začínají na stejné startovní čáře, ale jedna velikost, která by padla všem, neexistuje. Jako jediný správný se doporučuje dobrovolný a podnikatelsky motivovaný přístup. Pro tvrzení, že typ navrhovaného evropského postupu je jediný nebo nejlepší, nepředložila Komise žádné důkazy (tamtéž, str. 18-19/21).

52 Podobně Fajmon, H. v cit. článku.

53 Srov. Lauder, S.: Šéfka je na rybách, Respekt 2012, č. 47, str. 26. Další mezinárodní komparace srov. L. Josková, práce cit. v pozn. 5.

54 Nejčastěji (a významně častěji než muži) jsou norské ženy v dozorčích radách vzděláním právníky; muži jsou ponejvíce ekonomové a strojaři. O vzdělání mužů, kteří grémia museli opustit kvůli ženským kvótám, průzkumy provedené nebyly. Není podle mého názoru ovšem vyloučeno, že by jakkoliv noví členové grémií, pokud by v tak masivním rozsahu nastoupili do funkcí, měli vyšší vzdělání i bez ohledu na pohlaví – takže tento posun nemusí být vůbec „gender-specific“.

55 Tamtéž, str. 27. To by ovšem mohlo nasvědčovat i tomu, že se této práci nevěnují naplno a že „genderové zabezpečují“ větší počet společností díky kvótové povinnosti. Uvádí se tu též, že přestože údajně poklesla „konfliktnost zasedání“ řídicích orgánů (což není žádný ukazatel, který by společnosti zajímal), tak se v základních otázkách fungování společností nezměnilo vůbec nic; neprokázala se zejména souvislost mezi zlepšením či zhoršením hospodářských výsledků a dámským obsazením pozic (což např. DZ k návrhu evropské směrnice pokládala naopak za „hotovou věc“ a tvrdila, že vyšší zastoupení žen zvýší výkonnost firem a jejich konkurenceschopnost“ – viz DZ a recital č. 8, kde se výslovně tvrdí, že existuje pozitivní vztah mezi genderovou diverzitou v nejvyšším vedení a finanční výkonností a ziskovostí společnosti).

56 Tomský, A.: Prokletí společenské rovnosti pohlaví, blog aktuálně. centrum.cz z 1. 12. 2012. Autor mj. provokativně navrhuje zavést kvóty pro muže v základním školství, kde pracuje 87 % učitelek, přestože taková feminizace není dobrá a má podíl na snížené disciplině žactva a schopnosti vyučovat. Kritizuje rovněž fanatickou víru rovnosti a „diktát napravovatelů života téhle světské a misijní unijní sekty“.

57 Storvik, A.: Women on boards – experience from the Norwegian quota reform, CESifo DICE Report, 2011, č. 1, str. 35-40.

kutami, ale dokonce rozpuštěním společnosti). Návrh evropské směrnice se v Norsku inspiroval a nestačí mu „měkká“ regulace a pravidlo „*comply or explain*“ (nedosahuješ-li stanovené kvóty žen, zdůvodni proč). Podobné řešení jako v Norsku bylo již navrženo i v USA, ale nikoliv podnikateli a politiky, ale jen komentátory. Vyslovují se obavy, aby kvóty nebyly naplněny jen formálně a aby nedocházelo ke korporátní „segregaci agend“, která by ženám svěřovala záležitosti komunikace a vztahů s veřejností spíše nežli věci finanční.⁵⁸ Genderové kvóty v USA by byly nepřijatelné, pokud by měly mít formu vytváření „genderových stereotypů“.⁵⁹

Dalším rysem je neochota žen úspěšných v pomyslné mocenské soutěži s muži dopřát podobný úspěch jiným ženám. Výzkumy prokázaly, že ženy a starší lidé mají více předsudků vůči ženám ve vedoucích pozicích, než mají muži a mladší. Ženy u moci jsou také drsnější než muži, pokud obě skupiny nezávisle hodnotí kandidátky; v ženských očích jsou kandidátky méně kvalifikované a disponované úspěšně zastávat pozici – hovoří se o tzv. „syndromu včelí královny“, který je však (samozřejmě nehledě na výsledky výzkumů) kritizován a popírán jako zastaralý a sexistický.⁶⁰ Popírají jej však ti, kteří jedním dechem a bez uzardění hovoří o „ženském myšlení a hodnotách“, které by měly přispět k činnosti statutárních orgánů.⁶¹

Jsme možná svědky snah o nové vnucené „kvazitřídění“ společenské dělení a o formální segregaci podle pohlaví, navíc snah selektivních a kdovíjak motivovaných. V silně feminizovaných oborech (méně mocensky a finančně zajímavých než členství v nevykonných orgánech obchodních společností, jako jsou např. školství, zdravotnictví, sociální služby, ve-

řejné stravování) se snahy o „vyrovnané zastoupení“ pohlaví jaksi neprojeví. Ani zdaleka dosud nezvítězily přesvědčené názory o tom, že politicky je o kvótách rozhodnuto, a že bychom měli realisticky mluvit ne o tom, zda, ale jak je budeme zavádět.⁶² Přesto někteří chtějí (jak tomu nepřiznaná, ale evidentní taktika návrhů „metodou postupných kroků“ nasvědčuje) jít již nyní ještě dál a kritizují omezenost Návrhu směrnice EU jen na kotované společnosti; navrhuje jako účelnější pro splnění jejího cíle vázat její působnost na velikost podniku, ale při zachování pružnosti kvóty podle možností určitých odvětví namísto pevné kvóty, která může narazit na ústavněprávní limity.⁶³

6. Právní hodnocení návrhu směrnice a návrh eventuální reakce

Právní hodnocení navrhované úpravy povinných „genderových“ kvót, jakožto druhu „pozitivních opatření“ z hlediska práva obchodních společností, je jednodušší než z hlediska práva ústavního⁶⁴ nebo práva evropského.

Statutární orgány obchodních společností jsou (bez ohledu na to, zda jsou korporace kotovány na burze a bez ohledu na svůj obrat) povinny dbát o ochranu zájmů společnosti, resp. společníků. Opatření typu povinných kvót se snaží učinit z těchto grémii (na náklady samotných obchodních společností) nástroje k dosahování širších společenských cílů. To je nebezpečná tendence tvrdého oktrojování toho, oč se dosud usilovalo v rámci tzv. *corporate social responsibility*⁶⁵ měkkými doporučeními a spíše ideovými vodítky.

Proporcionalita takových opatření je zpochybnitelná v prvé řadě, a to zejména proto, že nemíří na příčinu a neberou na zřetel odstraňování překážek přístupu k funkcím, ale přímo vyhrazují ženám stanovený kontingent funkcí, aniž by se zkoumal poměr mezi ucházejícími se a přijatými muži na jedné straně, a ucházejícími se a zvolenými (jmenovanými) ženami na straně druhé (možný indikátor diskriminačního zacházení).

Zachována není ani subsidiarita (rozpor s touto zásadou namítla mj. britská i německá vláda). „Argument“ z DZ (str. 6) se s tímto deficitem „vypořádá“ nedostatečně: „Lze se (SIC!) proto domnívat, že cíle zamýšleného opatření nemohou členské státy *uspokojivě* dosáhnout individuálně a že jich lze lépe dosáhnout *spíše* cestou koordinovaného opatření na úrovni EU než prostřednictvím vnitrostátních iniciativ, které mají různý dosah, ambice a účinnost. Návrh je tudíž (SIC!) v souladu se zásadou subsidiarity.“

Cíle rovnoměrnějšího zastoupení pohlaví lze dosáhnout i bez dotčení práva na rovné zacházení, a to zejména na straně příčin (rovnost příležitostí), namísto proponovaného modelování cílového stavu (rovnosti výsledků). Pak by totiž nešlo o rovnost, ale o rovnostářství, které nebere ohled jednak na svobodu žen o místo se ucházet, jednak na svobodu společníků a společník obchodní korporace zvolit si nejlepší reprezentanty a reprezentantky bez ohledu na jejich pohlaví, které – jak známo – vztah k úspěšnosti obchodní korporace nemá; i kdyby vztah mělo, je na společnosti samotné, jak by tento faktor vzala v úvahu včetně nákladů a rizik s tím spojených.

58 To už lze sotva hodnotit jinak než jako superexces směrem k sociálně inženýrskému plánování dělbý míst a rovnostářství ve výsledku podle absolutně nerelevantních kritérií: vždyť přitom právě empaticko-komunikativní „ženský přístup“ v uvedených oblastech je asi tou obecně uznávanou „přidanou hodnotou“, v níž může mít „typická“ žena díky vrozenému i získanému psychologickému vybavení převahu nad „typickým“ mužem.

59 Tak Sweigart v cit. práci na str. 89A, 93A. Převrácení hodnot může typický Evropan (-ka) vidět v konstatování amerických komentátorů, že jisté evropské sociální a kulturní praktiky mohou ženám znesnadnit vyvažování pracovního a rodinného života. Uvádí se, že extrémně štědré evropské podpory v *mateřství* mohou působit proti *cíli zvýšit zastoupení žen* (SIC!) v orgánech společností a že kvóty ve spojení s dlouhou mateřskou dovolenou mohou ženy uvést do pozice „lehkých vah“ v orgánech společností (tamtéž, str. 94A). Jde tu asi už o rozdíl v mentalitě a hodnotovém ukotvení jednotlivce, do něhož by nemělo právo zasahovat – ať se každý a každá rozhodne pro svoje preference. Evropská navrhovaná úprava má evidentně jen ten druhý „kvótový“ cíl a nepředpokládám, že jej bude chtít dosahovat snížením výhod v *mateřství* a po *mateřství*, tedy právě těch zvýhodnění, která aspoň částečně vyrovnávají *příležitosti* žen v porovnání s muži, aniž předepisují stejné *výsledky*.

60 Tamtéž, str. 96A.

61 Což zavání sexismem naruby; žádný obezřetný muž by si nedovolil veřejně prohlásit před zastánci těchto názorů, že existuje „ženské myšlení“ a „ženská logika“, protože by to bylo urážlivé pro ženy; když však jde o „ženskou věc“, pronášejí teze o (implicitně jiném – lepším) „ženském myšlení“ sami feministky a feministky...

62 Tak např. Bayer v cit. práci, str. 9.

63 Tamtéž.

64 Ústavní kontrola takových opatření se zdá být rigidnější (formálnější) v evropských postkomunistických zemích (jak upozorňují Bobek a kol. v cit. práci na str. 24). Cituje se i náleží ÚS Slovenské republiky, který zrušil ustanovení zákona o rovnakom zaobchádzaní...(umožňujícího pozitivní opatření) pro rozpor s Ústavou (PL. ÚS 8/04 -202, Zb. Úst. súdu SR 5/2005, publ. pod č. 539/2005 Zb.).

65 Cit. pramen v pozn. 1.

I Soudní dvůr EU trvá na rovnosti příležitostí s důrazem na posuzování jednotlivců a tzv. „skutečná skupinová rovnost“ tím ustupuje do pozadí. Rozpor s tzv. „velkorysejšími“ (SIC!) cíli – jako je vyrovnat menší zastoupení znevýhodněných skupin (což neznamená nutně skupin méně zastoupených – pozn. JB) – tu nastat může.⁶⁶ Velkorysost může být však jen dobrovolná; té vnucené se říká jinak.

Legitimita proklamovaného cíle vyváženějšího zastoupení pohlaví v rozhodovacích grémiích je věcí společenského konsenzu, a ten nebyl sjednán ani na úrovni EU, ani v členských zemích. Návrh vychází nikoliv z formální, ale z materiální rovnosti a zdůvodňuje tímto požadavkem zásadní a z tohoto hlediska apriorně „namodelované“ zastoupení žen ve statutárních orgánech.

Pokud by byla směrnice přijata v navržené podobě, mohly by se dotčené společnosti bránit tím, že by ve stanoveném období dosáhly třetinového podílu žen ve všech řídicích funkcích.⁶⁷ Patologická reakce by mohla spočívat též ve stažení společnosti z veřejného trhu, což by byly následky s velkými ekonomickými dopady na společnost, jež by ale byly privatizovány v zájmu externích genderových europriorit. Pro náhradu jakékoliv tím vzniknuvší újmy by nebyly předpoklady. Patologickou reakcí by bylo též dosáhnout menšího než 10% podílu zaměstnaných žen v dané korporaci, pokud by stát umožnil, že umělé vyváženosti pohlaví ve statutárních orgánech společností nemusí být v souladu se směrnicí v takových případech dosaženo.⁶⁸

Problém by činilo též rozlišování na výkonné a nevýkonné členy statutárních orgánů, které naše právo nezná. Do každodenního řízení společností⁶⁹ nejsou běžně zapojeni ani členové představenstev společností a tyto úkoly jsou svěřeny managementu společností, z něhož jen někteří jsou současně členy orgánů.

Je pravdivý argument, že se by se ev. zavedením kvót prakticky nic nemuselo změnit, a že by nenastala žádná revoluce (tak jako si zvykli v Norsku), protože předpokládaný záběr je úzký.⁷⁰ Spíše však jde o nebezpečí arbitrární dezintegrace společností podle nevalidních kritérií a o nebezpečí navykací kůry na sociálně inženýrské zásahy, proti kterým se může oslabit imunita ve společnosti.

Statistické údaje o menším zastoupení žen v orgánech společností nemusí pranic vypovědět o jejich diskriminaci, obdobně jako údaje o vyšším zastoupení žen než mužů v jiných oborech nemusí svědčit o diskriminaci mužů, ale především třeba o jiném hodnotovém zaměření statisticky průměrné ženy, o jejich odlišných životních prioritách a odlišných ambicích se v jistých oblastech angažovat.⁷¹ Příčinná souvislost mezi nižším zastoupením žen v orgánech společností a nepřímou diskriminací na základě pohlaví, která by měla být kompenzována tzv. pozitivními kvótovými opatřeními, nebyla ani tvrzena, ani prokazována, a pouhá statistika o procentním podílu žen na složení korporátních grémií ji nenahradí, stejně jako ji nenahradí básnivý průměr o „skleněném stropu“.

Aby byla odstraněna námitka diskriminačního zacházení s většinově zastoupeným pohlavím, muselo by se i podle § 7 odst. 1 tzv. antidiskriminačního zákona⁷² prokázat, že nejde o diskriminaci, neboť cílem opatření je vyloučit

předem nebo vyrovnat nevýhody vyplývající (SIC!) z příslušnosti osoby k vymezené skupině osob (žen). Důkazy o tom, že by nižší zastoupení žen v orgánech společností bylo způsobeno právě tím, že jde o ženy, nejsou k dispozici. Diskriminací nejsou podle § 7 odst. 4 ani „další přípustné formy rozdílného zacházení, obsažené ve zvláštních zákonech.“ **Rozdílné zacházení s muži a ženami v pozicích členů orgánů společností nevyplývá z povahy této profesní činnosti nebo z podmínek jejího výkonu, a proto by jako výjimka ze zásady rovného zacházení nemělo oporu v evropských směrnicích.**⁷³

Přestože samotný pojem kvót není v našem korporátním právu zase takové novum, jak by se ze vzrušených diskusí kolem jejich možného zavedení mohlo zdát,⁷⁴ je návrh na centrální zavedení tzv. genderové kvóty vybočením, které není zdůvodnitelné z hlediska optimalizace správy a řízení obchodních společností a je založeno jen na chatrných ideových základech, které se rozcházejí s realitou.

Rozhodnutí o tak závažné otázce, jakou je skladba orgánů soukromých obchodních společností, by mělo být ponecháno na vůli a odpovědnosti společníků. Konstruktivistická ideologie (byť pod pláštíkem „politické korektnosti“) se s korporátním právem těžko snáší.

✿ Autor je vedoucím katedry obchodního práva na PF MU v Brně.

Upravená a zkrácená verze příspěvku předneseného na XXI. Karlovarských právnických dnech, které se konaly 12. až 14. června 2013.

66 Srov. stanovisko GA Madura ve věci Bricheche, odst. 51, podle Havelková, B.: Pozitivní opatření k zajištění rovnosti mezi muži a ženami v právu ES, Právní rozhledy 2007, č. 11, str. 385 n.

67 Umožnil-li by to stát podle čl. 4 odst. 7 Návrhu směrnice.

68 Čl. 4 odst. 6 Návrhu.

69 Čl. 2 odst. 4 Návrhu.

70 Jan Němec a Petra Sýkorová uvádějí v cit. práci (<http://ekonom.ihned.cz>, str. 1), že na pražské burze je potenciálně dotčených firem 15.

71 K tomu srov. např. Bouda, P.: Nepřímá diskriminace, MU Brno, 2011, str. 133 n., str. 160 n.

72 Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů.

73 K tomu srov. Bouda, P.: cit. práce, str. 232 n.

74 Srov. povinnou účast zaměstnanců v dozorčích radách akciových společností podle německého vzoru za zákonem stanovených podmínek (§ 200 odst. 1 ObchZ).

Ke smlouvě o dílo podle nového občanského zákoníku

prof. JUDr. KAREL MAREK, CSc.

Smlouva o dílo je zřejmě druhým nejčastěji používaným smluvním typem (po smlouvě kupní), proto považujeme za vhodné věnovat se této smlouvě – nově upravené v novém

občanském zákoníku.

Základní ustanovení určuje, že **smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.**

Cena díla je ujednána dostatečně určitě, je-li dohodnut alespoň způsob jejího určení, anebo je-li určena alespoň odhadem. Mají-li strany vůli uzavřít smlouvu bez určení ceny díla, platí za ujednanou cena placená za totéž nebo srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek.

Důvodová zpráva uvádí, že nová úprava má odstranit dualismus úpravy neobchodní a obchodní smlouvy o dílo. Za základ návrhu nové úpravy byla vzata platná úprava obchodního zákoníku s přihlédnutím k některým zahraničním úpravám, protože pojetí smlouvy o dílo v platném občanském zákoníku je poplatné jeho původní koncepci z r. 1964 a vzoru občanského zákoníku z r. 1950. V určitých směrech se přihlíží i k některým ustanovením někdejšího zákoníku mezinárodního obchodu, jehož normativní konstrukce platný obchodní zákoník přejímal, ale které byly často formulovány přesněji a přehledněji než stávající úprava.

V zájmu přehlednosti úpravy je **návrh strukturován tak, že nejprve upravuje smlouvu o dílo obecně, a poté odchylky o ceně díla sjednané podle rozpočtu, o díle prováděném na nemovitých věcech a o dílech s nehmotným výsledkem.**

Dílo je pojato standardně jako činnost (práce), přičemž práce jako plnění smlouvy o dílo se od práce poskytované zaměstnancem na základě pracovní smlouvy liší zejména tím, že podle smlouvy o dílo vykonává zhotovitel činnost samostatně, podle vlastního rozvrhu, s vlastními prostředky a na vlastní riziko, nepodléhá ani soustavnému dozoru, ani řízení objednatele.

Zásada je, že zhotovitel provádí dílo osobně nebo je nechává provést pod svým osobním vedením jen tehdy, je-li to zapotřebí vzhledem k jeho osobním vlastnostem nebo k povaze díla. Nejednalo-li se o takový případ, může zhotovitel pověřit provedením nebo vedením díla jinou osobu, pak ale, již podle obecné úpravy závazkového práva, odpovídá za řádné plnění, jako by dílo provedl sám.

Velmi často je k provedení díla potřebná součinnost zhotovitele v různých formách (dostavit se ke zkoušce šatů šitých na míru, předat věc k provedení opravy, umožnit vstup do domu nebo bytu, zajistit staveniště atp.). Osnova

řeší na obecné úrovni různé aspekty těchto situací. Zhotovitel není příkazníkem objednatele, nepodléhá tudíž zásadně jeho pokynům, může to však být v určitém rozsahu ujednáno. Stejně tak může (a někdy pro určité případy musí) být ujednáno, že objednatel dodá zhotoviteli věc nebo materiál k provedení díla apod. Pro tyto případy je převzato řešení, že zhotovitel jako osoba, která dílo provádí na svoji odpovědnost, musí případné příkazy objednatele, stejně jako věci případně objednatel k provedení díla předané s dostatečnou péčí prověřit a upozornit na jejich případné vady. Řešena je i situace, kdy objednatel, ač k tomu smluvně zavázán, věc nedodá.

Právě proto, že je pravidlem, že zhotovitel při provádění díla příkazům objednatele nepodléhá, **musí zákon vyhradit objednateli právo kontroly nad prováděním díla.** I v tom směru se přejímá dosavadní pojetí občanského a obchodního zákoníku.

Povinnost provést dílo zhotovitel splní jeho dokončením a předáním, své povinnosti objednatel splní zaplacením ceny. Návrh řeší také zvláštní případy, kdy je dílo předáváno po částech, kdy je cena určena jen odhadem, kdy je dílo z různých příčin zmařeno apod.

Pokud jde o vady díla, odkazuje se shodně s dosavadními úpravami na přiměřená použití ustanovení o kupní smlouvě.

Dílo je podle důvodové zprávy pojato jako činnost (práce), přičemž práce jako plnění smlouvy o dílo se od práce poskytované zaměstnancem na základě pracovní smlouvy liší, přičemž nepodléhá ani soustavnému dozoru, ani řízení objednatele. K tomu je možno uvést, že je přitom celá řada případů, a to zejména ve výstavbě, kdy jde dnes o obchodněprávní vztah a je zde prováděn průběžně technický dozor.

Jak je vidět z právní úpravy, půjde o činnost; oproti dosavadní úpravě nemusí být však tato činnost hmotně zachycená. Protože nová právní úprava vychází z dosavadní úpravy obchodněprávní, může být více přijatelná pro podnikatelskou než pro občanskou sféru.

Úprava pak vychází z toho, že zhotovitel může pověřit k provádění díla jinou osobu (jiné osoby), odpovídá však, jako by dílo prováděl sám.

Smlouva o dílo se začasť využívá právě ve výstavbě, kde je třeba zvládat pojmový aparát, který se vytvořil, a kde použití příslušného pojmu s jeho daným obsahem vytvořeným jako obchodní zvyklost může být východiskem pro stanovení povinnosti některé ze smluvních stran. Proto se věnujeme nejprve těmto otázkám.

Stavbou se rozumí stavební dílo bez zřetele na jeho stavebně technické provedení, účel a dobu trvání. Kromě jednoduchých či liniových staveb, a to zvláště u staveb průmyslových, se stavba pravidelně člení na: stavební část stavby (která však zahrnuje i jiné než stavební dodávky, a to ty, které do stavební části přísluší, např. světelné elektroinstalace, zdravotní techniku, rozvody ústředního vytápění apod.) a technologickou část stavby (nazývanou též strojnětechnologickou částí stavby).

Stavební část stavby členíme na stavební objekty. **Stavební objekt** je definován jako prostorově ucelená část stavby, která je její základní částí.

Provozní celek (PC) je souhrn vzájemně funkčně navazujících provozních souborů, vykonávající úplný technologický proces, popř. úplný technologický proces speciální jednoho druhu, určený dokumentací stavby a uváděný do provozu zpravidla v souvislém čase. Provozní celek je v hlavních rysech charakterizován druhem procesu, pro který je pořízován.

Provozní celek se člení na **provozní soubory**, a to obvykle na několik provozních souborů strojního, elektrotechnického a dalšího zařízení (u technologických staveb) pro základní technologický proces (resp. technologický proces speciální) a z dalších provozních souborů pro doplňkově technologické procesy. Za provozní celek se považují úplná technologická zařízení např. pro strojírenský závod či úpravnu odpadních vod.

U složitých výrobních staveb je možno provozní celek členit na dílčí provozní celky. Provozní celek těchto staveb je charakterizován kompletností technologie od vstupu surovin, polotovarů a jiných materiálů určených ke zpracování až po výstup finálních výrobků, případně včetně balení a expedice.

Dílčí provozní celek (DPC) je souhrn vzájemně funkčně navazujících provozních souborů, vykonávající dílčí část úplného technologického procesu, popř. dílčí část úplného technologického procesu speciálního, určený dokumentací stavby a uváděný do provozu zpravidla v souvislém čase.

Také dílčí provozní celek se člení na provozní soubory, u výrobních staveb je charakterizován uzavřeným technologickým procesem, který je na vstupu a výstupu obvykle ukončen jeho částečným přerušením (mezisklad, silo, skládka atd.). Při návrhu členění je třeba vycházet ze zajištění komplexnosti funkce příslušného dílčího provozního celku tak, aby bylo možno zajistit provádění samostatných komplexních vyzkoušení dílčích provozních celků a jejich postupné předávání a přípravu pro následný zkušební provoz (garanční zkoušky).

Provozní soubor (PS) je funkčně ucelená část provozního celku, dílčího provozního celku nebo technologické části stavby (soubor strojů a zařízení tvořící samostatný funkční celek), tvořená souhrnem technologických zařízení, vykonávající ucelený dílčí technologický, tj. samostatný proces, popř. technologický speciální proces, nebo úplný technologický proces doplňkový, určená dokumentací stavby a uváděná do provozu zpravidla v souvislém čase.

Provozní soubor se zpravidla člení na provozní jednotky, nebo na provozní jednotky a základní jednotky, anebo přímo na základní jednotky. Pokud je to účelné (např. pro dodavatelské zajištění stavby), člení se provozní soubor na dílčí

provozní soubory, nebo na dílčí provozní soubory a provozní jednotky, popř. přímo na základní jednotky.

Dílčí provozní soubor (DPS) je funkčně ucelená část provozního souboru, tvořená souhrnem technologických zařízení a vykonávající samostatný dílčí technologický proces (popř. technologický proces speciální nebo doplňkový), určená dokumentací stavby a uváděná do provozu zpravidla v souvislém čase. Používá se jen výjimečně u velmi členitých a složitých zařízení, kdy mezi provozní soubor a provozní jednotku je účelné nebo potřebné vložit další mezistupeň. Člení se na provozní jednotky nebo na provozní jednotky a základní jednotky anebo přímo na základní jednotky.

Provozní jednotka (PJ) je funkčně ucelená část provozního souboru nebo dílčího provozního souboru, tvořená souhrnem technologických zařízení a vykonávající ucelenou část dílčího technologického procesu určeného dokumentací stavby.

Provozní jednotka se může členit na základní jednotky. Funkční skladba provozní jednotky se stanoví v dokumentaci stavby a její funkci lze ověřit jen současným vyzkoušením všech základních jednotek ji tvořících.

Základní jednotka (ZJ) je výrobek dodávaný jedním výrobcem, který má jako celek samostatné určení, plní určitou vymezenou a trvalou provozně technickou funkci hlavní nebo pomocnou a tvoří konstrukčně uzavřenou jednotku, kterou nelze beze zbytku rozdělit na dvě nebo více funkčních jednotek. Základní jednotka se v dokumentaci stavby dále nečlení. Pojem základní jednotka má v podstatě charakter kusové dodávky, jde o označení samostatného stroje nebo zařízení.

Způsob realizace výstavby lze rozlišovat podle toho, jakou měrou přispívají účastníci k realizaci stavby. Dodavatelský systém určuje, které subjekty jsou v přímém vztahu k investorovi či ve vztahu k jiným subjektům, a jakým způsobem dodávají.

Generální dodávka vychází z rozsahu celé stavební části stavby či technologické části stavby. U technologické části stavby vychází z úrovně provozního celku. Finální dodávka je dodávka na úrovni provozního souboru a finální poddodávka na úrovni dílčího provozního souboru.

Pokud se jedná o stroj (stroje), zařízení, které jsou současně dodávány, montovány a odzkoušeny, funkci (technologického či netechnologického) procesu nezajišťující, jde o tzv. dodávku smontovaných strojů.

Zvláště z hlediska praxe má pochopitelně význam označení a definování provozně nevyzkoušených strojů a zařízení. Provozně nevyzkoušené stroje a zařízení jsou specifické tím, že jsou dodávány na stavbu, aniž bylo možno předtím plně ověřit jejich funkceschopnost v podmínkách, které odpovídají konkrétním provozním podmínkám dané stavby.

Dodávkami na klíč se pak rozumí dodávky celé stavby (tj. stavební části a technologické části).

Investorem je označena osoba, která stavbu pro sebe nebo pro jiného připravuje a zajišťuje. Jde o subjekt uzavírající pro přípravu a realizaci stavby smlouvy s dalšími účastníky výstavby.

Pokud není investor vhodně procesně vybaven (nemá vnitřní kvalifikovaný útvar či pracovníky potřebných odborností), může pro něj investorské činnosti vykonávat specializovaný subjekt (např. tzv. inženýrské nebo projektově-inženýrské

organizace), např. na základě mandátní smlouvy či nepojmenované smlouvy o investorské činnosti.

Generální projektant je osoba, která plní pro stavbu projekty odpovídající zásadně rozsahu stavební i technologické části stavby (smluvně však může být předmět plnění, tak jako u plnění jiných, přesně vymezen).

Pod pojmem dodavatelé pak rozumíme osoby, které zabezpečují (provádějí) dodávky pro stavbu, ať již na základě smlouvy o dílo, či jiných smluv.

V tomto rámci jsou i vyšší dodávky a jim odpovídající vyšší dodavatelé, tj. generální dodavatelé (na úrovni provozního celku), finální dodavatelé (na úrovni provozního souboru), finální poddodavatelé (na úrovni dílčího provozního souboru).

Kusové dodávky jsou dodávky zboží podle smluv kupních nebo dílčích montáží podle smlouvy o dílo, jejich dodavatelé (prodávající, zhotovitelé) nesou označení kusovní dodavatelé.

Dokumentace stavby je přitom takový souhrn dokladů, které se pro stavbu zpracovávají v souladu s funkcemi, které budou plnit.

V první etapě (fázi) jde o dokumentaci při přípravě investice, tj. před fází zpracování jednotlivých stupňů „projektové dokumentace“ (tzv. předinvestiční fáze). Jde zpravidla o zpracování technicko-ekonomické studie nebo studie souboru staveb. Studie především definuje cíle projektu (ve věcném i ekonomickém a časovém vyjádření) a prokazuje na koncepční úrovni vhodnost (ve variantách řešení zohledňujících i umístění stavby v území a krajině), že navržených a doporučených cílů investičního záměru – projektu lze dosáhnout. Slouží rozhodnutí orgánů investora, zda projekt (k dosažení navržených cílů – záměru projektu) bude (či nebude) realizován, a pokud ano, pak ve které z koncepčních variant navržených ve studii (z nichž jedna byla osobou zpracovatele studie doporučena).

Ve druhé etapě (fázi) se pravidelně zpracovávají jednotlivé stupně potřebné projektové dokumentace:

- Dokumentace přikládána k návrhu na vydání rozhodnutí o umístění stavby (DÚR).
- Dokumentace přikládána k žádosti o vydání stavebního povolení (DSP).
- Dokumentace pro provedení stavby (DPS).

Mimo tyto stupně projektové dokumentace bývá zpracována:

- Realizační dokumentace stavby (RP) a zpracovává se pravidelně zhotovitelem.
- Dokumentace (výkresy) skutečného provedení stavby; zpracovává se vždy.
- Dokumentace pro výběr zhotovitele (DVZS); zpracovává se podle potřeby, zejména jde-li o veřejné zakázky (prováděcí vyhláška k zákonu o zadávání veřejných zakázek dnes určuje, že se u staveb používá dokumentace pro provedení stavby).
- Koncepční projekt pro technologickou část stavby (KP) je zpracován jen v případě potřeby, tj. pro podrobnější vyjasnění navrhovaných technologických procesů v etapě, kdy bude teprve posléze vypracována DSP (která podle zvyklostí a podle požadavků stavebních úřadů neobsahuje podrobnější řešení technolo-

gické části stavby), tedy před zahájením prací na DPS tak, aby toto vyjasnění bylo pro zpracovatele DPS již závazné. Tento případ je žádoucí tehdy, když projekt pro provedení stavby (DPS) zpracovává přímo vybraný zhotovitel.

Pokud pro stavbu není třeba stavební povolení, ale stačí jen její ohlášení, zpracovává se dokumentace k ohlášení stavby (DOS).

U jednodušších staveb pochopitelně nemusí být vždy zpracovány všechny druhy a stupně dokumentace a některý druh dokumentace může plnit více funkcí.

Ve smlouvě bychom neměli opomenout ani ujednání o zkouškách a splnění závazku. Zkouškami se ověřují vlastnosti zkoušených plnění a jejich způsobilost. Existují různé druhy zkoušek, od technicky poměrně jednoduchých až po zkoušky odborně velmi složité.

Zkoušky jsou zpravidla vymezeny i právními předpisy, technickými předpisy či technickými normami. Zejména jsou však (vč. obsahu) dohodnuty ve smlouvě.

Individuální vyzkoušení je v praxi používaný pojem pro smluvní povinnost zhotovitele, resp. dodavatele buď dodávky smontovaného výrobku, nebo montáže, popř. montážních prací. Rozumí se jím vyzkoušení stroje, zařízení nebo technického systému v rozsahu nutném pro prověření jeho úplnosti a jeho funkcí a současně ověření řádného provedení montáže, popř. jen ověření řádného provedení montáže (jedná-li se jen o montáže nebo montážní práce). Pokud má být individuální vyzkoušení povinností smluvního zhotovitele, musí být jako takové ve smlouvě sjednáno.

Komplexním vyzkoušením jsou zkoušky díla, které zásadně tvoří soubor strojů a zařízení. Dodavatel – zhotovitel – jím prokazuje, že dílo je kvalitní a že je schopno zkušebního provozu (pokud je sjednáno). Pojem komplexní vyzkoušení určuje, že se komplexně zkouší všechny části předmětu plnění.

Zkušební provoz navazuje na komplexní vyzkoušení (doporučujeme přesně sjednat, kdo ho bude provádět, bez výslovného sjednání bychom při interpretaci podle ostatních ustanovení smlouvy mohli docházet k různým závěrům; obecně přitom je tendence vývoje od zajišťování zkušebního provozu objednatelům k povinnosti zhotovitele) a ověřuje, zda zařízení bude za předpokládaných provozních podmínek schopno provozu v rozsahu stanoveném pro zkušební provoz v dokumentaci.

Zkušební provoz je počáteční fáze užívání (provozu) stavby. Během zkušebního provozu se obvykle realizuje náběhová křivka, tj. trajektorie (dráha), po níž se postupně naplňují cíle projektu. Spojuje komplexní vyzkoušení s garančními zkouškami nebo jiným způsobem prokázání a zhodnocení splnění cílů projektu. Alespoň ve svém závěru probíhá již v provozních podmínkách. Navazující garanční zkoušky prokazují, zda zařízení dosahuje ve smlouvě výslovně sjednaných hodnot a ukazatelů.

Zda bude provedeno individuální vyzkoušení, komplexní vyzkoušení, zkušební provoz a garanční zkoušky, popř. zda budou provedeny jen některé či všechny tyto zkoušky postupně, je věcí smluvního ujednání a vyplývá to z charakteru díla. Jestliže podle smlouvy má být řádné provedení

díla prokázáno provedením zkoušek, považuje se provedení díla za dokončené až poté, co byly tyto zkoušky úspěšně provedeny.

Základní ustanovení určuje, že zhotovitel se zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatel dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.

Oproti znění Základního ustanovení v obchodním zákoníku je tedy text obohacen o provedení na náklad a nebezpečí zhotovitele, což byl text určený v obchodním zákoníku až v ustanovení § 537, které na základní ustanovení navazovalo. Text Základního ustanovení byl pak obohacen i o zařazení povinnosti převzít dílo, která byla rovněž v obchodním zákoníku v § 537.

Jinak je v Základním ustanovení upravena cena. Určuje se, že **cena díla je sjednána dostatečně určitě, je-li dohodnut alespoň způsob jejího určení, anebo je-li určena alespoň odhadem. Mají-li strany vůli uzavřít smlouvu bez určení ceny díla, platí za ujednanou cena placená za totéž nebo srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek.** Připomínáme, že uzavírání smlouvy vůli stran bez určení ceny díla nemůžeme doporučit zejména u rozsáhlé atypické průmyslové výstavby.

V obchodním zákoníku bylo určení díla vymezeno v Základním ustanovení v § 536, ve vztahu k Základnímu ustanovení kupní smlouvy § 409 a ustanovení § 410.

V občanském zákoníku se této otázce věnuje § 2587 a určuje, že **dílem se rozumí zhotovení určité věci, nespadá-li pod kupní smlouvu, a dále údržba, oprava nebo úprava věci nebo**

činnost s jiným výsledkem. Dílem se rozumí vždy zhotovení, údržba nebo úprava stavby nebo její části.

Při uzavírání smlouvy by podle našeho názoru měli zejména objednatelé (podobně jako u kupní smlouvy kupující) zvážít zařazení (a jeho zařazení doporučujeme) článku „Význam a účel smlouvy“. Obsah tohoto článku není totiž jen proklamací, ale mohou s ním být spojeny závažné právní důsledky ve vztahu k právní úpravě jiných ustanovení.

Ve smlouvě o dílo ve výstavbě by neměly chybět ani základní údaje o stavbě. Domníváme se, že je vhodné uvádět prohlášení objednatele (stavebníka), že stavba je řádně povolena (příp. sankce, resp. zastavení nepovolené stavby totiž nepostihnou jen objednatele, ale připraví řadu problémů i zhotoviteli). Je vhodné sjednat, kdy předá (sdělí, že bylo vydáno) objednatel zhotoviteli stavební povolení (pokud nebylo vydáno již před uzavíráním smlouvy). Předáno by mělo být nejpozději při předání a převzetí staveniště. Ve smlouvě můžeme zejména doporučit uvedení názvu a místa stavby a její charakteristiky (např. že se jedná o stavbu trvalou, dočasnou apod.). Pokud by neměly úplnou vypovídací schopnost údaje o významu a účelu stavby, lze ve smlouvě uvést i článek o důležitosti stavby.

Kromě přesné identifikace smluvních stran lze – jde-li o výstavbu – doporučit uvést ve smlouvě:

- další účastníky výstavby,
- údaje o investorovi (příp. údaje o budoucím uživateli),
- alespoň základní řešení dodavatelského systému (tj. které subjekty a jakým způsobem dodávají investorevi) a zakotvení kontrahovaného plnění v něm, včetně

určení funkcí generálního projektanta, generálního dodavatele (zhotovitele) technologické části stavby a generálního dodavatele stavební části stavby.

- Kromě přesného označení subjektů sjednáváné smlouvy, tj. zhotovitele a objednatele, lze uvést – a je to i velmi praktické – jejich statutární orgány a osoby (funkcionáře, zaměstnance), které jsou oprávněny ke sjednávání možných smluvních dodatků.
- Pro snadnější plnění povinností vyplývajících z daňových předpisů (zejména ze zákona o dani z přidané hodnoty) se uvádí DIČ (tzv. daňové identifikační číslo).
- Pokud se zasílá zboží, z něhož je dílo vytvořeno, před zahájením prací např. do skladu (skladů) objednatele, neměly by ve smlouvě chybět ani přepravní dispozice, tj. adresa příjemce, dohodnutý způsob dopravy a místo určení (je možno též dohodnout i způsob balení, event. jaké zařízení je určeno pro kryté temperované sklady). Zařízení dodávané v obalech i volně je vhodné signalizovat (označovat dohodnutým kódem), aby bylo zřejmé, pro který objekt či provozní soubor je určeno.
- Vhodné je též sjednat, kdo bude působit jako vedoucí prací (stavbyvedoucí) zhotovitele a kdo bude vykonávat funkci technického dozoru (technického dozorce) investora, tedy koncipovat ujednání o tom, kdo je na dané stavbě oprávněn k zápisům a potvrzování stavebního (montážního) deníku a ke kontrole provedených prací.
- U složitějších staveb mohou být ve smlouvě uvedeny i další osoby, např. zástupci pro věci technické (k řešení technických otázek, příp. k předkládání technických podkladů pro návrhy dodatků smluv vyplývajících z navrhovaných technických změn), vedoucí „najížděcí skupiny“ (pro řízení jednotlivých druhů zkoušek), koordinátor (pověřený koordinací prací subdodavatelů, event. i jiných dodavatelů dodávajících přímo investorovi), osoby odpovídající za bezpečnost práce na stavbě apod. Tito funkcionáři však nejsou obecně oprávněni sjednávat změny smluv (techničtí zástupci mohou však např. být oprávněni dohodnout drobné změny projektu a v projektu je shodně vyznačit; např. může jít o změnu v údaji kóty stanovící vzdálenost jednotlivých strojů od sebe).
- U rozsáhlejších staveb může být též sjednáno, kdo je jménem smluvních stran oprávněn provést odevzdání a převzetí díla, příp. kdo je tzv. odpovědným geodetem zhotovitele a objednatele.
- Ve smlouvách bude pak zpravidla uvedena i osoba vykonávající tzv. autorský dozor projektanta (nebude tam naopak zejména při subdodávce na nižším dodavatelském stupni).

Ustanovení § 2588 odst. 1 upravuje případy, kdy dílo nemůže provést nikdo jiný než konkrétní zhotovitel, provedení díla je totiž závislé na jeho zvláštních osobních schopnostech. Tyto schopnosti může mít např. i umělecký kovář nebo kotepec, který se zavázal vytvořit konkrétní originální dílo. V tomto případě zaniká závazek ztrátou jeho způsobilosti (např. úrazem nebo nemocí) nebo jeho smrtí. To však neplatí, může-li dílo provést ten, kdo činnost zhotovitele převzal jako jeho právní nástupce.

Podle § 2588 odst. 2 smrt objednatele sama o sobě závazek neruší, ledaže by se tím stalo splnění závazku nemožným nebo zbytečným. Shodné je to i v případě zániku závazku smrtí objednatele.

Dílo nemusí být vázáno na osobní vlastnosti zhotovitele – nebo to není vzhledem k povaze díla zapotřebí (např. u údržby nápojových automatů). V takových případech nemusí zhotovitel provést dílo osobně a může je nechat provést subdodavatelem. Nejde-li však o uvedené případy, pak platí, že zhotovitel provede dílo osobně nebo pod svým osobním vedením.

Není-li dohodnuto jinak, obstará zhotovitel vše, co je k plnění potřeba. Není-li ujednána doba plnění, plní se v době přiměřené. Doba plnění je u smlouvy o dílo stanovena ve prospěch zhotovitele.

Doba plnění nebude mnohdy sjednávána jen jedna – celková, ale bude začasté sjednávána doba pro dílčí plnění a protiplnění. Konkrétní smlouva by měla tyto otázky upravit určitým způsobem.

Podle dohodnutého rozsahu plnění může být u dodávek pro výstavbu sjednáno, jaké předá objednatel zhotoviteli podklady, pokud bude projekty zpracovávat zhotovitel (je-li to dohodnuto, může zhotovitel zajistit i vydání stavebního povolení). Může však být také sjednáno, že příslušné projekty a stavební povolení zajistí a předá zhotoviteli objednatel.

Bude-li však jednotlivé stupně (druhy) dokumentace dodávat zhotovitel zajišťující i hmotné dodávky, lze dohodnout při možnosti dílčího plnění, jaké dokumentace předá objednateli a v jaké době. Jednotlivé druhy dokumentace přitom mohou mít dílčí doby plnění, např. i pro jednotlivé stavební objekty a provozní soubory.

Vhodné je též dohodnout, v jakém místě dojde ke splnění jednotlivých projektových prací a jaká jednání mezi smluvními stranami budou před tím provedena.

Dohodnuta by měla být také doba „**předání staveniště**“ objednatelem pro zhotovitele (tj. předání staveniště ve stavu umožňujícím provádění stavebních prací), která zejména u rozsáhlejších staveb může být též plněna ve sjednaných dílčích dobách postupně.

Rovněž je třeba dohodnout předání „**stavební připravenosti**“, již se rozumí již pokročilý stav stavebních prací, který umožní zahájení a plynulé provádění dodávek a montážních prací dodavatelem technologické části stavby. Sjednáva se i tzv. „**montážní připravenost**“, což je velmi pokročilý stav montážních prací spadajících do technologické části stavby, který umožní práce stavebních dodavatelů pro úplné dokončení stavebních prací (např. potěry podlah, obklady, malby a další dokončovací stavební práce).

Z jednotlivých protiplnění (plnění objednatele vůči zhotoviteli) může být sjednána zejména doba předání vytyčeného staveniště, určení mezideponií, deponií a skládek, určení zemníků, vytyčení a stabilizace základních směrových a výškových bodů stavby, užívání příjezdové cesty, umístění (přemístění) dopravních značek, předání připojovacích míst zdrojů energie, vody apod. Pro plnění zhotovitele i objednatele může být zpracován **časový harmonogram činnosti** (včetně uvedení doby dopravy rozhodujících dodávek na stavbu), který buď celý, nebo jen některé jeho části, popř. su-

má rozhodujících činností, může tvořit i součást smlouvy.

Ustanovení § 2591 určuje, že je-li k provedení díla nutná součinnost objednatele, určí mu zhotovitel přiměřenou lhůtu k jejímu poskytnutí. Uplyne-li lhůta marně, má zhotovitel právo podle své volby si buď zajistit náhradní plnění na účet objednatele, anebo, upozornil-li na to objednatele, odstoupit od smlouvy.

Toto ustanovení se vztahuje zejména (ale nejen) na hmoty, které se objednatel zavázal zhotoviteli zajistit (může se však týkat i některé dokumentace apod.).

Pokud věci, k jejichž opatření se objednatel zavázal, objednatel neopatří včas, je stanoveno, že mu pro to zhotovitel může poskytnout přiměřenou lhůtu a po jejím marném uplynutí může sám po předchozím upozornění opatřit věci na účet objednatele. Objednatel je pak povinen uhradit jejich cenu a účelné náklady s tím spojené bez zbytečného odkladu poté, kdy jej o to zhotovitel požádá. Věci, které jsou potřebné k provedení díla a k jejichž opatření není podle smlouvy zavázán objednatel, je povinen opatřit zhotovitel.

Navazující ustanovení § 2592 (i ustanovení § 2593) odpovídá dosavadní úpravě obchodního zákoníku. Upravuje, že zhotovitel postupuje při provádění díla samostatně. Opak platí a je pak vázán pokyny objednatele jen tehdy, bylo-li to ujednáno a plyne-li to ze zvyklostí.

Objednatel má právo kontrolovat již provádění díla. Na stavbách či při strojnětechnologických dodávkách plní tuto funkci tzv. technický dozor (technický dozorce). Pokud zjistí, že zhotovitel porušuje svoji povinnost, může požadovat nápravu a provedení díla řádným způsobem (např. i provedením příslušného zápisu ve stavebním či montážním deníku). Pokud zhotovitel porušuje svoje povinnosti a nezajistí nápravu ani v přiměřené době a vedl-li postup zhotovitele nepochybně k podstatnému porušení smlouvy, může objednatel od smlouvy odstoupit.

Další ustanovení § 2594 má v zásadě stejné řešení, jaké pro tuto otázku použil obchodní zákoník. Je zde určena bezodkladná **upozornovací povinnost zhotovitele** pro případ, že je nevhodná povaha věcí nebo příkazu, které objednatel zhotoviteli dal. To platí při vynaložení potřebné péče. Neznamená to, že by musel zhotovitel např. provádět znova všechny vlastnosti osvědčující atesty, nemůže však přijímat „vstupy“ od objednatele, aniž by jim odpovídající potřebnou péči věnoval.

Tvoří-li nevhodná věc nebo pokyn překážku v řádném provádění díla, zhotovitel provádění díla přeruší až do výměny díla či změny příkazu. Lhůta pro dokončení díla se prodlužuje o dobu přerušení a zhotovitel má právo na úhradu nákladů s tím spojených po určenou dobu. Pokud by na předané věci či příkazu objednatel trval, může zhotovitel žádat, aby mu objednatel toto potvrdil písemně. Pokud zhotovitel postupuje v souladu s touto úpravou § 2594, nemá objednatel právo na vady díla vzniklé nevhodností věcí nebo příkazů.

Podle § 2595 je koncipována ještě možnost zhotovitele od smlouvy odstoupit, a to tehdy, trvá-li objednatel na provedení díla podle zřejmě nevhodného příkazu nebo s použitím zřejmě nevhodné věci i po upozornění zhotovitele.

Opatří-li zhotovitel věc zpracovanou při provádění díla, má stran této věci, pokud se stala součástí díla, postavení prodávajícího. Má se za to, že kupní cena věci je zahrnuta v ceně díla.

Věci, které má objednatel podle smlouvy opatřit k provede-

ní díla, je povinen předat zhotoviteli v době určené ve smlouvě, jinak bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy. V pochybnostech se má za to, že o cenu těchto věcí se nesnižuje cena za provedení díla.

Pokud věci, k jejichž opatření se objednatel zavázal, objednatel neopatří včas, je stanoveno, že mu pro to zhotovitel může poskytnout přiměřenou lhůtu a po jejím marném uplynutí může sám po předchozím upozornění opatřit věci na účet objednatele. Objednatel je pak povinen uhradit jejich cenu a účelné náklady s tím spojené bez zbytečného odkladu poté, kdy jej o to zhotovitel požádá. Věci, které jsou potřebné k provedení díla a k jejichž opatření není podle smlouvy zavázán objednatel, je povinen opatřit zhotovitel.

Smluvní strany si tedy mohou dohodnout, kdo opatří věci ke zhotovení díla. Pokud tak smluvní strany učiní, platí smluvní ujednání. Jestliže smlouva záležitost opatření věcí neřeší, pak platí, že věci opatří zhotovitel.

Bylo-li dohodnuto, že věci ke zhotovení díla opatří objednatel, nese ten nebezpečí škody na nich po dobu, po kterou je jejich vlastníkem.

Pokud se bude jednat o věc převzatou od objednatele (např. do opatrování za účelem její opravy nebo úpravy nebo za účelem jejího zpracování při provádění díla), odpovídá zhotovitel jako skladovatel.

Po dokončení díla nebo po zániku závazku dílo provést je zhotovitel povinen bez zbytečného odkladu vrátit objednateli věci od něho převzaté, jež nebyly zpracovány při provádění díla.

Je-li předmětem díla věc určená jednotlivě, nabývá k ní **vlastnické právo** objednatel. To neplatí v případě, že zhotovitel zpracoval věc objednatele na jiném místě než u objednatele či na jeho pozemku nebo na pozemku, který objednatel opatřil, nebo že je hodnota díla stejná nebo vyšší než hodnota objednatelovy zpracované věci, tehdy nabývá vlastnické právo zhotovitel. Výslovně to upravuje § 2599 odst. 1 a zhotovení věci podle druhu naopak určuje vlastnictví zhotovitele § 2599 odst. 2. To koresponduje s dřívější úpravou obchodního zákoníku.

✦ Autor přednáší na Akademii-Sting, Brno-Jundrov.

Celý text článku najdete na www.bulletin-advokacie.cz.

NOVINKA C. H. BECK

Machačková a kol.

Komentář stavebního zákona po velké novele

Vázané v plátně, obj. číslo EKZ135

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

inzerce

Elektronické právní jednání – změny, problémy a nové možnosti v zákoně č. 89/2012 Sb.

doc. JUDr. RADIM POLČÁK, Ph.D.

Písemnost a právní jednání

Mezi populárním významem pojmu „smlouva“ a jeho adekvátním významem právním je podstatný rozdíl.

Široká veřejnost totiž smlouvu často chápe jako cosi hmatatelného a zároveň právně významného, tj. jako něco podobného cennému papíru. Mít smlouvu tedy může znamenat její fyzické ovládnutí a podobnou logikou je možno smlouvu dostat či odevzdat, ztratit nebo třeba sníst.

Právní terminologii, která má podle všeho od běžného jazy-

ka čím dál tím větší tendenci se odklánět,¹ je však smlouvou označován souhlasný projev vůle stran, který směřuje k založení jejich vzájemných závazků.²

Nejedná se tedy o kategorii materiální, ale o ideální informační strukturu, jejíž obsah tvoří informace o vzájemných povinnostech, které jsou, Humovou terminologií, součástí světa měti.³ Tyto informace pak, odpovídají-li subsumpčním podmínkám příslušných právních norem, indukují vzájemné právní závazky stran.

Dojde-li na plnění závazků založených smlouvou, je samozřejmě klíčové určit, co si vlastně strany vzájemně slíbily. V tomto směru hraje důležitou roli požadavek pozitivního práva ohledně projevení (tj. objektivně vnímatelného vyjádření) vůle být vázán. Výjimky z pravidla, umožňujícího vznik smluvního závazku bez projevení vůle, jsou pak relativně vzácné a týkají se situací, kdy o existenci a obsahu neprojevené vůle nemůže být rozumných pochyb.⁴

Objektivně vnímatelná forma vůle, tj. její projev, tedy nese informaci ohledně myšleného budoucího závazku. Problémem projevené vůle však, přestože může být per se ve vztahu k subsumpčním podmínkám příslušných právních norem perfektní, spočívá v tom, že její informační hodnota může v čase výrazně klesat.⁵ Nedokonalost, respektive účelovost lidské paměti tak může společně s úmyslem (zlým či dobrým) původní projevenou vůli v porovnání s její následnou reprodukcí změnit k nepoznání. **K minimalizaci časového úbytku informací o projevené vůli pomáhá si praktické právo nejrůznějšími instrumenty. Nejtýpictejším z nich je písemnost.**⁶

Písemnost však není možno ztotožnit s vůlí. Písemnost není ani projevem vůle, ale pouze jeho vnější jevovou formou. Je-li tedy vůle projevena písemně, znamená to, že její projev má formu textu, tj. slov zachycených za užití písma.⁷ Zato tímco každý písemný projev vůle je tedy písemností, zdaléka ne každá písemnost je zároveň projevem vůle v právním smyslu (tj. normativní vůle). Obsahem textu totiž nemusí být norma (obecná či individuální), ale doslova kdeco, tj. výrok, názor, fabulace apod.

Popularita písemného projevování vůle v právu je dána formální určitostí textu, jakož i, v návaznosti na zvolené médium, relativní rezistencí vůči shora zmíněnému časovému úbytku informace.⁸ Písemně projevenou vůli lze tedy nejen objektivizovat ve chvíli, kdy vznikne, ale lze ji za užití jednoduchých technických prostředků fixovat tak, aby byla k dispozici i po čase, pokud jí z nějakého důvodu bude opět třeba. Výhodou písemností v porovnání s jinými projevy vůle

- 1 Velmi problematickým se v této souvislosti jeví autopoetický názor, o jehož správnosti se můžeme přesvědčit ze stále snižující se obecné srozumitelnosti pozitivních forem práva, tj., že primárním smyslem právní terminologie není sloužit organizaci společnosti, ale spíše budovat systém (stavbu) platného práva a právní vědy. K tomuto názoru se tradičně kloní dokonce i někteří soudci – srov. např. Fullagar, W. K.: *Legal Terminology*, Melbourne University Law Review, roč. 1, 1957-1958, str. 1 a násl.
- 2 Hegel v roce 1830 popisuje institut smlouvy na příkladu kupní smlouvy jako proces „v němž se znázorňuje a zprostředkovává rozpor, že jsem a zůstávám pro sebe jsoucím, druhou vůli vylučujícím vlastním potud, pokud ve vůli identické s druhou vůlí přestávám být vlastním“ – viz Hegel, G. W.: *Základy filozofie práva*, přel. Špalek, V., Academia, Praha 1992, str. 109.
- 3 Viz Hume, D.: *A Treatise on Human Nature*, Project Gutenberg, 2003. Volně ke stažení na adrese <www.gutenberg.org/etext/4705>.
- 4 Rozdíl mezi myšlenou a právně relevantní (projevenou) vůlí vysvětluje Hegel jako rozdíl mezi smlouvou a stipulací. Píše: „Stipulace je podle tohoto určení sice forma, jejímž prostřednictvím má obsah uzavřený ve smlouvě své jsoucnou teprve jako představovaný.“ Viz Hegel, G. W.: *Základy filozofie práva*, přel. Špalek, V., Academia, Praha 1992, str. 113.
- 5 Klesající důkazní spolehlivost je typická pro všechny důkazní prostředky. Posner tento pokles, který má přirozený charakter, vysvětluje nikoli entropií, ale ekonomickými důvody – srov. Posner, R. A.: *An Economic Approach to the Law of Evidence*, Stanford Law Review, roč. 51, číslo 6, 1999, str. 1477.
- 6 Někdy to až vypadá, že jsou písemnosti namísto pouhého prostředku určeného k dočasnému potlačení entropie či lidské nedokonalosti téměř až modlou, k níž jako právníci vzhlížíme s posvátnou úctou – nejeden advokát, soudce či akademik se necítí bezpečně, pokud nemá alespoň pocit blízkosti nějakých textů, ať už to jsou spisy, úzetka nebo právnické knihy. Soudce či advokát, který přijde na jednání a nepřinese si s sebou alespoň nějaké papíry (ať už je na nich cokoli), nebo akademik, který není ve svém univerzitním brlohu obložen tunami knih, jakoby snad ani nepatří do rodiny – srov. Schwartz, J. M.: *Practicing Law over the Internet: Sometimes Practice does not Make Perfect*, Harvard Journal of Law and Technology, roč. 14, číslo 2, str. 658.
- 7 Anglický Interpretation Act z roku 1978 vymezuje písemnou formu jako „...psaní, tisk, litografii, fotografii nebo jiné způsoby projevení nebo představení slov ve viditelné podobě.“ – srov. Rowland, D., Macdonald, E.: *Information Technology Law*, Cavendish Publishing, Oxon 2005, str. 285 a násl.
- 8 Srov. Hughes, L. N.: *Contracts, Custom, and Courts in Cyberspace*, Northwestern University Law Review, roč. 96, str. 1599.

je, že je možno je přenášet na velké vzdálenosti, a v poslední době se jako zřejmá jejich výhoda projevuje též to, že jejich původci je mohou vytvářet bez časové souvislosti s přítomností adresátů a naopak jejich adresáti mohou jejich obsah konzumovat v čase, který si sami zvolí.⁹

Elektronická písemnost

V právu se jako médium k zachycení písemností tradičně používá listina. Jedná se o velmi spolehlivý a technicky jednoduchý způsob relativně bezpečné a časově stabilní fixace písemnosti, který může vedle skvělého logistického zázemí těžit i z jednoho z nejnámějších právních obyčejů, tj. podpisu.¹⁰ Listina tedy nejen umožňuje kvalitní zachycení písemné informace, ale umožňuje též velmi elegantně udělat z písemnosti písemné jednání, a to prostým připojením vlastnoručního podpisu jednajícího.

Rozvoj informačních a komunikačních technologií (ICT) se přirozeně týká všech možných společenských informačních procesů. Právo, které je v podstatě informačním systémem,¹¹ tedy využitím těchto technologií jen pokračuje ve svém přirozeném vývoji.¹²

Využití ICT k tvorbě, komunikaci a archivaci písemností představuje dnes vcelku banální funkcionalitu. Není tedy nic překvapivého, že elektronické písemnosti již dnes tvoří podstatnou část běžné právní agendy.¹³ Jednoduchost, efektivita a celková ergonomie moderních ICT vedou nejen k tomu, že se elektronických písemností zhusta užívá namísto listin,¹⁴ ale též k tomu, že se písemností užívá tam, kde se dříve používalo jiných forem právního jednání. Zatímco tedy při nakupování off-line uzavíráme kupní smlouvy zpravidla konkludentně, jedná se při obdobné kontraktaci v e-shopu o vzájemné projevoování vůle k uzavření kupní smlouvy obvykle v písemné formě – písemnosti tedy díky ICT pronikají i tam, kde se listinám pro určitou jejich těžkopádnost a nejrůznější funkční omezení nikdy nepodařilo prosadit.¹⁵

Písemné právní jednání a listina v zákoně č. 89/2012 Sb.

Předchozí výklad může působit jako klišé či jako na těchto stránkách nemístná rekapitulace základní právní abecedy. Pobouření z toho, že si dovoluji na tomto místě poukazovat na skutečnost, že smlouva se nedá sníst, písemnost nemusí být nutně na papíře a že písemností se nemusí zrovna myslet právní úkon (či právní jednání), si však dovoluji zmírnit poukazem na skutečnost, že i sám právo tvůrce ještě stále v užití základních termínů poněkud tápe.¹⁶

Vzhledem ke shora zmíněným banalitám nejsou problematická jen dodávající ustanovení pozapomenutých právních předpisů,¹⁷ ale bohužel též i některé části nového občanského zákoníku. Není v tomto směru předně úplně jasné, z jakého důvodu právo tvůrce zavádí zcela nový pojem textové podoby,¹⁸ která není expressis verbis legis definována, jen je stanoveno, že je zachována, „jsou-li údaje poskytnuty takovým způsobem, že je lze uchovat a opakovaně zobrazovat“.¹⁹

Nehledě na to, že „text“ je v obecném jazyce prakticky použitelný jako cizojazyčný ekvivalent výrazu „písmo“,²⁰ je možno se ptát, jaký je vlastně právní rozdíl mezi „textovou

podobou“ a písemností, resp. zákonem užívaným pojmem „písemné formy“.²¹ Obojí totiž musí umožňovat zachycení či fixaci textu (písemné informace) a u obojího je nutno postupovat tak, aby toto zachycení bylo trvalé, tj. aby bylo možno text opět zobrazit,²² resp. prokázat, že objektivně existuje nebo existoval.²³

- 9 Tato vlastnost písemností stojí též za současnou oblibou e-mailů, SMS nebo tweetů.
- 10 Právní účinky vlastnoručního podpisu mají čistě obyčejový charakter nejen v českém právu, ale prakticky po celém světě – vlastnoruční podpis tak není definován zákonným právem a ani není nikde v psaném právu upravena domněnka projevu vůle. Formální adekvátnost podpisu tedy hodnotíme ad hoc zkušenostní intuicí a domněnka vyjádření vůle je otázkou velmi silné a téměř neoddiskutovatelné obyčejové normy.
- 11 Přístup k právu jako k informačnímu systému se u nás objevuje poprvé v šedesátých letech minulého století v díle Viktora Knappa – viz Knapp, V.: O možnosti použití kybernetických metod v právu, Nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1963.
- 12 Srov. Jenkins, J.: What Can Information Technologies do for Law? Harvard Journal of Law and Technology, roč. 21, č. 2, str. 591.
- 13 Vyšší formy užití elektronických dokumentů v právní praxi představují sofistikované dokumentační a asistenční systémy, užívající např. metod heuristické analýzy, technologie neuronových sítí apod. – srov. např. Johnson, C.: Leveraging Technology to Deliver Legal Services, Harvard Journal of Law and Technology, roč. 23, číslo 1, str. 260.
- 14 Výhody jsou v tomto případě nasnadě – jednodušší komunikace, dostupnost, možnost automatizovaného zpracování obsahu apod. – srov. tamtéž, str. 593.
- 15 Jedním z důsledků může být mimo jiné též zvýšení míry ochrany subjektivních práv prostřednictvím usnadnění přístupu k ochranným institutům – srov. Cabral, C. E., Chavan, A., Clarke, T. M., Greacen, J., Hough B. R., Rexer, L., Ribadeneyra, J., Zorza, R.: Using Technology to Enhance Access to Justice, Harvard Journal of Law and Technology, roč. 26, číslo 1, str. 288.
- 16 Můžeme se v našem právu stále setkat s výrazy jako „písemné nebo elektronicky“ – oblíbená byla tato formulace zejména v předpisech finančního práva – přestože se i odsud pomalu odsouvá, najdeme ji stále v ust. § 7 odst. 2 zákona č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Populární je tato legislativně-technicky vadná formulace z nějakého důvodu například i v obecně závazných vyhláškách upravujících provozování taxislužby, a to hned v několika městech – namátkou v Brně, Praze a Liberci.
- 17 Na tomto místě je třeba podotknout, že se náš právní řád v tomto směru poslední dobou vcelku daří terminologicky ukázkovat – pojmy „písemnost“ či „listina“ je tedy ve valné většině případů již u účinných předpisů užíváno v jejich adekvátních významech.
- 18 Tento pojem se předtím objevuje spíše omylem a ve zcela jiném významu v nikoli zásadně důležitém Katalogu jednoduchých prvků ke Standardu ISVS vydaném ministerstvem informatiky v roce 2002 a v rovněž úplně jiném významu též ve srovnatelně důležitém Pokynu Ministerstva životního prostředí s názvem „Hodnocení priorit - kategorizace kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst“ z roku 2008.
- 19 Srov. § 1819 zákona č. 89/2012 Sb.: „Textová podoba je zachována, jsou-li údaje poskytnuty takovým způsobem, že je lze uchovat a opakovaně zobrazovat.“ Přestože jde v případě „textové podoby“ o zcela nový institut, mlčí k důvodu jeho zavedení či k jeho smyslu a účelu i důvodová zpráva (ta pouze obsahuje celkový odkaz na komunitární úpravu rovnoprávnosti elektronických dokumentů, resp. elektronického podpisu).
- 20 Výraz „textus, -us, M“ označuje původně předivo a v přeneseném významu též řetězec znaků písma.
- 21 Zde je možno vidět nejen drobné legislativně-technické pochybení (zákon hovoří o textové podobě a písemné formě, přičemž by bylo možno hovořit buďto česky o textové nebo písemné podobě či textové nebo písemné formě), ale též nikoli důvodnou terminologickou nekonzistencí s pracně konsolidovaným zbytkem českého právního řádu (včetně všech procesních kodexů nebo zákoníku práce), který po letech legislativního snažení konečně používá prostého pojmu „písemnost“. Na tomto pojmu přitom není nic sémanticky či ideologicky vadného a dokonce lze říci, že působí snad i trochu staromilsky, takže by se v zákoně č. 89/2012 Sb. mohl docela dobře vyjmát nejen technicky, ale též esteticky.
- 22 Zde je třeba zdůraznit shora zmíněný banální rozdíl mezi písemností a písemným právním jednáním (to musí totiž na rozdíl od písemnosti obsahovat ještě písemný projev vůle, tj. zpravidla podpis nebo něco, čím jej lze adekvátně nahradit). Pokud by tedy bylo prostě užito pojmu „písemně“, samozřejmě to neznamená, že by byla vyžadována forma písemného právního jednání.
- 23 Srov. např. Polčák, R.: Praxe elektronických dokumentů, Bulletin advokacie, roč. 2011, číslo 7-8, str. 53.

Pragmaticky vzato (tj. prostřednictvím anticipace praktického efektu) se bude „textové podoby“ využívat zejména k informování spotřebitelů, a to oznámeními ve formě webových stránek nebo dokumentů se spotřebitelskými informacemi, automaticky přikládanými např. k potvrzovacím e-mailům. Ve všech možných představitelných praktických variantách „textové podoby“ tedy půjde o dokumenty splňující parametry písemnosti a vytvoření tohoto nového institutu, pojmenovaného navíc nikoli zcela v souladu s pravidly české legislativní techniky, se tedy jeví jako poněkud zbytečné. Přiměje-li navíc toto novum někoho k tomu, aby začal ztrácet čas hloubáním nad rozdílem mezi písemností a textovou podobou (což se v mém případě právě stalo), nebo aby si za hledání těchto rozdílů nechal někdo zaplatit, jdou tyto bezdůvodné ztráty časové či finanční nové úpravě na vrub.

K právé uvedenému je ještě třeba připojit drobnou poznámku ohledně možných způsobů, kterými lze z elektronické písemnosti vytvořit písemný úkon (písemné právní jednání). Postačí totiž, pokud je takový úkon buďto podepsán, nebo opatřen obdobnou autentizační informací doplněnou mechanicky.²⁴ Současná i nová právní úprava přitom v případě podpisu elektronického dokumentu shodně odkazují na zákon o elektronickém podpisu²⁵ a dokonce i v soudní praxi se můžeme sporadicky setkat s přehlížením tamní definice elektronického podpisu a se zaměřováním pojmu elektronického podpisu s jeho vyšší formou, tj. se zaručeným či uznávaným elektronickým

podpisem.²⁶ I v případě, pokud by zákon pro povinně poskytované informace „v textové podobě“ tedy nevyžadoval jen formu písemnosti, ale rovnou písemného právního jednání, bylo by lze dostát zákonným požadavkům u elektronických písemností prostě tak, že by se na závěr textu umístila identifikační informace o jeho původci (tj. například firma a adresa příslušného podnikatele). Připojení dvou řádků prostého textu (tj. vlastní adresy) k elektronickému dokumentu přitom zřejmě nepředstavuje administrativní zátěž, s níž by si naši podnikatelé, zvyklí na ledasjaké obtíže, nedokázali poradit.

Důkazní spolehlivost písemností

Ve světle výše rekapitulované základní právní abecedy jeví se poněkud problematickou i formální struktura ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., týkající se důkazní spolehlivosti vybraných typických důkazů, konkrétně § 565²⁷ a § 566.²⁸ Je v tomto směru nepochybně dobře, že se pojem důkazní spolehlivosti či obecně problematika dokazování stává integrální součástí psaného práva v poněkud větším rozsahu než jen prostřednictvím úpravy typických důkazních prostředků.²⁹ Problém ale v tomto případě spočívá předně v tom, že ustanovení týkající se písemných forem právního jednání, resp. jejich uplatnění jako důkazů, upravují *expressis verbis legis* pouze užití listin.

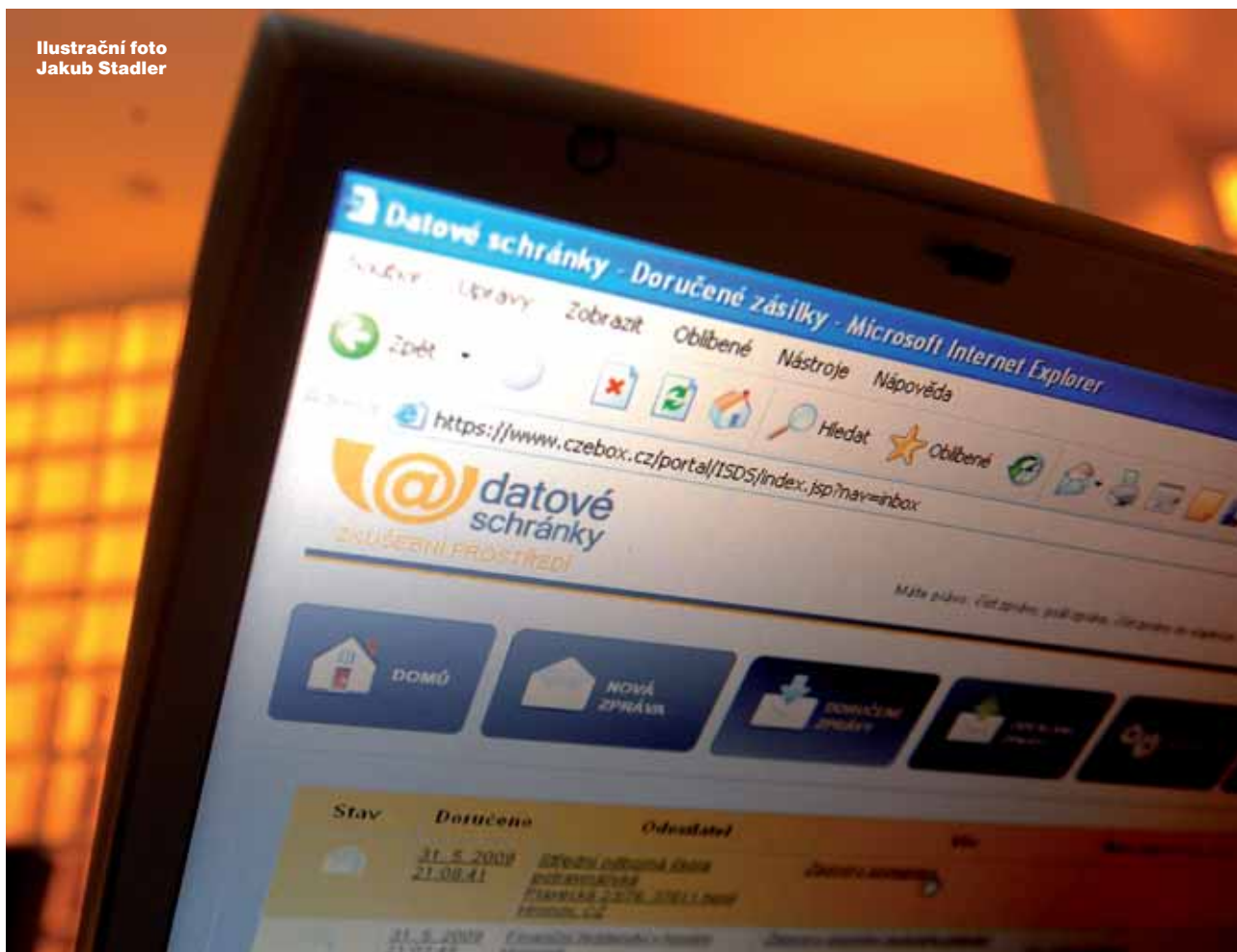
U veřejných listin upravených § 567³⁰ je možno argumentovat adekvátnost použití tohoto pojmu tím, že veřejná listina je legislativní terminus technicus. Přestože je v něm užití termínu „listina“, pracuje již náš právní řád s tím, že pod rozsah tohoto pojmu řadíme i elektronické její formy, tj. (byť to poněkud sémanticky skřípe) hovoříme tedy dnes běžně o „elektronických veřejných listinách“.³¹ Je-li tedy již v našem právu zavedena tato terminologická praxe, není zřejmě důvod ji měnit a zavádět nový pojem „veřejné písemnosti“.

U soukromých písemností však má pojem listiny stále svůj obecný význam papírové písemnosti. Použití pojmu listiny totiž v soukromém právu stále mimo jiné též vylučuje aplikaci elektronické písemnosti – je-li tedy např. požadavek na formu konkretizován do té míry, že písemné projevy vůle je třeba učinit na téže listině, znamená to, že příslušný právní úkon nemůže být proveden v elektronické formě (to platí např. pro titulární úkony k nemovitostem³²). **Jestliže tedy zákon č. 89/2012 Sb. explicitně hovoří v ust. § 565 a § 566 o užití soukromých listin, je důvod se domnívat e *silentio legis*, že se toto ustanovení vztahuje pouze na papírové písemnosti.**

Mates se Smejkalem se oproti tomu taktně domnívají, že bude možno pojem soukromé listiny užitý cit. ustanoveními nově vztáhnout i na elektronické soukromé písemnosti.³³ Vzhledem k mlčení důvodové zprávy a k absenci jakýchkoli jiných náznaků, že by užití pojmu soukromé listiny v zákoně č. 89/2012 Sb. mělo ve skutečnosti oproti dnešnímu soukromoprávnímu chápání tohoto pojmu rozšířit rozsah použitelnosti elektronických písemností (tj. např. i na právní jednání vyžadující dnes formu listiny, tj. papírového dokumentu, jako např. u vlastnických dispozic s nemovitostmi), se však, byť nerad, domnívám, že je tento názor možná až příliš optimistický. Nelze samozřejmě vyloučit, že se po účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. někomu najednou podaří např. přesvědčit

- 24 S podmínkou písemnosti a písemného projevu vůle pracuje i ustálená česká judikatura – viz např. NS sp. zn. 30 Cdo 1230/2007 (www.nsouid.cz): „Písemná forma právního úkonu předpokládá existenci dvou náležitostí, a to písemnosti a podpisu. Písemnost spočívá v tom, že projev vůle (právní úkon) jednatelického subjektu zahrnuje všechny podstatné náležitosti zachycené v písemném textu listiny. Písemný projev musí být zároveň podepsán, tj. je platný až po podpisu jednatelického osoby. Smlouva, která musí být písemná, avšak nebyla jejími účastníky podepsána, nemůže vyvolat ani zamýšlené právní následky.“
- 25 Viz zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, zejm. srov. definice elektronického podpisu dle § 2 písm. a) a zaručeného elektronického podpisu dle § 2 písm. b).
- 26 Srov. např. nepubl. usnesení Městského soudu v Brně č. j. 52 C 65/2008-65.
- 27 Viz § 565 zákona č. 89/2012 Sb.: „Je na každém, kdo se dovolává soukromé listiny, aby dokázal její pravost a správnost. Je-li soukromá listina použita proti osobě, která listinu zjevně podepsala, nebo proti jejímu dědici nebo proti tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právní osoby jako její právní nástupce, má se za to, že pravost a správnost listiny byla uznána.“
- 28 Viz § 566 zákona č. 89/2012 Sb.: „(1) Není-li soukromá listina podepsána, je na tom, kdo ji použil, aby dokázal, že pochází od osoby, o níž to tvrdí. (2) Má se za to, že písemnosti týkající se právních skutečností, k nimž dochází při běžném provozu závodu, dokazují, dovolává-li se jich druhá strana k svému prospěchu, co je v listině obsaženo a že listina byla vystavena v době na ní uvedené; to platí i v případě, že listina nebyla podepsána.“
- 29 Právě uvedené nemá být bráno jako podpora tendencím k přeměně našeho systému volného hodnocení důkazů na něco podobného vázaným důkazům či zákonné teorii průvodní. I v našem systému však je vhodné podpořit efektivitu typických důkazních institutů typickou úpravou s volnými konturami a nenechávat jejich konstrukci jen na bedrech soudů. K podstatě důkazů viz např. Lai, H. H.: A Philosophy of Evidence Law, Oxford University Press, Oxford 2008, str. 173.
- 30 § 567 zákona č. 89/2012 Sb.: „Veřejná listina je listina vydaná orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomoci nebo listina, kterou za veřejnou listinu prohlásí zákon; to neplatí, pokud trpí takovými vadami, že se na ni hledí, jako by veřejnou listinou nebyla.“
- 31 Srov. Mates, P., Smejkal, V.: E-Government v České republice, Leges, Praha 2012, str. 368.
- 32 Viz § 561 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb.
- 33 Viz Mates, P., Smejkal, V.: E-Government v České republice, Leges, Praha 2012, str. 370 a násl.

Ilustrační foto
Jakub Stadler

náš katastr nemovitostí, aby kvalifikoval elektronickou písemnost jako soukromou listinu a zapsal převod vlastnictví k nemovitosti na základě elektronické smlouvy podepsané elektronicky zúčastněnými stranami – taková možnost se však pohybuje vysoko nad hranou mojí odborné představitosti.

Rozebereme-li obsah právě cit. ustanovení, dospíváme každopádně k závěru, že použité domněnky, presumpce, resp. důkazní břemena bylo zřejmě možno zcela obdobně aplikovat i v souvislosti s pojmem elektronické písemnosti. Přitom, jak plyne z výše uvedeného, však užití pojmu listiny spíše naznačuje, že měl právo tvůrce zájem explicitně odlišit úpravu tohoto typu od jiných typů písemnosti. Je pak důvod ptát se, proč v době, kdy má většina písemností v dosahu českého občanského práva elektronickou formu (stačí jen spočítat všechny SMS, e-maily, tweety, diskusní příspěvky, internetové stránky, dokumenty spotřebitelských transakcí v e-shopech apod.), upravuje centrální civilní kodex typické použití méně důležitého typu písemnosti, aniž se na témže místě nebo jinde podobným typickým způsobem věnuje právě tomu, co je pro dnešní dobu mnohem důležitější.³⁴

Bylo-li skutečně úmyslem právo tvůrce upravit typickým způsobem pouze listiny, nabízí se rovněž otázka, do jaké míry je taková úprava konformní se závazky ČR plynoucími z evropského práva³⁵ – jestliže je totiž užití listin podpořeno typickou úpravou zákona, vyvolává to nově pochybnosti ohledně možných rozdílů v míře důkazní relevance elektronických a listinných písemností. Řešení celé této nepříjemnosti

je přitom podle mého názoru relativně jednoduché a co do svého účinku zcela bezbolestné, tj. z hlediska právo tvůrce přiznat drobné pochybení v legislativní technice a namísto pojmu „soukromá listina“ prostě užít v cit. ustanovení pojmu „soukromá písemnost.“

Námítky proti písemnostem

S typickou úpravou důkazní spolehlivosti souvisí i **relativně podstatná změna, k níž dochází při uplatnění písemnosti (zřejmě zatím pouze listiny) jako důkazu v řízení o autoritativní aplikaci práva.** Aktuální judikatura totiž rozlišuje ve vztahu k písemnostem mezi námítkami pravosti a pravdivosti. Námítky pravosti se, stručně řečeno, týkají formy písemnosti, zatímco námitka pravdivosti směřuje k jejímu obsahu. Uplatnění námítky pravosti je důvodem vyzvat toho, kdo listinou prokazuje nějaké své tvrzení, aby prokázal, že listina existuje a je autentická. Námitka pravdivosti, označená tak zřejmě s odkazem k antickému chápání pravdy jako soula-

³⁴ Důležitost elektronických písemností jako zadání pro právní reflexi je dána i tím, že důkazní spolehlivost soukromých listin je předmětem relativně bohaté judikatury, zatímco v případě důkazní spolehlivosti elektronických písemností se judikatura teprve pozvolna vyvíjí a řada vysoce konkrétních praktických otázek je tím pádem nejistá. Tato nejistota pak svádí subjekty k nejrůznějším nákladným dobrodružstvím typu prokazování e-mailů nebo webových stránek notářskými zápisy apod.

³⁵ Srov. zejm. čl. 5(2) směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 1999/93/ES, o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.

du objektivně vnímatelného výroku se skutečností,³⁶ naopak působí nutnost tomu, kdo namítá nepravdu v obsahu písemnosti, aby prokázal, v čem nesoulad mezi vyjádřeným a skutečným stavem vůle spočívá.³⁷

Oproti této praxi přináší zákon č. 89/2012 Sb. sjednocení obou typů námitek a konstrukci důkazního břemene na tom, kdo listinou (písemností?) prokazuje nějaké své tvrzení nebo jinou pro sebe příznivou skutečnost. Výjimkou jsou pouze zjevně podepsané listiny, u nichž se jejich pravost a pravdivost presumuje.³⁸

Osobně nepovažuji spojení obou typů námitek pod stejný důkazní režim za příliš šťastné řešení. Je-li totiž na tom, kdo argumentuje listinou, aby prokázal její pravost, lze tak většinou učinit vcelku snadno prostřednictvím listiny samotné, resp. jejího důkladného zkoumání. Podobně je tomu i v případě elektronických dokumentů, přičemž možnosti prokázání pravosti písemností jsou zde ještě dále typicky rozšířeny o prokazování za užití systémů, v nichž byly písemnosti pořízeny nebo v nichž jsou uchovávány (viz dále).

Prokazovat pozitivně pravdivost, tj. soulad obsahu písemnosti se skutečností (typicky s obsahem něčí vůle), je naproti tomu i v případě, že obsah skutečně je objektivně pravdivý, výrazně složitější a obávám se, že námitka provokující de facto důkazní břemeno ohledně pravdivosti může spíše zapůsobit jako obstrukční mechanismus, respektive jako nikolů zce-

la náležitý obecný nástroj obrany před důkazy písemnostmi. Ze stejných důvodů, které již dříve vedly naše soudy ve shora cit. judikatuře ke specifikaci obou typů námitek a k rozdílné práci s důkazními břemeny, se tedy domnívám, že bylo lépe odlišit od sebe kritéria důkazní spolehlivosti, resp. důkazní břemena ohledně formy (pravosti) a obsahu (pravdivosti) písemnosti, ať už listinných, nebo elektronických.

K právě uvedenému se sluší ještě připojit drobnou terminologickou poznámku. Je víceméně pochopitelné, že se právo tvůrci asi nechtělo užívat silně metaforického pojmu pravdy. Užití pojmu „správnost“ pro obsahovou kvalitu písemnosti (listiny) však se nejeví jako úplně vhodné. Listina, kterou například někdo jiného hrubě urazí, je totiž, je-li brána za spolehlivý důkaz, dnes v rámci řízení označena za pravou a pravdivou (tj. pravdivě zachycující projev pisatelovy vůle) – novou terminologií ji bude však nutno označit za pravou a správnou, přičemž je možno se v takovém případě ptát, v čem má vlastně její správnost spočívat (a co je tedy v případě vznesení námitek vlastně nutno prokazovat), respektive, v čem spočívá rozdíl mezi správností a doposud tvrzenou a prokazovanou (ne)pravdivostí.

Písemnosti v důkazně spolehlivých systémech

Za kvalitativní posun a slibný impuls pro vývoj judikatury hodný moderního civilního kodexu lze považovat ustanovení § 562 odst. 2, první věta.³⁹ Tato relativně nenápadná presumpce důkazní spolehlivosti, ať už byla její originální teleologie jakákoli, totiž jednak reflektuje aktuální přístupy k podstatě elektronických písemností,⁴⁰ a jednak pragmaticky usnadňuje užití nejčastěji se v praxi vyskytujících forem elektronické kontraktace.⁴¹

Elektronická písemnost totiž na rozdíl od listiny je co do své důkazní spolehlivosti postavena z podstaty zcela jinak. Není třeba se na tomto místě věnovat řadě různých rozdílů, protože v souvislosti s cit. ustanovením je podstatný zejména jeden, a to úbytek důkazní spolehlivosti elektronické písemnosti v čase.⁴² U listiny se možnost prokázání její pravosti snižuje pouze v okamžiku, kdy zemře její původce – jeho nedostupnost totiž nejen vyloučí možnost svědeckého potvrzení pravosti, ale též i mírně ztíží provedení grafologické expertizy (nelze již dotyčného požádat např. o referenční podpisy). Obecně vzato ale je důkazní spolehlivost listin v čase relativně stabilní a nebojíme se jich tedy užívat jako spolehlivých důkazů právních skutečností aktuálních před desítkami nebo dokonce stovkami let.⁴³

Elektronická písemnost naproti tomu kvůli své povaze trpí téměř exponenciálním úbytkem důkazní spolehlivosti kvůli tomu, že ověřitelnost její pravosti je závislá na technických prostředcích užitých při jejím vytváření. Nese-li si tedy elektronická písemnost obdobně jako listina podstatnou část ověřovací informace v sobě (např. ve formě zaručeného elektronického podpisu), podléhá důkazní spolehlivost této informace erozi v důsledku prudkého rozvoje výpočetní techniky – zatímco je tedy dnes vcelku složité zfalšovat aktuálně používané elektronické autentizační mechanismy, bude totéž pro techniku blízké budoucnosti triviálním početním zadáním. Mimo jiné i z tohoto důvodu jsou např. certifikáty pro elek-

36 Kompletní přehled teorií pravdivosti nabízí např. monografie Kirkham, R.: *Theories of Truth*, Cambridge: MIT Press, 1995.

37 K tomu srov. např. rozhodnutí NS č. j. 22 Cdo 2670/98 (www.nsoud.cz): „Z uvedeného vyplývá, že je-li pravdivost soukromé listiny předložené k důkazu popřena, vyzve soud podle toho, o jakou soukromou listinu jde, toho, kdo pravdivost popírá, aby uvedl, proč pravdivost popírá a nabídl ke svému tvrzení důkazy; to platí i o popírání pravdivosti potvrzení o zaplacení dluhu (kvitance). Provedené důkazy, včetně důkazu spornou listinou, pak soud zhodnotí v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů, přičemž přihlíží k povaze listiny, zejména pak k tomu, jde-li o listinu v neprospěch vystavitele anebo v jeho prospěch. Nelze dovodit, že by pouhé popření pravdivosti kvitance mělo za následek vznik důkazní povinnosti a důkazního břemene ohledně pravdivosti potvrzení tomu účastníkovi, který z existence prohlášení věřitele v kvitanci uvedeného vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky.“

38 Srov. § 565, druhá věta, zákona č. 89/2012 Sb.: „Je-li soukromá listina použita proti osobě, která listinu zjevně podepsala, nebo proti jejímu dědici nebo proti tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právnické osoby jako její právní nástupce, má se za to, že pravost a správnost listiny byla uznána.“

39 Viz § 562 odst. 2, první věta, zákona č. 89/2012 Sb.: „Má se za to, že záznamy údajů o právních jednáních v elektronickém systému jsou spolehlivé, provádějí-li se systematicky a poslušně a jsou-li chráněny proti změnám.“

40 Srov. Hon, W. K., Millard, C., Walden, I.: *Negotiating Cloud Contracts: Looking at Clouds from Both Sides Now*, *Stanford Technology Law Review*, roč. 16, číslo 1, str. 107.

41 Srov. např. Moringiello, J. M., Reynolds, W. L.: *From Lord Coke to Internet Privacy: The Past, Present, and Future of the Law of Electronic Contracting*, *Maryland Law Review* (přijato k publ.), *Widener Law School Legal Studies Research Paper No. 12-06*; *U of Maryland Legal Studies Research Paper No. 2012-13*, dostupné na SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2017783>.

42 Relativně rychlá eroze důkazní spolehlivosti je obecným znakem elektronických důkazních prostředků – srov. např. Daniel, L. E.: *Digital Forensics for Legal Professionals: Understanding Digital Evidence From the Warrant to the Courtroom*, Waltham: Elsevier, 2012, str. 104 nebo též Zimmerman, D. L.: *Can our Culture be Saved? The Future of Digital Archiving*, *NYU Law School, Public Law Research Paper No. 06-23*, 2006. Dostupné na SSRN: <http://ssrn.com/abstract=920517> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.920517>.

43 Srov. např. Salminen, A., Kauppinen, K., Lehtovaara, M.: *Towards a Methodology for Document Analysis*, *Journal of the American Society for Information Science*, roč. 48, číslo 7, str. 644.

tronické podepisování zaručenými elektronickými podpisy obnovovány po roce.⁴⁴

Přínejmenším podivně pak působí nejrůznější pokusy, kterými se snažíme v právní praxi obejít zmíněnou prudkou erozi důkazní spolehlivosti elektronických písemností tím, že k dokumentu připojujeme další a další autentizační mechanismy (typicky např. další podpisy, značky nebo časová razítka⁴⁵). Vedle technické rizikovosti tohoto nabalovacího úprku před vývojem techniky jsou taková řešení riziková i z hlediska jejich závislosti na dostupnosti informací, jejichž prostřednictvím je možno ověřit pravost nikoli písemnosti jako takové, ale postupně nabalovaných autentizačních informací (tj. podpisů, značek, razítek apod.) – ty musí být navíc rovněž spolehlivě prokazatelné, aby bylo možno vyloučit manipulaci, při níž by byla autentizační informace (podpis, razítko, ...) zfalšována ex-post společně se systémovým certifikátem.⁴⁶ Osobně se v tomto směru domnívám, že takto utíkat technické nevyhnutelnosti (tj. ztrátě důkazní spolehlivosti příslušné písemnosti) lze maximálně v řádu let. U písemností, u kterých hodláme věřit v jejich důkazní spolehlivost v řádu dekad, se takové řešení z technických i právních důvodů nejeví jako příliš vhodné.

Trend elektronického zpracování dokumentů však jednoznačně směřuje k založení jejich důkazní spolehlivosti nikoli dokumentem jako takovým, ale prostřednictvím způsobu, kterým byl dokument vytvořen nebo kterým je dlouhodobě uložen.⁴⁷ Skutečnost, že elektronické dokumenty není nutno při jejich běžných aplikacích fyzicky někam přenášet (postačí mít dokument fyzicky na jednom místě a pak už na něj pouze odkázat), dává prostor pro tvorbu a užívání systémů, které zajišťují důkazní spolehlivost příslušných dokumentů (nemusí jít jen o písemnosti) nikoli per se, ale prostřednictvím systematické autentizace, zabezpečení apod. **Je to tedy nikoli dokument sám, ale systém, jehož prostřednictvím prokazujeme jeho pravost, resp. autenticitu.** Na technický vývoj prostředků použitelných ke zfalšování elektronických dokumentů pak není nutno reagovat nějakým horečným nabalováním dokumentů do dalších vrstev ochranných opatření, ale postačí prostý vývoj příslušného ukládacího systému ve smyslu zabezpečení před vnějším narušením uloženého obsahu.⁴⁸

Právě na tuto skutečnost reaguje shora cit. ustanovení tím, že **formuluje presumpci důkazní spolehlivosti elektronických písemností, u nichž se prokáže, že jsou součástí systému majícího několik základních technických charakteristik, tj. evidenci operací (systematika a posloupnost) a ochranu proti změnám. Prokáže-li ten, kdo písemností argumentuje, že systém, v němž se písemnost nachází, tyto parametry má, přesouvá se důkazní břemeno na toho, kdo tvrdí nedostatek její pravosti.**

Takovou presumpci by bylo možno samozřejmě založit i ustálenou judikaturou – vzhledem k tomu, že ani přes standardní nasazení kontraktačních platforem, document-management aplikací a jiných systémů spolehlivě tvořících či zpracovávajících elektronické písemnosti se k ní naše soudy ještě doposud nepropracovaly, je zákonnou presumpci důkazní spolehlivosti možno chápat jako významný krok už i jen k tomu, aby se v případě námitek pravosti u elektronických písemností zpracovaných v důvěryhodných systémech konečně ustoupilo od nekonečného posuzování každého jednotlivého do-

kumentu. Judikatura pak může v tomto směru přiznat tuto presumpci například některým průmyslovým standardům a vytvořit tím a priori právní jistotu ohledně toho, že nasazení systému s určitými parametry generuje důkazy elektronických písemností, jejichž spolehlivost není třeba prokazovat (ale naopak je nutno ji vyvracet).

Ve výsledku tak může dojít za účelem vyšší efektivity a ergonomie dokonce k nikoli nežádoucímu praktickému oddělení dvou doposud integrálních funkcí podpisu, tj. funkce projevu vůle a funkce autentizační. Aplikace, dejme tomu kontraktační platforma běžného e-shopu, tedy může mít takový dokumentový systém, kterému bude svědčit shora uvedená presumpce důkazní spolehlivosti – díky tomu budou záznamy o právních jednáních uchovávané touto aplikací a priori považovány za autentické a tím za spolehlivé důkazy. K tomu, aby byla právní jednání učiněná prostřednictvím takové platformy nejen spolehlivě prokazatelná, ale měla též formální parametry písemností ve smyslu ust. § 561, resp. § 562, pak už jen postačí buďto užití jednoduchého elektronického podpisu,⁴⁹ nebo i jen obvyklého mechanického prostředku (typicky např. kliknutí na tlačítko „souhlasím s podmínkami“ nebo „objednávám“).

Toto řešení, tj. autentizace do zabezpečeného systému a následná spolehlivá dokumentace jednání člověka v jeho rámci za užití jednoduchého elektronického podpisu nebo mechanického prostředku (klikání, ježdění myši apod.)⁵⁰ je již dnes běžně užívána v nespočtu typů praktických aplikací. Typicky tímto způsobem fungují prakticky všechny e-shopy, podnikové nebo veřejné systémy pro oběh dokumentů, redakční systémy (tj. systémy pro blogy, repozitáře apod.), systémy pro služby typu UGC⁵¹ aj. Existence shora cit. ustanovení samozřejmě na jejich činnosti nic zásadního nezmění – může ale přinést nesrovnatelně vyšší míru právní jistoty jejich provozovatelům pro případy uživatel-

44 Viz např. Mason, S.: *Electronic Signatures in Law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2012, str. 259.

45 K pojmu viz např. Smejkal, V.: *Novela zákona o elektronickém podpisu a časové razítko*, *Crypto-World*, VI., 2004, č. 4, str. 2-3.

46 K právní reflexi technologie elektronického podpisu viz např. Čermák, K. ml.: *Elektronický podpis: pohled soukromoprávní*. *Bulletin advokacie*, roč. 2002, č. 11-12. Ke kritice nabalovacích archivačních řešení viz např. Polčák, R.: *Praxe elektronických dokumentů*. *Bulletin advokacie*, roč. 2011, číslo 7-8, str. 53.

47 Viz např. Volarevic, M. Strasberger, V. Pacelat, E.: *A philosophy of the electronic document management*, in *Information Technology Interfaces*, Pula: IEEE, str. 141.

48 Podobným způsobem fungují listinné i elektronické spisy vedené dle zákona č. 499/2004 Sb. – není tedy třeba prokazovat autenticitu každého dokumentu, který je v nich uložen. Dokumenty jsou považovány za autentické díky tomu, že jsou součástí spisu, a jejich spolehlivost se odvozuje od toho, že spis je veden zákonným způsobem, je fyzicky zabezpečen proti manipulacím apod.

49 Zde je nutno opět zdůraznit, že může jít i jen o základní identifikační data podepisující osoby – viz ust. § 2 písm. a) zákona č. 227/2000 Sb.

50 Zde by bylo možno namítnout určitou zastaralost zákonné terminologie hovořící o mechanických prostředcích, neboť kliknutí myši nemusí být nutně mechanické – může to být otázka elektrostatického, optického nebo magnetického impulsu. Mechanický charakter má ale takové jednání i tak, neboť člověk (zatím vždy) aktivuje příslušné klikací zařízení biomechanickým pohybem. Výjimky, tj. zařízení typu HCI, jsou zatím tak vzácné, že není nutno se jimi na tomto místě zabývat.

51 Tato zkratka označuje systémy typu user-generated-content. Jedná se o systémy a služby poskytující uživatelům pouze prostředky pro tvorbu nebo zpracování uživatelských informací. Systémy tohoto typu zaznamenaly v poslední době masivní růst a nyní jsou nejvýznamnějšími službami informační společnosti – jako příklad může posloužit např. Facebook, Twitter, většina služeb z portfolia Google apod.

ských sporů a díky relativně snadnému formálnímu řešení subsumpčních podmínek cit. ustanovení může vést i k určité kultivaci jednotlivých standardních technologických řešení tak, že mohou s relativně minimálními náklady na úpravu oproti současnému stavu splňovat shora uvedené základní zákonné požadavky.

Závěrečné poznámky

V této krátké analýze jsme se věnovali některým problémovým momentům zákona č. 89/2012 Sb. ve vztahu k elektronickým formám písemného právního jednání. Vyznělo-li snad toto stručné pojednání v některých konkrétních aspektech kriticky, jedná se spíše o kritiku formální s tím, že shledané nedostatky mají charakter legislativně-technický a jsou vcelku snadno zhojitelné formou novely nebo i jen formou pragmatické judikatury.

Rovněž jsme se výše stručně věnovali kvalitativně novému ustanovení upravujícímu a priori důkazní spolehlivost elektronických forem písemných právních jednání, která jsou systematicky dokumentována a chráněna. Smyslem této části bylo ukázat, že jde o potenciálně významný a velmi vhodný nový instrument pro běžně užívané právní nástroje e-commerce a služeb informační společnosti a vyzvat k jeho adekvátní a hojné právní aplikaci, která by ideálně měla následovat aktuální aplikaci technickou.

Současně však je dle mého názoru třeba vyjádřit v této souvislosti určité zklamání nad tím, že jde v nové právní úpravě vzhledem k rozvoji naší informační společnosti o jedinou zásadní pozitivní změnu. V situaci, kdy je deklarovanou ambicí vytvořit bez sentimentu k minulé úpravě zákon pro (dnešní) život, se tedy nelze ubránit drobné lítosti nad tím, že zkušenosti z technického a společenského vývoje posledních dvou dekád se neprojeví poněkud ve větší míře v úvahách právotvůrce ohledně nových institutů, smluvních typů nebo i jen drobných legislativních experimentů, reagujících na bouřlivý nárůst frekvence a důležitosti společenských vztahů realizovaných prostřednictvím služeb informační společnosti.

To, co v zákoně č. 89/2012 Sb. je a co se týká nejen elektro-

nických písemností, ale oboru práva informačních a komunikačních technologií jako takového, tedy dle mého názoru není nutno nějak zásadně kritizovat, neboť to není, stručně řečeno, úplně špatné. Informační společnost, respektive to, co ekonomisté označují za informační ekonomiku, si nějak poradila se stávající právní úpravou a nová právní úprava ji tedy podle mého soudu nijak zvlášť nepoškodí ani nerozloží.

Kritiku si zaslouží spíše to, co v nové právní úpravě být mohlo a není tam. Nová právní úprava tak bohužel má pouze ambice neškodit, nikoli už ale podpořit rozvoj toho, co si dovoluji považovat v našem případě za esenciální činitel (zdaleka nejen ekonomické) budoucnosti našeho národa. Náš nový „zákon pro život“ se totiž k virtualizovaným⁵² formám sociální interakce spíše staví, jakoby šlo o nějakou momentální módu a po čase se měla naše společnost opět vrátit k osvědčeným těžištím své někdejší existence, kterými byly nemovitosti nebo chov nejrůznějších zvířat či hmyzu – než k tomu dojde, má si tato přechodná módní vlna vystačit v lepším případě s analogií, v horším pak s pokusnou logickou či intuitivní indukcí.⁵³

Na úplný závěr si ještě dovoluji drobnou osobní poznámku k obecnému diskursu okolo zákona č. 89/2012 Sb. Nedomnívám se, že pohyb, který tento nový kodex vyvolává v naší právní obci, je co do svého rozsahu nějak extrémní nebo nepatřičný – i méně důležité právní předpisy přeci dokážou rozhybat právní kruhy k výrazným reakcím. Jako pravověrnému právnímu pragmatikovi mi však zcela uniká v posledních několika letech smysl konfliktního a snad až osobního charakteru tohoto pohybu. Tímto textem jsem tak v žádném případě nesledoval úmysl postavit se na některou z řady barikád, jejichž existenci jsem kvůli některým exaltovaným projevům, úspěšně míjejícím obor, kterým se ponejvíce zabývám, doposud jen tušil. Doufám tedy, že bude toto krátké pojednání pochopeno jen jako bezelstný příspěvek do čistě odborné diskuse nad formou a obsahem nového občanského zákoníku.

✿ Autor vede Ústav práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Tento text vznikl za podpory projektu GA/408/12/2210.

NOVINKA C. H. BECK

Jemelka/Pondělíčková/Bohadlo

Spolehlivý průvodce
správním řízením

Vázané v plátně, 848 stran
cena 1 690 Kč, obj. číslo EKZ150

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

inzerce

52 K adekvátnímu použití tohoto poněkud zprofanovaného pojmu viz např. Lévy, P.: *Becoming Virtual – Reality in the Digital Age*, Plenum Trade, 2002, New York.

53 Příkladem je v tomto směru celá řada – od doménových jmen, k nimž nová právní úprava nabízí hned několik možných obecných interpretací a kde stále nemáme na rozdíl od evropské úpravy ani jistotu ohledně způsobů alternativního řešení sporů, přes odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti, upravenou nyní poněkud neobratně zvláštním právním předpisem, právní režim virtuálních identit, cloudových služeb s digitálním obsahem (u těch si přes jejich milionovou frekvenci dosud nejsme jisti, zda jde z hlediska smluv o službu, koupí a prodej dat ve smyslu rozhodnutí UsedSoft, licence nebo nějaké komplikované kombinace všech uvedených možností), právního režimu transakcí s paralelním režimem účtování (např. služby čerpané prostřednictvím mobilních zařízení) až například po odpovědnost za jednání autonomně se rozhodujících neuronových sítí nebo jiných autonomně se učících inteligentních systémů (autonomních systémů pro obchodování s cennými papíry, poradenských systémů, učících se servisních robotů apod.). Není dokonce v tomto směru ani zcela jasné, zda institut věci převzatý z prastarých právních úprav lze aplikovat na kybernetiku mezitím popsanou a pro dnešní život stále důležitější ideální kategorii informace (nikoli jen na její objektivně vyjádřenou formu, tj. např. na osobní údaj nebo autorské dílo, ale na její ideální jsoucno) – žádná analogie v tomto směru přitom není objektivně možná a logická indukce se jeví být zajímavou hračkou pro akademiky, méně však již vítanou metodou pro osoby účastnící se aktivně rozvoje informační společnosti a existenčně závislé na právní jistotě a na fungování příslušných technických řešení.

Je rekognice „in natura“ opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon?

doc. JUDr. et Mgr. JAN BRÁZDA, Ph.D.

Ve své advokátní praxi se setkávám s tím, že policejní orgán v trestním řízení při provádění rekognice dle § 104b tr. řádu nechá obviněného vytáhnout pořadové číslo, poté jej zařadí do skupiny dalších osob

a vyzve svědka, aby označil osobu, se kterou se setkal nebo ji pozoroval při jednání, které je předmětem vyšetřování. Pokud tak svědek učiní, celá skupina osob odejde, následně je přiděleno obviněnému nové číslo a skupina znovu předstoupí před svědka, který je opětovně vyzván, aby označil osobu, se kterou se v minulosti setkal nebo ji pozoroval. O tomto je sepsán protokol, který je založen do trestního spisu.

Takovýto postup policejního orgánu je prováděn s vědomím státního zástupce a v některých případech je akceptován i soudem.

Proto je zde na místě položit si otázku, zda rekognice osob in natura je opakovatelný nebo neopakovatelný úkon, případně: **Je opakované poznávání osoby v průběhu jedné rekognice v rozporu se zásadou neopakovatelnosti tohoto úkonu?**

Policejním orgánem Městského ředitelství Policie České republiky v Plzni byl stíhán jako obviněný K. V. pro trestný čin loupeže dle ustanovení § 173 odst. 1 trestního zákoníku, neboť měl v Plzni okolo 3.00 hod. vstoupit do prodejny benzinové čerpací stanice, a poté, co obsluha prodejny přišla k pokladně, měl k ní přistoupit se slovy: „Nebojte se, nic vám neudělám, dejte mi peníze.“ Poškozená mu v obavě o život a zdraví měla otevřít pokladnu a obviněný si měl z pokladny vzít bankovky a z prodejny odejít.

V průběhu dokazování byla provedena rekognice, kde jako poznávající osoba byla pracovnice, která obsluhovala u benzinové čerpací stanice v době, kdy zde měl být pachatel. Při provádění rekognice policejní orgán poučil poznávající osobu ve smyslu trestního řádu a následně ji vyzval, aby popsala osobu a okolnosti, při nichž tuto osobu vnímala, popř. znaky nebo zvláštnosti, podle nichž by bylo možné osobu poznat. Poznávající osoba uvedla skutečnosti, které již uváděla ve svém výslechu, s tím, že zvýrazňovala určité skutečnosti, které v původním výslechu neuvedla.

Následně policejní orgán přistoupil k rekognici podle hlasy, kdy poznávající osoba neměla možnost poznávané osoby vidět, neboť se nacházely ve vedlejší místnosti s otevřenými dveřmi. Poznávající osoba si poslechla větu: „Nebojte se, nic vám neudělám, dejte mi peníze.“ Žádný hlas dle její výpovědi jí nebyl povědomý.

Následně bylo přistoupeno k rekognici osob in natura. Ob-

viněnému byla po poučení dána možnost, aby si vybral libovolné číslo od 1 do 4. Obviněný s provedením rekognice souhlasil a vybral si číslo 1.

Poznávající osobě byla dána možnost, aby si v klidu prohlédla všechny osoby. Tato prohlídka trvala čtyři minuty a poznávající osoba prohlašuje, že žádnou z osob nepoznala. Osobu pachatele viděla na místě činu v kšiltovce, a proto požádala, aby si osoby nasadily kšiltovou čepici. Obviněný s tímto souhlasil, a proto byly všem ukazovaným osobám nasazeny stejné kšiltové čepice. Osoby byly seřazeny ve stejném pořadí. Poznávající osobě byla následně dána možnost opětovně si osoby přes jednocestné zrcadlo prohlédnout, kdy tato prohlídka trvala tři minuty a poznávající osoba poté uvedla, že si není jistá, ale osoba pod č. 1 jí připomíná pachatele přepadení. Uvedla, že to nemůže říci na sto procent. Vysvětlila, že ke svému názoru došla vylučovací metodou, protože ostatní osoby jí připadaly úplně jiné.

Následně policejní orgán nechal skupinu poznávaných osob odejít a došlo k výměně pořadových čísel, kdy si obviněný vybral číslo 2. Poté policejní orgán nechal přivést opět skupinu osob před poznávající osobu, která opětovně přes jednocestné zrcadlo měla označit osobu, se kterou se setkala na místě činu. Na toto poznávající osoba okamžitě reagovala, že nyní má daná osoba č. 2.

V závěru protokolu o rekognici osoby je uvedeno: „Svědky-
ně při rekognici dle hlasu neoznačila žádnou z osob. Při rekognici dle vzezření nejprve neoznačila žádnou z osob, po nasazení kšiltových čepic označila osobu obviněného majícího č. 1, kdy si však není jistá na sto procent, jistá si je zhruba na 60 až 65 procent. Při druhém ukázání osob ve změněném pořadí označila opětovně osobu obviněného, majícího v daný moment číslo 2.“

Obhájce obviněného při jednání před soudem napadl provedení rekognice, neboť má za to, že celá rekognice byla provedena nezákonně, a tudíž požádal soud, aby k tomuto důkazu nepřihlížel.

Okresní soud obžalovaného uznal vinným a v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že rekognice tak, jak je shora popsána, byla provedena zákonným způsobem, a byť svědkyně nepoznala obžalovaného na sto procent a s jistotou, přesto lze její výsledky v celkovém řetězci důkazů podpůrně ve vztahu k osobě obžalovaného použít.

Přes respektování zásady iura novit curia je nutno vycházet z trestního řádu, § 104b), který stanoví, jakým způsobem je možno provést rekognici tak, aby mohla být použita jako důkazní prostředek:

§ 104b)

Rekognice se koná, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost. K provádění rekognice se vždy přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna.

Ilustrační foto

Podezřelý, obviněný nebo svědek, kteří mají poznat osobu nebo věc, se před rekognicí vyslechnou o okolnostech, za nichž osobu nebo věc vnímali a o znacích nebo zvláštlostech, podle nichž by bylo možno osobu nebo věc poznat. Osoba nebo věc, která má být poznána, jim nesmí být před rekognicí ukázána.

Má-li být poznána osoba, ukáže se podezřelému, obviněnému nebo svědkovi mezi nejméně třemi osobami, které se výrazně neliší. Osoba, která má být poznána, se vyzve, aby se zařadila na libovolné místo mezi ukazované osoby. Jestliže osoba má být poznána nikoliv podle svého vzezření, ale podle hlasu, umožní se jí, aby hovořila v libovolném pořadí mezi dalšími osobami s podobnými hlasovými vlastnostmi.

Není-li možno ukázat osobu, která má být poznána, rekognice se provede podle fotografie, která se předloží podezřelému, obviněnému nebo svědkovi s obdobnými fotografiemi nejméně tří dalších osob. Tento postup nesmí bezprostředně předcházet rekognici ukázáním osoby.

Dle mého názoru trestní řád v této kogentní normě zcela zřejmě stanoví, že rekognice je neopakovatelný úkon, neboť přímo uvádí, že „osoba nebo věc, která má být poznána, nesmí být poznávající osobě před rekognicí ukázána“.

S trestním právem úzce spolupracuje samostatná vědní disciplína, kterou je kriminalistika. Doc. JUDr. Zdeněk Konrád, CSc., který se dlouhodobě kriminalistikou zabývá a publikoval mnoho odborných článků, v publikaci Kri-

minalistika uvádí: „Za zvláštnosti formy identifikace znovupoznáním (oproti identifikaci znalecké) lze považovat zejména: nezastupitelnost subjektu identifikace (subjektem může být pouze osoba, která předváděný objekt v minulosti vnímala), ztotožňujícími objekty jsou paměťová stopa dříve vnímaného a momentální vjem předváděných objektů, neopakovatelnost úkonu poté, co poznávací osoba již jednou identifikovala ztotožňovaný objekt, neboť vedle již existující paměťové stopy ztotožňující objekt se při rekognici vytváří nový myšlenkový obraz předvedeného objektu, který může sugestivně ovlivnit znovupoznání při rekognici opakované.“¹

Doc. Konrád ve zmíněné učebnici rovněž uvádí: „Zákonodárce do přijetí novely trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. pokládal rekognici za zvláštní formu výslechu. Teprve v současné úpravě trestního řádu byla rekognice reglementována jako zvláštní forma dokazování [§ 104b) trestního řádu]. Tím zákonodárce akceptoval existenci podstatných rozdílů mezi výslechem a rekognicí, za které je možno považovat: psychologická podstata výslechu a rekognice je rozdílná (podstatou výpovědi je reprodukce vnímaného, podstatou rekognice je znovupoznání), rekognici nelze na rozdíl od výslechu uskutečnit bez nového vnímání objektu; osleple-li svědek, nelze provést rekognici podle zraku, přestože v jeho vědomí existuje stopa pachatele, rekognice je na rozdíl od výslechu úkonem neopakovatelným, rekognice na rozdíl od výslechu sleduje úzce vymezený cíl – identifikaci objektu.“²

Rovněž i nestor kriminalistiky prof. JUDr. Miroslav Protivínský, DrSc., ve své publikaci *Vady rekognice a jejich procesní důsledky*³ uvádí: „V naší policejní praxi se občas vyskytuje

1 Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J.: Kriminalistika, 2. přepracované a doplněné vydání, C. H. Beck, Praha 2004, strana 346.

2 Tamtéž, str. 346.

opakování znovupoznacího aktu s toutéž ztotožňující osobou v rámci téže rekognice, a to bez uvedení jakýchkoli důvodů pro tento postup. Takovým důvodem by např. mohlo být to, že osoba měla v souvislosti s trestným činem špatné podmínky pro vnímání pachatele, nebo ho při výslechu nedokázala dostatečně popsat, nebo před rekognicí projevila pochybnosti o možnosti znovupoznání apod.

Např. se vyskytl případ, kdy ztotožňující osoba při prvním znovupoznacího aktu označila rekognovanou osobu, v opakovaném znovupoznacího aktu, před níž si ztotožňovaná osoba zvolila jiné místo, však označila osobu jinou, převzatou. To pochopitelně zpochybňuje věrohodnost výsledků prvního znovupoznacího aktu. V jiných případech tomu bylo naopak: ztotožňující osoba nepoznala ztotožňovanou osobu v prvním aktu, ale označila ji v aktu opakovaném. Takové výsledky rekognice nelze považovat za věrohodné důkazy.“

Prof. Protivinský se v citovaném článku dále zabývá tím, jaký důkaz může být získán opakovanou rekognicí, a dochází k tomu, že byl získán pouze důkaz o tom, že poznávající osoba při opakované rekognici poznává osobu, kterou viděla při rekognici první. V závěru svého článku pan profesor Protivinský konstatuje, že za podstatnou vadu rekognice považuje tedy takovou vadu, která zpochybňuje věrohodnost výsledků rekognice, tj. vyvolává pochybnosti, že byla zjištěna objektivní pravda.

S tímto názorem koresponduje i komentář k trestnímu řádu, jehož vedoucím autorského kolektivu je prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., který uvádí u § 104b): „Nedodržení pravidel stanovených v § 104b) pro provádění rekognice může být podle závažnosti takovou vadou tohoto úkonu, že jeho výsledky nebude možné použít jako důkazy, nebo jestliže z něj bude vycházet rozsudek soudu I. stupně, může být zrušen v odvolacím řízení pro podstatné vady řízení [§ 258 odst. 1 písm. a). Je-li v rozporu se zákonem provedena rekognice, při níž obviněný označí jako účastníka na trestném činu jistou osobu, potom jako důkaz svědčící o vině této osoby nelze použít žádné informace v dalších výpovědích obviněného pocházející z nezákonné rekognice (TpR 10/2006, s. 309)“⁴

Rekognice je vzhledem ke své povaze úkonem zásadně neopakovatelným (srov. R54/1990), ale není vyloučeno, aby byla opakovaná rekognice osoby provedena nejdříve podle fotografie, a poté na základě výběru mezi několika ukázanými osobami. Při hodnocení výsledků takové opakované rekognice však bude nutno přihlédnout ke skutečnosti, že podezřelý, obviněný nebo svědek nejdříve znovu poznával ztotožňovanou osobu podle fotografie (srov. SR 55/2001). Rekognice provedená podle fotografie přitom nesmí bezprostředně předcházet rekognici v podobě ukázání osoby (viz § 104b odst. 4, věta druhá a komentář k tomuto ustanovení pod bodem 13 níže).⁵

Ze shora uvedeného je zřejmé, že rekognice osob in natura je neopakovatelný úkon a jeho případné opakování zmaří rekognici jako důkaz v trestním řízení.

Opakovaná rekognice nemůže být rekognicí jako znovupoznáním, ale spíše by se blížila vyšetřovacímu pokusu dle § 104c) trestního řádu, kde je stanoveno, že vyšetřovací pokus se koná, mají-li být pozorováním v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách prověřeny nebo upřesněny skutečnos-

ti zjištěné v trestním řízení, popř. zjištěny nové skutečnosti důležité pro trestní řízení.

V praxi se můžeme setkat s tím, že shora uvedeným způsobem se rekognice provádí, neboť několik policejních orgánů nezávisle na sobě uvedlo, že takovýto postup údajně má vyžadovat i státní zastupitelství. Dle mého názoru není možné akceptovat tento stav, neboť, jak již uvedeno, při rekognici neboli znovupoznání se má vybavit poznávající osobě paměťová stopa, kterou získala v předchozí době na místě činu. **V případě, že provádíme opakovanou rekognici, byť s výměnou pořadí, jedná se nejen o nezákonný postup, který je v rozporu s § 2 odst. 5 trestního řádu, ale je zřejmé, že při opakované konfrontaci, která následuje bezprostředně po provedení první konfrontace, si svědek musí nutně vybavit paměťovou stopu, která mu vznikla při provádění konfrontace první. Tudiž tato konfrontace dokazuje pouze to, že poznávající osoba označila osobu, kterou bezprostředně vnímala při předcházející konfrontaci. Pro důkazní řízení (přestože se jedná o postup odporující zákonu), by stejně tato opakovaná konfrontace neměla žádný efekt, protože neprokazuje to, co poznávající osoba vnímala na místě činu, ale pouze to, co vnímala při předcházející konfrontaci.**

Jsem toho názoru, že v právním státě, kterým Česká republika beze sporu je, je nutno úzkostlivě dbát na to, aby v trestním řízení byly důkazy, které by měly prokazovat vinu obviněného, prováděny důsledně ve smyslu trestního řádu. Pokud připustíme jakékoliv odchylky od tohoto zákona, dostaneme se na scestí, což může mít neblahé následky pro celou společnost.

✿ Autor je advokát v Plzni a vysokoškolský učitel na Univerzitě Jana Ámose Komenského v Praze.

3 Miroslav Protivinský: Vady rekognice a jejich procesní důsledky, Bulletin advokacie č. 2/1997.

4 Šámal, P. a kol.: Trestní řád I, § 1 až 156. Komentář, 7. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, str. 1539.

5 Tamtéž, str. 1540.

NOVINKA C. H. BECK

Štenglová • Havel
Cileček • Kuhn • Šuk

První komentář
k zákonu o obchodních
korporacích

Vázané s přebalem, 1008 stran
cena 2 890 Kč, obj. číslo EVK15

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

Povinné náležitosti veřejné listiny

K tomu, aby byla listina vydaná soudem veřejnou listinou, nepostačuje, aby byla vydána v mezích pravomoci soudu; samozřejmým požadavkem kladeným na veřejnou listinu je také to, aby byla vydána v předepsané formě.

Absenci „vlastnoručního podpisu vyhotovitelky stejnopisu“ usnesení přitom nelze považovat za pouhou „drobnou formální vadu, která nemá právní důsledky“, neboť jde o náležitost stejnopisu usnesení soudu vyhotoveného v písemné podobě, předepsanou v souladu se zákonem obecně závazným právním předpisem, bez jejíhož naplnění nelze listinu vydanou soudem pokládat za listinu veřejnou. Usnesení soudu, které z těchto důvodů nevyhovuje formálním požadavkům kladeným na veřejnou listinu, tedy není – objektivně vzato nemůže být – způsobilé potvrdit, že jde o nařízení soudu jím sledované.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 7. 2013, č. j. 21 Cdo 2288/2012-129

Odůvodnění:

Dopisem ze dne 17. 2. 2010 žalovaný sdělil žalobci, že s ním okamžitě zrušuje pracovní poměr z důvodu, že „dne 3. 2. 2010 odcizil součástky svěřené jinému zaměstnanci v místě, které není jeho pracovištěm, a že svévolně opakovaně opouští své pracoviště a pobývá v prostorách, kde nemá co dělat, ačkoli byl na porušování této povinnosti opakovaně upozorňován“.

Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu v Kolíně dne 14. 4. 2010 domáhal, aby bylo určeno, že uvedené okamžitě zrušení pracovního poměru je neplatné. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že důvody uvedené v okamžitém zrušení pracovního poměru nejsou pravdivé, neboť „žádná krádež nebyla žalobci prokázána“, a že nenaplnuje znaky „hrubého porušení pracovní kázně“ ani to, že se „údajně zdržoval velmi často mimo své pracoviště“. V době, kdy mu bylo doručeno oznámení o okamžitém zrušení pracovního poměru (dne 22. 2. 2010), byl žalobce navíc dočasně práce neschopným, a proto s ním žalovaný nemohl okamžitě zrušit pracovní poměr. V žalobě dále žalobce uvedl, že, i když má žalovaný bydliště, má žalobce pracoviště „na adrese K., Kolín“, kde mu bylo oznámeno okamžitě zrušení pracovního poměru; proto podal žalobu k Okresnímu soudu v Kolíně.

Okresní soud v Kolíně – poté, co doručil žalovanému své usnesení ze dne 26. 8. 2010 č. j. 7 C 83/2010-24, v němž ho ve smyslu ustanovení § 114b občanského soudního řádu vyzval, aby se ve lhůtě 30 dnů ve věci písemně vyjádřil – rozsudkem ze dne 24. 11. 2010 č. j. 7 C 83/2010-27, opraveným usnesením ze dne 16. 6. 2011 č. j. 7 C 83/2010-57, žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 4800 Kč, „a to České republice na účet Okresního soudu v Kolíně“, a že žalovaný je povinen zaplatit České republice „na účet Okresního soudu v Kolíně“ soudní poplatek ve výši 1000 Kč. Dospěl k závěru, že ve věci nastá-

la fikce uznání nároku ze strany žalovaného podle ustanovení § 114b odst. 5 občanského soudního řádu, neboť se žalovaný na výzvu soudu ve stanovené lhůtě ve věci nevyjádřil, a že proto byly splněny podmínky pro vydání rozsudku pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 občanského soudního řádu.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. 11. 2011 č. j. 23 Co 421/2011-91 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovanému uložil, aby zaplatil žalobci na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně 8100 Kč k rukám advokátky E. Z., jinak jej potvrdil a rozhodl, že se potvrzuje „opravné usnesení soudu prvního stupně“ a že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení 8559 Kč k rukám advokátky E. Z. Dovořil, že soud prvního stupně v řízení a při rozhodování postupoval v souladu s ustanoveními § 114b a § 153a občanského soudního řádu a zdůraznil, že žalovaný převzal usnesení soudu prvního stupně ze dne 26. 8. 2010 č. j. 7 C 83/2010-24 „osobně dne 30. 9. 2010 ve 14 hodin“ a že proto není – jak žalovaný namítal – rozhodné, zda „doručovací adresa byla oficiálním místem podnikání žalovaného či nikoliv, neboť podle ustanovení § 46a odst. 1 občanského soudního řádu lze adresátu doručit na kterémkoliv místě, na němž bude zastížen“. Námitku žalovaného, že usnesení soudu prvního stupně ze dne 26. 8. 2010 č. j. 7 C 83/2010-24 „postrádalo podpis předsedy senátu či jím pověřené osoby“ odvolací soud odmítl s odůvodněním že „žalovanému doručeny stejnopis usnesení sice trpí formálním nedostatkem – obsahuje doložku za správnost vyhotovení s uvedením jména Š. P., avšak bez jejího podpisu“, ale že „usnesení po obsahové stránce splňuje náležitosti požadované ustanovením § 169 občanského soudního řádu a že tedy nejde o akt nicotný, který nemůže založit jakékoliv účinky“. Vzhledem k tomu, že podle vyhlášky č. 37/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) „listinné opisy (stejnopisy) podepisuje ten, kdo je vyhotovil“, a opatřují se otiskem kulatého úředního razítka soudu a že žalovanému doručeny stejnopis usnesení byl opatřen otiskem kulatého úředního razítka soudu prvního stupně, byl otisk úředního razítka soudu na usnesení pro žalovaného „dostatečným dokladem toho, že se jedná o stejnopis úřední listiny způsobilé vyvolat právní následky, o nichž byl poučen“, i když „formálním nedostatkem byla absence vlastnoručního podpisu vyhotovitelky stejnopisu“. Důvodnou neshledal odvolací soud ani námitku žalovaného o tom, že by rozsudek soudu prvního stupně nebyl veřejně vyhlášen, neboť rozsudek pro uznání se podle ustanovení § 153a odst. 4 občanského soudního řádu vydává bez nařízení jednání a o veřejném vyhlášení rozsudku není potřebné vyrozumívat účastníky řízení.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Namítá, že „listina označená jako usnesení ze dne 26. 8. 2010 č. j. 7 C 83/2010-24“ nemůže „nabýt účinku rozhodnutí, neboť toto rozhodnutí nebylo nikdy vyneseno“. Usnesení přijaté v „listinné podobě“ podepisuje předseda senátu nebo ten, kdo ho z pověření předsedy senátu nebo podle zákona učinil, originál tohoto usnesení však neobsahuje žádný podpis. Tuto vadu nemůže zhojit otisk úředního razítka na předmětné listině, neboť razítko identifikuje pouze instituci, která listinu vydala, nikoliv však osobu, která ji vyhotovila. Podle dovolatele „požadavek podpisu jedinice zároveň zaručí, že razítko bylo použito osobou oprávněnou a nebylo zneužito někým zvenčí

(záruka pravosti úředního razítka). Žalovaný dále poukazuje na Instrukci Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001 č. j. 505/2001 Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, a na v ní upravený „závazný postup podepisování rozhodnutí“ a dovozuje, že usnesení soudu prvního stupně ze dne 26. 8. 2010 č. j. 7 C 83/2010-24 těmto požadavkům nevyhovuje. Protože „listina nebyla usnesením“, nemohla žalovanému založit povinnost vyjádřit se ve věci ve lhůtě 30 dnů, ani žádnou jinou povinnost. Žalovaný dále opakuje svou námitku, že mu předmětná listina nebyla doručována na adresu Kubovka 37, ale na adresu Kubšovka 37, ačkoliv „žádné takové místní označení v celé České republice neexistuje“. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání žalovaného zamítl, protože dovolání není přípustné, neboť rozsudek odvolacího soudu nemá po právní stránce zásadní význam. Překlep v psaní u adresy žalovaného „Kubovka“ 37 místo správného „Kubšovka 37“ v rozsudku soudu prvního stupně byl opraven a „opravná usnesení“ byla žalovanému řádně doručena. Absence podpisu vyhotovitelky stejnopisu je „pouze drobnou vadou rozhodnutí, která nemá právní důsledky“.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) projednal dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31. 12. 2012 (dále jen „o. s. ř.“), neboť napadený rozsudek byl vydán v době do 31. 12. 2012 (srov. Čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání žalovaného proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

Žalovaný dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci samé nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci soud prvního stupně usnesením ze dne 26. 8. 2010 č. j. 7 C 83/2010-24 vyzval ve smyslu ustanovení § 114b občanského soudního řádu žalovaného, aby se ve lhůtě 30 dnů ve věci písemně vyjádřil. Originál tohoto usnesení – jak vyplývá z obsahu spisu – vyhotovila na písemný pokyn předsedkyně senátu JUDr. M. M. ze dne 26. 8. 2010 soudní kancelář a v písemné podobě ho založila do spisu, aniž by byl předsedkyní senátu JUDr. M. M. podepsán. Stejnopis usnesení, opatřený otiskem kulatého úředního razítka soudu prvního stupně, jménem předsedkyně senátu JUDr. M. M. se zkratkou „v. r.“ a doložkou „Za správnost vyhotovení“ s uvedením jména „Š. P.“, soudní kancelář v souladu s písemným pokynem předsedkyně senátu JUDr. M. M. ze dne 26. 8. 2010 – ačkoliv jeho originál nebyl předsedkyní senátu JUDr. M. M. podepsán – odevzdala v písemné podobě, aniž by byl také podepsán Š. P., k doručení žalovanému na adresu uvedenou v žalobě prostřednictvím držitele poštovní licence; žalovaný si zásilku s touto písemností, která byla připravena k vyzvednutí dne 20. 9. 2010, vyzvedl v provozovně držitele poštovní licence dne 30. 9. 2010. Soud prvního stupně poté rozsudkem ze dne 24. 11. 2010 č. j. 7 C 83/2010-27, oprávněným usnesením ze dne 16. 6. 2011 č. j. 7 C 83/2010-57, žalobě vyhověl s odůvodněním, že ve věci nastala fikce uznání nároku ze strany žalovaného podle ustanovení § 114b odst. 5 občanského soudního řádu, neboť se žalovaný na výzvu soudu ve stanovené lhůtě ve věci nevyjádřil, a že proto byly splněny podmínky pro vydání rozsudku pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 občanského soudního řádu.

Za tohoto stavu věci bylo pro rozhodnutí ve sporu významné vyřešení právní otázky, jaké má právní následky skutečnost, že soud doručil účastníku (jeho zástupci) písemné vyhotovení usnesení, aniž by jeho originál založený ve spise byl podepsán předsedou senátu (jinou k tomu oprávněnou osobou) a aniž by jeho účastníku doručovaný stejnopis byl podepsán tím, kdo ho vyhotovil. Protože posouzení uvede-

né otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), a protože tato právní otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena, představuje rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání žalovaného je opodstatněné.

Nestanoví-li zákon jinak, v „listinné“ (rozumí se písemné) podobě vyhotovený úkon soudu podepisuje předseda senátu nebo ten, kdo ho z pověření předsedy senátu nebo podle zákona učinil; jeho stejnopis se vyhotoví, jestliže je to třeba, a podrobnosti stanoví prováděcí právní předpis (srov. § 40b odst. 2 občanského soudního řádu).

Vyhotovení usnesení v písemné podobě podepisuje předseda senátu; nemůže-li je podepsat, podepíše je jiný člen senátu, a rozhodl-li samosoudce, jiný předsedou soudu pověřený soudce a důvod se na písemném vyhotovení poznamená (srov. § 158 odst. 1 větu první a § 167 odst. 2 občanského soudního řádu).

Stejnopisy usnesení vyhotovené v písemné podobě podepisuje ten, kdo je vyhotovil (srov. § 21b odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů); touto osobou je zpravidla vedoucí soudní kanceláře nebo jím pověřený soudní zaměstnanec.

Účastníkům řízení (jejich zástupcům) se nedoručuje originál vyhotovení usnesení soudu, ale jeho stejnopis (srov. § 158 odst. 2 a § 167 odst. 2 občanského soudního řádu); stejnopis usnesení se doručuje v písemné podobě, odpovídá-li to určenému způsobu jeho doručení (srov. § 21b odst. 1 věta druhá vyhlášky č. 37/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Veřejnými listinami jsou listiny vydané soudy České republiky nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci a listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné; veřejné listiny potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal (srov. § 134 občanského soudního řádu). K tomu, aby byla listina vydaná soudem veřejnou listinou, ovšem nepostačuje, aby byla vydána v mezích pravomoci soudu; samozřejmým požadavkem kladeným na veřejnou listinu je také to, aby byla vydána v předepsané formě.

Usnesení soudu vydané v občanském soudním řízení je listinou vydanou soudem České republiky; k tomu, aby bylo veřejnou listinou, nepostačuje, aby bylo vydáno v mezích pravomoci soudů (§ 7 občanského soudního řádu), nýbrž je zapotřebí, aby splňovalo všechny požadavky, které pro ně předepisuje zákon, popřípadě jiné obecně závazné předpisy vydané na základě zákona.

V projednávané věci je nepochybné, že usnesení soudu prvního stupně ze dne 26. 8. 2010, č. j. 7 C 83/2010-24, nevyhovuje formálním požadavkům, které jsou předepsány pro takovou listinu vydávanou soudem, neboť originál jeho písemného vyhotovení nebyl v rozporu s ustanovením § 158 odst. 1 věty první a § 167 odst. 2 občanského soudního řádu podepsán předsedkyní senátu JUDr. M. M. (a ani na jejím místě jinou oprávněnou osobou) a stejnopis usnesení vyhotovený v písemné podobě, který byl doručen žalovanému, nebyl v rozporu s ustanovením

§ 21b odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, podepsán tím, kdo ho vyhotovil (soudní zaměstnankyní Š. P.); soudní kancelář navíc přistoupila k doručení stejnopisu usnesení žalovanému v rozporu se zákonem, jestliže předsedkyně senátu JUDr. M. M. (a ani na jejím místě jiná oprávněná osoba) dosud nepodepsala originál usnesení. Absenci „vlastnoručního podpisu vyhotovitelky stejnopisu“ usnesení přitom nelze považovat – jak to činí odvolací soud – za „pouhou drobnou formální vadu, která nemá právní důsledky“, neboť jde o náležitost stejnopisu usnesení soudu vyhotoveného v písemné podobě, předepsanou v souladu se zákonem obecně závazným právním předpisem, bez jejíhož naplnění nelze listinu vydanou soudem pokládat za listinu veřejnou. Usnesení soudu, které z těchto důvodů nevyhovuje formálním požadavkům kladeným na veřejnou listinu, tedy není – objektivně vzato nemůže být – způsobilé potvrdit, že jde o nařízení soudu jím sledované; jestliže žalovaný na takovou listinu soudy očekávaným způsobem nereagoval, není možné mu to přičítat k tíži.

Z uvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud k závěru, že fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b odst. 5 občanského soudního řádu nenastane, jestliže usnesení, kterým byl žalovaný vyzván, aby se ve stanovené lhůtě ve věci písemně vyjádřil (§ 114b odst. 1 občanského soudního řádu), a které bylo žalovanému řádně doručeno, neobsahuje předepsané formální náležitosti a není proto veřejnou listinou.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; Nejvyšší soud České republiky jej proto podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky i toto rozhodnutí (včetně opravného usnesení) a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu v Kolíně) k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Právní názor vyložený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).

✦ Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil
JUDr. TOMÁŠ TĚMÍN, Ph.D., advokát v Praze.

REKODIFIKACE 2014

- zvláštní řízení soudní, o.s.ř.
- zákoník práce
- obchodní právo
- veřejné zakázky
- insolvence
- živnostenský zákon
- katastr
- daně
- advokáti, notáři, soudy, soudci

www.sagit.cz

inzerce

Pacta sunt servanda, výklad obsahu závazkového vztahu

Co není zakázáno, je dovoleno, proto je nutno v soukromoprávní sféře ustanovení o neplatnosti právních úkonů pro rozpor se zákonem vykládat restriktivně, nikoli extenzivně.

Určitost právního úkonu v soukromoprávní sféře je třeba posuzovat vždy ve vztahu ke konkrétním okolnostem daného případu, přičemž pro interpretaci obsahu závazkového vztahu je rozhodující skutečná vůle smluvních stran v době uzavření smlouvy.

Závěr, že určitý právní úkon je neplatný pro neurčitost jeho předmětu, se musí opírat o rozumný výklad dotčeného zákonného ustanovení. Nelze vystačit pouze s gramatickým výkladem. Významnou roli zde hraje především výklad teleologický. Je proto nutné se vždy ptát po účelu zákonného příkazu či zákazu.

Smlouvy se musí dodržovat – a to i v případech, kdy je to pro některou ze smluvních stran nevýhodné. Smluvní strana si musí být vědoma své odpovědnosti ve smluvních vztazích a nemůže smlouvy uzavírat a později namítat jejich neplatnost dle své vlastní vůle.

Nález Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. III. ÚS 3900/2012

Odůvodnění:

I.

Ústavní stížností, která byla Ústavnímu soudu doručena dne 11. října 2012, se stěžovatelka domáhala zrušení rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 21. února 2011, č. j. 10 C 124/2010-80, rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 9. listopadu 2011, č. j. 54 Co 243/2011-109, jakož i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. července 2012, č. j. 26 Cdo 1333/2012-131, a to pro porušení čl. 90 a čl. 96 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), čl. 4 odst. 4, čl. 26, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), jakož i čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

Dále se stěžovatelka domáhala toho, aby Ústavní soud rozhodl, že stěžovatelce se přiznává právo na náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem.

V ústavní stížnosti stěžovatelka dále navrhla, aby Ústavní soud odložil vykonatelnost napadených rozhodnutí.

Ústavní soud návrhu na odklad vykonatelnosti podle ust. § 79 odst. 2 zákona o Ústavním soudu vyhověl a usnesením ze dne 15. ledna 2013, sp. zn. III. ÚS 3900/12, vykonatelnost napadených rozhodnutí do rozhodnutí Ústavního soudu o podané ústavní stížnosti odložil.

Ústavní soud konstatuje, že včas podaná ústavní stížnost splňuje všechny formální náležitosti, stanovené pro její podání zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

II.

Pro posouzení důvodnosti podané ústavní stížnosti si Ústavní soud vyžádal spis, vedený u Obvodního soudu pro Prahu 5

pod sp. zn. 10 C 124/2010. Dále si Ústavní soud vyžádal vyjádření Nejvyššího soudu, Městského soudu v Praze, Obvodního soudu pro Prahu 5 jako účastníků řízení a dále Městské části Praha 5 jako vedlejší účastnice řízení.

Ze spisového materiálu Ústavní soud zjistil, že rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. listopadu 2011, č. j. 54 Co 243/2011-109 byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 21. února 2011, č. j. 10 C 124/2010-80, kterým soud uložil žalované (v řízení před Ústavním soudem „stěžovatelka“) povinnost vyklidit nemovitosti, specifikované v rozhodnutí, na adrese Pod Žvahovem 463, 152 00 Praha 5, jejichž správa byla žalobkyni (v řízení před Ústavním soudem „vedlejší účastnice“) svěřena Hlavním městem Praha; odvolací soud změnil pouze lhůtu k vyklizení tak, že lhůtu k vyklizení stanovil k 15. červenci 2012. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 12. července 2012, č. j. 26 Cdo 1333/2012-131 bylo odmítnuto dovolání žalované jako nepřipustné.

III.

Obvodní soud pro Prahu 5 ve svém vyjádření Ústavnímu soudu, doručeném dne 5. února 2013, zcela odkázal na svůj rozsudek vydaný v předmětné věci. Obvodní soud uvedl, že soudy řádně zdůvodnily svůj právní názor i procesní postup, včetně toho, proč některé důkazy neprovedly, a jejich rozhodování nebylo nijak překvapivé. Lidská práva stěžovatelky nebyla porušena. Tzv. vyšší zájem stěžovatelky lze stěží shledat v tom, že chce užívat předmětné nebytové prostory, neboť svoji činnost může provozovat i v jiných nebytových prostorech, kterých je v Praze dostatek.

Městský soud v Praze ve svém vyjádření Ústavnímu soudu, doručeném dne 8. února 2013, odkázal rovněž na odůvodnění svého rozhodnutí, aniž by shledal relevantní důvody pro další rozvážení či doplňování tam uvedených zjištění a právního hodnocení. Městský soud v Praze vyjádřil přesvědčení, že svým rozhodnutím ani postupem v řízení neporušil ústavní práva stěžovatelky a že nejsou dány důvody pro vyhovění ústavní stížnosti.

Nejvyšší soud ve svém vyjádření ze dne 20. 2. 2013 setrval na odůvodnění svého rozhodnutí.

Městská část Praha 5 se ve stanovené lhůtě k podané ústavní stížnosti nevyjádřila.

Protože zasláná vyjádření neobsahovala žádné nové, pro posouzení věci významné skutečnosti, nezasílal Ústavní soud tato vyjádření účastníkům a vedlejší účastnici řízení k replice.

IV.

V ústavní stížnosti stěžovatelka namítá, že obecné soudy její věc nesprávně právně posoudily; stěžovatelka především nesouhlasí s tím, jak obecné soudy posoudily otázku platnosti nájemní smlouvy. Stěžovatelka namítá, že v řízení nebyly provedeny jí navrhované důkazy výsledkem svědků a listinné důkazy, na základě jejichž provedení by podle stěžovatelky musely soudy dospět k opačnému závěru. Podle názoru stěžovatelky se soudy nezabývaly otázkou, zda ze strany účastníků nešlo o ústně uzavřenou nájemní smlouvu. Nejvyššímu soudu stěžovatelka vytýká, že odmítl její dovolání s odůvodněním, že nebylo navrženo řešení právní otázky, která má zásadní právní význam; stěžovatelka je přesvědčena, že takové otázky v jejím dovolání formulovány byly.

V.

Ústavní soud, jak vyplývá z článku 83 Ústavy, je orgánem ochrany ústavnosti. Ústavní soud není součástí obecné soudní soustavy a nepřísluší mu právo dozoru nad rozhodovací činností obecných soudů. Do rozhodovací činnosti obecných soudů je Ústavní soud oprávněn zasáhnout pouze tehdy, byla-li pravomocným rozhodnutím těchto orgánů porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody.

Ústavní soud tedy přezkoumal napadená rozhodnutí, jakož i řízení jim předcházející, z hlediska stěžovatelkou v ústavní stížnosti uplatněných námitek, a se zřetelem ke skutečnosti, že mohl přezkoumávat pouze ústavnost, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

V souzené věci soud prvního stupně i odvolací soud dospěl ke shodnému závěru, že nájemní smlouva ze dne 11. října 2006, uzavřená mezi žalobkyní, Městskou částí pro Prahu 5, a stěžovatelkou jako žalovanou, je ve smyslu ust. § 37 odst. 1 obč. zákoníku absolutně neplatná, neboť její předmět nebyl vymezen dostatečně určitě. Nárok žalobkyně na vyklizení předmětných nemovitostí proto obecné soudy shledaly důvodným.

Tento závěr obecných soudů, dovozující absolutní neplatnost sjednané nájemní smlouvy z faktu, že v ní nebyl předmět nájmu přesně označen, pokládá Ústavní soud v dané konkrétní skutkové situaci za extrémně formalistický.

Závěr, že určitý právní úkon je neplatný pro neurčitost jeho předmětu, se musí opírat o rozumný výklad dotčeného zákonného ustanovení. Nelze vystačit pouze s gramatickým výkladem. Významnou roli zde hraje především výklad teleologický. Je proto nutné se vždy ptát po účelu zákonného příkazu či zákazu.

V této souvislosti je třeba poukázat na to, že žalobkyně, Městská část Praha 5, jako pronajímatel nájemní smlouvy sama připravovala, přičemž tato disponuje širokým aparátem včetně osob s právnickým vzděláním. Tato smluvní strana je proto také stranou silnější, na rozdíl od žalované, Tanečního centra Praha – konzervatoře, jako obecně prospěšné společnosti, která se zabývá vzdělávací a uměleckou činností, a která se v oblasti práva nepochybně natolik dobře neorientuje a smlouvu uzavírala v dobré víře a přesvědčení o její správnosti. Je také rovněž třeba připomenout, že touto smlouvou se obě strany dlouhá léta (prakticky od roku 2005) řídily a respektovaly ji. Přestože předmět nájmu nebyl ve smlouvě zcela přesně vymezen, o rozsahu užívání předmětné nemovitosti nebylo sporu, oběma stranám bylo známo, co je předmětem nájmu. Navíc obě strany každoročně určovaly rozsah oprav na jednotlivých částech nemovitosti, přičemž žalovaná do oprav nemovitosti sama investovala nemalé finanční prostředky. Městská část Praha 5 přijímala po celou dobu trvání nájmu od žalované nájemné.

Ačkoli tedy předmětná nájemní smlouva podle zjištění soudů neměla dostatečně přesně vymezený předmět nájmu, tedy nebyly přesně specifikovány nemovitosti, se kterými je žalovaná oprávněna nakládat, obě strany však neměly pochybnosti o tom, co je předmětem nájmu, neboť ten byl dán rozsahem faktického užívání předmětných nemovitostí. Lze tedy předpokládat přinejmenším konkludentní konsens obou smluvních stran ohledně předmětu nájmu. V této souvislosti je třeba pro úplnost uvést, že režim této smlouvy se řídí ustanovením § 663 a násl. obč. zákoníku a pro platnost smlouvy se vyžaduje písemná forma.

Ústavní soud zdůrazňuje, že v soukromoprávní sféře je třeba určitost právního úkonu posuzovat vždy ve vztahu ke konkrétním okolnostem daného případu, přičemž pro interpretaci obsahu závazkového vztahu je rozhodující skutečná vůle obou smluvních stran v době uzavření smlouvy.

V této souvislosti Ústavní soud připomíná, že v soukromém právu se aplikuje zásada *pacta sunt servanda* (smlouvy se musí dodržovat) – a to i v případech, kdy je to pro některou ze smluvních stran nevýhodné. Vedlejší účastnice si musí být vědoma své odpovědnosti ve smluvních vztazích a nemůže smlouvy uzavírat a později namítat jejich neplatnost dle své vlastní vůle.

V soukromoprávní sféře platí zásada, že co není zakázáno, je dovoleno. Proto každý zákonný zásah do této sféry je třeba vnímat jako omezení lidské svobody, a proto je nutno vykládat ustanovení o neplatnosti právních úkonů pro rozpor se zákonem restriktivně, a nikoli extenzivně. Opačný výklad by byl v rozporu s článkem 4 odst. 4 Listiny, podle něhož při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod (v tomto případě smluvní volnosti stran) musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena (viz obdobně nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 87/04, dostupný na <http://nalus.usoud.cz/>).

Ústavní soud připomíná, že výše uvedené závěry vycházejí z posouzení konkrétních okolností daného případu, a je proto nutno je aplikovat vždy v závislosti na konkrétních okolnostech řešeného případu.

Na základě výše uvedeného dospěl Ústavní soud k závěru, že postupem ve věci jednajících soudů došlo k porušení práva stěžovatelky na soudní ochranu, zakotveného v článku 36 odst. 1 Listiny.

S ohledem na výše uvedené závěry se Ústavní soud nezbýval dalšími námitkami stěžovatelky, obsaženými v ústavní stížnosti.

V ústavní stížnosti stěžovatelka dále navrhla, aby jí Ústavní soud přiznal náklady řízení před Ústavním soudem. Podle ust. § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu může Ústavní soud v odůvodněných případech podle výsledků řízení usnesením uložit některému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi, aby zcela nebo zčásti nahradil jinému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi jeho náklady řízení. V dané věci neshledal Ústavní soud důvod pro jejich přiznání, neboť takto postupuje jen ve výjimečných případech, přičemž v tomto konkrétním případě existence takových výjimečných okolností shledána nebyla.

Při shrnutí výše uvedeného Ústavní soud podle ust. § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle ust. § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadená rozhodnutí – rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 21. února 2011, č. j. 10 C 124/2010-80, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. listopadu 2011, č. j. 54 Co 243/2011-109 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. července 2012, č. j. 26 Cdo 1333/2012-131 zrušil. Návrh stěžovatelky, aby jí Ústavní soud přiznal náklady řízení před Ústavním soudem, Ústavní soud podle ust. § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu odmítl jako zjevně neopodstatněný.

Ústavní soud – právo na spravedlivý proces na vedlejší koleji, zamyšlení nad jedním usnesením

Zdálo se, že za posledních dvacet let se Ústavní soud ve své judikatuře jednou provždy vypořádal s otázkou náležitosti odůvodnění soudního rozhodnutí ve vztahu k právu na spravedlivý proces. Ve světle posledního rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1576/13 z 6. června 2013, kdy ÚS rozhodoval v senátu složeném z předsedy Vladimíra Kúrky, soudce zpravodaje Jana Filipa a soudce Jana Musila, se však zdá, že tomu tak nemusí být.

Ústavní soud dosud velmi správně a v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (např. Kurti proti Turecku, rozsudek ze dne 29. 9. 2005, č. 2507/02 nebo Můčková proti Slovensku, rozsudek ze dne 13. 6. 2006, č. 21302/02) zastával názor, že jedním z principů představujících neopominutelnou součást práva na spravedlivý proces je i povinnost soudů svá rozhodnutí řádně odůvodnit, přičemž se musejí vypořádat s námitkami uplatněnými účastníky řízení, a to způsobem odpovídajícím míře jejich závažnosti. Pokud soudy této zákonné povinnosti nedostojí, a to jednak tím, že se zjištěnými skutečnostmi nebo tvrzenými námitkami nezabývají vůbec, nebo se s nimi vypořádají nedostatečným způsobem, založí tím nepřezkoumatelnost jimi vydaných rozhodnutí. Takový postup nelze akceptovat, neboť by znamenal otevření cesty k libovůli v rozhodování soudů a znamenal by tak kromě porušení práva na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny) i porušení ústavního zákazu libovůle rozhodování soudů (čl. 2 odst. 2 Listiny).

Nebude-li splněna povinnost obecných soudů svá rozhodnutí řádně odůvodnit a v tom rámci se adekvátně, co do myšlenkových konstrukcí racionálně logickým způsobem vypořádat se všemi důkazy i s argumentačními tvrzeními uplatněnými účastníky řízení, dochází k ústavněprávnímu deficitu. Je tedy povinností obecných soudů vypořádat se se vším, co v průběhu řízení vyšlo najevo a co účastníci řízení tvrdí, má-li to vztah k projednávané věci.

Jádro sporu

V předmětné věci stěžovatelka podala žalobu na určení neplatnosti výpovědi z nájmu bytu, když jí byla pronajímatelem doručena výpověď z nájmu bytu, která neobsahovala žádná konkrétní skutková tvrzení, zato však fakticky opisovala obecné zákonné výpovědní důvody tak, jak je vyjmenovává ust. § 711 odst. 2 občanského zákoníku, patrně ve snaze pronajímatele „trefit“ alespoň jeden z výpovědních důvodů, a to bez ohledu na možný logický rozpor mezi jednotlivými důvody. Jedním z těchto výpovědních důvodů tedy bylo i neuzívání bytu stěžovatelkou bez vážných důvodů [§ 711 odst. 2 písm. d) občanského zákoníku], a to za situace, kdy stěžovatelka dala se souhlasem pronajímatele (předchozího majitele nemovitosti) byt do podnájmu, neboť po dobu několika let studuje a pracuje v zahraničí. Podnájemce pak na základě platné podnájemní smlouvy byt užíval namísto stěžovatel-

ky, dokud důvod pobytu stěžovatelky v zahraničí nepomine.

Po více než dvou a půl letech soudního sporu vydal soud I. stupně překvapivý rozsudek, v němž shledal, že výpověď splňuje formální náležitosti ve smyslu § 711 občanského zákoníku, některé výpovědní důvody jsou dány (což mělo vyplynout z dokazování – nikoliv z textu výpovědi), ve výpovědi jsou dostatečně vymezeny a žalobu o určení neplatnosti výpovědi z nájmu bytu zamítl. Své rozhodnutí ohledně takového závěru nikterak neodůvodnil.

Městský soud v Praze zamíchal jistotou v právních vztazích

Prvoinstanční rozsudek následně potvrdil i odvolací soud, který opět pouze konstatoval, že výpověď, která obsahuje pouhý opis zákonných výpovědních důvodů, je dle jeho názoru dostatečně určitá. Námitky stěžovatelky byly dvojího rázu: (a) pronajímatele nijak skutkově nevymezil okolnosti, které mají zakládat výpovědní důvody, protože je výpověď absolutně neplatným právním úkonem, a (b) užívání bytu podnájemcem na základě podnájemní smlouvy uzavřené se souhlasem pronajímatele vylučuje užití výpovědního důvodu pro neuzívání bytu bez vážného důvodu, neboť účelem výpovědního důvodu je ochrana pronajímatele před faktickým neuzíváním bytu, nikoliv umožnění výpovědi při výkonu nájemního práva nájemce svěřením bytu do užívání podnájemci, který toto své právo realizuje se souhlasem pronajímatele, a byt je nadále fakticky užíván osobou odlišnou od nájemce – podnájemcem.

Odvolací soud ponechal námitky bez povšimnutí a z textu odůvodnění není ani zřejmé, jakými úvahami se řídil, když posuzoval (a) smysl podnájemního vztahu, (b) účel výpovědního důvodu dle § 711 odst. 2 písm. d) OZ a (c) dočasnost nebo trvalost pobytu nájemce v zahraničí.

Zřejmé však bylo, že odvolací soud vyjádřil zcela netradiční přístup k tomu, co je to vlastně podnájem. Odvolací soud se k institutu podnájmu vyjádřil v tom smyslu, že slouží pouze ke krátkodobému překlenutí období, kdy nájemce nemůže z nějakého důvodu byt užívat, a je-li podnájem sjednán na dobu delší, může založit výpovědní důvod dle § 711 odst. 2 písm. d) OZ, a to i když je dán souhlas pronajímatele. Odvolací soud tak zřejmě zcela ignoroval ustanovení § 719 odst. 2 OZ, které výslovně počítá s možností sjednat podnájemní vztah bez určení doby, tj. až do skončení nájmu.

Přestože bylo ve výpovědi jako důvod uvedeno pouze „*neuzívání bytu bez vážných důvodů*“, odvolací soud na základě toho dospěl náhle k závěru, že tento výpovědní důvod byl ve výpovědi nezaměnitelně skutkově vymezen jako neuzívání bytu po větší část období od 18. 2. 2004 až do podání výpovědi dne 27. 3. 2009 s tím, že platná podnájemní smlouva trvající po celé toto období není vážným důvodem k neuzívání bytu a stěžovatelka nemá ani žádné další vážné důvody k neuzívání bytu (pobyt v zahraničí atd.). Odvolací soud dále dospěl k závěru, že výše uvedený skutek byl v řízení prokázán a výpovědní důvod tak byl dán.

Odvolací soud při své argumentaci využil právní názor Nejvyššího soudu ČR obsažený v rozsudku ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. 26 Cdo 2756/2009, a to tak, že za vážné důvody neuzívání bytu označil pouze důvody krátkodobého charakteru. Nejvyšší soud ČR však v citovaném rozhodnutí uvádí, že obecně

(z objektivního hlediska) lze mít za to, že vážným důvodem, pro něž není byt nájemcem užíván, může být též nájemcův výkon zaměstnání mimo obec, v níž se byt nachází, či jeho pobyt mimo území republiky (např. z důvodů pracovních nebo rodinných). Je pak věci posouzení konkrétního případu, zda zmíněné, resp. další okolnosti, pro něž není byt nájemcem užíván, jsou v té které věci dány, přičemž je nutno zohlednit nejen zájmy nájemce, ale též oprávněné zájmy pronajímatele (vlastníka), zejména jeho zájem na řádném využití bytu. Soud přitom musí zvážit okolnosti daného případu a dojít k závěru, zda navštědčují tomu, že neužívání bytu nájemcem je „dočasné“ (tedy nikoliv krátkodobé, jak nesprávně dovodil odvolací soud). Na takovýto stav lze usuzovat nejen z toho, po jak dlouhou dobu nájemce byt neužívá, ale významné mohou být i další okolnosti svědčící o tom, že jde o dočasné neužívání bytu, tedy že po odpadnutí překážky se nájemce hodlá do bytu vrátit a užívat jej.

Odvolací soud však neučinil vůbec žádné závěry o dočasnosti užívání a nepřistoupil ani ke zvažování dalších okolností (platná podnájemní smlouva, studium v zahraničí, úmysl vrátit se do bytu atd.). Pro jeho rozhodnutí byla bez dalšího rozhodná pouze délka doby, po kterou byt užívá podnájemce (a tedy neužívá nájemce), čímž de facto aplikoval neexistující normu, jejímž obsahem je omezení délky podnájmu pouze na blíže nespecifikovanou „krátkou“ dobu.

Odvolací soud se tedy nejen argumentačně nevypořádal s pojmem „vážných důvodů“, ale navíc zcela opomenul judikaturu k pojmu „neužívání bytu“. Např. v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 11. 2005, sp. zn. 26 Cdo 1794/2004, se uvádí: *„Judikatura dovolacího soudu je ustálena v názoru, že o „neužívání bytu“ ve smyslu tohoto ustanovení jde tehdy, kdy byt je zcela nebo převážně opuštěn, tj. kdy není zcela nebo převážně nájemcem užíván k obvyklému způsobu bydlení.“* V posuzovaném případě však byt zcela zjevně opuštěn není, neboť byl se souhlasem pronajímatele užíván podnájemcem, a to k obvyklému způsobu – bydlení.

Pokud tedy odvolací soud dospěl k závěru, že výpovědní důvod je naplněn, pak nelze mít za to, že vymezil hypotézu ustanovení § 711 odst. 2 písm. d) občanského zákoníku způsobem odpovídajícím ustálené judikatuře Nejvyššího soudu ČR. Nevypořádal se totiž ani s pojmem „neužívá“, ani s pojmem „vážného důvodu“, kdy nezvažil veškeré okolnosti případu (resp. to přinejmenším neuvedl v odůvodnění svého rozsudku). **Pouze kdyby tak odvolací soud učinil, mohl (hypoteticky) dospět k závěru, že ustanovení § 711 odst. 2 písm. d) občanského zákoníku lze aplikovat i pro případ podnájmu bytu.**

Odvolací soud tedy dospěl k šokujícímu závěru, který by se dal shrnout zřejmě takto: *„Dáte-li jako nájemce byt do podnájmu se souhlasem pronajímatele, dáváte tím pronajímateli zároveň možnost nájemní vztah vypovědět, protože bez vážného důvodu byt neužíváte.“* Tento závěr však nevyvodil řádnou interpretaci platného práva, čímž významně zasáhl do právní jistoty účastníků všech podnájemních vztahů, neboť si lze těžko představit, že by jakýkoliv rozumně uvažující nájemce za těchto okolností byt pronajmul, když pronajímatel může později kdykoliv usoudit, že podnájem trvá nějak moc dlouho a vypoví nájemci nájemní smlouvu pro neužívání bytu bez vážného důvodu. Za této situace by nájemce i podnájemce zůstali bez práva nájmu bez jakéhokoliv svého zavinění.

Nezájem Nejvyššího soudu

Po výše uvedeném řízení stěžovatelce nezbylo nic jiného, než se domáhat nápravy podáním dovolání k Nejvyššímu soudu a upřímně doufat, že s ohledem na výše uvedená závažná procesní pochybení nižších soudů Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zruší.

Nejvyšší soud však byl s věcí překvapivě rychle hotový a dopustil se stejného pochybení, když své usnesení o odmítnutí dovolání také zcela nedostatečně odůvodnil. Omezil se na pouhé konstatování, že namítanou vadou, která byla spatřována právě v nedostatečném odůvodnění a tedy nepřezkoumatelnosti rozhodnutí, řízení netrpí, aniž by uvedl byť základní úvahu či důvod, proč jsou dle jeho názoru rozhodnutí soudů nižších stupňů dostatečně a řádně odůvodněná.

Stěžovatelka ve svém dovolání dovozovala jeho přípustnost z několika důvodů. Zejména proto, že soudy nižších stupňů ignorováním judikatury Nejvyššího soudu posoudily věc v rozporu s ustálenou judikaturou co do náležitostí výpovědi a pojmu neužívání bytu (viz např. 26 Cdo 1794/2004). Zároveň měla být Nejvyšším soudem ČR řešena otázka, která dosud nebyla judikatorně vyřešena (tím byla otázka, zda je vážným důvodem neužívání bytu skutečnost, že nájemce dal byt do podnájmu se souhlasem pronajímatele). Nejvyšší soud však v odůvodnění tyto námítky stěžovatelky pominul zcela a neuvedl, proč dle jeho názoru rozhodnutí soudů nižších stupňů nejsou v rozporu s jeho ustálenou judikaturou, ani neodkázal na judikaturu, která by vyřešila otázku legálního podnájmu jakožto výpovědního důvodu pro neužívání. Omezil se pouze na konstatování, že v dané věci není dána otázka zásadního právního významu.

Ústavní soud také nevidí problém

Stěžovatelka tedy měla za to, že s ohledem na výše uvedené a relativně konstantní judikaturu Ústavního soudu, která velmi úzkostlivě dbala na řádné odůvodňování rozhodnutí, by měl Ústavní soud nepochybně rozhodnutí Nejvyššího i odvolacího soudu zrušit pro porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces, které se za dané situace zdálo více než zjevné, ne-li přímo do očí bijící. Přeloženo do běžného jazyka, co jiného by už mělo být porušením práva na spravedlivý proces, když ne ignorace ustálené judikatury i námitek účastníka řízení.

Jak bylo naznačeno v úvodu tohoto článku, nestalo se tak. Ústavní soud se v odůvodnění usnesení o odmítnutí ústavní stížnosti stěžovatelky vůbec nevěnoval podstatě stížnosti, tedy že postupem obecných soudů bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces tím, že soudy se nevěnovaly jejím námítkám a svá rozhodnutí řádně neodůvodnily, ale věnoval se pouze podpůrné námitce ohledně průtahů v řízení, které však neshledal natolik závažné, aby rozhodnutí zrušil.

S podstatou ústavní stížnosti, tedy ignorací námitek stěžovatelky ze strany obecných soudů a nedostatky v odůvodnění, se pak Ústavní soud zcela překvapivě vypořádal stejně jako Nejvyšší soud ČR: *„Stěžovatelkou napadená rozhodnutí jsou dostatečně a přezkoumatelným způsobem odůvodněna“*; překvapivý závěr pro stěžovatelku, pro niž byl Ústavní soud poslední nadějí v rámci národního práva. Bohužel ani soudci

Kůrka, Filip a Musil neposkytli stěžovatelce přesvědčivé vysvětlení, proč je její přesvědčení o neplatnosti výpovědi a absenci výpovědního důvodu mylné. Co hůř, neposkytli vysvětlení vůbec žádné a o podstatě problému se tedy za celé řízení nelze dovědět zhora nic, protože vyjma diskuse o marginální námitce průtahů v řízení usnesení Ústavního soudu **sp. zn. III. ÚS 1576/13 z 6. června 2013** zcela chybí odůvodnění.

Závěrem

Po několikaletém soudním sporu tedy zůstává velmi smutný výsledek s dopady do několika oblastí práva a důvěry v systém justice České republiky.

V soukromoprávní rovině je dopad dvojitý. Za prvé nám zůstává pravomocný rozsudek, který prohlašuje za platnou výpověď z nájmu, která je v rozporu s ustálenou judikaturou NS ČR (např. 26 Cdo 2950/2009) z důvodu nedostatečného vymezení skutkových okolností. Dále tu máme tentýž pravomocný rozsudek, který s přidáním hodnotou rozhodnutí Městského soudu v Praze zavádí do pojmu podnájem a výpovědní důvod pro neužívání bytu vysokou míru právní nejistoty (viz výše).

Další oblastí, které se usnesení Ústavního soudu dotýká, je výklad pojmu práva na spravedlivý proces, který Ústavní soud každým rozhodnutím o námitkách mířících do této oblasti činí. Svým rozhodnutím Ústavní soud nejen připustil libovůli ve výkonu státní moci ve formě rozhodnutí obecných soudů, ale sám se takové libovůli dopustil. Stačilo při-

tom několik řádek právního textu, v nichž by soud projednal oba klíčové problémy a vysvětlil své stanovisko, tedy provedl to, k čemu je Ústavou ČR povolán.

Posledním, avšak neméně důležitým dopadem rozhodnutí Ústavního soudu je společenská rovina jeho rozhodnutí. Veškerá argumentace stěžovatelky jí byla po čas celého řízení k ničemu, neboť žádný ze soudů se ani neobtěžoval svůj postup ve svém rozhodnutí řádně odůvodnit. Nevíme tedy, proč je názor stěžovatelky právně nesprávný, jelikož jí to nesdělil žádný ze soudů. Odůvodnění rozhodnutí Ústavního soudu je pro účastníka frustrující, o jeho věci se nedozví téměř nic, což podlamuje jeho víru v systém justice. **Stěžovatelka tedy přišla o řádně sjednané právo nájmu, aniž by alespoň tušila proč. Jediným vysvětlením jí bylo, že se v zahraničí zdržovala „příliš“ dlouho.**

Doufáme, že připuštění libovůle v praxi soudů není novým trendem v rozhodování Ústavního soudu. Doufáme také, že Evropský soud pro lidská práva České republiky připomene, že takto o právech a povinnostech svých občanů nemůže rozhodovat soud země, která je vázána Úmluvou o lidských právech. **Lze si totiž jen těžko představit, jak by mohl spravedlivý proces fungovat bez požadavku na řádné odůvodnění, a jak by mohl existovat demokratický právní stát, v němž by nebylo možné výkonu veřejné moci v jednotlivostech porozumět a rozhodnout, jestli byl zákonný, či nikoliv.**

✦ Mgr. JIŘÍ KUČERA, advokát v Praze

✦ Mgr. KAREL MACHAČKA, advokátní koncipient v Praze

Z judikatury ESLP

Článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivé řízení)

R. P. a další proti Spojenému království Rozsudek z 9. října 2012

Ustanovení úředního zástupce (Official Solicitor), aby zastupoval mentálně postiženou matku v řízení o svěřeni dítěte do péče.

První stěžovatelkou byla matka předčasně narozeného dítěte, které trpělo řadou vážných zdravotních potíží, které vyžadovaly stálou lékařskou péči. Místní úřad zahájil soudní řízení o svěřeni dítěte do ústavní péče, neboť existovaly pochybnosti o tom, že je první stěžovatelka schopna se o své dítě řádně starat vzhledem k jejímu mentálnímu postižení. Ta byla v řízení zastoupena právníky, avšak vyvstaly pochybnosti, zda je schopna pochopit jejich rady. Klinický psycholog byl proto požádán, aby ustanovil, zda je stěžovatelka schopna se svými právními zástupci normálně spolupracovat. Psycholog konstatoval, že stěžovatelka by jen obtížně mohla chápat smysl pokynů jejích právních zástupců a na jejich základě jednat. Soud proto ustanovil úředního zástupce (Official Solicitor), aby jednal za stěžovatelky a aby dával pokyny jejímu právnímu zástupci.

Před Soudem stěžovatelka namítala, že ustanovení úředního zástupce zasáhlo do jejího práva na přístup k Soudu. Ten však neshledal, že by došlo k porušení jejích práv, s tím, že jmenování úředního zástupce bylo opatřením nezbytným a od-

povídajícím daným okolnostem. Podle jeho názoru byla též splněna podmínka přiměřenosti, když opatření bylo přijato poté, co její způsobilost před soudem jednat posoudil klinický psycholog, který se v této souvislosti vyslovil negativně. Kromě toho právní zástupce stěžovatelce řádně vysvětlil postavení úředního zástupce a byl v řízení přítomen spolu s ním.

Neporušení článku 6 Úmluvy (jednomyslně).

Článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivé řízení)

EL HASKI proti Belgii Rozsudek z 25. září 2012

Použití důkazů získaných v jiné zemi, kde existuje nebezpečí, že byly obdrženy pod nátlakem.

Stěžovatel, marocký státní příslušník, cestoval několikrát do Sýrie, Maroka, Tuniska, Saudské Arábie a Afghánistánu. Do Belgie přicestoval v roce 2004, kde požádal o azyl a předložil přítom falešné osobní dokumenty. Byl zadržen 1. července 2004 a obviněn z účasti v teroristické skupině, falšování dokumentů a z dalších trestných činů. O dva roky později byl odsouzen. Jeho odsouzení se opíralo zejména o prohlášení získaná v Maroku tamními úřady, o nichž stěžovatel tvrdil, že byly získány mučením.

V případě získání důkazů jedním ze způsobů uvedených v článku 3 Úmluvy se nabízí několik různých situací. Soud poznamenal, že jestliže právní systém třetího státu nenabízí skutečné záruky nezávislosti, nestrannosti, a naopak hrozí

užití mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení, k tomu, aby dotčený stěžovatel dosáhl vyloučení takto získaného důkazního materiálu, stačí, aby demonstroval reálné nebezpečí, že prohlášení bylo takovým způsobem získáno. Vnitrostátní soudce nemůže takový důkaz použít, aniž by nejprve nezkoumal námitky obviněného a neutvrdil se o tom, že, nehledě na námitky obviněného, takové nebezpečí neexistuje.

Ze zpráv OSN a různých nevládních organizací vyplývá, že v rozhodné době marocký právní systém neposkytoval skutečné záruky nezávislosti, nestrannosti, a naopak ho provázely námitky mučení, nelidského nebo ponižujícího jednání v průběhu vyšetřování atentátů v Casablance 16. května 2003. Úkolem stěžovatele bylo proto pouze prokázat, že existovalo skutečné nebezpečí, že prohlášení získaná v jeho případě v Maroku byla obdržena mučením nebo jednáním zakázaným článkem 3 Úmluvy. Podle názoru Soudu vzhledem k tomu, že prohlášení pocházela od podezřelých vyslychaných v Maroku v rámci vyšetřování dotčených atentátů, existovalo reálné nebezpečí, že důkazní materiál byl získán jednáním zakázaným článkem 3 Úmluvy. Ustanovení článku 6 Úmluvy tak od vnitrostátních soudů vyžadovalo, aby jej nepřijaly jako důkaz, pokud se nepřesvědčily, že tomu tak nebylo. Avšak v daném případě se odvolací soud při odmítání stěžovatelovy žádosti o jejich vyloučení omezil na konstatování, že stěžovatel nepřinesl žádný «konkrétní prvek» opodstatňující «rozumnou pochybnost».

Článek 6 Úmluvy (právo na nezávislý a nestranný soud)

İBRAHİM GÜRKAN proti Turecku Rozsudek z 3. července 2012

Účast vojenského důstojníka ve vojenském soudu.

V roce 2008 vojenský prokurátor učinil prohlášení proti stěžovateli, který v té době vykonával vojenskou službu u tureckého námořnictva. Podle tvrzení stěžovatele se měl dopustit trestného činu neposlušnosti vůči nadřízenému. Trestní vojenský soud složený z vojenského důstojníka, který neměl žádné právnické vzdělání, a dvou vojenských soudců, shledal stěžovatele vinným a odsoudil ho na dva a půl měsíce odnětí svobody.

Soud připomněl, že v roce 2004 odmítl podobnou stížnost, neboť existovala dostatečná ochrana, aby byla zachována nestrannost a nezávislost členů vojenského soudu. Nicméně v roce 2009 turecký Ústavní soud judikoval, že platné vnitrostátní zákonodárství neskýtá dostatečné záruky proti nebezpečí vnějšího nátlaku na členy trestních vojenských soudů. Evropský soud byl tak vyzván, aby svou judikaturu přehodnotil. Vzhledem k tomu, že účast laických soudců není sama o sobě v rozporu s ustanovením článku 6 Úmluvy, Soud vyjádřil názor, že absence právnické kvalifikace neporušuje zásadu nestrannosti a nezávislosti vojenského důstojníka. Nicméně, jakožto aktivní důstojník, zůstane ve službě a bude podroben vojenské disciplíně. Byl určen svými nadřízenými, aby ve vojenském soudu zasedal, a neposkytoval tak stejné ústavní záruky jako dva zbylí soudci. Vojenský trestní soud, kterým byl stěžovatel odsouzen, neodpovídal požadavkům nezávislosti a nestrannosti tak, jak to žádá článek 6 Úmluvy.

Článek 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy (právo na výslech svědků)

GQNI proti Španělsku Rozsudek z 19. února 2012

Použití jako důkazního materiálu výpovědi jediného svědka obžaloby, který nemohl být podroben křížovému výslechu v důsledku posttraumatického šoku.

Stěžovatel byl zatčen na základě výpovědi N., své bývalé partnerky a matky jeho syna, a obviněn z ublížení na zdraví, únosu a znásilnění. N. svědčila před vyšetřujícím soudcem, jehož se neúčastnil stěžovatelův právní zástupce, aniž by svoji nepřítomnost jakkoli odůvodnil. Její výpověď byla zapsána a vložena do vyšetřujícího spisu. Posléze v rámci hlavního líčení N. začala odpovídat na otázky, které jí kladl státní zástupce, když její výpověď musela být přerušena v důsledku projevu posttraumatického symptomu, který ji v pokračování výpovědi bránil. Zdravotní stav N. byl potvrzen po hlavním líčení. V důsledku toho N. nemohla být podrobena křížovému výslechu státním zástupcem, soukromým prokurátorem nebo právním zástupcem stěžovatele. Soud hlavní líčení už jednou předtím odročil, a to na základě podobné reakce N. Namísto jejího výslechu účastníky řízení soud nařídil, že její výpověď z přípravného řízení bude čtena v hlavním líčení. Stěžovatel mohl před soudem uvést svou verzi skutkového stavu, byl nicméně nakonec odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

Soud zkoumal, zda došlo k porušení článku 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy. Poznamenal, že vyšetřující soudce N. vyslechl a že stěžovatelův právní zástupce se bez omluvy k výslechu nedostavil. Pokud šlo o její indispozici v pokračování výslechu během hlavního líčení, soud udělal vše, aby její přítomnost zajistil, avšak z objektivních lékařsky potvrzených důvodů nebylo možno ve výslechu pokračovat. Podle názoru Soudu tak v tomto ohledu nebylo možno jakkoli soudu vytýkat pasivitu.

K otázce, zda čtení výslechu N. učiněného v přípravném řízení bylo dostatečně vyváжено jinými faktory, Soud uvedl, že stěžovatel měl možnost ji položit otázky, avšak jeho právní zástupce se výslechu nezúčastnil. Za těchto okolností zájemem spravedlnosti bylo připustit výpověď N. jako důkazní materiál v hlavním líčení. Stěžovatel se mohl k její výpovědi vyjádřit a napadnout jeho pravdivost vyličením jeho verze skutkového stavu. Vnitrostátní soudy obě verze opatrně porovnály a shledaly jeho verzi nepřesvědčivou a rozporuplnou. Naopak verze podaná N. byla dostatečně podrobná, aby vyloučila jakékoli podezření fingování či odplaty. Soudy též vzaly v úvahu část její výpovědi učiněnou v hlavním líčení, která, byť neúplná, potvrdila nepřímou její výpověď z přípravného řízení. Spolehlivost výpovědi N. byla podle názoru Soudu podpořena nepřímými důkazy a lékařskými zprávami, že její zranění a psychický stav odpovídaly její verzi skutkového stavu. Soud judikoval, že připuštění výpovědi N. jako důkazního materiálu neporušilo ustanovení článku 6 odst. 1 ve spojení s článkem 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy.

✿ JUDr. EVA HUBÁLKOVÁ,
vedoucí česko-estonsko-ukrajinského oddělení Kanceláře ESLP

**Michal Tomášek, Vladimír Týč
a kol.:**

Právo Evropské unie

Nakladatelství Leges, s. r. o.,
Praha 2013, 496 stran, 650 Kč.

V květnu 2013 vyšla v nakladatelství Leges učebnice práva Evropské unie početného autorského kolektivu pod vedením prof. Michala Tomáška z pražské právnické fakulty a prof. Vladimíra Týče z brněnské právnické fakulty. Na složení autorského kolektivu, představovaného prof. Malenovským, prof. Pelikánovou, doc. Křepelkou, dr. Kunertovou, dr. Petrlikem, dr. Pítrovou, Mgr. Pěrvrátillem, dr. Sehnálkem, dr. Smolkem a dr. Šmejkalem je pozoruhodné, že se vesměs jedná o autory, kteří mají jak akademicko-pedagogické, tak aplikačně, respektive legislativně-praktické zkušenosti s právem EU. Jen namátkou lze v této souvislosti zmínit, že prof. Malenovský je soudcem Soudního dvora EU, že prof. Pelikánová je soudkyní Tribunálu EU a že dr. Smolek je vládním zmocněncem pro zastupování ČR před Soudním dvorem EU.

Učebnice je primárně adresována studentům magisterského studia práva. Tomu odpovídá i její rozsah, styl podání, struktura i hloubka zpracování jednotlivých témat.

Z hlediska své struktury je učebnice rozdělena do pěti hlav. První hlava nazvaná *unijní právní řád* se vedle historického vývoje EU a jejího práva zabývá obecnými systémovými otázkami unijního právního řádu. Tj. a) pojmem, předmětem a působností unijního práva, b) vztahem práva EU k vnitrostátnímu i mezinárodnímu právu, c) vztahem unijního práva a ústavního práva členských států, d) prameny a systémem unijního práva, e) základními zásadami působení práva EU v členských státech, tedy principy přednosti, přímé použitelnosti, přímého účinku a nepřímého účinku unijního práva.

Druhá hlava nazvaná *institucionální právo* vedle podrobného rozboru složení, fungování, úlohy i pravomocí hlavních orgánů EU pojednává i o obecnějších institucionálních otázkách. Konkrétně o a) povaze, pravomocích a odpovědnosti EU, b) normotvorbě v EU, c) členství v EU. Poněkud překvapivé je ale zařazení i problematiky odpovědnosti člen-

ského státu za porušení unijního práva do této hlavy. Spíše bych tuto problematiku zařadil do hlavy první.

Třetí hlava nazvaná *právní vztahy s ekonomickým prvkem* se soustředí na analýzu čtyř svobod vnitřního trhu. Nado pojednává i o právní úpravě vybraných unijních politik, jež velmi úzce až neoddělitelně souvisí s úpravou čtyř svobod vnitřního trhu. Jde specificky o ochranu hospodářské soutěže, hospodářskou a měnovou politiku, daňovou politiku, společnou obchodní politiku a politiku ochrany spotřebitele. U posledně ze zmínovaných politik mám nicméně za to, že spíše patří do problematiky hlavy čtvrté.

Čtvrtá hlava nazvaná *právní vztahy s občanským prvkem* je především věnována problematice občanství Unie a ochraně základních lidských práv v EU s důrazem na analýzu Listiny základních práv EU. Kromě toho se zabývá i právní regulací prostoru svobody bezpečnosti a práva, a aktuálními otázkami pravděpodobného přistoupení EU k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

Poslední pátá hlava nazvaná *procesní právo* podává přehled soudní soustavy EU a zaměřuje se nejen na soudní ochranu prostřednictvím unijních soudů, ale i na soudní ochranu prostřednictvím vnitrostátních soudů. Podrobně jsou v této hlavě analyzovány jednotlivé druhy řízení před unijními soudy, jakož i jejich průběh. Důraz je přitom kladen na řízení o předběžné otázce, řízení o porušení povinnosti a o žalobě na neplatnost unijních aktů.

Obecně lze na struktuře učebnice vzdvihnout, že přichází se samostatnou hlavou věnovanou právním vztahům s občanským prvkem, čímž je podtržována postupná transformace EU z unie pro ekonomické subjekty i na unii pro všechny unijní občany.

Pokud jde o styl a hloubku zpracování jednotlivých témat struktury učebnice, tak ty plně korespondují s tím, že učebnice je primárně určena studentům magisterského studia práva. Na stylu zpracování se pozitivně odráží jak akademicko-pedagogické, tak praktické zkušenosti autorského kolektivu. Jednotlivá témata jsou proto prezentována způsobem, který lze označit za střední cestu mezi čistě vědecko-akademickým přístupem a čistě praktickým přístupem. Těto střední cestě odpovídá i to, že jestliže jsou k různým, zejména obecným, otázkám rozdílné názory v akademické sféře, tak učebnice, až na výjimky, vychází z těch mainstreamových. Ve dvou případech lze ale upozornit na určité odchýlení od zmiňované střední cesty. Za dosti neortodoxní je možno považovat až příliš široké chápání přímé použitelnosti unijního práva (str. 62). Podle tohoto pojetí jsou považovány za přímo použitelné i směrnice, a to i tehdy, kdy stát je povinen nahradit škodu, která vznikne jejich porušením. I když toto široké pojetí je v učebnici vysvětleno, na místě by v ní bylo upozornit i na možná jiná, a to užší pojetí přímé použitelnosti unijního práva. Větší hloubkou i převažujícím vědecko-akademickým přístupem se pak od střední cesty odchyluje zpracování vztahu unijního práva k mezinárodnímu i vnitrostátnímu, zejména ústavnímu právu. Osobně však tuto skutečnost, vzhledem k zásadnímu systémovému významu této problematiky, nepovažuji za nedostatek, ale naopak za klad učebnice.

Za další klad, který je odrazem jak akademicko-pedagogické, tak praktické zkušenosti autorského kolektivu, lze považovat, že se učebnice na řadě míst zabývá nejen čistě akademickými, ale i reálnými, praktickými problémy a aspekty fungování EU, jejích orgánů i práva. Týká se to zejména celé procesní hlavy, ale v přiměřeném rozsahu i ostatních hlav. Např. v hlavě třetí se to týká ochrany hospodářské soutěže, v hlavě druhé unijní normotvorby a v hlavě první použití základních zásad působení unijního práva ve vnitrostátní správní a soudní praxi.

Celkově učebnice poskytuje svým čtenářům dobře vybalancované, srozumitelně podané a zcela aktuální penzum informací o právu EU, jeho pramenech, tvorbě, obsahu i uplatňování v praxi. Na učebnici je sice vidět, že je psána více autory, ale přesto je stylem psaní i svým obsahem dostatečně koherentní. Mám za to, že je vhodná nejen pro studenty právnických fakult, ale i pro advokáty. Učebnice samozřejmě neposkytuje vyčerpávající informace o obsahu veškerého, zejména sekundárního práva EU. Obsahuje ale, a to je podstatné, potřebné systémové a strukturální informace k tomu, aby čtenáři byli sto veškeré ujednání právo náležitě chápat, využívat, vykládat, aplikovat a dokonce i v odůvodněných případech před aplikačními orgány zpochybnovat.

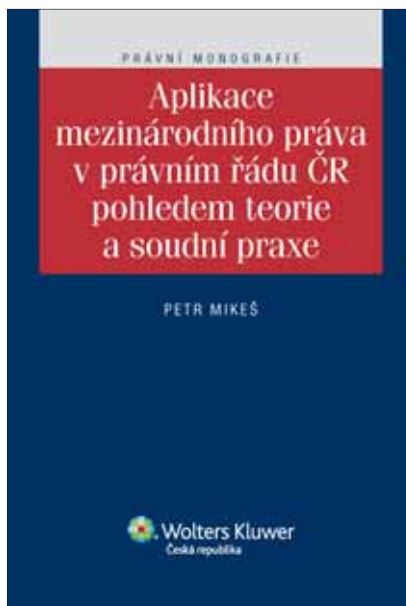
❖ doc. JUDr. RICHARD KRÁL, Ph.D., LL.M.,
advokát v Praze a člen katedry evropského
práva PF UK

Petr Mikeš:

Aplikace mezinárodního práva v právním řádu ČR pohledem teorie a soudní praxe

Wolters Kluwer ČR, Praha 2012,
324 stran, 590 Kč.

Ústřední myšlenkou recenzované publikace, z níž autor, advokát a člen kárné komise České advokátní komory, vychází, je, že pro působení mezinárodního práva na území jednotlivých států je rozhodující, jakým způsobem k aplikaci mezinárodního práva přistupují soudy. Autor má za to, že judikatura může mít v oblasti dodržování mezinárodních závazků významnější vliv než zákonná úprava. I proto mohl tomuto tématu věnovat téměř tři sta stran textu, které rozdělil do čtyř kapitol. Již úvodem lze poznamenat, že publikace je čtivá i přínosná, a to nejen pro právníky zabývající se mezinárodním právem ze zájmu, ale snad ještě více pro advokáty, které může poučit v tom, jakým způsobem argumentovat mezinárodním právem

před vnitrostátními soudy, a pro soudce samotné.

Hned v úvodu si autor vytyčil jako hlavní cíl knihy přiblížení rozhodovací praxe českých soudů při aplikaci pramenů mezinárodního práva, a to se zvláštním zaměřením na činnost Ústavního, Nejvyššího a Nejvyššího správního soudu. Z tohoto pohledu je poměrně překvapivé, že se prvních osmdesát stran knihy a současně dvě kapitoly ze čtyř (*Historický vývoj vnitrostátní závaznosti mezinárodního práva a jeho aplikace v Československu a Vývoj právní úpravy vztahu mezinárodního a vnitrostátního práva samostatně ČR*) věnují historickému vývoji právní úpravy působení mezinárodního práva ve vnitrostátním právním řádu.

Tyto pasáže zahrnují vývoj právní úpravy od Ústavní listiny Československé republiky z roku 1920 až po tzv. euronovelu Ústavy ČR – ústavní zákon č. 395/2011 Sb. Téměř by se dalo říci, že v tomto ohledu publikace částečně klame názvem. Na druhou stranu nelze přehlédnout to, že uvedené kapitoly mají význam pro další výklad, jsou poučné a srozumitelné, a to i v pasážích zabývajících se velmi abstraktními tématy. Za ocenění stojí práce s dobovými zdroji a jejich důkladné studium, které je zvláště v oddílech věnovaných první republice zjevné. Čtivosti až přímo zábavnosti těchto kapitol výrazně prospívá proložení textu úryvky z historických soudních rozhodnutí či jejich stručnými shrnutími.

Další kapitola nazvaná *Aplikace mezinárodního práva soudy České republiky a aktuální právní úprava* představuje

jádro celé publikace a současně nejlépe ukazuje odborné schopnosti autora. Velmi zajímavé vlastní postřehy přináší autor například v oddíle věnovaném publikaci mezinárodních smluv. Zmínit lze například autorův návrh na úplnou elektronizaci Sbirky mezinárodních smluv, která by obsahovala všechna autentická znění i veškeré skutečnosti důležité pro provádění mezinárodní smlouvy – data podpisu smluv, vstupu smlouvy v platnost, ukončení smlouvy, právní nástupnictví, učiněné výhrady a prohlášení (str. 110 recenzované publikace). Škála citované judikatury v této kapitole je velmi široká a zahrnuje i řadu soudních rozhodnutí, která autor kriticky hodnotí. Přitom mnohdy zmiňuje i komentáře jiných právních autorů, které se k příslušnému rozhodnutí vztahovaly. Poněkud útržkovitě působí občasná stručná srovnání s polskou právní úpravou a judikaturou, ale celkový text podstatně nenarušují.

Poslední kapitola zabývající se *rozhodovací praxí soudů*, které aplikují mezinárodní právo věcně, je pouze velmi stručným nástinem oblastí, v nichž soudy musely k mezinárodněprávní úpravě přihlédnout. I vzhledem k zajímavému výběru komentovaných soudních rozhodnutí, který autor provedl, se kapitola velmi snadno čte, až by čtenář stál o mnohem širší rozbor. Kapitola zmiňuje nejen utajenou mezinárodní Smlouvu o umoření ruského dluhu, restituční nároky, institut utajeného svědka, ale i právo na bydlení či válečné právo. Autor však jasně vymezuje, že poslední kapitola je pouze vybranou ukázkou aplikace mezinárodního práva soudy, která má navazovat na předchozí části knihy, a netvoří tak její podstatnou část.

Z formálního hlediska lze vyzdvihnout vzájemnou propojenost kapitol. Autor si pamatuje, zda už některá rozhodnutí v určité souvislosti zmiňoval, a přesně odkazuje na příslušné pasáže knihy. V souhrnu se jedná o publikaci, jež stojí za přečtení, ať už pro potřebu vlastního obohacení nebo pro potřeby právní praxe. Skutečně představuje ucelený přehled teorie i praxe vztahu mezinárodního práva a vnitrostátního práva České republiky, jak bylo přáním autora.

❖ Mgr. EVA HLADKÁ, asistentka
místopředsedy Nejvyššího správního
soudu a doktorandka na Právnické fakultě
Masarykovy univerzity.

Marek Jäger:

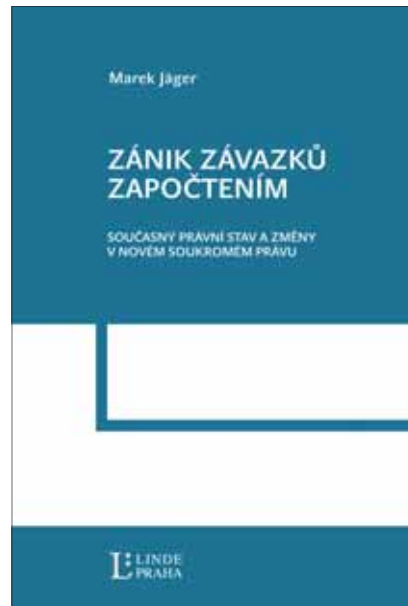
Zánik závazků započtením – Současný právní stav a změny v novém soukromém právu

Linde Praha, a. s., Praha 2013,
384 stran, 528 Kč.

Započtení závazků náleží v oblasti soukromého práva k frekventovaným a navýsost praktickým tématům. Přesto v posledních desetiletích uniká v naší odborné literatuře komplexnějšímu zpracování. Toho si povšiml i autor, jak poznamenal v úvodu publikace, a usiluje předložit práci, která by tuto mezeru zaplnila. JUDr. Marek Jäger působí po absolvování Právnické fakulty UK jako podnikový právník. Ve své poměrně bohaté publikační činnosti se věnuje zejména závazkovým vztahům.

Ke zvolenému námětu přitom přistoupil velkoryse, jak o tom svědčí obsahový záběr publikace. Předkládaná práce kromě úvodu rozdělena do celkem osmi částí. V první z nich autor vymezuje místo započtení mezi způsoby zániku závazků. Pozornost věnuje především podstatě započtení. Pojetí převládající v naší současné literatuře konfrontuje s poznatky předválečné právní vědy a zahraniční literaturou, vymezuje započtení vůči jiným právním institutům, a získává tak poznatky, které v dalších částech práce dojdou uplatnění při výkladu o sporných otázkách platné právní úpravy. Autor pak přechází k určení vztahu mezi započtením a uznáním závazku, zejména na pozadí rozhodovací činnosti soudů, a neopomíjí ani stručně vylíčit postavení započtení ve veřejném právu.

Po druhé části, jež se zabývá systémem nyní platné a účinné právní úpravy započtení, již autor podává podrobný výklad o jednotlivých předpokladech započtení ve třetí části (vzájemnost pohledávek, stejnorodost předmětu plnění, přípustnost započtení, právní důvod započtení včetně kapitoly o vztahu započtení a započítání na plnění, a rovněž pojednání o okamžiku účinků započtení). Čtvrtou část věnuje započtení vybraných skupin pohledávek. Nevyhýbá se sporným otázkám započtení nesplatných, promlčených

a jiných naturálních pohledávek, zabývá se však často z nezvyklého pohledu i započtením pohledávek z bankovních obchodů, zastavených pohledávek a směnečných a šekových pohledávek.

Pátá a šestá část pojednávají o započtení v oblasti rodinného a pracovního práva. Následuje sedmá část o podmínkách započtení v procesním právu. Autor se zevrubně věnuje započtení v občanském soudním řízení, včetně takových dosud málo prozkoumaných nebo v současné odborné literatuře opomíjených otázek, jako je započtení pohledávek podrobných rozhodčí smlouvě nebo eventuální námitka započtení. Tato část obsahuje i rozsáhlou kapitolu o započtení v insolvenčním řízení.

Za zvlášť zdařilou považují osmou část věnovanou započtení v novém občanském zákoníku, ve které autor podává podrobný výklad nové právní úpravy po rekodifikaci soukromého práva.

Takto zvoleným postupem autor dosáhl komplexního zpracování tématu započtení závazků v oblasti soukromého práva. Práce předkládaného rozsahu přirozeně obsahuje i některé diskusní závěry, jako je připuštění konverze neplatného jednostranného právního úkonu směřujícího k započtení v návrh dohody o započtení nebo podmínky započtení proti směnečné pohledávce, byla-li směnka převedena zástavním rubropisem.

Lze uzavřít, že jde o kvalitní publikaci vybavenou rozsáhlým poznámkovým aparátem včetně bohatých odkazů na výsledky rozhodovací činnosti soudů.

Autor se vyjadřuje kultivovaným jazykem, píše čtivě, své závěry formuluje precizně a s přehledem o věci.

♣ JUDr. MARIE ZAHRADNÍČKOVÁ, CSc.,
katedra obchodního práva Právnické fakulty
Univerzity Karlovy

Jakub Kříž, Václav Valeš:

Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Komentář

C. H. Beck, Praha 2013, 408 stran,
990 Kč.

„Jakkoliv bývá Česká republika prezentována jako ateistická země, jsou v ní právní témata úzce spjata s náboženstvím a církvemi stále živá a pozoruhodně společensky i politicky atraktivní.“¹

Problematika restitucí historického církevního majetku a souvisejících záležitostí sahá (minimálně) do roku 1991, kdy byl přijat zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, který zakotvil ve svém kogentním ustanovení § 29 dočasnou blokadu historického majetku církví a náboženských společností

¹ Kříž, Jakub: Zákon o církvích a náboženských společnostech. Komentář, C. H. Beck, Praha 2011, str. XI.

(tzv. blokační paragraf). Majetek, jehož původním vlastníkem (myšleno v letech 1948-1989) byly církve, náboženské společnosti, řády a kongregace, tak nebylo možno ex lege převádět do vlastnictví jiným osobám, a to až do přijetí zákona (zákonů) o tomto majetku.

Takto normativním aktem koncipované „legitimní očekávání“ dotčených církví a náboženských společností bylo po více než 20 letech² konečně „naplněno“ až přijetím zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi).³

Vzhledem k aktuálnosti a naléhavosti celé problematiky zareagovali Mgr. Jakub Kříž, Ph.D., a JUDr. Mgr. Václav Valeš, Ph.D., – oba vynikající a přední čeští konfesionálisté – velmi hbitě na novou restituční a rehabilitační úpravu, která nabyla platnosti dne 5. prosince 2012, a to s účinností od 1. ledna 2013, publikací knihy „Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi). Komentář“.

Registrované církve a náboženské společnosti, resp. „církvní právnické osoby“ (jako subjekty oprávněné dle zákona) mají nyní možnost požádat Pozemkový fond České republiky,⁴ Lesy České republiky, s. p., event. další povinné osoby dle zákona č. 428/2012 Sb. v jednoleté prekluzivní lhůtě od nabytí účinnosti předmětného zákona (tj. do 2. ledna 2014) o vydání původního historického majetku církví a náboženských společností, kterým byla odejmutím tohoto majetku v období od 25. února 1948 do 1. ledna 1990 (v tzv. rozhodném období) způsobena majetková křivda.

Autoři tak včas, tj. s dostatečnou časovou vůlí, poskytují „oprávněným“, „povinným“, jakožto i čtenářům zajímavým se o danou problematiku, neocenitelný pomocný instrument pro následnou aplikační praxi, všeobecnou orientaci a přehled.

Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi) si ve své preambuli nevytkl „jen“ restituční povahu, nýbrž i charakter rehabilitační, a tak na základě zákona č. 428/2012 Sb. dochází nejen k naturální restituci, ale i k restituci relutární, což autoři neopomenuli odpovídajícím způsobem popsat a zdůvodnit.

Taktéž je naznačena a vylíčena linka budoucího financování církví a náboženských společností českým státem, a to po zrušení zákona č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, které tak bude po tzv. 17letou přechodnou dobu (léta 2013-2029) vycházet právě ze zákona č. 428/2012 Sb.

Jako velmi praktické, přehledné a mimořádně vhodné se na mnoha místech ukazuje obšírné srovnávání jednotlivých obecných restitučních (a rehabilitačních) předpisů (jako např. zákona o zmírnění následků některých majetkových křivd, zákona o zmírnění některých majetkových křivd způsobených holocaustem, zákona o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku) a majetkového vyrovnání mezi (českým) státem a církvemi a náboženskými společnostmi.

Publikace se rovněž dokázala vypořádat s mediálně zajímavými a známými otázkami nejen ohledně vzniku historického církevního majetku v českých zemích, když hned v úvodu reaguje na tyto otázky poměrně rozsáhlou exkurzí za původem tohoto majetku a právní úpravou působení církví a náboženských společností od dob Velké Moravy, přes období husitství a reformace, pobělohorskou rekatolizaci, osvícenský absolutismus, „první“ republiku až po komunistický režim. Tyto pasáže ožívují i vhodně vybrané ukázky z dobových pramenů.

Pro zájemce z řad čtenářů, kteří hledají odpovědi na otázky, zdali a jakým způsobem je případně možné předmětný zákon v budoucnu novelizovat (či derogovat), přináší kniha opodstatněné úvahy de lege ferenda.

I přes velmi důsledné a pečlivé odvodnění nelze samozřejmě očekávat, že by čtenáři s autory-komentátory ve veškeré argumentaci stoprocentně souhlasili či se s ní naprosto ztotožnili.

Komentář přináší i bohatou a systematicky uspořádanou judikaturu k většině jednotlivých ustanovení komentovaného zákona. Na těchto místech vychází z obdobných předcházejících obecných restitučních předpisů a následných soudních pří. Autorům nelze vytýkat absenci judikatury vzniklé právě na základě zákona č. 428/2012 Sb., poněvadž ta bude (s největší pravděpodobností hraničící s jistotou) teprve vznikat v měsících a letech nadcházejících.

Není rovněž chybou, ba právě naopak, že výklad s ohledem na účinnost nového občanského zákoníku od 1. ledna 2014 přináší na souvisejících místech i adekvátní srovnání „staré“ a „nové“ občanskoprávní úpravy, která dopadá (dopadne) i na vztahy vycházející z církevně-restitučního zákonodárství.

Jelikož byl autorský prvopis postoupen k tisku již v průběhu měsíce března 2013, nereflektuje tak aktuálně platný právní stav tak, jak následně vyplynul z výroku I. nálezu pléna Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 10/13. Hodnotový význam a přínos „Komentáře“ však zůstal zachován.

✦ Mgr. MICHAL KRÝSL, advokátní koncipient v Plzni

Jakub Morávek:

Ochrana osobních údajů v pracovních vztazích

Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha
2013, 436 stran, 590 Kč.

Posuzovaná publikace je prvním komplexním monografickým zpracováním dané problematiky v České republice a z mého pohledu se jeví jako ojedinělý a mimořádně přínosný počín nejen v rámci České republiky, ale i z hlediska mezinárodního a (zejména) EU. Autor se v publikaci zabývá problematikou, která se velmi dynamicky vyvíjí zejména v posledních dvou desetiletích, koncem minulého a začátkem tohoto století. Ochranou osobních údajů se zabývá jistě řada publikací, zejména na úrovni článků a odborných statí, ale v případě Jaku-

2 K tomu srov. Valeš, Václav: Restituce církevního majetku v České republice po roce 1989, Moravsko-slezská křesťanská akademie, Brno 2009, str. 17-68.

3 Dále jen zákon č. 428/2012 Sb.

4 K 31. prosinci 2012 byl Pozemkový fond České republiky zrušen, od 1. ledna 2013 přešla jeho působnost na Státní pozemkový úřad.

ba Morávka je zvlášť významné, že tuto problematiku spojil s oblastí pracovněprávních vztahů. V tomto směru je autor uvedené publikace, přes své mládí, dnes nepochybně nejvýznamnějším autorem publikujícím v rámci ČR a význam jeho publikační činnosti v této oblasti nesporně přesahuje hranice ČR a má výrazný přínos i pro vědeckou, odbornou a publikační aktivitu v rámci celé EU. Autor v publikaci zhodnotil své mnohaleté studium a zkušenosti se zaměřením právě na ochranu soukromí a práva na ochranu před neoprávněným zásahem zpracováváním osobních údajů ve spojitosti s oblastí pracovního práva.

Na posuzované publikaci je nutné především ocenit její komplexní přístup, a to jak z hlediska historického vývoje pojmání práva na soukromí a jeho ochranu, tak především z hlediska současných aktuálních trendů, včetně moderních technologií a rizik, která současná doba přináší. Autor se navíc zaměřuje i na mezinárodní aspekty dané problematiky, které jsou pro vývoj v této oblasti určující. Pasáže zabývající se evropským právem a úvahami nad dalším směřováním ve vývoji ochrany soukromí a práva na ochranu před neoprávněným zásahem považují za mimořádně přínosné nejen z hlediska České republiky, ale i z pohledu celé EU.

Zvláště je třeba dle mého názoru hodnotit aktivní přístup autora k judikatuře, a to nejen tuzemské, ale i evropských soudních dvorů. J. Morávek prokazuje její výbornou znalost, a i když se v této oblasti jedná v některých případech o judikaturu nepříliš bohatou, a navíc ne

vždy zcela jednoznačnou, dokáže s ní vynikajícím způsobem pracovat. Nesporný klad publikace spatřuji rovněž v práci se stanovisky Úřadu pro ochranu osobních údajů a WP 29.

Dovolím si konstatovat, že posuzovaná publikace je svou komplexností, historickým a mezinárodním srovnáním zcela ojedinělou prací v dané oblasti. Autor v ní využil své mnohaleté zkušenosti s problematikou a práce je tak významným přínosem nejen pro teorii práva, ale rovněž pro legislativní i aplikační praxi. Z tohoto důvodu publikaci uvítají, dle mého názoru, nejen odborníci zabývající se speciálně touto problematikou. Jelikož má práce taktéž vysoce praktické aspekty, zaujme nepochybně širší odbornou veřejnost, která v ní najde odpovědi, resp. alespoň návrhy na řešení řady problémových otázek souvisejících právě s ochranou soukromí a ochranou před neoprávněným zásahem při zpracování osobních údajů, a to ve vazbě na oblast pracovního práva. V tomto směru, zejména část čtvrtá a pátá, poskytne širší veřejnosti nejen řadu zajímavých podnětů, ale i odpovědi na aktuální problémy, kterými se praxe zabývá.

Závěrem mohu konstatovat, že předložená práce jednoznačně obohatí dosavadní odbornou literaturu a zaujme v ní zcela ojedinělé postavení. J. Morávek v této publikaci prokázal nejen vynikající znalost celé problematiky ve všech souvislostech, ale i skutečnost, že se stal vyžrálým autorem s nezastupitelným místem v české pracovněprávní vědě.

✦ prof. JUDr. MIROSLAV BĚLINA, CSc.,
advokát, vedoucí katedry pracovního práva
a práva sociálního zabezpečení Právnické
fakulty Univerzity Karlovy v Praze, člen
Legislativní rady vlády ČR

Michaela Poremská:

Elektronické zadávání veřejných zakázek

Wolters Kluwer ČR, Praha 2013,
192 stran, 430 Kč.

Autorka předložené publikace patří do generace té skupiny mladých a kvalifikovaných autorů, kterou se podařilo

vychovat v posledním období na našich vysokých školách.

Již v průběhu studia studovala JUDr. Michaela Poremská, Ph.D., řadu volitelných předmětů, tak řečeno navíc, a posléze se začala orientovat na problematiku veřejných zakázek. Na toto téma publikovala řadu časopiseckých článků.

Její zájem a odborné kvality nebyly nepovšimnuty na její univerzitě, kterou vystudovala, a velmi brzy začala pracovat na rektorátu Masarykovy univerzity. Po prvním uplatnění v právním odboru pracovala na úseku veřejných zakázek a její erudice jí pomohla k tomu, že byla jmenována vedoucí odboru veřejných zakázek MU. Zde získala řadu praktických dovedností. Současně pak působila pedagogicky a nakonec převážila její touha působit ve výukovém procesu. Má totiž vlastnosti a schopnosti tzv. rozeného pedagoga.

Zadáváním veřejných zakázek se zabývá od r. 2006 a od r. 2009 používá při zadávání veřejných zakázek pouze elektronické nástroje. Kromě psaní odborných článků rozvíjí – v rámci jí založené společnosti – i činnost poradenskou.

V současné době působí v rámci Provozně ekonomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně, kde přednáší jak v češtině, tak i v anglickém jazyku.

Dá se říci, že předkládaná kniha je na trhu ojedinělá. Poskytuje zasvěcený a praktický výklad k elektronickým úkonům ve veřejném zadávání.

Kromě vlastního pojednání kniha obsahuje komentář těch ustanovení zákona, která se týkají elektronického zadávání.

Součástí publikace je i CD s bohatými přílohovými texty – mj. se vzory zadávacích dokumentací.

Recenzované dílo se postupně věnuje rozšíření použití elektronických nástrojů, elektronickým podpisům v elektronických nástrojích, elektronickým nástrojům po jejich certifikaci a otázkám E-tržiště.

Posléze tvoří obsah publikace pojednání nazvaná *Rámcové smlouvy versus dynamické nákupní systémy*, *Datové schránky versus elektronické nástroje* a *Rozhodovací praxe v elektronizaci veřejných zakázek*.

Poslední kapitola se zabývá trestnou činností v elektronizaci veřejných zakázek.

Jak známo, zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, účinný k 1. 7. 2006, určil i elektronický způsob zadávání veřejných zakázek. Elektronizace těchto zakázek byla pak stanovena tzv. Akčním plánem provádění právního rámce v oblasti elektronizace z roku 2004 a dále Prohlášením ministrů z roku 2005 vyhlášeném v Manchesteru.

Toto ambiciózní prohlášení počítalo s tím, že do roku 2010 budou všechny orgány veřejné správy v Evropě schopny zadávat všechny veřejné zakázky elektronicky (tam, kde to bude podle práva přípustné). Tím se měly vytvořit předpoklady pro naplnění zásad rovnosti subjektů a průhlednosti zadávání.

V ČR pak byl přijat dokument Strategie elektronizace zadávání veřejných zakázek pro období let 2011-2015. Jde o dokument přijatý usnesením vlády ČR č. 5/2011.

Připomeňme, že novelizované znění zákona určilo mj. nové povinnosti v zadávání veřejných zakázek a zároveň rozšířilo počet „elektronických“ povinností o zveřejňování smluv, výši skutečně uhrazené ceny a seznamu subdodavatelů, a to na profilu zadavatele, přičemž jednotlivé povinnosti v publikaci podrobně pojednané jsou upraveny prováděcím předpisem – vyhláškou č. 133/2012 Sb.

Aby se mohl tento dokument naplnovat, je nejprve nutné, aby všechny subjekty, které v tomto procesu působí, získaly potřebné znalosti. K tomu slouží předkládané dílo. Je psáno hutným odborným a současně srozumitelným jazykem. Jeví se, že stanovený cíl tato autorská monografie plní.

Položíme-li si otázku, co brání využívání elektronizace v zadávacím procesu, pak můžeme říci, že menší subjekty nemají vhodné personální obsazení, aby mohly pojmout průběžné novely zákona o zadávání veřejných zakázek, zvyšující požadavky na administraci zakázek (i vzhledem k elektronickým nástrojům).

Některé subjekty nejsou schopny veřej-

né zakázky „samy vypsát“ a musí využít externí spolupráce, což je však nezbavuje případné odpovědnosti a zvyšuje jejich výdaje. Ono totiž zadávání také něco stojí, a tak i rozšiřující se okruh zakázek nemusí mnohdy přinášet žádané úspory.

Vzhledem k nárokům nejsou využívány elektronické nástroje tam, kde mají být využity na principu dobrovolnosti (povinnost k používání mají pouze orgány státní správy a jimi řízené organizace). Ministerstvo pro místní rozvoj slibuje bezplatné poskytnutí elektronického nástroje, který by umožnil kompletně administrovat veřejné zakázky v elektronické podobě. Předpokládá se dokončení ve druhé polovině roku 2013.

Přínos elektronického zadávání je přitom zřejmý. Urychlí se komunikace v průběhu zadávacího řízení. Proces zadávání je pak jednodušší a rychlejší. Kladem je i možnost zveřejnění příslušných rozhodnutí (o vyloučení uchazeče a o výběru nejvýhodnější nabídky) na profilu zadavatele, což konkrétně umožňuje zkrácení příslušných určených lhůt (musí však být vymezeno v zadávací dokumentaci). Celý proces je pak transparentní a umožňuje větší kontrolovatelnost.

✦ prof. JUDr. KAREL MAREK, CSc.,
Akademie Sting, Brno-Jundrov

Přečetli jsme za vás

**JUDr. PhDr. Tomáš Břicháček,
Ph.D.:**

K návrhu směrnice o zastoupení žen ve vedení společností

Obchodněprávní revue č. 5/2013,
str. 133-140.

Autor, pracovník ministerstva spravedlnosti, svůj článek rozdělil na dvě části. V první rozebírá návrh směrnice samotné, jeho cíle a obsah. V části druhé pak vyjadřuje své stanovisko.

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy dozorčí rady/nevýkonnými členy správní rady společností kótovaných na burzách a o souvisejících opatřeních, COM/2012/0614 final – 2012/0299 (COD), vyvolal dle autora velký rozruch. Jeho cílem je vyváženější zastoupení mužů a žen v řídicích a dozorčích orgánech. Ač návrh zmiňuje osoby méně zastoupeného pohlaví, z preambule a důvodové zprávy vyplývá, že se jedná o zvýšení počtu žen na daných pozicích. Komise uvádí, že současný stav je odrazem diskriminace na základě pohlaví. Za právní základ Komise navrhuje čl. 157 odst. 3 SFEU.

Návrh se zaměřuje na kótované společnosti, s odůvodněním, že s ohledem na jejich veřejnou povahu a velký ekonomický vliv na trh mohou být pro další subjekty vzorem. Návrh by byl určen pouze velkým podnikům s více než 250

zaměstnanci a ročním obratem nad 50 milionů eur nebo bilanční sumou přesahující 43 milionů eur. Splnění podmínek návrhu je stanoveno k 1. 1. 2020. Pro tzv. veřejné podniky, kde mají rozhodující vliv orgány veřejné moci, je mezní termín 1. 1. 2018. Kvóta, které má zastoupení osob méně zastoupeného pohlaví co nejvíce odpovídat, je 40 % podílu. Jednotlivé členské státy si mohou stanovit výjimky.

Návrh je založen na tzv. pozitivní diskriminaci, kdy při výběru kandidáta by měl být upřednostněn ten z nedostatečně zastoupeného pohlaví, pokud byli kandidáti stejně kvalifikovaní. Právě zde autor vidí spíše podněcování diskriminace i u podniků, které na pohlaví kandidátů dosud hleděli rovnocenně. Dále autor spatřuje naplnění cílů jako nereálné, pokud výše zmiňovaná situace nenastane, neboť nebudou k výběru dva stejně kvalifikovaní kandidáti z řad

obou pohlaví, a ke splnění podmínek návrhu by poté došlo cestou nerovného přístupu k výběru. Společnosti by měly také neúspěšnému kandidátovi na jeho žádost odůvodnit, proč nebyl vybrán. Návrh obsahuje i povinnost jednou ročně informovat o zastoupení mužů a žen ve vedoucích funkcích.

Stanovení sankcí je pouze rámcové, aby byly účinné, přiměřené a odrazující, bez stanovení dalších podrobností. Navrhované kvóty jsou označeny jako procesní, neboť pokud podnik bude nastavený mechanismus dodržovat, ačkoliv se mu nepodaří splnit dané limity, sankce mu nehrozí. Autor to shledává jako rozporné s cílem návrhu.

Návrh je založen na přístupu minimální harmonizace. Pokud jednotlivé státy mají již vlastní mechanismy, které povedou k požadovaným výsledkům, nemusí je měnit. Lhůta pro transpozici by měla být dle Komise v délce dvou let.

Autor dále podrobněji rozvádí důvody, proč navrhovaná směrnice nedodrží zásady subsidiarity a proporcionality, které jsou podmínkou platnosti unijních aktů. V závěru pak nesouhlasí se zásahy veřejné moci do práv akcionářů zvolit si vedení své společnosti, se způsobem vnučování a lustrování poměrů ve společnosti v oblasti zastoupení pohlaví. Celý návrh považuje za extrémní zásah do svobody podnikání a domnívá se, že je potřeba ho odmítnout v celém rozsahu.

**JUDr. Adam Doležal, LL.M.,
JUDr. Tomáš Doležal, Ph.D.,
LL.M.:**

Problematika prokazování příčinné souvislosti v medicínsko-právních sporech

Právník č. 6/2013, str. 577-588.

Autoři článku, advokáti, si vybrali téma, které je vzhledem k růstu případů, kdy pacienti žalují zdravotnická zařízení, aktuální. V úvodu však uvádějí, že pouze malé procento poškozených se k vyžádání náhrady za újmu způsobenou poskytovatelem soudní cestou skutečně odhodlá, neboť jde o velice komplikovaný proces. Problematickou otázkou je

u medicínsko-právních sporů prokazování kauzality mezi příčinou a následkem.

V tradičním modelu, kam se řadí i Česká republika, je důkazní břemeno na straně žalobce, tedy pacientovi, který musí prokázat příčinnou souvislost mezi pochybením zdravotnického zařízení a újmou, která mu byla způsobena. K problému dochází, kdy ani znalci s nejnovějšími postřehy nejsou schopni najít s určitostí příčinu, která danou újmu způsobila. O příčinné souvislosti soud rozhoduje právě na základě znaleckého posudku. Soudy v České republice požadují prokázání příčinné souvislosti na 100 %, proto při jejím nejednoznačném prokázání ve znaleckém posudku dochází k neunesení důkazního břemene a spor končí pro pacienta neúspěšně.

K nejasnostem a neshodám dochází u medicínsko-právních sporů často. Autoři popisují čtyři možné situace, které ke kolizím vedou. (1) Nemoci jako např. rakovina, kdy není zcela známa jejich etiologie; (2) nemoci, které mají několik možných příčin vzniku a nelze zcela určit, která nemoc zapříčinila; (3) následky pochybení se mohou objevit až za několik desetiletí; (4) reakce lidského těla jsou nepředvídatelné a nelze je vysvětlit za pomoci stávajících vědeckých poznatků. Pokud znalec souvislost potvrdí, přichází na řadu otázka určení, jaký je podíl pochybení lékaře na škodě na zdraví pacienta. Ve zdravotnictví se tak často objevují multikauzální případy odpovědnosti za škodu. Autoři upozorňují na dvě základní skupiny problémů, ke kterým dochází. V první jsou případy, kdy nelze prokázat, zda pochybení lékaře přispělo ke vzniku škody. Druhá skupina obsahuje situace, kdy je prokázáno, že pochybení lékaře přispělo ke vzniku škody, avšak nelze určit jeho přesný rozsah.

I přes shora nastíněné překážky soud musí rozhodnout. Dle tradičního modelu soud žalobu zamítne pro neunesení důkazního břemene žalobcem. Soudci u medicínsko-právních případů však často řeší dilema, zda tato pravidla neporušit. Autoři zdůrazňují, že institut příčinné souvislosti není v právních předpisech definován, vzniká tak prostor pro případnou soudní interpretaci. Usnesení Ústavního soudu ČR č. j. ÚS I. 1919/08 přispělo k úvahám o změně postoje k prokazování příčinné souvislosti na 100 %.

Autoři ovšem podotýkají, že se nejedná o změnu tradičního přístupu, spíše o jeho přehodnocení a možnost větší míry flexibility při rozhodování jednotlivých případů. NOZ definici prokazování příčinné souvislosti také neobsahuje, lze tedy očekávat, že otázka bude řešena v rámci soudní praxe.

Dle názoru autorů by měly být tradiční přístupy modifikovány a odkazují pro inspiraci na několik zahraničních úprav, kdy se zejména německé podrobněji věnují. Např. kauzální proporcionalní odpovědnost stanovená podle míry pravděpodobnosti, vytváření právních domněnek a fikcí, koncept ztráty naděje či případné obrácení důkazního břemene.

V práci autoři dále přibližují principy příčinné souvislosti v PETL (Principy evropského deliktivního práva), kdy prokazování příčinné souvislosti je dvoustupňové a rozlišuje mezi faktickou a právní kauzalitou. Autoři považují PETL za velkou inspiraci pro řešení dané problematiky, a to i v České republice.

**doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
Mgr. Karel Semík:**

Zákaz pobytu jako sankce za přestupek

Trestněprávní revue č. 3/2013,
str. 67-69.

Po novele přestupkového zákona (zákon č. 494/2012 Sb.) se se zákazem pobytu setkáváme nejen ve správním právu, ale znovu i v trestním. K jeho znovuoobnovení přispěl argument, že ukládání pokut v oblasti prostituce, žebroty či požívání alkoholických nápojů na veřejnosti není dostatečným nástrojem. Autoři článku, docent správního práva a advokát, tento institut popisují a upozorňují na jeho úskalí.

Sankce zákazu pobytu je využívána zejména k ochraně lokálních záležitostí veřejného pořádku a zasahuje do ústavně garantovaného práva na svobodu pohybu a pobytu. Sankce zákazu pobytu se vztahuje pouze ke konkrétně určenému okruhu přestupků. K naplnění subjektivní stránky deliktu stačí nedbalostní jednání, pokud je vyžadován úmysl, musí to být výslovně stanoveno. Zákaz pobytu se ukládá zásadně společně s pokutou, jen u přestupků proti majetku ho

lze uložit samostatně. Další podmínkou je, že pachatel byl v posledních 12 měsících uznán pravomocně vinným z přešupku za obdobné jednání. Zde autoři polemizují nad výrazem „obdobné jednání“, zda se jedná o jakékoliv, či pouze takové, za které lze zákaz pobytu uložit, k druhé možnosti se přiklánějí. Dále uvažují o souvislosti s delikty řešenými blokovými pokutami, zde ovšem dochází k závěru, že vzhledem k jejich nedostatečné evidenci to v praxi není možné. Další podmínkou je, že použití musí být nezbytné k zajištění ochrany veřejného pořádku na území obce. Všechny podmínky musí být splněny kumulativně.

Sankce zákazu pobytu může být uložena nejvýše na tři měsíce, kdy se pachatel nesmí zdržovat na území obce či její části. Autoři apelují na přesné vymezení zakázané oblasti, aby nedošlo k žádným pochybnostem. Zákaz pobytu se nemůže vztahovat k obci či její části, kde má pachatel trvalý pobyt. Autoři však upozorňují, že s ohledem na judikaturu a literaturu lze zákaz pobytu uložit v případě, že je místo trvalého pobytu pouze formální a nemá jeho skutečný charakter. Jako další sporný pojem vidí autoři ve vyjádření „zdržovat se“, neb o zdržování nejde, pokud se daným místem pouze projíždí. Aplikační praxe ovšem potvrdila, že zákaz pobytu zahrnuje i jednorázové projetí.

Za zásadní problém autoři označují doručování, neboť musí být do vlastních rukou. Naskytá se zde možnost fikce doručení, avšak dle autorů dojde ke zbytečnému prodlužování. K dalšímu natahování může dojít díky připustnosti odvolání. Autoři také spatřují problém při povolování krátkodobých pobytů, které je vzhledem k jejich významu také příliš zdoluhavé. Novela ani dostatečně neřeší situaci, kdy pachatel změní místo trvalého pobytu na místo na jemu zakázaném území.

Po uplynutí poloviny výkonu sankce je možné od zbytku upustit, pokud pachatel prokázal způsobem svého života, že již další výkon není potřebný. Důležitým faktem je, že samotná realizace je rukou pachatele přešupku. Pokud však uložený zákaz poruší, hrozí mu trest odnětí svobody do dvou let, za maření výkonu úředního rozhodnutí.

♣ Mgr. JAN MATES

Mgr. Konstantin V. Lavrushin:

Změna okolností v NOZ: systematický pohled

Rekodifikace & Praxe č. 8/2013, str. 2.

Autor článku se zabývá vysoce aktuálním tématem spojovaným s rekodifikačními změnami soukromého práva. Nový občanský zákoník přináší totiž nejenom nový pohled na již známé instituty, ale přináší i zásadně nové instituty. Tak je tomu také v případě změny či zániku závazku v důsledku změny okolností. Přitom autor poukazuje, že i současný občanský zákoník a obchodní zákoník znají změnu okolností. Rozdíl ve staré a nové úpravě je však zásadní, a to ve dvou rovinách – nově bude dán institut změny okolností do zcela obecné úrovně; dnes se s tímto počítá toliko u vybraných typů smluv a nově bude též dána možnost, aby soud závazek nejenom zrušil, ale i změnil. Dnes při podstatné změně okolností závazek může pouze zaniknout, ať už *ex lege*, anebo *via* vznik práva na odstoupení. Ve stati se autor zaměřuje na systematicku daného institutu v NOZ.

Jedním ze základních stavebních kamenů smluvního práva je zásada zavedená již středověkými právníky *pacta sunt servanda*. Na té staví – a výslovně ji vyjadřuje v § 3 odst. 2 písm. d) – i nový občanský zákoník (dále jen „NOZ“). Daná zásada by ovšem neměla být nijak bezbřehá. Svůj limit nachází ve výhradě zachování poměrů, za kterých byla smlouva uzavřena. Jde o tzv. klauzuli *rebus sic stantibus*. Pokud pak dojde ke změně poměrů (okolností), lze uvažovat i o změně závazku z předmětné smlouvy. Avšak nepůjde o jakoukoli změnu okolností. **Pouze zásadní změny okolností mohou být soudem vzaty za důvod pro zrušení nebo změnu závazku.** NOZ tedy počítá s institutem změny okolností jak v rovině obecné, tak i v rámci jednotlivých smluvních typů. Autor dále přináší výklad příslušné pozitivněprávní úpravy.

NOZ přináší hned **dvě v zásadě obecné úpravy** institutu změny okolností. Již tento holý fakt vyvolává otázku jejich relevance a potřebu hledání odlišností v hypo-

tézách a v dispozicích norem vyvěrajících z daných ustanovení. Za tyto obecné úpravy je možné považovat institut změny okolností jak dle § 1764 a násl., tak i dle § 2000.

Jde-li o institut změny okolností dle § 1764 a násl., ten je systematicky řazen do oddílu stran účinků smluv. Takové zařazení je zcela namístě, protože plynule navazuje na základní účinek smlouvy uvedený v § 1759, kterým je její závaznost. Kvalifikovaná změna okolností pak tuto závaznost narušuje a dává prostor k vyvázání se. Již pro uvedenou systematicku citovaného ustanovení jej lze mít za generální ke všem ostatním, a to přinejmenším v otázkách předvídatelnosti dané změny poměrů. Pokud se pak jedná o otázku generality daného ustanovení, ta je dána i tím, že institut změny okolností dle § 1764 a násl. se vztahuje na veškeré smlouvy, bez ohledu na dobu jejího trvání.

Nový občanský zákoník zná v zásadě dvě obecné úpravy institutu změny okolností. Pokud v případě § 1764 a násl. lze hovořit o zcela obecné úpravě, jež se vztahuje na všechny smlouvy, pak **změna okolností dle § 2000 se váže toliko k tzv. smlouvám šněrovacím.** Citované ustanovení je systematicky řazeno mezi jiné způsoby zániku závazků, přičemž následuje ihned za ustanovením o výpovědi závazku. Již z tohoto lze usuzovat, že s institutem výpovědi bude souviset, resp. ho v určitém směru doplňovat.

Šněrovací povaha smlouvy je dána především dobou jejího trvání a také nemožností obecného vyvázání se z daného závazku *via* výpověď. Přesněji řečeno, **v případě smluv dle § 2000 půjde vždy o smlouvy na dobu určitou**, kdy tato určitost může být dána dvěma způsoby:

- a) časové vymezení doby delší než 10 let,
 - b) vymezení dobou života člověka.
- V případě člověka se tak v konečném důsledku může jednat i o kratší dobu, tu však předem není možné stanovit.

Autor se zabývá také tím, jaký je tedy vztah mezi § 1764 a § 2000, a popisuje i speciální případy změny okolností.

♣ JUDr. HANA RÝDLOVÁ, šéfredaktorka
Rekodifikace & Praxe

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 6/2013

JUDr. Michal Rampášek: Ústavnoprávne garancie pri uchovaní a vydaní počítačových údajov

Príspevek se věnuje ústavněprávnímu hledisku uchování a použití počítačových údajů v slovenském trestním právu procesním, zvláště z pohledu práva na ochranu soukromí. Autor se přitom pokouší poukázat na konkrétní nedostatky současné platné právní úpravy v trestním řádu a zákoně o elektronických komunikacích. Článek zároveň analyzuje rozhodnutí Ústavního soudu České republiky v této oblasti, a také na jejich základě autor nabízí návrhy na změnu vybraných ustanovení trestního řádu a zákona o elektronických komunikacích.

JUDr. Ing. Jarmila Lazíková, PhD., doc. JUDr. Marek Števec, PhD.: Ochrana spotřebitele v civilnom procese

Evropská unie a její právní předchůdce Evropské (hospodářské) společenství reprezentují mezinárodní organizace vybudované na bázi ekonomické integrace s cílem vytvořit jednotný trh na území členských států, ve kterém by byl zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Pro dosažení tohoto cíle je nezbytné vytvářet podmínky pro fungování hospodářské soutěže, která neustále nutí podnikatelské subjekty na trhu zvyšovat svou konkurenceschopnost úsporou výrobních vstupů a zvyšováním kvantity a kvality výstupů. To však nejednou svádí podnikatelské subjekty uchylovat se k různým nekalým praktikám na trhu, zejména vůči těm tržním účastníkům, u nichž lze očekávat méně zkušeností a vědomostí a nižší míru informovanosti o situaci na trhu, tedy vůči

či spotřebitelům, kteří nakupují výrobky a služby pro svou vlastní potřebu, příp. potřebu členů své domácnosti. S cílem odstranit tyto nekalé praktiky některých tržních subjektů a obnovit rovnováhu v soukromoprávních vztazích mezi podnikatelem a spotřebitelem se ochrana spotřebitele stala jednou z politik vnitřního trhu Evropské unie. Článek 38 Listiny základních práv EU zařadil ochranu spotřebitele k základním lidským právům. Podle něj má totiž politika EU zajistit vysokou úroveň ochrany spotřebitele. Smlouva o fungování EU světuje v čl. 169 evropskému zákonodárci pravomoc přijímat řádným legislativním postupem právní akty v oblasti ochrany spotřebitele.

JUDr. Bystrík Šramel, PhD.: Privatizácia trestného konania: cui bono?

Autor se ve svém příspěvku zabývá trendem privatizace trestního řízení, který se v posledních desetiletích začal rozšiřovat v zemích kontinentální Evropy. Jde o trend, který významným způsobem zasahuje do tradiční podoby kontinentálního trestního procesu a stále více přesouvá řešení trestně-procesního sporu ze sféry veřejnoprávní do sféry soukromoprávní. Autor z uvedeného důvodu poukazuje na důvody vzniku tohoto jevu a na jeho účel. Zároveň analyzuje konkrétní stávající procesní podoby privatizace trestního řízení. Následně se autor pokouší zhodnotit pozitiva a negativa tohoto trendu a poskytnout odpověď na otázku o vhodnosti či nevhodnosti privatizace trestního procesu.

JUDr. Milan Hodás, PhD.: Nutná obrana, krajná núdza a ospravedlňujúci stav núdze (slovensko-nemecká komparácia niektorých inštitútov vylučujúcich protiprávnosť alebo o svete z dosahu ústavy)

Je možné podle současného práva v zájmu ochrany vlastního života sáhnout na život jiného člověka, který hrozbu našemu životu nezpůsobil? Na tuto otázku autor příspěvku hledá odpověď, zabývá se srovnáním slovenské a ně-

mecké právní úpravy některých institutů trestního práva, které vylučují protiprávnost nutné obrany, krajní nouze a ospravedlňujícího stavu nouze. Zdá se, že přijetím nového trestního zákona v roce 2005 byl z institutu krajní nouze vytvořen institut podobný německému institutu ospravedlnitelného stavu nouze, který umožňuje sáhnout na život neútočícího člověka. Zdá se, že existují situace, když veřejná moc nemá možnost zasáhnout a akt z toho plynoucí svépomocí nemůže odsoudit, ale jen vzít na vědomí. V tomto kontextu slovenská právní úprava krajní nouze není dobrá, v přirozeněprávních situacích mimo společenskou smlouvu, v kterých se člověk snaží zachránit si život obětováním jiného života, chrání toho, kdo „začal“ první...

č. 7-8/2013

JUDr. Marek Valachovič: Problematický výkon správy nebytových domov (alebo úvahy nad kogentnosťou a dispozitívnosťou jednej právnej normy), I. časť

Autor se v článku zabývá praktickými problémy výkonu správy v nebytových domech, které v praxi nastaly po novele zákona č. 182/1993 Z.z., o vlastnictví bytů a nebytových prostor, účinnou

od 1. 7. 2007. V první části příspěvku autor uvádí výklad příslušných právních norem a na základě teoretické koncepce dělení právních norem na kogentní a dispozitivní prezentuje argumenty v prospěch dispozitivnosti právní úpravy, týkající se předmětu článku. Opačný názor, zastávaný některými soudy, autor konfrontuje s dalšími hmotněprávními i procesními normami i vybranými rozhodnutími Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu SR. Za podpory relevantní judikatury autor v druhé části příspěvku poukazuje i na ústavněprávní rozměr platné právní úpravy, přičemž v souvislosti s jejím přijetím a aplikací naznačuje porušení několika ústavních principů.

JUDr. Miloš Maďar, PhD., LL.M.:
Vylúčenie zvoleného obhajcu z obhajoby svojho klienta v trestnom konaní – teória či prax?

Problematika vyloučení zvoleného obhájce z obhajoby v trestním řízení je velmi citlivá a pravděpodobně si hodně fanoušků mezi obhájci nenajde. Faktem však zůstává, že ustanovení § 36 odst. 3 první věty tr. řádu je součástí našeho právního řádu a přesto, že je nenápadně „skryté“ mezi ostatními ustanoveními, které se využívají o mnoho častěji, je potřebné jej respektovat. Tento respekt by však měl být řízen přísnými pravidly, na které jsme se snažili poukázat v tomto článku. Účelem přitom nebylo pateticky polarizovat názory na praktické uplatnění tohoto institutu v trestním řízení, spíše naopak, smyslem bylo zamyslet se nad podmínkami jeho aplikace, protože ty trestní řád detailně nerozvádí. Vyloučení zvoleného obhájce z obhajování v trestním řízení je totiž nejen obsolentní teorie, ale i praxe...

JUDr. Ing. Dušan Tomka,
Mgr. Radoslava Lajšová:
Výkladový princíp contra proferentem

Článek reflektuje především situace, kdy smlouva obsahuje pojem, či dokonce celé ustanovení, jehož neurčitost připouští různý výklad, a toho nelze dosáhnout ani pomocí běžných výklado-

vých pravidel. Ve smyslu výkladového principu *contra proferentem* (zjednodušeně řečeno) se mají takové nejednoznačné, nejasné nebo mezi účastníky smlouvy sporné pojmy či formulace vykládat v neprospěch smluvní strany, která je navrhla, či trvala na jejich začlenění do smlouvy. Pro pochopení významu tohoto principu je uvedena jeho stručná historie a podstata, jakož i vztah k ostatním výkladovým principům.

JUDr. Daniela Harkabusová:
Črty kontradiktórnosti prípravného konania vo vybraných európskych krajinách

Autorka se v prezentovaném příspěvku zabývá stručnou charakteristikou a základními črtami kontradiktornosti zejména přípravného trestního řízení v právních řádech Německa, Francie, Finska, Polska a Anglie. Příspěvek se snaží o rozšíření odborné diskuse o postavení a úloze obviněného a obhájce v přípravném řízení, zejména pokud jde o jejich právo zúčastnit se výsledku svědků. Autorka na vhodných místech porovnává zahraniční právní úpravy s příslušnými ustanoveními slovenského trestního řádu, přičemž dospívá k závěru, že v analyzovaných otázkách existují značné rozdíly mezi jednotlivými právními úpravami.

JUDr. Peter J. Heriban:
Investičné arbitráže na základe zmlúv o ochrane investícií medzi členskými štátmi EÚ (Najnovší vývoj v kontroverznej otázke vzťahu týchto dohôd a práva EÚ)

Příspěvek se zabývá otázkou smluv o ochraně investic (Bilateral Investment Treaties, BIT) mezi členskými státy a jejich potenciálním konfliktem s právem EU. Na jedné straně, oficiální názor Evropské komise je ten, že BIT byly nahrazeny přístupem jednotlivých krajů k EU. Na druhé straně, arbitrážní tribunály pravidelně rozhodují na základě arbitrážních doložek těchto smluv. Příspěvek se zabývá i nedávným roz-

hodnutím soudu členského státu, který potvrdil přípustnost iniciování sporů investory podle BIT, uzavřených mezi členskými státy.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.:
Problémy pri žalobách na zrušenie rozhodcovského rozsudku a uznávanie výkonu rozhodcovských rozsudkov

V příspěvku poukazujeme na některé problémy související se zrušením rozhodčího rozsudku, obecně řečeno, z důvodu porušení zásady rovnosti účastníků rozhodčího řízení. Nečinnost účastníka při předkládání návrhů na vykonání důkazů a nereagování na výzvy soudu není možné považovat za porušení zásady rovnosti v rozhodčím řízení. Poukazujeme i na problémy v souvislosti s dojednáním rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách, které není možné automaticky považovat za nepřijatelné smluvní podmínky. V rozhodčím řízení, ve kterém je jedním z účastníků spotřebitel, se při žalobě na zrušení rozhodčího rozsudku přihlíží i k hmotněprávní stránce porušení předpisů o ochraně spotřebitele. Ochrana spotřebitele se projevuje i v exekučním řízení, neboť i bez podání žaloby na zrušení rozhodčího rozsudku může za splnění zákonných předpokladů požádat o zastavení exekučního řízení.

z advokacie

SLOUPEK KARLA ČERMÁKA 64

Z ČESKÉ ADVOKACIE

Z kárné praxe 65

Z jednání představenstva ČAK 68

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu při výkonu
advokacie 69

Náchodský Kubeček v agonii? 70

Turnaj ve sportovní střelbě 71

Golfový turnaj advokátů ADVO-CUP již posedmé 71

Z EVROPY

Přístup EU k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv 72

Ústavní zvyklosti a JUDr. Papoušek

Přímo koperníkovský obrat přineslo do politologie a práva zjištění, že ústavní zvyklosti jsou idiotský termín. České myšlení se tak opět vzepjalo k vrcholům pokroku, podobně jako kdysi objevem poučky, že peníze nesmrdí, případně že je třeba zhasnout, aby se dalo lépe krást.

Tuhle jsem v řetězci nemohl najít hořčici. Obrátil jsem se tedy na zaměstnance se zdvořilým dotazem, zda, prosím, neví, kde by mohla být hořčice. „To neumíš ani pozdravit, idiote,“ pronesl urostlý pracovník hlubokým, sorným, zřetelně artikulovaným hlasem, nadýmal se při tom jako krocan, vystrkoval bradu, koulel očima, a jeho postoj naznačoval, že mě hodlá podrobit kontaktní volební kampaní. Zmkl jsem, a pochopil, že doby, kdy prodavač zdravil zákazníka a ochotně odpovídal na jeho dotazy, jsou ty tam, a že staré zvyklosti byly idiotské. Dneska se zeptáš, kde je hořčice, zmlátí tě ochranka a ještě ti Úřad pro ochranu osobních údajů uloží pokutu, protože výskyt hořčice je osobní, ba přímo intimní údaj řetězce a jeho pracujících lidí.

Pronásledován idiotskými zvyklostmi není ovšem jen pracující lid, ale v míře nesrovnatelně vyšší i jeho přímo volený prezident. Ten, chudák, nikdy neví, co se po něm vlastně chce, rozhodně však odmítá vše, co se chtělo po nepřímo volených idiotech s pisklavým a mektavým hláskem. Idiotská řeč Ústavy, za níž mohou idiotští právníci, nerozlišuje totiž práva a povinnosti a pojem lhůta je pro ni neznámý.

A tak přímo volený prezident neví, jestli jmenování vysokoškolských profesorů, velvyslankyň a premiérů je jeho právem, nebo povinností, natož aby tušil, do kdy je oprávněn, případně povinen, tak učinit. Když mu někdo poradí, aby to dělal tak, jako se to vždycky dělalo, připomene, že on je ale přímo volený, což jemu oddaní političtí filozofové potvrdí s tím, že je jako de Gaulle a že to nemá co dělat s ústavními zvyklostmi cara Vladimíra. A když někdo špitne, že se nesluší pořád říkat „idiote“ a od toho odvozená přídavná jména, je prohlášen za idiota, který si myslí, že volbou za prezidenta ztrácí kandidát lidská a občanská práva dlaždiče.

Někteří pořouchlí právníci, zejména ústavní, připomínají, že prezident je součástí výkonné moci státu, a státu že je zakázáno vše, co mu není výslovně dovoleno, přičemž idiot státu výslovně dovolen není. Občanovi je ovšem dovoleno vše, co mu není výslovně zakázáno, takže idiotů si může občan prezident dosyta užít třeba v rodinném kruhu zemákovců, klausistů, hlavuvzhůristů, komoušů a úsvitovců, nikoliv však při výkonu svých státnických funkcí.

Jiní zase upozorňují, že moc zákonodárná, výkonná a soudní

mezi sebou o podíl na státní moci nesoutěží, že se moci vzájemně respektují, mají k sobě důvěru a jsou zdrženlivé ve vzájemném hodnocení. Občan může u piva prohlásit, že ztratil důvěru v parlament, vládu, Nejvyšší soud, možná i v prezidenta, ale paradoxně, co je dovoleno volovi u piva, není dovoleno Jovovi při státnickém projevu. Ano, je to paradoxní. Čím výše je kdo (ve státě) postaven, tím méně má práv a tím více má povinností. To je interpretační pravidlo pro výklad Ústavy a o ně se opírají i ty idiotské ústavní zvyklosti.

Lze pochopit frustraci ze stavu věcí v našem státu, kde úplatek je odměna za poradenství, podvod je deal a krádež je výkon pravomoci ústavního činitele. Výklad imunity a indemnity v rozhodnutí Nejvyššího soudu se za těchto okolností nemusí každému líbit. Nelíbí se ani mně. Své pochybnosti mohu pak věcně formulovat, argumentačně podložit a uveřejnit. Spojovat je s důvěrou v instituci a v její vedení je však neumírněné. Neodpovídá to demokratickým zvyklostem. Připomíná to přístupy kverulantů, kteří nežijí v právním státě, kdykoliv není po jejich. V právním státě žijí naopak ti kverulanti, kteří prosadili svou.

Zvyklostí naší civilizace je tedy umírněnost a slušnost.

Pozdravím, poděkuji, omluvím se, nepiji pivo z lahve v opeře, netelefonuji při přednášce, nekouřím v tramvaji, nemlaskám při jídle v restauraci. Abych nebyl za burana ani jako občan dlaždič. Státní vyznamenání neuděluji na Dušičky, na Velký pátek ani na Valentýna, ačkoliv Ústava o tom mlčí. Aby nebyl pro smích můj stát.

Nejen prezident, ale i advokáti mají dnes sklon civilizačními zvyklostmi pohrdat.

Před nějakými třiceti pěti lety se volilo v Městském sdružení advokátů v Praze předsednictvo. S velkým náskokem vyhrál JUDr. Papoušek. Ale nikdo takový s pasivním volebním právem neexistoval. Volbou virtuálního Papouška dali voliči najevo, že jim není lhostejná civilizační zvyklost zvaná nezávislost advokacie. Archetypální JUDr. Papoušek tehdy papouškoval Husáka a ten zase Leonida Iljiče Brežněva. Advokacie se tak propapouškovala až k normalizaci.

Kolikrát žasnu, co vyvádějí někteří advokáti teď, jak nadávají soudcům, státním zástupcům, policajtům, znalcům i sobě navzájem, jak okrádají klienty a jak se i jim vyhýbá štěstí žít v právním státě. Dost je pořád i papoušků prezidenta Klause, kteří „rozpracovávají“ jeho „myšlenky“ na advokacii.

Ale co chcete. Již proletářský básník někdy před sto lety pěl o krásné budoucnosti slovy „a bourali vesele staré řády zpuchřelé“. Tak čest práci! Při bourání se určitě hodně nasmějeme a napapouškujeme. Jen abychom se tentokrát nepropapouškovali zase až do totače.

Září 2013

♣ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát v rozporu se skutečným právním stavem zpochybňuje práva protistrany, byť by tak činil v zájmu klientů.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 20. 1. 2012, sp. zn. K 114/2011

Kárně obviněný JUDr. M. K. se dopustil kárného proviněním **tím, že**

v zastoupení svých klientů zaslal dne 25. 10. 2010 dopis N. N., v němž zpochybnil platnost kupní smlouvy ze dne 29. 6. 2010, kterou N. N. nabyt do svého vlastnictví nemovitosti v katastrálním území R., a dne 7. 12. 2010 zaslal konkrétní bance dopis, v němž zpochybnil platnost zástavní smlouvy ze dne 23. 11. 2010, kterou uzavřel N. N. s touto bankou, to vše s cílem donutit N. N. převést nemovitosti do vlastnictví jeho klientů, byť tito jeho klienti nebyli účastníky předmětných smluv a neměli právo, na základě něhož by jim N. N. byl povinen převést předmětné nemovitosti do jejich vlastnictví,

tedy

- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky, ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,

čímž

se dopustil závažného porušení ustanovení § 16 odst. 2 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve spojení s čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky, a dopustil se tak podle § 32 odst. 2 zákona o advokacii kárného proviněním.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 8000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 3000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení. Pokuta a náhrada nákladů řízení jsou splatné ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Kárný žalobce podal na kárně obviněného kárnou žalobu pro skutek uvedený ve výroku tohoto rozhodnutí.

Kárně obviněný podal ke kárné žalobě písemné vyjádření ze dne 11. 10. 2011, v němž kárné obvinění odmítl, uvedl, že ze strany jeho klientů nebyla vyjádřena žádná nespokojenost a naopak stížnost přišla od protistrany, kde se „*nespokojenost předpokládá*“. Převod nemovitostí na stěžovatele považoval za účelový a kárnou žalobou vytykávané kontakty se stěžovatelem a s bankou podnikl proto, aby hájil práva svých klientů a aby stěžovatel později nemohl namítat, že nemovitosti na-

byl v dobré víře. Stěžovateli hodlal přednést nabídku svých klientů, „*kteřá by byla pro všechny strany výhodná a která by převod zmíněných nemovitostí uvedla do souladu se zákonem*“.

K projednání kárné žaloby bylo nařízeno ústní jednání, k němuž se kárně obviněný řádně a včas dostavil. Na ústním jednání se kárně obviněný plně odvolal na svá předchozí písemná vyjádření a dále uvedl, že předmětnou nemovitost původně vlastnil německý majitel, M. M., od něhož měli klienti kárně obviněného a nájemci v předmětné nemovitosti zájem ji odkoupit. Nemovitost však byla panem M. M. převedena na nového německého majitele, pana N. N. V průběhu přípravy koupě pro své klienty kárně obviněný zjistil, že existuje vada ve vlastnickém titulu k nemovitosti, jelikož však toto vlastnictví vychází z rozhodnutí soudu, byli jeho klienti i on ochotni toto respektovat. Nový vlastník, N. N., požádal klienty kárně obviněného, aby nájem platili na účet konkrétní banky, neboť to byla podmínka této banky v souvislosti s poskytnutým hypotečním úvěrem. Klienti požádali kárně obviněného, aby panu N. N. sdělil, že není vlastníkem předmětné nemovitosti. Tuto komunikaci vedl kárně obviněný v německém jazyce, který je pro něj cizí, a proto mohlo dojít k nedorozumění z důvodů jazykové bariéry. Kárně obviněný vyjádřil rovněž výhrady k dikci kárné žaloby, která ho viní z neoprávněného zasahování do právních vztahů jiných osob, a zdůraznil, že právě to je často předmětem pomoci ze strany advokátů. Uvedl, že je naprosto obvyklé, že advokáti vyhrožují soudcem, policií, trestním stíháním apod.

Na dotazy kárně obviněný dále uvedl, že ohledně svých pochybností o vlastnickém titulu si opatřil určité listinné důkazy, které projednal s právním zástupcem pana M. M. S panem N. N. o těchto důkazech nejednal, ve svých dopisech adresovaných panu N. N. a bance je výslovně nezmiňoval, ani nepřipojil. K dotazu, co kárně obviněný míní svou formulací z obou dopisů „*v souvislosti s touto okolností jsem oprávněn podniknout určité právní kroky k nápravě*“, kárně obviněný prohlásil, že si již nevzpomíná. K dotazu, jaký byl důvod odeslání dopisu panu N. N., kárně obviněný uvedl, že neví, nevzpomíná si, ale asi to bylo ve vztahu k dobré víře. Ohledně dopisu bance uvedl, že si na důvod tohoto dopisu rovněž nevzpomíná, asi o to byl požádán svými klienty. K dotazu kárného žalobce, jak v souvislosti se zájmem klientů kárně obviněného nabyt předmětnou nemovitost do svého vlastnictví, vyjádřeným v dopise stěžovateli, mělo dojít ke zhojení vady ve vlastnickém titulu, kárně obviněný uvedl, že existovalo platné rozhodnutí soudu, přiznávající vlastnictví právnímu předchůdci původního majitele M. M. Svým klientům vysvětlil, že pokud nabudou vlastnické právo od stávajícího vlastníka, může být jejich vlastnické právo zpochybněno. Klienti mu k tomu sdělili, že jsou s tím srozuměni. K dotazu kárného žalobce, jaký naléhavý právní zájem měli klienti kárně obviněného ke zpochybnění vlastnictví, kárně obviněný uvedl, že jeho klienti vlastnictví nezpochybňovali.

Kárný senát provedl důkazy listinami navrženými kárným žalobcem i důkazy listinami doloženými kárně obviněným, jež jsou vesměs shrnuty v zápisu o jednání ze dne 20. 1. 2012. Kárný senát neprovedl žádné další důkazy včetně výslechu svědků, neboť to jednak nepovažoval za potřebné vzhledem

k dostatečně zjištěnému skutkovému stavu, a jednak to ani kárný žalobce, ani kárně obviněný nenavrhovali.

Z výpisu z matriky ČAK ze dne 20. 1. 2012 bylo zjištěno, že kárně obviněný byl zapsán do seznamu advokátů ČAK dne 23. 10. 2006, advokacii od té doby vykonává nepřetržitě a bylo s ním doposud vedeno jednou kárné řízení zakončené kárným rozhodnutím, které nabylo právní moci dne 12. 12. 2008 a kterým bylo upuštěno od uložení kárného opatření. Na kárně obviněného se proto s ohledem na ustanovení § 35b písm. a) zákona o advokacii hledí, jako by se kárného provinění nedopustil.

Na základě listinných důkazů a vlastní výpovědi kárně obviněného považuje kárný senát za zjištěné, že na základě plné moci ze dne 9. 8. 2007 kárně obviněný zastupoval klienty, kteří byli nájemci nemovitosti (pozemků a rodinného domu) v katastrálním území R. ve věci související s těmito nemovitostmi, jmenovitě při jednáních o zakoupení uvedených nemovitostí. Tyto nemovitosti byly ve vlastnictví pana M. M. Kupní smlouvou ze dne 29. 6. 2010 prodal M. M. nemovitosti stěžovateli, panu N. N., bytem v Německu. Klienti měli stále zájem o koupi uvedených nemovitostí a kárně obviněný jako jejich právní zástupce v této souvislosti zaslal stěžovateli N. N. dopis v německém jazyce ze dne 25. 10. 2010, v němž mimo jiné uvedl následující (citováno z českého překladu dodaného stěžovatelem): „*Rád bych Vám sdělil, že disponuji dokumenty, které svědčí o tom, že pan [M. M.] nebyl majitelem předmětných nemovitostí. ... Musím Vám proto sdělit, že ani Vy jste se nestal majitelem nemovitostí. ... V souvislosti s touto okolností jsem oprávněn podniknout určité právní kroky k nápravě. Přesto Vám chci také sdělit, že mí klienti mají o koupi nemovitostí stále ještě zájem. Pokud byste přistoupili na mou nabídku, došlo by k nápravě Vaší nejisté právní situace a moji klienti by Vám byli velmi vděční. ... Pro úplnost dodávám, že jste byl dnem doručení seznámen s výše uvedenými okolnostmi, takže od stejného dne nejednáte v dobré víře.*“

Kárně obviněný navíc zaslal dopis bance ze dne 7. 12. 2010, označený jako „*Oznámení o skutečnostech týkajících se zástavního práva*“. V tomto dopise pak mimo jiné uvedl: „*Rád bych Vám touto cestou sdělil, že disponuji dokumenty, ze kterých plyne, že pan [N. N.] není vlastníkem předmětných nemovitostí... O těchto okolnostech svědčí dokumenty, které mám ve své dispozici. ... Na základě této skutečnosti není pan [N. N.] ani oprávněn uzavřít smlouvu o zřízení zástavního práva. Chtěl bych Vás tedy upozornit, že jste s největší pravděpodobností zvolili způsob zajištění na základě smlouvy o zřízení zástavního práva, která byla uzavřena neplatně, a uspokojení ze zajištění tak může být ohroženo.*“

U výše uvedených dvou dopisů kárný senát považuje jejich autorství ze strany kárně obviněného za nesporné. První dopis panu N. N. byl kárně obviněným sepsán v německém jazyce, zatímco druhý dopis adresovaný bance byl sepsán v českém jazyce, přičemž oba dopisy vykazují v některých pasážích podobnou, až totožnou dikci. Obranu kárně obviněného, že komunikaci vedl v německém jazyce, který je pro něj cizí, a proto mohlo dojít k nedorozumění z důvodů jazykové bariéry, považuje kárný senát za účelovou a dokazováním vyvrácenou, neboť (1) v německém jazyce byl sepsán pouze první z obou dopisů, ve vztahu k druhému je

tedy tato obrana irelevantní, (2) kárně obviněný sám v údajích pro účely vedení matriky advokátů uvádí znalost německého jazyka, (3) při zkoumání originálního německého znění dopisu kárně obviněného stěžovateli N. N. kárný senát shledal na základě vlastních zkušeností, že tento dopis je sepsán na velmi dobré jazykové úrovni, nasvědčující solidním znalostem německého jazyka na straně kárně obviněného jako jeho pisatele.

Při posuzování vytýkaného jednání kárně obviněného považuje kárný senát za klíčové zodpovězení otázky, zda při hájení zájmů – byť i plně oprávněných – svých klientů je advokát oprávněn či snad dokonce povinen podnikat jakékoli kroky bez omezení (s eventuálním vyloučením deliktního jednání zakládajícího trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt) a zda hájení takových zájmů je pro advokáta dostatečným odůvodněním i omluvou pro jednání, které by jinak bylo posuzováno jako neetické, nemravné, neslušné či nezdvorné. Kárný senát je přesvědčen o správnosti negativní odpovědi na tuto otázku.

I když ochrana a prosazování práv a oprávněných zájmů klienta je velmi významnou povinností advokáta uloženou mu zákonem (viz např. § 16 zákona o advokacii) i stavovskými předpisy (zejména Pravidla profesionální etiky), nejedná se o povinnost absolutní. Naopak, tato povinnost podléhá řadě korektivů formulovaných jak přímo v zákoně (§ 16 odst. 1 zákona o advokacii) uvádí, že advokát není vázán pokyny klienta, jsou-li takové pokyny v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; § 16 odst. 2 téhož zákona pak nikoli bezdůvodně uvádí povinnost advokáta při výkonu advokacie jednat čestně a svědomitě ještě před povinností uplatnit v rámci zákonných prostředků v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné), tak i ve stavovských předpisech (Pravidla profesionální etiky opět nikoli bezdůvodně uvádějí všeobecná pravidla v oddílu prvním druhé části ještě před výčtem povinností advokáta ke klientovi v oddílu druhém druhé části). Lze tedy shrnout, že právně a probované jednání advokáta v zájmu klienta nezahrnuje takové jednání, které je neetické, přičemž základní mantinely etického chování advokáta stanoví právě zákon o advokacii a na něj navazující Pravidla profesionální etiky, čímž se ovšem imperativ etického chování advokáta stává zároveň také jeho právní povinností. Požadavek etického jednání advokáta se pak dovozuje (zákonem, stavovskými předpisy a rovněž konstantní kárnou judikaturou ČAK) nejenom ve vztahu k jeho klientovi, ale též k třetím osobám a veřejnosti vůbec, včetně, mimo jiné, též protistrany advokátova klienta.

Veden výše uvedenou úvahou prozkoumal kárný senát kárnou žalobou vytýkané jednání kárně obviněného, jmenovitě pak obsah jeho písemné komunikace se stěžovatelem N. N. a s bankou a shledal v této komunikaci obsažené písemné projevy kárně obviněného za neetické.

Formulace obsažené v dopise kárně obviněného panu N. N. ze dne 25. 10. 2010 musel adresát nikoli bezdůvodně považovat za vyhrožování, neboť vedle faktů nasvědčujících tomu, že není vlastníkem předmětných nemovitostí, je v dopise uváděno, že kárně obviněný podnikne blíže nespécifikované právní kroky k nápravě (rozuměno stávajícího vlastnického vztahu N. N. k předmětným nemovitostem), což N. N. musel nutně chápat jako ohrožení svého vlastnického postavení.

Nedostatečná věcnost a naopak jednoznačná účelovost těchto formulací kárně obviněného pak vyniká zejména v kontextu jeho tvrzení v témže dopise, že pokud N. N. přistoupí na nabídku klientů kárně obviněného na odkup předmětných nemovitostí, dojde k nápravě jeho nejisté právní situace.

Právní analýza této myšlenkové konstrukce, uvedená v dopise kárně obviněného, totiž vede k závěru, že pokud by N. N. opravdu nebyl skutečným vlastníkem nemovitostí v důsledku jejich nabytí od nevlastníka (jak v dopise tvrdí kárně obviněný), nemůže toto své postavení zhojit převodem uvedených nemovitostí na jiné osoby (klienty kárně obviněného), neboť se tak jen dostává do komplikovanější situace osoby povinné vydat bezdůvodné obohacení nejenom vůči svému prodávajícímu (M. M.), od kterého nemovitosti údajně neplatně nabyly, nýbrž i vůči svým eventuálním kupujícím, na které by nemovitosti jakožto údajný nevlastník neplatně převedl.

Pokud by tento návrh kárně obviněného pan N. N. přijal, došlo by k uvedení vlastních klientů kárně obviněného do nejisté právní situace obdobné tvrzené situaci pana N. N., neboť by i oni nabyli nemovitosti od nevlastníka, přičemž by jim již od počátku nesvědčila dobrá víra držby jako vlastníků, neboť prostřednictvím svého právního zástupce by byli informováni o vadě ve vlastnictví pana N. N. Celkové vyznění zkoumaného dopisu pak dokumentuje jeho hlavní účel – vyvinout tlak na N. N. a přimět jej k prodeji předmětných nemovitostí klientům kárně obviněného.

Dopis kárně obviněného bance ze dne 7. 12. 2010 je pak jednoznačně nutno hodnotit jako stupňování uvedeného tlaku na N. N. a snahu o ztížení jeho postavení (zkomplikování jeho postavení dlužníka a zástavce vůči bance), neboť tento dopis a v jeho důsledku eventuální narušení vztahů mezi N. N. a jeho financující bankou nemohly přinést pro klienty kárně obviněného jinou výhodu, než větší ochotu N. N. vybřednout z takto způsobených komplikací prodejem předmětných nemovitostí klientům kárně obviněného.

Kárný senát konstatuje, že formulace obsažené v obou výše zmíněných dopisech i okolnosti, za jakých byly oba dopisy kárně obviněným sepsány a využity, představují nepřiměřený, nevhodný a nepřijatelný nátlak na osobu stěžovatele N. N. a zakládají eticky nepřijatelné jednání kárně obviněného. Toto jednání je nutno hodnotit

a) jako porušení § 16 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, neboť kárně obviněný při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě, když pod takové jednání nelze podřadit činy nepřiměřeného, nevhodného, nepřijatelného a celkově neetického nátlaku ze strany kárně obviněného na N. N. prostřednictvím obou výše zmíněných dopisů, a také

b) jako porušení § 17 zákona o advokacii v návaznosti na čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky (usnesení představenstva ČAK, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky č. 1/1997 Věstník ČAK, v platném znění), neboť kárně obviněný při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel pravidla profesionální etiky, ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu. Jak uvedeno výše, nátlak či-

něný kárně obviněným na N. N. prostřednictvím dvou jim sepsaných dopisů nelze považovat za poctivé, čestné a slušné chování advokáta, které by přispívalo k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu.

Odlíšně od kárné žaloby nespátruje kárný senát v jednání kárně obviněného rovněž porušení § 16 odst. 1 zákona o advokacii, ukládající advokátovi chránit práva a oprávněné zájmy klienta a neřídít se pokyny klienta, které by byly v rozporu s právním předpisem, neboť nebylo prokázáno, že by pokyn k vytýkanému postupu kárně obviněného udělili kárně obviněnému jeho klienti, a naopak dle vlastního tvrzení kárně obviněného, kterému kárný senát neměl důvody nevěřit, fakta zpochybňující vlastnictví nemovitostí stěžovatelem N. N. zjistil kárně obviněný sám, a sám také formuloval dikci obou inkriminovaných dopisů.

Průběh kárného řízení umožnil kárnému senátu konstatovat, že skutek tak, jak je vymezen ve výroku tohoto kárného rozhodnutí, se skutečně stal, že tento skutek je kárným proviněním a že jej spáchal kárně obviněný. Závažnost tohoto kárného provinění spatřuje kárný senát zejména v tom, že požadavek poctivého, čestného, slušného, svědomitého a všeobecně etického jednání advokátů patří k hlavním principům, na nichž je postavena existence a působení advokacie v demokratickém státě jakožto autonomní, stavovsky organizované a vysoké morální hodnoty uznávající, podporující a dodržující skupiny právních profesionálů, odlišujících se od jiných podnikatelů či „rádobypodnikatelů“ právě svými vysokými morálními standardy, na jejichž dodržování veřejnost oprávněně spoléhá. Jakékoli zanedbání těchto vysokých morálních standardů advokátem, byť by bylo vedeno jinak ušlechtilou snahou o co nejúčinnější pomoc klientovi, je excesem objektivně poškozujícím obraz celé advokacie jako stavu v očích veřejnosti, v daném konkrétním případě, vzhledem k národnosti stěžovatele N. N., i za hranicemi České republiky.

Konkrétní jednání kárně obviněného konstituující jeho kárné provinění bylo způsobitelné vyvolat v adresátech obou dopisů (stěžovateli N. N. i konkrétní bance), ale i v klientech kárně obviněného a dalších osobách seznámených s dopisy nežádoucí a potenciálně škodlivé přesvědčení, že v advokátním stavu je běžné prosazovat vůli a zájmy klienta jakýmkoli, tedy i neetickými prostředky, a že advokáti jsou jen o něco uhlazenější variantou „najatých goril“, podobně jako ony schopnou prosazovat zadané úkoly jakýmkoli nečestným a neetickým způsobem, tedy obrazně řečeno, postupovat „přes mrtvolu“. Je třeba, aby kárným postihem takového neetického jednání orgány ČAK vysílaly směrem k veřejnosti i dovnitř advokacie signál, že se jedná o jednání excesivní, nepřijatelné a sankcionované.

Kárný senát se při hodnocení této kárné věci zabýval okolnostmi případu, povahou skutku spáchaného kárně obviněným a jeho následky, osobou kárně obviněného a mírou jeho zavinění. Vzal v potaz skutečnost, že se jedná o skutek snižující důstojnost a vážnost advokátského stavu, avšak nezpůsobující jinou než morální újmu. Přihlédl k úmyslné formě zavinění kárně obviněného, avšak v jeho prospěch vyhodnotil skutečnost, že se skutku hodnoceného jako kárné provinění dopustil výlučně v úmyslu co nejúčinněji pomoci svým klientům při prosazování jejich zájmů. Rovněž ve prospěch

kárně obviněného vzal kárný senát do úvahy skutečnost, že dosud nebyl postižen žádným kárným opatřením a že se na něj hledí, jako by se dosud žádného kárného provinění nedopustil. Ke konkrétním rodinným, zdravotním a majetkovým poměrům kárně obviněného kárný senát nepřihlížel, neboť kárně obviněný i přes písemnou výzvu s žádnými takovými svými osobními poměry kárný senát neseznámil. Kárný senát proto vycházel z osobních poměrů u advokátů obvyklých.

Po přihlídnutí ke všem výše uvedeným okolnostem, jakož i po zhodnocení skutku zakládajícího kárné provinění jako závažného – byť nikoli ve vysoké míře – porušení povinnosti kárně obviněného, dospěl kárný senát k závěru, že je na místě stanovit kárné opatření ve formě pokuty. S ohledem na zá-

konné rozpětí stanovené pro tento typ kárného opatření (od 0 Kč až do stonásobku minimální měsíční mzdy, tedy v současné době do 800 000 Kč) byla výše pokuty v tomto konkrétním případě stanovena při spodní hranici uvedeného rozpětí.

Protože kárný senát vyslovil, že se kárně obviněný dopustil kárného provinění, zavázal ho současně podle ustanovení § 33a odst. 2 zákona o advokacii k náhradě nákladů kárného řízení jednorázovou částkou ve výši 3000 Kč, stanovenou stavovským předpisem, usnesením představenstva ČAK ze dne 12. října 1999, uveřejněným pod č. 2/1999 v částce 3/1999 Věstníku ČAK.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech 9. – 10. září 2013 sešlo na své 41. schůzi v tomto volebním období v sídle ČAK (Kaňkově paláci) v Praze. Jako pravidelně projednali členové představenstva ČAK nejprve pozastavení výkonu advokacie některým kolegům-advokátům či vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Z oblasti mezinárodní problematiky upozornil předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň na trestněprávní směrnici EK – návrh na vytvoření Úřadu veřejného evropského žalobce pro pachatele trestných činů proti rozpočtu EU.

Představenstvo ČAK vzalo na vědomí podrobné **informace z výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů**, z nichž vyplývá, že se na tento výbor stále více obracejí advokáti. Oproti rokům 2010-2012 došlo letos ke zvýšení o 75 %. Představenstvo ČAK vzalo na vědomí rekapitulaci všech případů a uložilo tajemníkovi ČAK učinit dotaz podle zák. č. 106/1999 Sb. na počet úkonů nasazení operativní techniky na advokáty. Jednomyslně byl jmenován do výboru JUDr. Jan Matějčiček, advokát v Kolíně.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň informoval ostatní členy představenstva ČAK o **závěrech z výjezdního zasedání regionálních představitelů ČAK**. Byla zde projednávána vhodnost ustanovit neformální skupinu advokátů, která bude za ČAK vystupovat v průběhu domovních prohlídek a prohlídek nebytových prostor u advokátů. Tato nutnost vyvsta-

la s přihlídnutím ke stále se zvyšujícímu počtu těchto prohlídek a jejich průběhu (v roce 2012 pět prohlídek, v roce 2013 dosud již 23 prohlídek – pozn. aut.). Kvalifikovaný a poučený zástupce ČAK musí být u těchto prohlídek přítomen především proto, aby byly chráněny oprávněné zájmy klientů advokáta a aby tak byla dodržována povinnost mlčenlivosti. Tato skupina advokátů by musela být pravidelně proškolená a v souvislosti s tím bude nutno prověřit i předpisy o odměnách těchto zástupců. Návrh na složení této skupiny bude po konzultacích předložen na listopadové jednání nového představenstva ČAK.

Představenstvo ČAK projednalo **věcný návrh vyhlášky, kterou se mění advokátní zkušební řád**. Uložilo předsedovi, vedoucímu odboru vnější a vnitřní legislativy a místopředsedovi ČAK pro legislativu projednat možnost komplexní úpravy se zástupci Ministerstva spravedlnosti ČR.

Představenstvo dále uložilo místopředsedovi pro legislativu JUDr. Vladimíru Papežovi, tajemníkovi a předsedovi ČAK jednat s ministryní spravedlnosti a ve lhůtě předložit definitivní znění relevantních připomínek ČAK k návrhu novely advokátního tarifu.

Podrobný zápis ze 41. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním konci-pientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/ Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika%20Org%C3%A1ny%20Komory/Predstavenstvo/Zapis%20z%20jednani).

✦ icha

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu při výkonu advokacie

V první části článku jsou stručně popsány postupy pojišťovny při řešení nahlášené škody a principy při šetření škodních událostí, ve druhé části jsou pro připomenutí uvedeny některé z povinností pojištěného, které jsou často opomíjeny.

Úprava odpovědnosti za škodu způsobenou advokátem v souvislosti s výkonem advokacie vychází z odpovědnosti bez zřetele na zavinění (tzv. objektivní odpovědnost).

V procesu likvidace pojistných událostí z pojištění odpovědnosti je nutno posoudit a rozhodnout důležité otázky:

1. **Odpovídá pojištěný advokát za škodu?**
2. **Vznikla poškozenému škoda a jak vysoká?**
3. **Existuje příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a škodou?**

Ve většině případů nahlášených škod je snadné zjistit porušení právní povinnosti pojištěným, rovněž tak poškozený ve svém požadavku na náhradu škody dokáže dostatečně specifikovat svůj požadovaný nárok. Ne vždy však tento požadavek koresponduje se škodou, související s příslušným pochybením advokáta. Posouzení, zda konkrétní jednání vedlo ke vzniku škody (příčinná souvislost), obvykle bývá velice složité. A právě toto posouzení je hlavním úkolem pracovníků pojišťovny, kteří mnohdy musí namísto soudu řešit otázky typu: jak by byl býval dopadl spor, pokud by nedošlo k porušení právní povinnosti advokátem (např. nebyt zmeškání lhůty pro vyjádření ve věci proti uplatněnému nároku, lhůty pro podání odporu proti platebnímu rozkazu, lhůty pro podání odvolání...).

V těchto případech, kdy se soud věcně nezabývá předmětem sporu a rozhoduje na základě procesní chyby jednoho z účastníků sporu, je obzvlášť důležité řádně v hlášení škodu popsat a doložit ji důkazy a tvrzeními, jež měly být použity při vedení sporu, a pomoci tak pojišťovně určit s co možná největší mírou pravděpodobnosti, jak by soud v daném sporu pravděpodobně rozhodl, nebyť pochybení. Pokud by spor dopadl pro klienta stejně, i kdyby pojištěný advokát ve vedení sporu nic neopomenul či nezanedbal, nejednalo by se o škodu, jež vznikla v souvislosti s porušením právní povinnosti advokátem. Jednalo by se o očekávatelný výsledek, nikoliv o škodu, za kterou by pojištěný odpovídal, a tedy by se ani nemohlo jednat o škodu hrazenou z pojištění odpovědnosti za škodu.

O vztah příčinné souvislosti se jedná, pokud vznikla škoda následkem výkonu advokacie, tj. pokud by nedošlo k pochybení advokáta, mohl by klient právo úspěšně uplatnit.

Bohužel, někdy se ani při vynaložení nejvyššího úsilí nepodaří nalézt odpověď na výše uvedené otázky a je třeba vyčkat soudního rozhodnutí.

Podrobnější informace najdete v publikaci od kolektivu autorů: Svejkovský, J., Vychopeň, M., Krym, L., Pejchal, A. a kol. - „Zákon o advokacii. Komentář.“ (viz § 24 Odpovědnost za škodu).

Povinnosti pojištěných

Povinnosti pojištěných jsou uvedeny v Rámcové pojistné smlouvě č. 2904309313 sjednané mezi ČAK a Generali Pojišťovna a. s.,

resp. aktuálně v Dodatku č. 23. S ohledem na vývoj hlášených škod si však dovolíme připomenout některé z nich, jež jsou v poslední době ve větší míře pojištěnými porušovány. Veškeré povinnosti jsou dány zákonem o advokacii, příslušnými právními předpisy, Všeobecnými pojistnými podmínkami VPPO 98 a SPPO 99, od 1. 1. 2012 PROFÍ 2005 a Rámcovou pojistnou smlouvou.

Jednou z povinností pojištěného je, že musí **neprodleně, bez zbytečného odkladu, po uplatnění náhrady škody ze strany poškozeného, písemně, faxem nebo e-mailem informovat pojišťovnu, a to prostřednictvím společnosti WI-ASS ČR s. r. o.** Pro potřeby tohoto nahlášení je na stránkách www.wiass.cz, v sekci Česká advokátní komora zveřejněn postup při hlášení škody a jsou zde také k dispozici další požadované formuláře.

Další z povinností je, že pojištěný není oprávněn k tomu, aby **bez předchozího souhlasu pojišťovny zcela nebo zčásti uznal nebo vyrovnal nárok na náhradu škody.** Pokud tuto povinnost pojištěný poruší, pojišťovna není jeho uznáním závazku k náhradě škody vázán při rozhodování o poskytnutí pojistného plnění.

Další ujednání

Za důležité považujeme zdůraznit i další ujednání, kdy v případě uznání nároku klienta bez vědomí pojišťovny a soudního smíru uzavřeného mezi pojištěným a klientem bez vědomí pojišťovny je důvodem pro odmítnutí pojistného plnění, resp. pro snížení pojistného plnění až na nulovou hodnotu. Totéž platí pro případ pravomocného rozhodnutí soudu o přiznání nároku na náhradu škody klientovi vůči pojištěnému na základě nečinnosti pojištěného (platební rozkaz, rozsudek pro zmeškání), nebo na základě uznání nároku klienta (rozsudek pro uznání), nebyl-li takovýto postup dohodnut předem s pojišťovnou.

WI-ASS je tu pro vás již 20 let

Společnost WI-ASS ČR, s. r. o., nezávislý finanční subjekt, slaví v letošním roce výročí dvacetiletého působení na českém trhu. Díky dlouholeté a úspěšné činnosti WI-ASS ČR, s. r. o., je mnoho věrných a spokojených klientů.

Společnost WI-ASS ČR, s. r. o., pomáhá svým klientům při hlášení škod, jež při výkonu advokacie mohou vzniknout, s cílem poskytnout **maximální podporu a zázemí.** Naši specialisté vzniklou škodu telefonicky či osobně s advokátem konzultují a radí mu při kompletování podkladů nezbytných pro samotnou likvidaci škody. Na jejich kvalitě pak totiž závisí rychlost, s jakou bude likvidace vyřízena. Zároveň jsme připraveni jednat s pojišťovnou ve věci zjištění stavu rozpracovanosti šetřené škody a následně při případném rozporování závěru šetření.

S ohledem na urychlení celého procesu je potřeba věnovat hlášení škody náležitou pozornost. Budete-li proto potřebovat informace ohledně škodních událostí, obraťte se na:

WI-ASS ČR, s. r. o.

Ostružnická 362/3

779 00 OLOMOUC

Kontaktní osoba:

Martin Schenk (schenk@wiass.cz, mob.: 605 298 335).

Náchodský Kubeček v agonii?

AUTOR TOHOTO STRUČNÉHO PŘÍSPĚVKU ZÁMĚRNĚ VOLÍ NESTANDARDNÍ NÁZEV V BLÁHOVÉ NADĚJI, ŽE SE PROBUDÍ SPORTUCHTIVÁ ČÁST PŘÍSLUŠNÍKŮ NAŠEHO STAVU A V JEDNOTNÉM ŠIKU NEDÁ ZAHYNOUTI NEJSTARŠÍMU A TRADICÍ, BYŤ PŘERUŠOVANOU, NEJDELŠÍMU SPORTOVNÍMU KLÁNÍ ADVOKÁTŮ, TURNAJI VOLEJBALOVÝCH DVOJIC, TZV. DEBLŮ.

Na stránkách našeho stavovského časopisu se článek o průběhu turnaje objevuje každoročně. Každoročně se také již od prvních ještě zimních měsíců na těchto stránkách hlásí s termíny a vřelými pozvánkami k účasti. Přesto se účast každoročně o něco snižuje a zájem o tento druh sportu a soutěž jako kdyby pomalu uhasinal. To vše přesto, že organizátoři přípravě a průběhu tohoto turnaje věnují mimořádnou pečlivost, a přesto, že má tento turnaj bezesporu kvalitní sportovní zázemí a pro účastníky jen minimální nároky finanční.

Letošní ročník Kubečkova memoriálu v Náchodě proběhl ve dnech 7. – 8. 6. 2013, opět na kurtech Sportklubu Náchod, dříve Rubena Náchod. Oproti předchozím ročníkům, které byly z důvodů zachování tradice organizovány vždy v pátek a sobotu od ranních hodin, posunuli organizátoři turnaje až na odpolední čas v pátek, aby byl přístupný i těm, kdo musí splnit v pátek ještě nějaké své pracovní povinnosti nebo mají do místa konání cestu delší. Také program byl přizpůsoben avizovanému zájmu a rozšířen o turnaj v nohejbale dvojic a jako v minulosti byla připravena i možnost využití dětských minisportovišť a kurtu pro plážový volejbal.

Všechna snaha, včetně osobní agitace u bývalých tradičních účastníků, však přilákala na první den jen pět smíšených dvojic a čtyři dvojice v nohejbale. Turnaj smíšených dvojic ovládla dvojice Michael Zvára – Veronika Adámková z Prahy a turnaj v nohejbale dvojice Josef Zeman – Jaroslav Cacek z Hradce Králové. Krásné počasí a celé slunečné odpoledne bylo svědkem velmi kvalitních soutěžních utkání a na nohejbalovém kurtu litéch bojů. To vše k radosti hlavního a dokonce jediného organizátora turnaje Václava Náměstka. Přes podporu regionálního pracoviště ale chyběla turnaji přítomnost ředitele a Václav Náměstek jako tradiční náměstek ředitele musel zvládnout i ředitelskou roli.

Druhý den navíc i jako aktivní účastník turnaje mužských dvojic, v němž, snad díky novému složení svého týmu, neskončil v hlavní soutěži na posledním místě a ve speciální vložené soutěži „111“ dokonce zvítězil. Druhý den se osm mužských

dvojic utkalo v mnoha vyčerpávajících kláních, aby nakonec zvítězila dvojice Ondřej Trnka – Petr Gyurovský.

Turnaj byl zakončen v sobotu v odpoledních hodinách předáním cen, společnými fotografiemi a společně vysloveným přáním a přesvědčením turnaj udržet a organizovat i v příštím roce.

Nebude-li však intenzivnější zájem o účast v prvním červnovém víkendu roce 2014, bude regionální pracoviště zcela vážně uvažovat o zakončení tradice tohoto dublového turnaje. Doufáme však, že zájem o tento sport a o tento turnaj vytáhne pacienta z agonie a zajistí jeho kvalitní resuscitaci.

Výsledková listina:

Smíšené dvojice:

1. místo – Michael Zvára, Veronika Adámková – Praha
2. místo – Ondřej Trnka, Monika Velová – Praha
3. místo – Tomáš Pertot, Hana Hendrychová – Hradec Králové

Mužské dvojice:

1. místo – Ondřej Trnka, Petr Gyurovský – Praha
2. místo – Jiří Wytrzens, Michael Zvára – Praha
3. místo – Adam Gajdoš, Zdeněk Plesník – Praha

Nohejbal:

1. místo – Josef Zeman, Jaroslav Cacek – Hradec Králové
2. místo – Lukáš Slanina, Jakub Kotland – Hradec Králové
3. místo – Ondřej Moravec, Marek Kaiser – Hradec Králové

✿ JUDr. MILAN JELÍNEK, regionální zmocněnec ČAK

Turnaj ve sportovní střelbě

Když jsme na seminářích s advokáty i advokátkami diskutovali o tom, jaké sportovní klání by bylo vhodné uskutečnit, padl mimo jiné i návrh na turnaj ve sportovní střelbě.

Přestože jsem v tomto oboru naprostý laik, nakonec jsem tento návrh vyslyšela po příslibu Mgr. Miloslava Jančíka, který je několikanásobným mistrem ČR v obranné střelbě (LOS), že jeho kancelář zajistí vše potřebné, co je k uskutečnění tohoto turnaje třeba, a to včetně organizace střelb. Nakonec bylo dohodnuto, že se **turnaj uskuteční dne 8. 6. 2013 v krásném přírodním prostředí na střelnici v Kvasicích.**

Dále bylo dohodnuto, že turnaj bude konán v následujících disciplínách:

- „služební pistole“ ráže od 7,65 mm Br.
- „útočná puška“ ráže od .223 Rem. – střelba vleže
- „malorážka“ s optikou na terč s 10 siluetami lovné zvěře

Přiznám se, že jsem měla zpočátku obavu, že se tohoto specifického turnaje zúčastní málo zájemců z řad advokátů či jejich zaměstnanců. Nakonec se k mému překvapení přihlásilo **jednadvacet soutěžících**, kteří se v průběhu turnaje dostali do soutěživé nálady, bojující o každý získaný bod a diskutující nad jednotlivými zásahy v terčích.

I když ne všichni přítomní se přímo turnaje aktivně zúčastnili, střílet zkoušeli všichni, včetně mě, když k mému „překvapení“ jsem jednu ránu měla přímo ve středu terče – tedy 10 bodů.

Po celkovém vyhodnocení bylo umístění soutěžících následující:

1. **Mgr. Ing. Robert Dostálek** – zaměstnanec AK Jurkovičová & Šimek
2. **JUDr. Markéta Jančík Vallová** – advokátka AK Jančík & Jančík Vallová
3. **Mgr. Tomáš Mravec** – koncipient Mgr. Strakošové

K tomu však musím dodat, že Mgr. Miloslav Jančík se z důvodu „fair play“ zúčastnil Střeleckého poháru mimo soutěž, když v případě jeho oficiální účasti by dosáhl prvního místa a ostatní soutěžící by nechal daleko za svými zády.

Všichni přítomní advokáti, případně jejich koncipienti a zaměstnanci, byli s akcí spokojeni, a po vyhlášení vítězů bylo pro ně přichystáno bohaté občerstvení včetně pečeného selátka.

❖ JUDr. ALOISIE JURKOVIČOVÁ, zástupce regionálního představitelů ČAK pro region Střední Morava

Golfový turnaj advokátů ADVO-CUP již posedmé

Dne 27. 6. 2013 se na golfovém hřišti Golf Club Mladá Boleslav uskutečnil 7. ročník golfového turnaje advokátů ADVO-CUP, pořádaného Západočeským regionem České advokátní komory.

Počasí bylo tento rok ideální a všech 65 hráčů, kteří se na hřišti nakonec sešli, si mohlo užít krásný den na golfu a vychutnat kvalitně připravené hřiště.

Hráči byli rozděleni do tří kategorií, v nichž se stejně jako v minulých ročnících soutěžilo na stablefordové body. Všechny stupně vítězů patřily letos pouze mužům. V první kategorii HCP 0 – 24 se na třetím místě umístil **Miroslav Schüller**, druhé místo patřilo **Jakubu Svobodovi** a vítězem se stal **Aleš Eppinger** s 44 stablefordovými body. Ve druhé kategorii HCP 24,1 – 35,9 patřilo třetí místo **Petru Beránkovi**, druhý skončil **Jiří Krejčí** a na nejvyšším stupínku stanul **Jiří David** s 47 stablefordovými body. V poslední kategorii HCP 36 – 54 skončil třetí **Filip Šourek**, druhý **Martin Kůs** a vítězem se s 43 stablefordovými body stal **Marek Sochor**.

Vložené soutěže longest drive a nearest to pin byly rozděleny zvláště pro ženy a muže. Longest drive o nejdelší odpal na jamce č. 17 se podařilo ukořistit **Zdeňku Polankovi**, mezi ženami předvedla nejdelší ránu **Dagmar Dubecká**. Ve druhé vlože-

né soutěži nearest to pin, která proběhla na 12. jamce, se nejvíce zadařilo **Filipu Hruškovi** a **Renatě Závěrkové**.

Všichni umístění si odnesli poháry a dárky, ostatní snad alespoň dobrý pocit ze hry.

Organizátoři opět děkují České advokátní komoře za poskytnuté finanční prostředky, regionální zástupkyni ČAK JUDr. Julii Šindelářové za podporu a pomoc při organizaci a v neposlední řadě všem účastníkům turnaje za výborné sportovní výsledky a dobrou náladu.

Vzhledem k širokým pozitivním ohlasům je možno konstatovat, že tradice turnaje ADVO-CUP bude pokračovat i v roce 2014. Podrobnosti o konání se všichni dozvědí prostřednictvím Bulletinu advokacie a webových stránek ČAK.

❖ Organizátoři JUDr. KRISTÝNA SPURNÁ a JUDr. RADEK SPURNÝ

Přístup EU k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv

Je tomu již několik let, kdy slyšíme, zejména při studijních pobytech advokátů u Evropského soudu pro lidská práva, že stále probíhají velmi komplikovaná jednání o přístupu EU k Úmluvě. Na toto téma bylo řečeno v minulosti mnoho spekulací dotýkajících se i možnosti případného selhání těchto jednání, když lze odhadnout, jaké další a další souvislosti a složitosti z tohoto úmyslu vyvstávají. Tím více překvapivý je fakt, že 5. dubna 2013 se vyjednávající obou stran, EU a Rady Evropy, dopracovali shody na textu několika předběžných nástrojů, včetně **návrhu dohody o přístupu EU k Úmluvě**, stejně jako návrhu doprovodného prohlášení a vysvětlujících vysvětlivek.

Jak prohlásila Rada EU „Justice and Home Affairs“, konaná 6. a 7. června 2013 v Lucemburku, je s výsledky spokojena a věří, že se posílí konzistentnost ochrany lidských práv v Evropě. Vyzvala Evropskou komisi k vytvoření dokumentu o vnitřních pravidlech EU, potřebných k implementaci dokumentů o přijetí návrhů.

CCBE (Evropská rada advokátních komor) v Bruselu reagovala na tuto významnou událost prohlášením, v němž připomíná, že už od r. 1970 stále sledovala diskuse o tom, jak by mohla EU k Úmluvě přistoupit. Vstupem Lisabonské smlouvy v platnost 1. prosince 2009 a přijetím 14. Protokolu k Úmluvě 1. června 2010 je přístup pro členské státy EU k Úmluvě po právní stránce povinný.

Nicméně, předtím, než bude kterýkoliv z navržených instrumentů oficiálně přijat EU a Radou Evropy, musí Evropský soudní dvůr vydat rozsudek o tom, zda je návrh dohody kompatibilní s ratifikovanými Evropskými úmluvami.

Přístupem k Úmluvě bude posílena ochrana lidských práv tím, že kterékoliv fyzické nebo právnické osoby budou moci podat stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva na porušení lidských práv spadajících pod ochranu Úmluvy Evropskou

unii (pokud budou vyčerpány všechny domácí opravné prostředky). Občané členských států EU budou tedy požívat stejné ochrany proti porušování lidských práv chráněných úmluvou Evropskou unií, jakou dnes požívají při jejím porušení jednotlivými členskými státy.

Bude tak nastolen harmonický rozvoj judikatury soudů, aby mezi soudy v Lucemburku a Evropským soudem pro lidská práva ve Štrasburku nevznikala nedorozumění. Důsledkem bude i situace, kdy bude evropské zastoupení (zastoupení EU) zajištěno v každé jednotlivé instituci či orgánu, pracujícími v současné době v rámci Úmluvy.

Bude proto zvolen soudce Evropského soudu pro lidská práva, reprezentující EU, a delegace Evropského parlamentu bude mít právo zúčastňovat se zasedání

Parlamentního shromáždění Rady Evropy. EU bude umožněno zúčastnit se se svými zástupci zasedání Výboru ministrů Rady Evropy v případech, kdy Výbor plní svoje úkoly, které mu vyplývají z Úmluvy (ratifikace nových protokolů k Úmluvě).

Kromě toho se tímto krokem sblíží 47 členských států Rady Evropy a 28 členských států EU a zlepší se právní ochrana evropských základních práv. Jde zejména o „rule of law“, lidská práva, demokratické hodnoty a zejména právo na přístup ke spravedlnosti a ochranu klienta (hodnoty, prosazované a ochraňované CCBE).

✦ JUDr. JANA WURSTOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

Informace

a zajímavosti

MĚLI BYSTE VĚDĚT

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	74
Pozvánka na Německo-česko-slovenské advokátní fórum.....	76
Pozvánka na tradiční týdenní seminář o americkém právu	76
Pozvánka na VII. ročník turnaje České advokátní komory v šachu a mariáši	77
Pozvánka na Krakonošův pohár 2014.....	77
LL.M.: Jak, kde a především PROČ?	78

Z PRÁVNICKÉ SPOLEČNOSTI

Za JUDr. Janou (Hankou) Wurstovou	79
---	----

NAKONEC	80 - 82
---------------	---------

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Školicím a vzdělávacím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

• ve čtvrtek 31. října 2013

Rodinné právo v novém občanském zákoníku

Lektorka: JUDr. Daniela Kovářová, advokátka a šéfredaktorka Rodinných listů

Číslo semináře: 41347

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 24. října 2013

• ve čtvrtek 7. listopadu 2013

Nový zákon o mezinárodním právu soukromém a jeho vztah k evropskému MPS

Lektoři: JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D., advokát
Mgr. Zuzana Fišerová, vrchní ředitelka sekce mezinárodních vztahů
Ministerstva spravedlnosti

Číslo semináře: 41338

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 31. října 2013

• ve čtvrtek 14. listopadu 2013

Nový OZ – přehled zásadních změn, které do života přinese nový civilní kodex

Lektor: JUDr. Václav Bednář, Ph.D., člen rekodifikační a výkladové komise k NOZ

Číslo semináře: 41333

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 7. listopadu 2013

• ve čtvrtek 21. listopadu 2013

Náhrada škody a bezdůvodné obohacení dle NOZ (v rámci cyklu seminářů k NOZ)

Lektor: Mgr. Mgr. Jan Petrov, LL.M., ředitel Justiční akademie v Kroměříži, člen rekodifikační komise k NOZ

Číslo semináře: 41337

Poplatek za seminář: 950 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. listopadu 2013

• ve čtvrtek 28. listopadu 2013

Nový občanský zákoník a pracovněprávní vztahy

Lektoři: JUDr. Dominik Brůha, Ph.D., advokát se specializací na pracovní právo, rozhodce, člen Kolegia expertů AKV Praha
JUDr. Tereza Erényi, LL.M., advokátka se specializací na pracovní právo, členka Kolegia expertů AKV Praha

Číslo semináře: 41351

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 21. listopadu 2013

• ve čtvrtek 28. listopadu 2013
v prostorách společnosti
Wolters Kluwer ČR,
U Nákladového nádraží 6, Praha 3

ASPI – systém právních informací

Lektor: Mgr. Marcel Bumbalík, Wolters Kluwer ČR, a. s.

Číslo semináře: 41349

Poplatek za seminář: ZDARMA

Uzávěrka přihlášek: 21. listopadu 2013

• ve čtvrtek 12. prosince 2013

Rodinné právo v novém občanském zákoníku

Lektorka: prof. JUDr. Milana Hrušáková, CSc., advokátka, profesorka Právnické fakulty UP v Olomouci

Číslo semináře: 41350

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 5. prosince 2013

• ve čtvrtek 9. ledna 2014
suterén paláce Dunaj
– taneční sál Plamínek**Katastr nemovitostí od 1. 1. 2014**

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí Kanceláře úřadu Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu

Číslo semináře: 41401

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 2. ledna 2014

Semináře probíhají většinou v přízemí paláce Dunaj, Praha 1, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle od 9.00 do 16.00 hodin. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, www.cak.cz vlevo pod odkazem Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz. Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK, uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (vložené), který je včetně 21% DPH, na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4130100333). Kopii dokladu o úhradě necht účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad (faktura) jim bude po konání semináře zaslán do datové schránky. Zálohové faktury nevystavujeme. Zaplacené vložené se bez písemné omluvy zasláné odboru výchovy a vzdělávání ČAK, nejméně tři dny před konáním semináře, nebo v případě nepřítomnosti přihlášeného účastníka na semináři, nevrací. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače – 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen. Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ Mgr. OLGA ŠENFELDOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• ve středu 6. listopadu 2013

Věcná práva I.Lektoři: Mgr. Michal Králík, Ph.D., Nejvyšší soud
JUDr. Petr Lavický, Ph.D., Právnická fakulta MU

Číslo semináře: 68322

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 30. října 2013

• ve středu 13. listopadu 2013

Věcná práva II.Lektoři: Mgr. Michal Králík, Ph.D., Nejvyšší soud
JUDr. Petr Lavický, Ph.D., Právnická fakulta MU

Číslo semináře: 68323

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. listopadu 2013

Semináře se konají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin (pokud není na pozvánce uvedeno jinak). Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukážou příslušný účastnický poplatek (tj. 800 Kč včetně DPH v zákonné výši) na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 683170123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod. Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace: 542 514 401 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

Seminář pro advokáty pořádaný pobočkou ČAK Brno, Hotel International, salon Kaskáda, Husova 16, Brno

• v pondělí 25. listopadu 2013

Akciové společnosti

Lektor: JUDr. Jiří Janeba, advokát

Číslo semináře: 68324

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 18. listopadu 2013

Slovenská advokátní komora ve spolupráci se Saskou advokátní komorou,
Bamberskou advokátní komorou a Českou advokátní komorou

pořádají

NĚMECKO-ČESKO-SLOVENSKÉ ADVOKÁTNÍ FÓRUM

ve dnech 22. – 23. listopadu 2013

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dovolujeme si vás pozvat na Německo-česko-slovenské advokátní fórum, které se bude **konat v Trnavě, hotelu Barbakan**. Hlavním organizátorem je letos poprvé Slovenská advokátní komora.

Fórum se letos zaměří na **Přístup slovenských a českých podnikatelů, živnostníků a zaměstnanců na pracovní trh Německé spolkové republiky**. Přednášet budou němečtí, čeští i slovenští právníci, odborníci s praxí a zkušenostmi v dané právní oblasti.

Podrobnější informace o tomto fóru naleznete na webu ČAK www.cak.cz v rubrice **Pro advokáty/Vzdělávací akce ČAK**, kde bude také k dispozici formulář přihlášky.

John Marshall Law School, Chicago a Česká advokátní komora pořádají tradiční týdenní seminář o americkém právu pro mladé advokáty a advokátní koncipienty

1. – 6. 12. 2013

Seminář se bude konat v Telči, bude probíhat v angličtině a po zakončení semináře účastníci obdrží certifikát.

Registrační poplatek

pro advokáty: 3000 Kč

pro koncipienty: 1500 Kč

bude zahrnovat ubytování, polopenzi (snídaně + oběd)

a účast na semináři.

Podrobnější informace, včetně přihlášek, naleznete na webových stránkách České advokátní komory – www.cak.cz, v rubrice **Pro advokáty/Vzdělávací akce ČAK**.

Přihlášky, prosím, zasílejte do **8. listopadu 2013** na odbor mezinárodních vztahů na adresu: meliskova@cak.cz.

VII. ročník turnaje České advokátní komory v šachu a mariáši

O šachového krále České advokátní komory 2013

Brno, 15. – 16. 11. 2013

- **Místo konání:** ASclub Brno, Veslařská 67, 637 00 Brno [http://asclub.cz/]
- **Pořadatel:** Jihomoravský region ČAK ve spolupráci s AVE-KONTAKT s. r. o.
- **Ředitel turnaje a rozhodčí:** Petr Laušman
- **Právo účasti:** členové ČAK bez ohledu na věk a výkonnost
- **Hrací tempo:** šachy 2 x 10 minut na partii plus 3 vteřiny za provedení tahu, ostatní turnaje podle počtu účastníků
- **Hrací systém:** šachy – švýcarský na 9 kol, ostatní turnaje podle počtu účastníků
- **Ceny:** pohár pro vítěze, diplomy, věcné ceny pro nejlepší hráče v absolutním pořadí a pro nejlepší neregistrované hráče
- **Časový harmonogram:**

Pátek 15. 11. 2013

16.00 – 18.00	registrace
18.30 – 20.30	šachy, 1. – 4. kolo
20.30 – 22.00	večeře, spec. program
22.00 – ?	volná zábava

Sobota 16. 11. 2013

9.30 – 12.00	šachy, 5. – 9. kolo
12.00 – 13.30	oběd
13.30 – 16.00	mariáš

- **Startovné:** zdarma
- **Ubytování:**
ASclub Brno, Veslařská 67, 637 00 Brno
 - Cena dvojlůžkového pokoje: 1200 Kč/pokoj, noc včetně snídaně
 - Cena jednolůžkového pokoje: 1000 Kč/pokoj, noc včetně snídaně

Každý z účastníků si hradí náklady na ubytování sám při registraci do turnajů.

Požadavek na zajištění ubytování zašlete pořadateli AVE-KONTAKT s. r. o., nejpozději do 1. 11. 2013.

- **Stravování:**

Individuální v ASclub Brno či okolí, zajištěno drobné občerstvení v průběhu partií.

- **Přihlášky:**

Přihlášky s objednávkou noclehů zašlete, prosím, nejpozději do 1. 11. 2013 na adresu:

AVE-KONTAKT s. r. o., Štrossova 239,
530 03 Pardubice
mobil 777 902 870,
e-mail: j.mazuch@avekont.cz

Pozvánka na Krakonošův pohár 2014

Dobrý den, vážení závodníci tradičního Krakonošova poháru, dovoluji mi ještě jednou připomenout pozvání na naši sportovní a společenskou kratochvíli na běžkách.

Závod KRAKONOŠŮV POHÁR 2014 se koná v sobotu 1. února 2014 od 11.00 hodin ve Špindlerově Mlýně.

Prezence závodníků na osmikilometrovou trasu stopy BUDĚ FIT (poblíž restaurace Myslivna) započne o 20 minut dříve, tj. od 10.40 hodin.

Vyhlášení výsledků bude tradičně po závodě v oblíbené a nedaleké restauraci Myslivna.

Závod je určen pro **členy ČAK**, popř. jejich rodinné příslušníky. Ostatní závodníci jsou vítáni, nicméně se mohou zúčastnit pouze mimo soutěž.

Přihlásit se můžete na: www.action-m.com/krakonosuvpohar/prihlaska_online_2014.html

Přihlášku, prosím, odešlete nejpozději do **17. ledna 2014!**

Startovné ve výši 200 Kč/osobu na účet Mileny Zeithamlové číslo 221442101/0100 uhradíte u Komerční banky Praha 10, s použitím variabilního symbolu „102“.

Ubytování pro letošní ročník nabízí na páteční a sobotní noc 31. 1. a 1. 2. 2013 VZ Bedřichov s rezervací do 7. ledna 2014! **Rezervace ubytování je možná buď vyplněním požadavku na přihlášce on-line v části „rezervovat přímo s hotelem“, nebo zasláním e-mailu paní Michaele Barenkové: rezervace@be.vlrz.cz s označením „Krakonošův pohár 2014“, která vám také rezervaci potvrdí.**

Nezapomeňte, prosím, informovat a pozvat i kolegy.

Za organizátory Milena Zeithamlová

Agentura Action M
Vršovická 68
101 00 Praha 10

Mobil 602 324951
Tel. 267 312 333-4
www.action-m.com

LL.M.: Jak, kde a především PROČ?

V době, kdy se poskytování právních služeb nutně internacionalizuje, může pro českého advokáta představit odborná nadstavba mimořádnou výhodu při výběru advokáta zahraničním klientem nebo při obsazování pozice v české pobočce mezinárodní advokátní kanceláře. Znalost právních režimů v zahraničí, aktuálního vývoje problematiky v globálních souvislostech a spolehlivá mezinárodní síť odborníků z praxe, se kterými je možné konzultovat, má však i daleko širší přesah. Ačkoli titul *Magister Legum* (LL.M.) lze získat již také v České republice, pro absolventy tuzemských právnických fakult má význam ucházet se o přijetí především na akreditovaných univerzitách v zahraničí.

Výběr programu

Vzhledem k tomu, že studium může představovat zásadní časovou i finanční investici a aplikační proces je poměrně náročný, je výběru univerzity vhodné věnovat značnou pozornost. Výběr bude závislý především na časových a finančních možnostech uchazeče, na jeho profesním zaměření, odborné specializaci, kariérních aspiracích, dosavadních zkušenostech a také na konkrétním cíli, který chce studiem splnit.

Ke studiu se rozhodují buď čerství absolventi magisterského programu v ČR, akademičtí pracovníci, nebo advokáti, kteří již získali relevantní praxi. Každá z těchto skupin má od programu jiná očekávání a, i s ohledem na své profesní predispozice, musí vybírat z odlišné nabídky. Mnoho advokátů se rozhoduje pro LL.M. program, kromě výše uvedených důvodů, také s cílem zvýšení kvalifikace v nejistých dobách či jako přechod po odchodu z advokátní kanceláře. Absolventy může limitovat skutečnost, že mnoho univerzit požaduje jistý dosažený stupeň praxe, a to v rozsahu až několika let. Některé univerzity dokonce praxi považují za jednu z nutných podmínek pro přijetí. Pro mnoho advokátů je nemožné uvolnit se na dobu dvou semestrů z aktivního výkonu advokacie, přestože částečně lze během studia pracovat i ze zahraničí. Rezidenční studium je tak ve výsledku dosažitelnější pro uchazeče z řad absolventů.

Některé zahraniční univerzity, jako např. UC Berkeley School of Law, ale nabízí advokátům možnost ucházet se o přijetí do programu zaměřeného speciálně na potřeby profesionálů vykonávajících v domovských zemích právní praxi. Výuka sice probíhá také rezidenčně, nicméně ve dvou letních blocích v celkové délce 10 nebo 13 týdnů (více na <http://www.law.berkeley.edu/5652.htm>). Tato varianta LL.M. programu je časově nejméně náročná, a zároveň umožňuje studentům využít všech výhod plnohodnotného rezidenčního programu.

Přihlášení ke studiu

Při procesu přihlašování je nutné zvolit nejprve obor práva, na který se uchazeč hodlá zaměřit. Aktuální výsledkové tabulky nejkvalitnějších světových LL.M. programů lze najít i na rozcestníku www.llm-guide.com, poskytujícím mnoho užitečných informací o aplikačním procesu a samotném studiu na jednotlivých univerzitách.

Přijetí není podmíněno pouze včasným zasláním kompletní přihlášky a potvrzení o možnosti získání prostředků na platbu

školného. Zejména, pokud uchazeč zamýšlí studovat na některé ze škol, které jsou pravidelně hodnoceny v dané specializaci nejvýše, lze doporučit, aby si vybral několik univerzit a přihlášku podal na každou z nich. Počet není omezen. Pro vytvoření užšího výběru je pak vhodné získat o univerzitě co nejpodrobnější informace. Od školy by uchazeč měl žádat také data o životních nákladech či podpoře studentů, kteří se rozhodli přicestovat s rodinou. Některé univerzity poskytují řadu služeb právě pro studenty s partnery a dětmi. I pokud studují LL.M. dokonce oba partneři, není tak vyloučen běžný chod domácnosti.

Doporučuji zažádat o LL.M. stipendium na každé ze škol, která tuto možnost nabízí. Příprava žádosti představuje ovšem další nutnou administrativu a čas, a většinou se jedná pouze o částečnou podporu při studiu. Školy však poskytují často také seznam dalších subjektů, kde lze o stipendium zažádat. Užitečným zdrojem informací jsou také stránky Fulbrightovy komise (více na www.fulbright.cz), která je nejen významnou stipendijní institucí, ale poskytuje také poradenství uchazečům o studium v USA. Ačkoli je primárně zaměřena na studenty, poskytuje zázemí vhodné i pro absolventy se zájmem o postgraduální programy.

Zejména na amerických a britských univerzitách obnáší aplikační proces celou řadu administrativních kroků, a proto je třeba mít neustále na paměti nutný časový předstih pro přípravu. Základem je přihláška. Dalšími dokumenty jsou především výpisy známek, kopie diplomů, motivační dopis a životopis, a dále doporučující dopisy bývalých pedagogů, mentorů nebo zaměstnavatelů. Doporučující dopisy, výpisy známek a výsledky požadované jazykové zkoušky musí být zaslány přímo univerzitě, tedy nikoli prostřednictvím uchazeče, aby se tak zabránilo případné manipulaci. Podmínky škol se mohou, zejména mezi Evropou a USA, lišit.

Studium

Získání titulu LL.M. není jediným přínosem programu, a je tedy vhodné pokusit se možnost studia a práce nad rámec programu zužitkovat. Některé programy umožňují podílet se na publikační činnosti prestižních odborných časopisů, získat specializační certifikát nebo využít kariérní program v případě, že uchazeč plánuje během programu získání pozice v některé z advokátních kanceláří přímo v zemi pobytu. Každá z těchto aktivit představuje mimořádnou šanci, zároveň ale značný časový vklad, a je tedy vhodné zvolit způsob studia, který bude umožňovat přípravu na výuku i závěrečné zkoušky, a zároveň si udržet zdravý životní styl.

Především americké univerzity kladou velký důraz na provázanost výuky s praxí a poskytují studentům mnoho příležitostí, jak navázat kontakt s odborníky z oboru, ať se zástupci právě advokátních kanceláří, či vedoucími právních oddělení nadnárodních společností operujících i v EU.

Studium zahraničního postgraduálního programu LL.M. je přínosné nejen svým obsahem, ale poskytuje studentům možnost stát se součástí sítě provázané s univerzitou, což je celoživotní vklad nejen profesní, ale i společenský a čistě lidský.

✿ Mgr. VERONIKA KRÍŽOVÁ, LL.M., advokátní koncipientka v Praze

Za JUDr. Janou (Hankou) Wurstovou

Vpátek 20. září jsem nastoupil do smutné tramvaje. Od Vaška Krále, který přistoupil o několik zastávek později, jsem se tu dozvěděl, že 17. září 2013 zemřela ve věku 73 let jeho nástupkyně v čele mezinárodního oddělení České advokátní komory, advokátka JUDr. Jana Wurstová.

Štrasburk se Hance Wurstové stal osudným. Smrt ji zastihla během služební cesty do města, kam v poslední třetině svého života ráda a pravidelně jezdila do Rady Evropy a k Evropskému soudu pro lidská práva.

Doma jsem si v memoárech Hančina tatínka Jaroslava Bičovského *Soudce v taláru a bez taláru* přečetl věnování: „Váženému a milému dr. S. Balíkovi věnuje pro chvíle dobré pohody dr. Jana Wurstová (za tatínka a za svou sestru, ilustrátorku této knihy) 21. 12. 98.“

Sblížila nás zprvu obdobná úcta k našim rodičům. Později, když mi nabídla tykání a požádala mne, abych ji oslovoval Hanko namísto matričního Jano, jsem to přijal s hrdým pocitem, že v jejích očích přestávám být elémem v mezinárodních stycích a na půdě ochrany lidských a základních práv.

Hanka Wurstová prošla třemi profesními etapami, všemi evidentně v intencích nerudovského: „*Vším, čím jsem byl, jsem byl rád.*“

V předlistopadové etapě pracovala v Československém středisku výstavby a architektury, posléze ve Výzkumném ústavu vodohospodářském, a stala se specialistkou v oboru stavebního práva. Z této doby se datují i její publikace se širším záběrem na sousedská práva a velmi praktické příručky, jako např. v r. 1984 vydaná kniha *Právní rádce chataře a chalupáře*.

Záhy po listopadu 1989 přešla dr. Wurstová do služeb Ministerstva spravedlnosti. Zde založila mezinárodní odbor, jehož byla do r. 1997 ředitelkou. Během tohoto období stihla úspěšně složit justiční zkoušku a stát se spoluautorkou dalších vydání knihy Jaroslava Bičovského a Milana Holuba *Sousedská práva*.

Pro Českou advokátní komoru znamenal její příchod v roce 1998 velkou posilu. Vzpomínám si, že do kanceláří mezinárodního oddělení jsem vstupoval s tradiční otázkou: „*Jsem zde správně v oáze?*“

Vitální Hanku Wurstovou a její tým jsem nikdy nezastihl jinak než v akci, s úsměvem, optimismem a humorem. Ten jsme oba neztratili ani na podzim roku 2002, když nám na letišti ve Skopji odmítli přes předchozí ujištění z Ministerstva zahraničních věcí vydat makedonské vízum a namísto na zasedání Makedonské advokátní komory nás stejným letadlem poslali zpět do Budapešti.

Přestože byla v období příprav před vstupem České republiky do Evropské unie a přijetím České advokátní komory za řádného člena CCBE v permanentním organizačním shonu, stihla být spoluautorkou publikace *Advokát v EU. Právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie*.

Během polistopadových etap na ministerstvu a v ČAK Hanka Wurstová neformálně ovlivnila celou řadu těch mladších kolegů, kteří ji poslouchali, mimo jiné dnešního předsedu České advokátní komory Martina Vychopně a soudce Nejvyššího správního soudu Jakuba Camrdu.

Od roku 2006 byla dr. Wurstová zapsána v seznamu advokátů, s ČAK i po odchodu z pozice vedoucí mezinárodního oddělení nadále úzce spolupracovala. Kromě toho její profesní životopis uváděl: „*Je dlouholetou členkou poradního sboru Akademie evropského práva v Trevíru (Board of Trustees, ERA), zástupcem advokacie v Evropské komisi pro efektivitu justice Rady Evropy (CEPEJ) a její pracovní skupiny SATURN, zabývající se průtahy v soudním řízení a mj. úlohou advokátů. Spolupracuje s řadou zahraničních advokátních komor, zastupuje českou advokacii ve dvou výborech Evropské rady advokátních komor (CCBE) v Bruselu. Je expertem Rady Evropy v otázkách advokátní profese a bezplatné právní pomoci, úlohy advokacie ve funkční justici a pravidelně o těchto otázkách publikuje.*“

Oč překvapivější, o to je tato ztráta smutnější. Česká advokacie přišla o dámu, která toho pro ni zdánlivě nenápadně mnoho udělala.

Zůstane v našich srdcích, přesto nám bude scházet.

Čest její památce.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

V předvečer sněmu bylo doktorce Wurstové uděleno ocenění in memoriam „Za přínos české advokacii“, které z rukou předsedy ČAK převzali manžel František, syn Pavel a dcera Jana.

O kongresovém konání v zemi NOZ IV. (Portréty posluchačů a posluchaček)

Minule jsem zde podal typologii přednášejících a dnes se budu věnovat posluchačům, které také nelze považovat za jednotný soubor. Platí to již proto, že se mezi nimi nachází i mnohý *Neposluchač*.

Kongres nepokládá za odbornou *sedánku* a věnuje se na něm některé z oněch bočních aktivit, jež byly zmíněny v úvodu tohoto seriálu. Prostřednictvím cestovní zprávy ovšem musí vykázat, jaký že byl přínos vzdělávací akce a že náklady spojené s jeho účastí byly vynaloženy účelně. Počíná si pak podobně, jako když zasvěceně rozprávíme o knihách, které jsme nečetli. Takový kongresista se seznámí s názvy jednotlivých přednášek a někdy dokonce prolétne jejich stručná abstrakta. Při stolování a společenských příležitostech naslouchá pilnějším účastníkům a využije útržky z jejich komentářů ke kongresovému dění. V cestovní zprávě z toho všeho vytvoří vlastní představu o myšlenkovém obsahu i dosahu kongresu a připojí k tomu rozsáhlejší vlastní kritické i podnětné hodnocení. Občas tak přispěje k rozvoji poznání víc, než kdyby pospával v přednáškové místnosti.

Samozvaný koreferent.

Ve svých rozsáhlých (a neobjednaných) vystoupeních doplňuje, rozvíjí, velebí nebo opravuje přednášku předem ohlášenou. Zřejmě je přesvědčen, že za řečnický pultík by měl patřit on a nikoliv některý z přizvaných přednášejících. Vědomí, že za svou činnost není honorován, dodává jeho vystoupení melancholický, nebo naopak zvlášť bojovný ráz. Občas zachrání nudnou a informačně chudou akci. Vyloží například sporné ustanovení nového zákona, u něhož přednášející použil ono omšelé: „Až praxe nám ukáže.“ Většinou se však jeho příspěvky setkávají s nelibostí u těch posluchačů, kteří by se také rádi viděli u řečnického pultíku, nebo jsou zdržováni od jiných úkonů spojených s účastí na kongresu.

Enfant terrible.

Ani on nehodlá být jedním z anonymní masy posluchačů, chce být viděn a slyšen. Takový záměr uplatňuje v širokém rozsahu územním i tematickém. Proto svých cílů dosahuje – na rozdíl od předchozího případu – úspornými prostředky. K přednášce mívá úderné připomínky (většinou kritické) a jeho otázky jsou spíše léčkami. Mnohdy ani nečeká na odpověď a mizí ze sálu, aby mohl podobně působit na jiné vzdělávací akci. V rámci vědeckého výkaznictví pak uvádí, kolikrát že vystoupil na kongresech či odborných seminářích. Odborník na reklamní právo by slovo „vystoupil“ označil za údaj mnohoznačný, sám o sobě pravdivý, který je však v dané souvislosti způsobit klamat. Běžní posluchači přijímají vcelku příznivě podobné zlobivé díblíky a jejich „minutové hrátky“, neboť přinášejí oživení v sále a často přivedou do rozpaků řádné přednášející i samozvané koreferenty. Věčného rýpala

lze likvidovat jednoduše. Pořadatelé ho vyzvou, aby napříště připravil ucelený referát a určí jeho obsah i délku. Tvor takto oslovený zpravidla odpoví, že je nabídkou poctěn, v jejím přijetí mu však, žel, brání jiné významné pracovní závazky.

Zachránce diskuse.

Má leccos společného s předchozím typem – například touhu po sebeuplatnění a dráždivější nervovou soustavu. Základním laděním své povahy je konstruktivní jedinec, dobřák. Většinou přichází z praxe a necítí potřebu získávat body v scientometrickém hodnocení. Hodlá pomoci pořadatelům i lektorům. Přihlásí se o slovo především proto, aby tak říká „řeč nestála“, a méně již proto, aby se něco dozvěděl. Bývá prvním z diskutérů a zahajuje své vystoupení slovy „U nás to děláme...“, popřípadě klade vlídné otázky, na něž se snadno odpovídá. Ve škále mezi učícími a poučovými má přece jen bližší k těm druhým. Svou spokojenost s účastí a přednáškami projeví i písemně v hodnoticím zpětnovazebním dotazníku. Pořadatelé vzdělávacích akcí by měli zachránce diskuse evidovat a umožnit jim účast na kongresu bez povinnosti vloženého. Jejich skupinka by pak tvořila něco podobného, jako bývá klaka na operním představení.

Obdivující ctitelka.

Sedává v jedné z předních lavic a vůči lektorovu výkladu projevuje onen druh pozornosti, který je ve své podstatě nepozornosti. Při přednášce zaměštnává (lze-li usuzovat na základě zevních známek) především své oči. Na přednášejícího muže je upíná podle okolností snivě, přemýšlivě, tázavě, souhlasně či nepatrně pochybovačně. Působí na formu výkladu tak, že showmanem se stává i jindy umírněný lektor. Ten je podněcován k názorovým výbojům, kterých by za jiných okolností nebyl schopen. K myšlenkovému souznění mezi přednášejícím a obdivující ctitelkou dobře poslouží například ustanovení NOZ o právu žít podle svého. Posluchačka preferující oční kontakt se většinou nehlásí o slovo v plénu. Je-li však jen trochu emancipovaná, žádá během přestávky lektora, aby jí poskytl individuální konzultaci. Nezazlívá mu však, když obdivovaný orátor obratně změní směr hovoru. Další debata může také sloužit rozvoji poznání, byť se tento přínos vzdělávací akce těžko vyazuje v již zmíněném scientometrickém bodování a v cestovní zprávě. Leccos by totiž mohlo připomínat hlášení o zahraniční cestě z dob totalitních. V něm mělo být uváděno, jaké kontakty a styky cestovatel uskutečnil. Jistý vtípek tam prý uvedl jméno zahraniční profesorky s lakonickým sdělením: „Kontakt navázán, styk zatím neuskutečněn.“

✿ prof. PETR HAJN

Filipínská „spravedlnost na kolech“

žádnými průtahy, neboť odsouzení jedinci okamžitě putují do zamřřžžžované kárky za autobusem, která plní funkci věznice. Pravidla pro určování místní a věcné příslušnosti soudů v těchto věcech nejsou autorce známa.

✿ Text a foto Mgr. TEREZA DAŇKOVÁ, advokátní koncipientka v Českých Budějovicích

Projekt filipínské vlády, který má přiblížit spravedlnost sociálně slabším občanům do odlehlých oblastí země, mají čas od času možnost spatřit i obyčejní turisté např. na filipínském ostrově Palawan. Jedna z hlavních ulic městečka El Nido je několik dní zablokována pojízdnou soudní síní, která není nic jiného než obyčejný dálkový autobus s výmluvným nápisem „Spravedlnost na kolech“. Před autobusem celé hodiny a dny poklidně posedávají advokáti se svými klienty a čekají na soudní proces, který proběhne vně tohoto dopravního prostředku. Vzhledem k výšce stropu se pravděpodobně rozsudky nevyhlašují ve stoje. Výkon rozhodnutí zde však netrpí

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- dne 30. 8. 2013 byly na Fakultě právnické ZČU obhájeny další diplomové práce z dějin advokacie? Tereza Vykusová předložila práci *Proces s Alfredem Dreyfusem - právněhistorický rozbor*. Konzultantem byl Stanislav Balík, oponentem Jan Podola, komisi předsedal emeritní soudce Ústavního soudu František Duchoň. „*Diplomantka [...] pracovala s prameny a literaturou v českém a z valné části francouzském jazyce, ocenit lze i to, že nahlédla v přítomnosti p. Ozanama do Archivu Pařížské advokátní komory,*“ podává se z konzultantova posudku. V komisi, již předsedal Jan Podola, a tvořili ji dále Vendulka Valentová jako konzultantka a Stanislav Balík jako oponent, obhájila Nikol Svobodová práci na téma *Advokacie v letech 1848-1918 a její významní představitelé v Mladé Boleslavi*. Oponent mimo jiné poznamenal, že „*autor posudku tak byl přiveden k jemu dosud neznámým životopisným údajům prvního českého prezidenta Advokátní komory v království Českém Františka Dvorského, jehož hrob je situován na Vinohradských hřbitovech.*“ Obě práce jsou k dispozici ve fakultní knihovně.

- právním zástupcem Antonína Dvořáka byl i bývalý prezident Advokátní komory v Království českém Josef Tragy? Tragy kupříkladu radil v létě roku 1895 Dvořákovi při formulaci odmítavého stanoviska ve věci výzvy k návratu do New Yorku, k němuž byl skladatel americkou stranou žádán. Josef Tragy, který se zasloužil i o sloučení konzervatoře při Jednotě pro zvelebení hudby v Čechách a varhanické školy při Ústavu pro církevní hudbu, přemluvil pak v r. 1890 Antonína Dvořáka, aby na takto vzniklé pražské konzervatoři vyučoval instrumentaci, nauku o formách a praktické návody ve skladbě.

- jako advokát začínal i významný finský meziválečný politik Pehr Evind Svinhufvud? Svinhufvud (1861-1944), který se po advokátském působení stal soudcem, stál v čele protiruského odporu, za což byl v r. 1914 zatčen a poslán do vyhnanství na Sibiř. Za občanské války byl zvolen předsedou první prozatímní vlády samostatného Finska. Ministerským předsedou byl pak znovu v letech 1930-1931, prezidentem v letech 1931-1937.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Jan Brož: Bemerkungen zur Versammlung	4
--	---

Aktuelles

Ergebnisse der Wahlen in die Organe der Tschechischen Rechtsanwaltskammer anlässlich der 6. Versammlung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer.....	6
Der neunte Jahrgang des „Juristen“ gipfelt im Januar 2014 in Brünn.....	8
Gemeinschaftliches Portal über die Rekodifikation, des Zivilrechtes Roman Kramařík.....	10
Information über Pflichtzahlungen der Rechtsanwälte für das Jahr 2014.....	13

Aus Rechtstheorie und Praxis**Artikel**

Zusammenfassung	18
Wer soll für „richtige“ Besetzung der statutarischen Organe der Handelskorporationen verantwortlich sein? Josef Bejček.....	19
Zum Werkvertrag nach dem neuen Zivilgesetzbuch Karel Marek.....	28
Elektronische Rechtshandlung – Änderungen, Probleme und neue Möglichkeiten im Gesetz Nr. 89/2012 Sb. Radim Polčák.....	34
Ist die Rekognition „in natura“ eine wiederholbare oder unwiederholbare Leistung? Jan Brázda.....	41

Aus der Judikatur

Obligatorische Erfordernisse einer öffentlichen Urkunde.....	44
Pacta sunt servanda, Auslegung des Inhalts des Verbindlichkeitsverhältnisses.....	47
Verfassungsgericht – das Recht auf gerechten Prozess auf dem Nebengleis, eine Reflexion über einen Beschluss.....	49
Aus der Judikatur des Europäischen Gerichts für Menschenrechte.....	51

Aus der Fachliteratur

Michal Tomášek, Vladimír Týč und Koll.: Das Recht der Europäischen Union (Richard Král).....	53
Petr Mikeš: Anwendung des internationalen Rechts in der Rechtsordnung der Tschechischen Republik aus der Sicht der Theorie und der Gerichtspraxis (Eva Hladká).....	54
Marek Jäger: Wegfall der Verbindlichkeiten durch Anrechnung – Der gegenwärtige Rechtsstand und Änderungen im neuen Privatrecht (Marie Zahradníčková).....	55
Jakub Kríž, Václav Valeš: Gesetz über Vermögensauseinandersetzung mit den Kirchen und Religionsgesellschaften. Kommentar (Michal Krýsl).....	55
Jakub Morávek: Datenschutz in arbeitsrechtlichen Verhältnissen (Miroslav Bělina).....	56
Michaela Poremská: Elektronische Vergabe der öffentlichen Aufträge (Karel Marek).....	57
Wir haben für Sie gelesen Jan Mates, Hana Rydlová.....	58
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt...	61

Aus der Rechtsanwaltschaft**Kolumne von Karel Čermák**

Verfassungsgewohnheiten und JUDr. Papoušek.....	64
---	----

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka.....	65
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha.....	68
Berufshaftpflichtversicherung bei Ausübung der Rechtsanwaltschaft.....	69
Der Nachoder Kubeček in Agonie? Milan Jelínek.....	70
Das Schießturnier Aloisie Jurkovičová.....	71
Das Golf-Turnier der Rechtsanwälte ADVO-CUP bereits zum siebten Mal Kristýna Spurná, Radek Spurný.....	71

Aus Europa

Einstellung der EU zum Europäischen Abkommen über den Schutz der Menschenrechte † Jana Wurstová.....	72
--	----

Informationen und Wissenswertes**Was Sie wissen sollten**

Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und -anwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer.....	74
Einladung zum Deutsch-Tschechisch-Slowakischen Rechtsanwaltsforum.....	76
Einladung zum traditionellen Wochenseminar über das amerikanische Recht.....	76
Einladung zum VII. Jahrgang des Turniers der Tschechischen Rechtsanwaltskammer im Schachspiel und Mariage.....	77
Einladung zum Rubezahl-Pokal 2014.....	77
LL.M.: Wie, wo und vor allem WARUM? Veronika Křížová.....	78

Aus der Juristengesellschaft

Unterwegs zu Frau Doktor Wurstová Stanislav Balík.....	79
--	----

Zum Schluss

Über die Kongresse im Land des Neuen Zivilgesetzbuches IV. (Porträts der Hörer und Hörerinnen) Petr Hajn.....	80
Die philippinische „Gerechtigkeit/Justiz auf Rädern“ Tereza Daňková.....	81
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý.....	82
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík.....	82

Inhaltsverzeichnis

Zusammenfassung/Summary	83
Table of Contents	84

Josef Bejček: Wer soll für „richtige“ Besetzung der statutarischen Organe der Handelskorporationen verantwortlich sein?

Die Entscheidung der Europäischen Kommission vom 14. November 2012 über die obligatorische Vertretung der Frauen in Aufsichtsräten der Handelskorporationen greift in den Bereich der corporate governance ein und attackiert die korporative Autonomie. Sollte sie verbindlich werden, würde sie (mit Verweis auf „höhere“ gesellschaftlich-politische und ideelle Ziele) die Freiheit der Gesellschafter beeinträchtigen, die Besetzung der Organe der Korporation mit Rücksicht auf deren Hauptziel zu optimieren, das von der sogenannten Gender-Ausgewogenheit abweicht. Die Proportionalität und Subsidiarität der vorausgesetzten Richtlinie wird kaum aufrechterhalten.

Der Beitrag beschreibt die Möglichkeiten des Schutzes gegen das beabsichtigte Verfahren und kommentiert einige mögliche Nebenfolgen inklusive Transaktionskosten und eventueller Sanktionen für eine Nichteinhaltung der festgelegten Anforderung. Er beschäftigt sich auch mit breiteren Implikationen der Regelungen ähnlichen Typs.

Er weist auf die Gefahr der Desintegrationstendenzen in der Gesellschaft und auf den ideologischen und der Wirklichkeit nicht entsprechenden Background ähnlicher Bemühungen hin, die im Endeffekt eine (wirkliche) Diskriminierung zur Folge haben werden, statt die (vermeintliche) Diskriminierung zu beseitigen.

Karel Marek: Zum Werkvertrag nach dem neuen Zivilgesetzbuch

Durch den Werkvertrag verpflichtet sich der Auftragnehmer zur Durchführung eines bestimmten Werkes und der Auftraggeber verpflichtet sich zur Bezahlung des Preises für dessen Durchführung. Als Werk gilt die Fertigstellung einer bestimmten Sache, wenn diese nicht unter Kaufvertrag fällt, dann deren Wartung, die Durchführung einer Reparatur oder die Aufbereitung einer bestimmten Sache oder das Ergebnis einer anderen Tätigkeit. Mit einem Werk sind stets Fertigstellung, Reparatur oder Aufbereitung eines Bauwerks oder dessen Teils gemeint.

Radim Polčák: Elektronische Rechtshandlung - Änderungen, Probleme und neue Möglichkeiten im Gesetz Nr. 89/2012 Sb.

Der Text konzentriert sich auf Änderungen, die das Gesetz Nr. 89/2012 Sb. im Hinblick auf elektronische Formen der Rechtshandlung mit Fokus auf elektronische Schriftstücke mit sich bringt. Neben der Diskussion der bestehenden Anwendungsprobleme und deren Übergangs unter die neue Rechtsregelung widmet sich der Beitrag spezifisch den Änderungen in der Präsomtion der Beweiszuverlässigkeit der elektronischen Dokumente, den terminologischen Lapsus der neuen Rechtsregelung sowie den neuen Anwendungsmöglichkeiten, die die Vermutung der Beweiszuverlässigkeit der Dokumentationsysteme (d. h. zum Beispiel der Aktensysteme

oder der üblich verwendeten Kontrahierungsplattformen) mit sich bringt.

Jan Brázda: Ist die Rekognition „in natura“ eine wiederholbare oder unwiederholbare Leistung?

Der Artikel behandelt die Durchführung von Rekognition als Beweismittel im Strafverfahren. Der Autor beschäftigt sich mit der Unwiederholbarkeit dieser Leistung und deren Verwendung im Strafverfahren. Er weist darauf hin, dass man in der Praxis erfährt, dass die Rekognition, obwohl sie eine unwiederholbare Leistung ist, wiederholt und somit auch für das weitere Strafverfahren entwertet wird. Im Artikel wird auf Publikationen der bedeutendsten tschechischen Kriminalisten verwiesen, die sich mit dieser Problematik beschäftigen und eine Wiederholung der Rekognition der Personen in natura eindeutig ablehnen. Der Autor kommt aufgrund der vorgelegten Argumente zum Schluss, dass es durch die Wiederholung der Rekognition zu einem ungesetzlichen Vorgang kommt, der im Widerspruch zu § 2 Abs. 5 der Strafprozessordnung ist, und deshalb kann diese in einem solchen Fall nicht als Beweis im Strafverfahren verwendet werden.

Josef Bejček: Who is to be responsible for “correct” composition of the statutory organs of business corporations?

The decision of the European Commission of 14 November 2012 about mandatory representation of women in supervisory boards of business corporations interferes in the area of the corporate governance and it attacks corporate autonomy. Should it become binding, it would limit (referring to “higher” socio-political and ideological objectives) freedom of members to optimize composition of the organs of the corporation with regard to its main objective being different from the so-called gender balance. Proportionality and subsidiarity of the anticipated directive will be hardly maintained.

The article describes possibilities of protection against the planned procedure and it comments some possible associated impacts, including transaction costs and possible sanctions for failure to comply with the stipulated requirement. It also deals with wider implications of the similar type regulations.

It refers to the danger of disintegration trends in the society and to ideological background of similar efforts not corresponding to the actual situation that will bring (real) discrimination rather than remove (alleged) discrimination.

Karel Marek: Contract for a work according to the new Civil Code

In a contract for a work, the contractor undertakes to carry out a certain work and the employer undertakes to pay the price for such work. A work shall mean creation of a certain thing, unless it falls within the scope of a contract of sale, maintenance, repair or

modification of a certain thing or a result of another activity. The creation, repair or modification of a construction or a part thereof shall always be deemed to be a work.

Radim Polčák: Electronic legal acts - changes, problems and new possibilities in the Act No. 89/2012 Coll.

The wording is focused on changes introduced by the Act No. 89/2012 Coll., with regard to electronic forms of legal acts with focus on electronic documents. In addition to the discussion about existing application problems and their transfer under the new legal regulation, it specifically deals with changes in presumption of evidence reliability of electronic documents, terminological lapses of new legal regulation, as well as new application possibilities introduced by the presumption of evidence reliability of the documentation systems (i.e. for instance the file systems or commonly used contractual platforms).

Jan Brázda: Is recognition “in natura” a repeatable or an unrepeatable act?

The article deals with performance of recognition as the means of evidence in criminal proceedings. The author deals with unrepeatability of this act and its utilization in criminal proceedings. He brings attention to the fact that in practice we often face the situation when recognition – being an unrepeatable act – is repeated and thus disvalued for the purposes of further criminal proceedings. The article refers to publications of the leading Czech criminalists who deal with this problem and who clearly refuse repeating of the recognition of persons in natura. On the basis of the submitted arguments, the author arrives at the conclusion that the repeated recognition is unlawful procedure being contrary to Section 2, par. 5 of the Criminal Procedure Code and in such case it may not be used as the evidence in criminal proceedings.

Leading Article

Jan Brož: Assembly remarks	4
---	---

Current News

Results of elections to the organs of the Czech Bar Association at the 6 th Assembly of the Czech Bar Association	6
Ninth Lawyer of the Year will culminate in Brno in January 2014	8
Community platform on recodification of private law Roman Kramařík	10
Information on lawyers' mandatory payments in 2014	13

Legal Theory and Practice**Articles**

Summary	18
Who is to be responsible for "correct" composition of the statutory organs of business corporations? Josef Bejček	19
Contract for a work according to the new Civil Code Karel Marek	28
Electronic legal acts – changes, problems and new possibilities in the Act No. 89/2012 Coll. Radim Polčák	34
Is recognition "in natura" a repeatable or an unrepeatable act? Jan Brázda	41

Judicial Decisions

Statutory particulars of a public deed	44
Pacta sunt servanda, interpretation of the content of the obligation relationship	47
The Constitutional Court – the right to the due process on the sideline, meditation on one resolution	49
Judicial decisions of the ECHR	51

Professional Literature

Michal Tomášek, Vladimír Týč and coll.: European Union law (Richard Král)	53
Petr Mikeš: Application of the international law in the legal system of the Czech Republic from the point of view of the theory and the legal practice Eva Hladká)	54
Marek Jäger: Expiry of obligations by the set-off – current legal situation and changes in the new private law (Marie Zahradníčková)	55
Jakub Kříž, Václav Vales: Act on property settlement with churches and religious societies. Commentary (Michal Krýsl)	55
Jakub Morávek: Protection of personal data in labour-law relations (Miroslav Bělina)	56
Michaela Poremská: Electronic public contracts (Karel Marek)	57
We have read for you Jan Mates, Hana Rýdlová	58
Bulletin of the Slovak Legal Profession brings...	61

Legal Profession**Karel Čermák's Column**

Constitutional practice and JUDr. Papoušek	64
--	----

Czech Legal Profession

Disciplinary practice Jan Syka	65
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	68
Insurance of professional liability for damage caused by the exercise of the legal profession	69
Kubeček of Náchod in agony? Milan Jelínek	70
Sport shooting tournament Aloisie Jurkovičová	71
ADVO-CUP, 7 th Golf Tournament of Lawyers Kristýna Spurná, Radek Spurný	71

Europe

EU approach to the European treaty on protection of human rights † Jana Wurstová	72
--	----

Information and Points of Interest**You should know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	74
Invitation to the German-Czech-Slovak forum of lawyers	76
Invitation to the traditional week seminar on American law	76
Invitation to the VII Chess and Whist Tournament of the Czech Bar Association	77
Invitation to the R bezahl Cup 2014	77
LL.M.: How, where and first of all WHY? Veronika Křížová	78

Legal Society

In memory of JUDr. Wurstová Stanislav Balík	79
---	----

Finally

About congresses in NOZ country IV. (Portraits of audience) Petr Hajn	80
Philippine "justice on wheels" Tereza Daňková	81
Drawing by Lubomír Lichý	82
Do you know that... Stanislav Balík	82

Inhaltsverzeichnis	83
---------------------------------	----

Zusammenfassung/Summary	84
--------------------------------------	----

Table of Contents	85
--------------------------------	----

ÚSPĚCH NAŠICH KLIENTŮ MLUVÍ ZA NÁS

BBH, ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ, V.O.S. **PŘIJME DO SVÉHO TÝMU
ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY A STUDENTY**

Nabízíme příležitost pro talentované a energické právníky, kteří mají ambici stát se součástí dynamického prostředí renomované advokátní kanceláře.

Požadujeme:

- motivaci k osobnímu i profesionálnímu rozvoji
- skvělou úroveň odborných znalostí, samostatnost a logické myšlení
- vynikající znalost AJ (znalost RJ nebo NJ výhodou)
- proaktivní přístup, komunikativnost, schopnost práce v týmu

Nabízíme:

- možnost stát se špičkovým a komplexním právníkem
- práci s významnou národní i mezinárodní klientelou
- zázemí prominentní advokátní kanceláře s vedoucím postavením na trhu
- platové ohodnocení odpovídající schopnostem

Chcete-li se stát součástí našeho týmu, zašlete Váš životopis v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu kariera@bbh.cz.

Praha / Moskva / Bratislava

- Bankovní, finanční a pojišťovací právo
- Kapitálový trh
- M&A, Korporátní právo
- Insolvence a Restrukturalizace
- Soudní spory, rozhodčí a jiná řízení
- Právo nemovitostí
- Soutěžní právo
- IT/IP
- Energetické právo
- Rekodifikace soukromého práva

www.bbh.cz/kariera

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme:

- aktivní přístup k řešení problémů
- vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu
- dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování
- pečlivost a samostatnost
- odpovídající odborné znalosti
- schopnost organizace a týmové spolupráce
- znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)

Nabízíme:

- zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou
- zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu
- perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu
- možnost publikační činnosti
- příjemné pracovní prostředí
- motivující finanční ohodnocení

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“. Kontaktní telefon: 251 566 005

MSB Legal, v.o.s., advokátní kancelář

Bucharova 1314/8, 158 00 Praha 13, tel.: +420 251 566 005, fax: +420 251 566 006, e-mail: praha@msblegal.cz, www.msblegal.cz

The Hogan Lovells logo, consisting of the name 'Hogan Lovells' in a white serif font on a yellow rectangular background.

Hogan
Lovells

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a přijme:

Advokáta a advokátního koncipienta

Požadujeme:

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování

Nabízíme:

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kanceláři v Evropě, Asii, na Blízkém východě a v Severní a Jižní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v mladém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zasílejte prosím faxem na číslo +420 224 210 004 nebo e-mailem na adresu careers.prague@hoganlovells.com.

www.hoganlovells.com

Hogan Lovells je mezinárodní právní praxe, která zahrnuje Hogan Lovells International LLP, Hogan Lovells US LLP a k nim přidružené entity.

www.hoganlovells.com

© Hogan Lovells 2011. Všechna práva vyhrazena.

CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o. hledá zkušeného advokáta/advokátku

Požadujeme:

- Minimálně 5 letou praxi ve velké advokátní kanceláři zaměřené na obchodní právo
- Zkušenosti se soudními spory
- Výborné stylistické a argumentační schopnosti
- Vynikající znalost českého práva
- Profesionální vystupování
- Schopnost týmové práce a flexibilitu

Nabízíme:

- Odpovídající finanční ohodnocení
- Exkluzivní pracovní prostředí v budově CITY TOWER
- Zajímavou práci v přední české advokátní kanceláři
- Další vzdělávání a profesní růst

Nabídky spolupráce spolu s životopisem
zasílejte v českém a anglickém jazyce
na e-mailovou adresu hollmann@akccs.cz
www.akccs.cz

To nejlepší z tištěného Bulletinu advokacie
a mnoho dalšího, co se do časopisu už nevešlo!

www.bulletin-advokacie.cz

